

Jaarverslag 2012

Provincie Zeeland

Voorwoord

Met het verschijnen van dit jaarverslag legt ons College van Gedeputeerde Staten verantwoording af over het in 2012 gevoerde beleid, inclusief de bijbehorende financiële verantwoording. Voor ons college is dit is het tweede jaarverslag van een volledig boekjaar.

Afgelopen jaar zijn twee ontwikkelingen van belang geweest, die een nauwe samenhang met elkaar hebben. Allereerst was er de verandering van de organisatie, een verandering die noodzakelijk was na de ingezette bezuinigingsoperatie van € 17,7 miljoen. Vorig jaar kondigden wij deze verandering al aan. Voorts hebben wij in ons collegeprogramma Stuwende Krachten vastgelegd dat wij inzetten op een geringe omvang van de provinciale organisatie, een omvang die meer in overeenstemming is met de noodzakelijk te verrichten taken. Uit de daartoe verrichte onderzoeken bleek dat ons streven goed te verwezenlijken is.

Slagvaardiger

Om ons voornemen tot beperking van de omvang van de organisatie daadwerkelijk te realiseren hebben wij in 2012 besloten om een non-activiteitsregeling in het leven te roepen. Hiermee kon een groot aandeel van de (oudere) medewerkers de dienst verlaten. De reorganisatie is eind 2012 afgerond, waarmee de voorwaarden zijn geschapen om vanaf het jaar 2013 op een andere, slagvaardiger, wijze te gaan werken.

Met name de non-activiteitsregeling heeft een zwaar stempel gedrukt op het financiële resultaat over het jaar 2012, omdat we daarvoor een voorziening moesten treffen. Dit zal echter op langere termijn zijn opgelost. Wij blijven daarop sturen.

Investeringsagenda

Na de genoemde bezuinigingsoperatie zijn we overgegaan tot een herprioritering van budgetten. Deze herschikking is tot stand gekomen in nauw overleg met Provinciale Staten. Dit zijn voor verschillende organisaties ingrijpende – en daarmee pijnlijke – beslissingen geweest. Naar onze mening waren deze beslissingen echter onvermijdelijk, omdat zij ons in staat stellen overeenkomstig ons voornemen meer nadruk te gaan leggen op ontwikkeltaken in plaats van op beheertaken. Vanaf 2013 wordt deze ingezette koers zichtbaar. Ook het Rijk is voorstander van een dergelijke ontwikkeling en baseert zich hierop bij de verdeling van middelen via het Provinciefonds. Wij zullen in 2013 de overschakeling van beheer naar een ontwikkelfunctie nader concretiseren. Ons voornemen is om – samen met de gemeenten – in 2013 tot een investeringsagenda te komen.

Meer samenhang

Afgelopen jaar hebben wij veel geïnvesteerd in een andere wijze van probleembenadering. Deze werkwijze – door ons LAND IN ZEE! genoemd – vergt een totaal andere kijk op benadering en oplossing van beleidsvraagstukken. Wij doen dit gezamenlijk met regionale partners.

Inmiddels hebben het afgelopen jaar verscheidene functionarissen bij de provincie zich deze werkwijze eigen gemaakt; komend jaar worden meer functionarissen hierin begeleid. Hiermee bereiken wij dat wij uiteenlopende ontwikkelingen nog meer in samenhang met elkaar kunnen benaderen.

In 2012 zijn door ons college verscheidene belangrijke plannen opgesteld en vervolgens door Provinciale Staten vastgesteld. Van deze plannen is het integraal Omgevingsplan 2012-2018 maatgevend geweest. Gedeputeerde Heijning heeft daarin als portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening flink geïnvesteerd. Het is verdrietig dat hij de resultaten van dit ingezette beleid niet meer kan meemaken.

Voor 2013 leggen wij een twee andere beleidsplannen aan Provinciale Staten voor: de Economische Agenda en de nota Leefbaarheid. Met deze belangrijke beleidsdocumenten is een belangrijk deel van de kaders tot stand gekomen voor het realiseren van de voornemens in ons collegeprogramma. In 2013 zullen wij de mid-term review van het collegeprogramma Stuwende Krachten aan Provinciale Staten voorleggen.

Wij hopen met dit verslag voldoende inzicht te geven in het gevoerde beleid ter verwezenlijking van ons collegeprogramma in het jaar 2012.

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	9
Overzicht baten en lasten per programma	11
Overzicht baten en lasten per categorie	13
Leeswijzer	15

Programmaverantwoording	17
Stand van zaken beleidsnota's	19
Programma 01 - Leefbaarheid	23
Programma 02 – Jeugdzorg	27
Programma 03 – Cultuur	30
Programma 04 – Bestuur	35
Programma 05 – Milieu	45
Programma 06 – Ruimtelijke omgeving	58
Programma 07 – Watermanagement	71
Programma 08 – Natuur en landschap	79
Programma 09 – Economie	85
Programma 10 – Toerisme en recreatie	92
Programma 11 – Landbouw en visserij	96
Programma 12 – Onderwijs	101
Programma 13 – Mobiliteit	108
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	121

Paragrafen	123
Paragraaf Provinciale heffingen	125
Paragraaf Weerstandsvermogen	127
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	133
Paragraaf Financiering	139
Paragraaf Verbonden partijen	147
Paragraaf Grondbeleid	163
Paragraaf Bedrijfsvoering	167

Bijlagen	
Uitgangspunten financieel beleid	173
Aanbevelingen rekenkamer	177
Onderzoeksverslag auditfunctie	185
Sociaal Jaarverslag	189
Kwaliteitshandvest dienstverlening	215
Verklaring topinkomens bij gesubsidieerde instellingen	229

Samenvatting van de jaarstukken

In deze jaarstukken leggen wij als college verantwoording af over de resultaten van onze bestuurlijke inspanningen naar aanleiding van de begroting 2012.

Inhoudelijke verantwoording

De inhoudelijke verantwoording over de realisatie neemt de 87 doelstellingen uit de beleidsbegroting 2012 als uitgangspunt. Deze doelstellingen zijn overgenomen uit de door uw staten vastgestelde beleidsnota's.

- 37 doelstellingen zijn volledig gerealiseerd
- 12 doelstellingen liggen op schema
- 30 doelstellingen zijn gedeeltelijk gerealiseerd
- 8 doelstellingen konden niet worden gerealiseerd

De doelstellingen die op schema liggen en de doelstellingen die gedeeltelijk gerealiseerd zijn, zijn veelal niet in één boekjaar af te ronden en hebben een meerjarig karakter.

De niet gerealiseerde doelstellingen hebben betrekking op:

Programma		Doelstelling	
01	Leefbaarheid	010102	Vergroten sociale integratie en collectieve redzaamheid
01	Leefbaarheid	010104	Vergroten vd ervaren gezondheid door inwoners Zeeland
07	Watermanagement	070102	Land duurzaam beschermd tegen wateroverlast
07	Watermanagement	070201	Implementatie kaderrichtlijn water
07	Watermanagement	070202	Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater
07	Watermanagement	070401	ILG water
09	Economie	090105	Haven en industrie
13	Mobiliteit	130201	Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer

Gedetailleerde informatie over de realisatie per doelstelling is in de programmaverantwoording opgenomen bij de betreffende programma's.

Financiële verantwoording

Het positieve verschil tussen de baten en de lasten bedraagt € 12,7 miljoen. In essentie wordt dit rekeningssaldo verklaard door:

De regeling Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) is in 2011 beëindigd. Na de afrekening met het ministerie die daarop volgde, resteert ruim € 11 miljoen ten opzichte van de begroting. Het college stelt voor dit overschot aan een bestemmingsreserve toe te voegen ter dekking van toekomstige kosten in het kader van gebiedsontwikkeling en natuurbeheer (afwikkeling ILG).	€ 11,2 miljoen
In december 2012 ontvingen wij een extra uitkering uit het Provinciefonds groot € 1.793.000. Deze bate moet verantwoord worden in 2012 maar is bijna geheel bestemd voor specifieke decentralisatieuitkeringen met besteding in 2013.	€ 1,8 miljoen
In december 2012 ontvingen we een bericht van de belastingdienst dat we in ieder geval voor 2013 en 2014 de zogenaamde 'witte' loonheffingstabel mogen hanteren bij de bepaling van de loonbelasting voor de deelnemers aan de Non-	€ 1,2 miljoen

Activiteitsregeling. Indirect levert dat de Provincie ook een voordeel op waardoor de hoogte van de financiële voorziening Non-activiteitsregeling kan worden verlaagd. Hierdoor ontstaat een vrijval van € 1.193.000	
Bij de opzet van de Non-Activiteitsregeling gingen we er vanuit dat de deelnemers nog voor € 719.000 aan opgebouwde vakantiedagen tegoed hadden. Inmiddels is gebleken dat dit verlofsaldo € 465.000 bedraagt. Daarmee valt een bedrag van € 254.000 uit de voorziening vrij in het rekeningsaldo.	€ 0,3 miljoen
De afrekening van fractievergoedingen over de periode april 2007 tot en met maart 2011 van alle fracties in Provinciale Staten houdt in dat, na verrekening van de accountantskosten, een bedrag van ruim € 360.000 terugvloeit naar de provincie.	€ 0,4 miljoen
Van de post initiatieven Provinciale Staten van € 1.000.000 is in 2012 in totaal € 300.000 aangewend. Het restant van € 700.000 is in 2012 niet aangewend en valt vrij in het rekeningsaldo.	€ 0,7 miljoen
Door diverse oorzaken werden de budgetten voor beheer en onderhoud van het Provinciale wegennet (zie gedetailleerde analyse programma Mobiliteit in de jaarrekening) met ruim € 700.000 overschreden.	€ 0,7 miljoen -/-
Treffen van een voorziening voor het ineffectieve deel van de negatieve marktwaarde van de SWAP € 700.000.	€ 0,7 miljoen -/-
Anticiperend op de reorganisatie hebben we in oktober besloten tot een verplichtingenstop. Door een 'stelpost' op te nemen konden we € 10.000.000 toevoegen aan de algemene reserve. Doordat we in 2012 niet de gehele stelpost konden invullen levert dit een nadeel op van € 3.146.000 in de jaarrekening.	€ 3,1 miljoen -/-
Van diverse projecten die medegefinancierd worden met Europese en/of rijksmiddelen wijkt de realisatie in financiële zin af van de planning. De Europese en/of rijksmiddelen blijven beschikbaar maar het provinciale cofinancieringsaandeel van € 1,1 miljoen valt vrij in het rekeningsaldo. Wij stellen u voor dit deel van het rekeningsaldo te bestemmen voor deze projecten in 2013 en verder.	€ 1,1 miljoen

Meerdere dwarsdoorsneden

In de volgende overzichten worden een tweetal dwarsdoorsneden van de Provinciale baten en lasten in 2012 getoond.

De eerste dwarsdoorsnede toont de baten en lasten verdeeld over de programma's uit de beleidsbegroting. In deze weergave worden niet alleen de realisatiecijfers getoond maar ook de cijfers uit de oorspronkelijke begroting en de begroting na wijziging.

De tweede dwarsdoorsnede toont de baten en lasten verdeeld over de diverse baten- en lastencategorieën. Deze presentatie geeft een goede indruk van het soort geldstromen wat omgaat bij de Provincie Zeeland.

Afwijkingen in detail

In het onderdeel "jaarverslag" wordt globaal ingegaan op het rekeningsaldo. Voor een gedetailleerde analyse van de financiële afwijkingen per beleidsdoelstelling verwijzen wij u naar het onderdeel "jaarrekening". Per programma/doelstelling is daar een toelichting opgenomen bij de posten waar de afwijking tussen begroting en realisatie groter is dan € 50.000.

Overzicht baten en lasten per programma

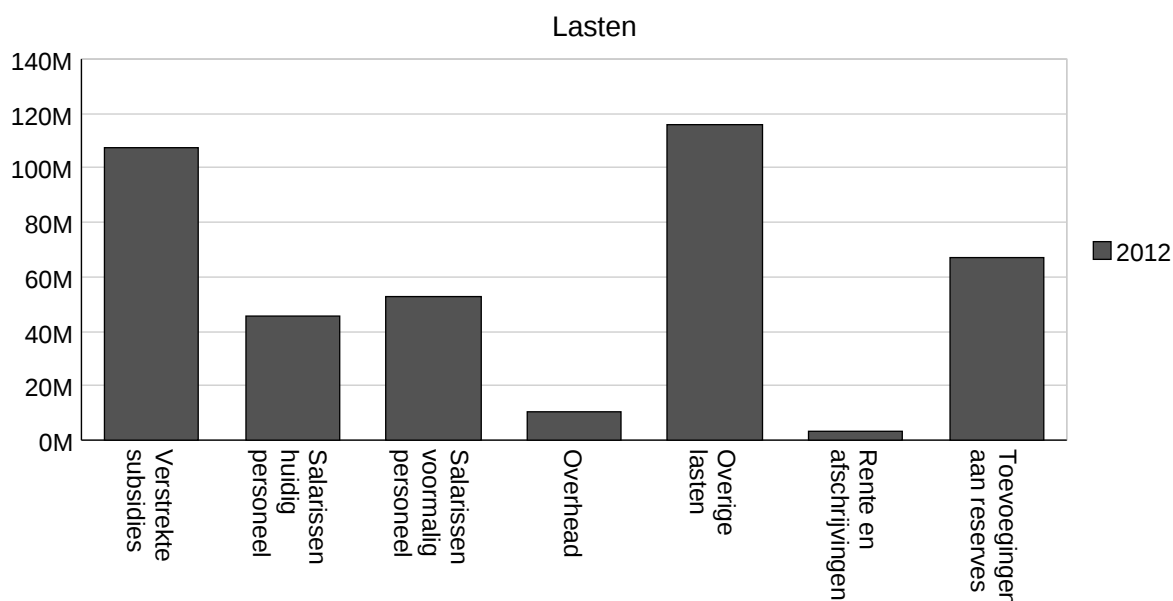
Programma	Begroting 2012						Begroting 2012 na wijziging						Rekening 2012						(bedragen x €1.000)	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Resultaat	
Leefbaarheid	11.680	-196	11.485	9.657	-162	9.495	9.620	-165	9.455	9.620	-165	9.455	9.620	-165	9.455	9.620	-165	9.455	40	
Jeugdzorg	30.206	-29.425	781	31.851	-31.031	819	31.405	-30.770	635	31.405	-30.770	635	31.405	-30.770	635	31.405	-30.770	635	185	
Cultuur	26.155	-1.459	24.696	27.757	-2.465	25.291	26.659	-1.310	25.348	26.659	-1.310	25.348	26.659	-1.310	25.348	26.659	-1.310	25.348	-57	
Bestuur	15.096	-257	14.838	13.970	-1.003	12.967	14.558	-1.403	13.154	14.558	-1.403	13.154	14.558	-1.403	13.154	14.558	-1.403	13.154	-187	
Milieu	14.204	-409	13.795	15.644	-1.248	14.396	15.071	-1.599	13.472	15.071	-1.599	13.472	15.071	-1.599	13.472	15.071	-1.599	13.472	924	
Ruimtelijke omgeving	25.007	-6.523	18.484	24.363	-9.303	15.060	18.962	-2.297	16.665	18.962	-2.297	16.665	18.962	-2.297	16.665	18.962	-2.297	16.665	-1.605	
Watermanagement	6.661	-1.124	5.536	7.752	-1.388	6.364	8.084	-673	7.411	8.084	-673	7.411	8.084	-673	7.411	8.084	-673	7.411	-1.047	
Natuur en landschap	88.814	-72.390	16.423	35.592	-21.112	14.480	34.352	-34.646	-294	34.352	-34.646	-294	34.352	-34.646	-294	34.352	-34.646	-294	14.774	
Economie	10.185	-93	10.092	7.517	-88	7.429	7.129	-63	7.066	7.129	-63	7.066	7.129	-63	7.066	7.129	-63	7.066	363	
Toerisme en recreatie	7.163	-4.438	2.726	4.452	-1.699	2.754	3.441	-828	2.613	3.441	-828	2.613	3.441	-828	2.613	3.441	-828	2.613	141	
Landbouw en visserij	3.164	-900	2.264	2.856	-1.500	1.356	2.823	-1.517	1.305	2.823	-1.517	1.305	2.823	-1.517	1.305	2.823	-1.517	1.305	50	
Onderwijs	3.061	-26	3.035	2.361	-281	2.080	2.348	-298	2.050	2.348	-298	2.050	2.348	-298	2.050	2.348	-298	2.050	30	
Mobiliteit	117.513	-84.274	33.239	115.350	-83.571	31.778	109.661	-76.774	32.887	109.661	-76.774	32.887	109.661	-76.774	32.887	109.661	-76.774	32.887	-1.109	
Totaal programma's	358.908	-201.515	157.393	299.120	-154.851	144.269	284.113	-152.346	131.768	284.113	-152.346	131.768	284.113	-152.346	131.768	284.113	-152.346	131.768	12.501	
Algemene dekkingmiddelen	2.924	-131.035	-128.111	52.805	-143.060	-90.255	51.339	-141.765	-90.426	51.339	-141.765	-90.426	51.339	-141.765	-90.426	51.339	-141.765	-90.426	171	
Resultaat voor bestemming	361.832	-332.550	29.283	351.924	-297.910	54.014	335.452	-294.111	41.341	335.452	-294.111	41.341	335.452	-294.111	41.341	335.452	-294.111	41.341	12.673	
Reservemutaties	4.529	-36.311	-31.782	67.167	-121.181	-54.014	67.113	-121.181	-54.068	67.113	-121.181	-54.068	67.113	-121.181	-54.068	67.113	-121.181	-54.068	54	
Resultaat na bestemming	366.361	-368.861	-2.500	419.091	-419.091	0	402.565	-415.292	-12.727	402.565	-415.292	-12.727	402.565	-415.292	-12.727	402.565	-415.292	-12.727	12.727	

Overzicht baten en lasten per categorie

Lasten

Ruim een kwart van de provinciale lasten wordt gevormd door subsidies. Een deel van deze subsidies betreft het "doorsluizen" van Europese- en Rijksdoeluitkeringen, zoals voor infrastructuur, openbaar vervoer, jeugdhulpverlening en stedelijke vernieuwing. Een ander deel van de subsidies wordt vanuit de eigen middelen van de provincie betaald op de verschillende terreinen van het provinciale beleid. De salariskosten van het provinciale personeel bedroegen over 2012 € 46 miljoen. Een opvallende en eenmalige post in de lasten van 2012 betreft het voor ruim € 50 miljoen treffen van een voorziening voor de Non-activiteitsregeling (NAR 57+), hier gepresenteerd als salarissen voormalig personeel. De verschillende materiële uitgaven voor zowel de overhead als voor de uitvoering van het provinciale beleid bedragen € 134 miljoen.

De provinciale lasten verlopen als volgt:		(bedragen x €1 mln)
	2012	%
Verstrekte subsidies	107	26,6
Salarissen huidig personeel	46	11,4
Salarissen voormalig personeel	53	13,2
Overhead	10	2,6
Overige lasten	116	28,8
Rente en afschrijvingen	3	0,8
Toevoegingen aan reserves	67	16,7
Totaal	403	100,0

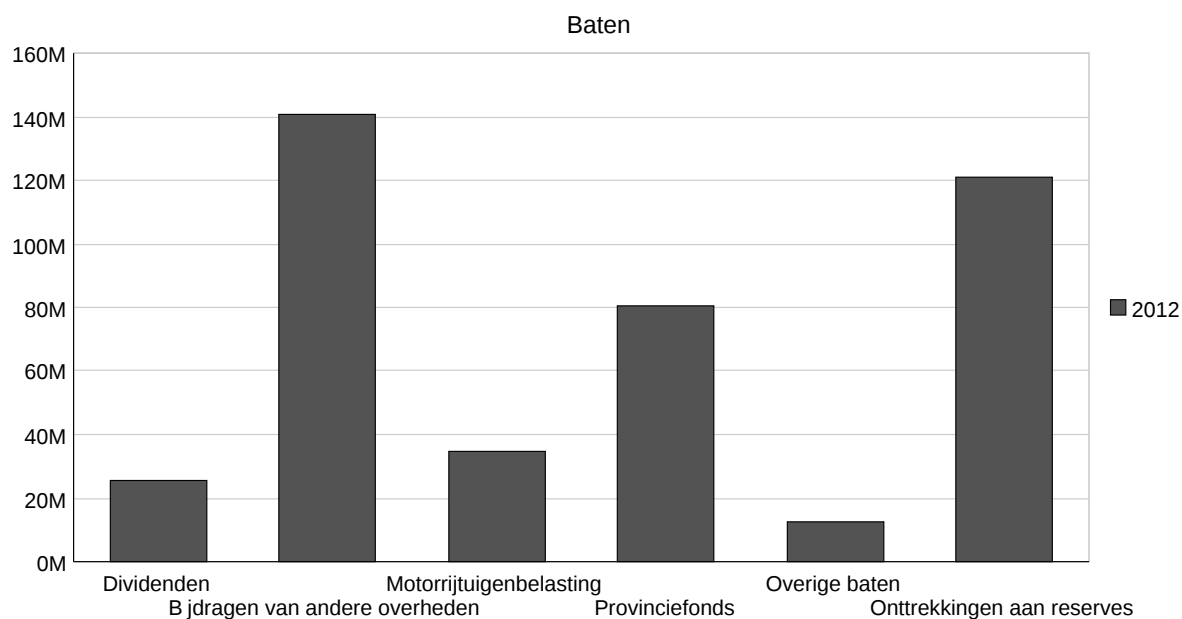

Baten

De doeluitkeringen van het Rijk met een specifieke bestemming voor onder meer infrastructuur, openbaar vervoer, jeugdhulpverlening, stedelijke vernieuwing en investeringen in landelijk gebied vormen de grootse inkomenspost voor de provincie. De uitkering van het provinciefonds, de opcenten op de motorrijtuigen, dividenden en de overige inkomsten zijn vrij besteedbaar.

Het verschil tussen de totale baten (€ 420 miljoen) en de totale lasten (€ 408 miljoen) bedraagt € 12 miljoen, zijnde het rekeningresultaat.

De provinciale baten verlopen als volgt:		(bedragen x €1 mln)
	2012	%
Dividenden	25	6,1
Bijdragen van andere overheden	141	33,9
Motorrijtuigenbelasting	35	8,3
Provinciefonds	81	19,4
Overige baten	13	3,1
Onttrekkingen aan reserves	121	29,2
Totaal	415	100,0

Leeswijzer

Voor u ligt het Jaarverslag 2012. Samen met de Jaarrekening 2012 zijn dit de jaarstukken van de Provincie Zeeland.

Net als in de Programmabegroting 2012 vormen de drie zogenaamde W-vragen het vertrekpunt:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daar voor doen?
- Wat mag het kosten?

In het jaarverslag wordt met name gekeken naar het gedane en het bereikte. De eerste twee W-vragen dus. De jaarrekening geeft antwoord op de derde vraag, wat het gekost heeft.

Beleidsnota's

Uitgangspunt is dat aan ieder programma uit de beleidsbegroting een beleidsnota ten grondslag ligt. Schematisch wordt voor alle beleids- en uitvoeringsnota's de actuele status weergegeven.

Programmaverantwoording

In dit onderdeel van het jaarverslag wordt per beleidsprogramma's en voor de algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de mate waarin en de wijze waarop de beleidsdoelstellingen voor 2012 inhoudelijk zijn gerealiseerd. Ook geeft dit onderdeel inzicht in de algemene dekkingsmiddelen en de aanwending van de post voor onvoorziene uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt ingegaan op de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten.

Programmarekening en toelichting

De programmarekening toont het gerealiseerde verloop van baten en lasten in 2012 en zet deze af tegen de geraamde baten en lasten (de door Provinciale Staten vastgestelde begroting inclusief wijzigingen). Daar waar zich tussen raming en realisatie (significante) afwijkingen voordoen, worden deze toegelicht en verklaard.

Balans en toelichting

De balans en de toelichting daarop verschaft inzicht in de opbouw en de ontwikkeling van de vermogenspositie van de Provincie Zeeland.

Accountant

Alvorens de jaarstukken aan Provinciale Staten worden aangeboden is het onderdeel jaarrekening door onze accountant (Deloitte) gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. In het rapport van bevindingen rapporteert de accountant aan de opdrachtgever, Provinciale Staten, over zijn voornaamste bevindingen.

Programmaverantwoording

Beleidsnota's (PS) en Uitvoeringsnota's (GS)

Startnota	PS	Vast- stelling	2011				2012				2013				2014				2015				2016			
Kadernota	PS		1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°
Beleidsnota	PS																									
Uitvoeringsnota	GS																									
Toekomstvisie Zeeland 2040	1ekw/14														PS											
Programma 1 Leefbaarheid																										
Beleidsprogrammering Sociale zorg 2008-2009+2010+2011	jun-08					E																				
Jaarplan Sociale Zorg	Jaarlijks				V																					
Sportnota 2008-2009+2010+2011	dec-08				E																					
Jaarplan Sportnota	Jaarlijks				V																					
Nota integraal jeugdbeleid 2007-2011	feb-08				E																					
Jaarplan integraal jeugdbeleid	Jaarlijks				V																					
Voortgangsrapportage Rijkconvenant Bevolkingsontwikkeling "Koersvast voor Zeeland" 2011-2014	2011														PS											
Interimbeleid leefbaarheid (incl. integraal jeugdbeleid en sport)	dec-11				PS																					
Startnota en kadernota Leefbaarheid en Bevolkingsontwikkeling 2013-2018	dec-12								PS																	
Beleidsnota Leefbaarheid & Bevolkingsontwikkeling 2013-2018	sep-12										PS							V								
Uitvoeringsnota Leefbaarheid & Bevolkingsontwikkeling 2013-2018	Jaarlijks								V				V				V				V				V	
Uitvoeringsnota Jongerenparticipatie 2013-2018	apr-13										PS						V				V				V	
Programma 2 Jeugdzorg																										
Beleidskader Jeugdzorg 2009-2012	dec-08	V							E																	
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Zeeland 2009-2012	sept			V				V																		
Beleidskader Jeugdzorg 2013-2015	dec-12								PS									V			E					
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Zeeland 2013-2015	sept										V				V			E								
Programma 3 Cultuur																										
Cultuur continu nota II 2009-2012	dec-08								E																	
Cultuurhistorie en monumenten 2007-2012	dec-06								E																	
Museumbeleid 2006-2012	dec-08								E																	
Nota Omroep Zeeland in een veranderend medialandschap 2009-2014	apr-10							V									E									
Immaterieel cultureel erfgoed en archieven 2009-2012	dec-08								E																	
Archeologie 2006-2012	dec-08								E																	
Provinciaal bibliotheekbeleid 2009-2012	4ekw/09								E																	
Kunstennota 2009-2012	dec-08								E																	
Decentralisatie uitkering cultuurparticipatie 2009-2012	2009				V				V																	
Startnota cultuur 2013-2016	dec-11				PS																					
Kadernota cultuur 2013-2016	apr-12				PS																					
Beleidsnota cultuurbeleid 2013-2016	dec-12								PS									V								E
Uitvoeringsnota cultuurbeleid 2013-2016	feb-13										V		V				V				V				E	
Programma 4 Bestuur																										
Zeeuws bestuurlijk profiel	jun-12						PS										V								V	
Beleidsnota Kwaliteit lokaal bestuur vanaf 2013	feb-12								PS									V								
Interbestuurlijk toezicht	sep-12																									
Beleidsnota Europa provincie Zeeland (onbepaalde tijd)	dec-06																									
Strategische nota Europese structuurfondsen vanaf 2013	nov-12																									
Afsprakenregeling Scheldemondfonds (onbepaalde tijd)	mei-08																									
Beleidsnota Promotie 2008-2012	mrt-08			V					E																	
Start en Kadernota Beleidsplan Marketing en Promotie Strategie	nov-13												PS													
Beleidsnota Marketing en Promotie Strategie 2013-2016 ?	4ekw/13												PS					V							E	
Beleidskader Integrale veiligheid 2009-2011+2012	apr-09								E																	
Werkplan Openbare Orde & Veiligheid	Jaarlijks			V																						

Startnota	PS	Vast- stelling																				
Kadernota	PS																					
Beleidsnota	PS																					
Uitvoeringsnota	GS		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
Programma 5 Milieu, 6 Ruimtelijke omgeving, 7 Watermanagement en 8 Natuur en landschap																						
Nota omgevingsplan Zeeland 2006-2012	jun-06									E												
Bestuursvereenkomst ILG 2007-2013*	2007				V					E												
Provinciaal Meerjaren Programma Landelijke Gebied	2007									E												
Natuur Pakket Westerschelde Progr. Landelijke Gebied	2007													E								
Natuur Pakket Westerschelde Verlenging ivm Hedwigepolder	2013													PS								
Provinciaal jaarprogramma PMJP + NPW	Jaarlijks				V					V												
Provinciaal jaarprogramma NPW	Jaarlijks												V				V			V		V
Nota omgevingsplan Zeeland 2012-2018 (V+E=Omgevingsbalans)	sep-12									PS	PS						V					
Uitvoeringsjaarplan omgevingsplan Zeeland 2012-2018	feb-13										PS		PS				PS			PS		PS
Programma 5 Milieu																						
Strategie Energie en Klimaatbeleid 2008-2011	jun-08					E																
Kadernota Strategie Energie en Klimaatbeleid 2012-2018	sep-12								PS													
Beleidsnota Energie en Klimaatbeleid 2012-2018	jun-13										PS				V							V
Uitvoeringsprogramma Energie UPEK-1	Jaarlijks				V																	
Uitvoeringsprogramma Energie UPEK-2 (2012-2013)	Jaarlijks									V												
Uitvoeringsprogramma Energie UPEK-3 (2014-2018)	Jaarlijks												V				V			V		V
Actieplan fijnstof	Jaarlijks				V				E													
Decentralisatie uitkering meerjarenprog externe veiligheid verantwoorde risico's 2011-2014	2010				V				V			V			E							
Meerjarenprogramma bodemsanering 2010-2014	2009				V				V			V			E							
't Zeeuws bodemvenster	2eHJ/09				V				V			E										
Kaderrichtlijn Bodem 2014	4eKW/13											GS			V			V				V
Handhavingsbeleid Oog op Zeeland (02/2007)	Jaarlijks				V				E													
Provinciale Milieu Verordening	4eKW/13											V			V			V				V
Programma Aanpak Stikstof (PAS)	apr-13										V				V			V				V
Programma 6 Ruimtelijke omgeving																						
Plattelands ontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP-2)	1eKW/08											E										
Plattelands ontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP-3)	?eKW/13														V			V				V
Leren voor Duurzame Ontwikkeling 2008-2011	2008				E																	
Decentralisatie uitkering investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2011-2014	2011				V				V			V			E							
Decentralisatie uitkering bedrijventerreinen 2010-2014	2010				V				V			V			E							
Decentralisatie uitkering FES gelden 2011-2015	2011				V				V			V			V			E				
Programma 7 Watermanagement																						
Zeeuws Kustbeleidsplan 2010-2015	4eKW/09				V				V			V			V			E				
Stroomgebiedbeheersplan Schelde 2009-2013	2009				V				V			E										
Regionale watersysteem rapportage (om 3 jaar)	2009								E													
Klimaat agenda	4eKW/09				V				V			E										
Klimaatprogramma	4eKW/09				V				V			E										
Waternverordening 2009	4eKW/09				V				V			E										
Waternverordening 2014	1eKW/13											GS			V			V				V
Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015 + "veilig, veerkrachtig, vitaal" KRW	apr-11									V					V			E				
Planherziening omgevingsplan EU KRW 2015-2020	jun-14													PS				V				V
Programma 8 Natuur en landschap																						
Natuurbeheerplan Zeeland 2009-2013	2009				V				V			E										
Natuurbeheerplan Zeeland 2013-2018?	sep-13											V			V			V				V
Nota toegankelijkheid natuurgebieden	2009				V				V			E										
Nota wandelnetwerk Zeeland	2009								V			V			V			V				V
Nota fietsen "daarbij de waterkant"	2010								V			V			V			V				V
Faunabeleid Zeeland	feb-03								V			V			V			V				V
10 punten plan voor het Zeeuwse natuurbeleid	okt-00								V			V			V			V				V
Uitvoeringsprogramma beheerplan "Natura 2000" 2008-2014	jul-08				V				V			PS										
Uitvoeringsnota werk in uitvoering Natuur 2013 (realisatie natuur)	okt-13											V			V			V				V

Startnota	PS	Vast- stelling																									
Kadernota	PS																										
Beleidsnota	PS																										
Uitvoeringsnota	GS		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	
Programma 9 Economie, 10 Toerisme en recreatie, 11 Landbouw en visserij en 12 Onderwijs																											
Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 2009-2012	mei-09		E																								
Jaarplan PSEB 2009-2012	Jaarlijks					V				E																	
Economische agenda 2013-2016	dec-11								PS	PS	PS				V											E	
Jaarplan economische agenda	Jaarlijks									PS			PS				PS				PS					E	
Programma 12 Onderwijs																											
Onderwijs in de Provincie Zeeland: Dé Onderwijsagenda 2008-2011	dec-07		V																								
Verlenging Dé Onderwijsagenda tot opname in de economische agenda	jan-12						PS	E																			
Jaarplan Dé onderwijsagenda 2008-2011	Jaarlijks				V																						
Programma 13 Mobiliteit																											
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2009-2015	okt-08						V				V								E								
Actieplan PVVP (incl. MIZ)	Jaarlijks					V				V				V				V									
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2016-2020 ?	sep-15																			PS							
Actieplan PVVP (incl. MIZ) 2016-2020 ?	Jaarlijks																					V				V	
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2006-2014	nov-05								E																		
Start en Kadernota Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025	jan-13									PS																	
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025	jun-13										PS																
Beleidsplan Actieplan Fiets 2005-2015	dec-05										V									E							
Beleidsplan Actieplan Fiets 2016-2025	dec-05																										
Kadernota Goederenvervoer 2012-2016	1stk/12				PS			PS																			
Beleidsplan Actieprogramma Goederenvervoer 2007-2011	2007				E																						
Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2016	VJ/12							PS																		E	
Beleidsplan Verkeersveiligheid 2010-2020	okt-10																										
Uitvoeringsprogramma en monitorplan Verkeersveiligheid	3ekw/11				GS				V				V				V			V					V	V	
Werkplan ROVZ	Jaarlijks					V			V				V				V			V					V	V	
Integraal Beheersplan Provinciale Infrastructuur	okt-10																V										
Beleidsplan categorisering wegennet 2010-2020	jun-10																V										

* Onder Provinciaal Meerjaren programma landelijk gebied en de bestuursovereenkomst ILG vallen de volgende kaders: Milieu, Natuur & Landschap, Recreatie, Landbouw, Water, Bodem en Lopende verplichtingen en grondzaken. Alle kaders hebben een looptijd van 2007 tot 2013.

Index

De kolommen per kalenderjaar zijn opgesplitst in kwartalen; de letters zijn ingevuld in de kwartalen indien vastgesteld.

V = Voortgangsrapportage.

E = Evaluatie.

PS = Vastgesteld in PS.

GS = Vastgesteld in GS.

Programma 1

Leefbaarheid

Inleiding

De primaire focus van het college ligt op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Het college richt zich op concurrerende en duurzame economische ontwikkeling, met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten en leefbaarheid. Het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving is belangrijk om burgers, bezoekers en bedrijven te binden aan een regio. Aandacht voor de leefbaarheid wordt door het college gezien als een investering in een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat en daarmee in de economische ontwikkeling van Zeeland.

De hoofdlijnen uit het collegeprogramma Stuwende krachten zijn ingegeven door een eigentijds profiel van de provincie dat draait om ruimte en economie en de wisselwerking tussen beide. Het provinciebestuur heeft de taak van regisseur van het regionaal ruimtelijk economisch beleid inclusief cultuur. Daarmee kiest het college voor een taakinvulling die zich primair richt op de provinciale kerntaak. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het sociaal beleid. Dit betekent dat gemeenten de primaire taak hun inwoners in staat te stellen deel te kunnen nemen aan de samenleving. De provincie richt zich op het bevorderen van de aantrekkelijkheid van het gebied als geheel. In de Randstedelijke provincies is de taakverdeling 'ruimtelijk-economisch' enerzijds en 'sociaal beleid' anderzijds strikter uitvoerbaar dan in een perifere, meer landelijke provincie als Zeeland. Zeeland is door haar schaal, lage bevolkingsdichtheid en (eilanden)structuur in bestuurlijk opzicht anders dan de meeste andere provincies. De dertien Zeeuwse gemeenten dan wel de regio's/eilanden zijn onderling zeer verschillend en door het water geografisch gescheiden, waarbij er geen sprake is van grote steden zoals andere provincies die wel kennen. Door deze specifieke kenmerken is er op bovenlokale sociaal-maatschappelijke thema's toch een rol voor het provinciebestuur weggelegd. Leefbaarheid in dit leefgebied vraagt nadrukkelijk om afstemming tussen gemeenten en Provincie. Zorg en welzijn behoort dus niet tot de kerntaken, maar de Provincie levert in het kader van bovengenoemde rol denkkracht, (kennis van het) netwerk en expertise, zodat de Zeeuwse bestuurskracht op deze terreinen wordt versterkt. Zeeuwen ervaren de leefbaarheid als hoog. Toch is behoud en versterking hiervan geen vanzelfsprekendheid. Uit het onderzoek van Scoop, "De Sociale Staat van Zeeland 2009", is gebleken dat Zeeuwen in vergelijking met Nederland vaker vinden dat hun wijk of kern achteruit is gegaan. Dit duidt op een afnemende leefbaarheid. In gebieden die te maken hebben met een dalend inwonertal komt dit vaker voor dan in groeigebieden (1). Het doel is het percentage inwoners dat een vooruitgang in leefbaarheid ervaart te vergroten.

Leefbaarheid is een samengesteld begrip. Uit de Sociale Staat van Zeeland blijkt dat er acht levensgebieden zijn die hiermee in verband kunnen worden gebracht:

1. Inkomen
2. Mobiliteit
3. Gezondheid
4. Sociale integratie en collectieve redzaamheid
5. Veiligheid
6. Wonen
7. Woonomgeving
8. Kwaliteit van voorzieningen

Het is de ambitie van het college om meerjarig beleid te formuleren dat effectief is om de leefbaarheid te vergroten en dat dus rekening houdt met die verschillende factoren.

Op de langere termijn is de vergroting van ervaren leefbaarheid in Zeeland het beoogde maatschappelijk effect. Uit de Sociale Staat van Zeeland blijkt dat de 21% van de inwoners een achteruitgang in leefbaarheid ervaart. Dat percentage moet omlaag.

De interim-beleidsnota Leefbaarheid heeft een werkingsduur van één jaar. Zowel met maatschappelijk effect als de doelstellingen zijn daarentegen meerjarig van karakter.

Op basis van een nieuwe beleidsnota Leefbaarheid zullen de doelstellingen worden aangepast en/of aangevuld.

In verband met de kerntakendiscussie hebben we in 2012 nog geen nieuwe beleidsnota kunnen vaststellen. Het interimbeleid hebben we daarom tijdelijk verlengd. Wel hebben we inmiddels een startnotitie en een kadernota aan Provinciale Staten voorgelegd voor een nieuwe beleidsnota Leefbaarheid én Bevolkingsontwikkeling.

(1) Sociale Staat van Zeeland, Scoop, 2009

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect dat we met het interimbeleid beogen is de vergroting van de ervaren leefbaarheid in Zeeland

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0101:

Het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland

Wat hebben we bereikt?

Effect

Het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland

Doelstelling(en)

010101 Voorzieningen: Het vergroten van de kwaliteit van het voorzieningenniveau

1. Toename van de algemene waardering voor de voorzieningen (7,1 in 2009);
2. Toename van het percentage ambulanceritten dat binnen de normtijd van 15 minuten plaatsvindt (85% in 2010);

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

per indicator:

1. Deze indicator wordt in 2013 weer gemeten in het kader van de Sociale Staat van Zeeland;
2. In 2011 is dit percentage gestegen tot 88,2% en heeft Connexxion dus een betere prestatie weten te realiseren.

010102 Vergroten sociale integratie en collectieve redzaamheid

Indicator:

1. Toename van het aantal Zeeuwen met een hoge collectieve redzaamheid (23% in 2009)

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

Deze indicator wordt in 2013 opnieuw gemeten in het kader van de Sociale Staat van Zeeland.

010103 Vergroten participatie jeugd

Indicator:

1. Het tenminste 6 maal inzetten van jeugdparticipatie (jongerendenktank) bij de voorbereiding van provinciaal beleid.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Collega's binnen en buiten onze organisatie weten Jouw Zeeland te vinden om jongeren te vragen mee te denken over ontwikkeling en of uitvoering van beleid. Intussen is de groep Jouw Zeeland jongeren gegroeid tot zo'n 200 leden, in de leeftijd van 12-23 jaar. Daarnaast zijn er 500 jongeren Jouw Zeeland-volgers op twitter. Jongeren hebben het afgelopen jaar meegepraat over: Omgevingsplan, Economische Agenda, Volkscultuur, Duurzame Ontwikkeling, Kunstbende, Verkeersveiligheid, Leefbaarheid, Voorzieningen Zeeuws-Vlaanderen. Verder zijn de jongeren actief betrokken bij de debatten van Op weg naar Het Lagerhuis en bij Going Global van de Four Freedoms Awards. Ook hebben we weer een groep van 25 enthousiaste jongeren uit Nederland en Vlaanderen samengebracht in de internationale jongerenjury van Film by the Sea.

010104 Gezondheid: het vergroten van de ervaren gezondheid door inwoners van Zeeland

Indicatoren:

1. Een toename van het percentage Zeeuwen dat de gezondheid tenminste als goed beoordeelt (79% in 2009)
2. Een toename van het aantal Zeeuwen dat voldoet aan de norm voor sport en bewegen (68% in 2009)

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

per indicator:

1. Deze indicator wordt in 2013 weer gemeten in het kader van de Sociale Staat van Zeeland;
2. Deze indicator wordt in 2013 weer gemeten in het kader van de Sociale Staat van Zeeland.

010106 Innovatie, onderzoek en projectuitvoering

Onder deze doelstelling valt de subsidieverlening aan Scoop.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Met Scoop zijn opnieuw prestatieafspraken gemaakt. Deze prestatieafspraken zijn naar verwachting gerealiseerd.

NB deze doelstelling draagt bij aan de realisatie van de voorgaande doelstellingen.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Leefbaarheid	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	11.680	9.657	9.620	37
baten	-196	-162	-165	3
resultaat voor bestemming	11.485	9.495	9.455	40
toevoeging reserve	71	1.511	1.511	0
onttrekking reserve	-974	-1.037	-1.037	0
resultaat na bestemming	10.582	9.968	9.928	40

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 2

Jeugdzorg

Inleiding

In dit programma is zowel de jeugdzorg als het preventieve jeugdbeleid opgenomen. Het provinciaal bestuur is ingevolge de Wet op de Jeugdzorg verantwoordelijk voor de instandhouding van het Bureau Jeugdzorg en voor voldoende verantwoorde jeugdzorg. Om hieraan invulling te geven stellen Provinciale Staten eens in de vier jaar de kaders vast door middel van het Beleidskader Jeugdzorg. Op 21 december 2012 is het beleidskader voor de periode 2013-2015 in de Staten aan de orde geweest. Op basis daarvan stellen Gedeputeerde Staten een uitvoeringsprogramma op, waarin zij naast een terugblik op het afgelopen jaar, de actiepunten en voornemens voor het komende jaar verwoorden, met de daarbij behorende financiële inzet. Sinds het kabinetsbesluit om de jeugdzorg te decentraliseren, is ingezet op de transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten. De samenwerking tussen de gemeenten, de Provincie Zeeland en de zorgaanbieders hierbij, loopt via de Task Force Jeugd Zeeland.

Wat willen we bereiken?

Het jeugdzorgbeleid van de Provincie Zeeland is er op gericht hulp te bieden in een zo licht mogelijke vorm, in een zo vroeg mogelijk stadium en zo dicht mogelijk bij huis. Het hulpaanbod moet er bovendien op gericht zijn om de eigen mogelijkheden van cliënten en mensen in hun naaste omgeving te benutten en zelf problemen het hoofd te bieden, te activeren en te versterken.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0201:

Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen

Doelstelling(en)

020101 Cliënten in de jeugdzorg snel, effectief en efficiënt helpen

Indicatoren:

- Aantal kinderen / ouders op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg:

referentiewaarde per 01/01/11	streefwaarde per 01/01/12	streefwaarde per eind 2012
0	0	0

Wachtlijsten voor geïndexeerde jeugdzorg: de landelijke norm is dat binnen negen weken de geïndexeerde jeugdzorg wordt verleend. De wachtlijst bestaat uit de kinderen/ouders die langer dan negen weken moeten wachten op zorg. Vanaf eind 2010 zijn in Zeeland de wachttijden teruggedrongen tot maximaal vier weken. Deze lijn is overgenomen voortgezet. Landelijk wordt overigens negen weken als streefnorm vastgehouden. Door het afschaffen van buitenprovinciale zorgverkeer wordt nu kritisch gekeken naar de houdbaarheid van de Zeeuwse streefnorm.

- Wachtlijst AMK voor onderzoek:

referentiewaarde per 01/01/11	streefwaarde per 01/01/12	streefwaarde per eind 2012
0	0	0

Wachtlijsten Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van Bureau Jeugdzorg: De (landelijke) norm is dat er binnen vijf werkdagen na melding van het vermoeden van kindermishandeling een onderzoek start. De wachtlijst bij het AMK bestaat uit het aantal meldingen waarbij het onderzoek na vijf dagen nog niet is gestart.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

per indicator:

1. De eerste indicator is in 2012 bijna gehaald (op 1 november 2012: vier wachtenden)
2. Op 1 december 2012 waren er geen wachtenden bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling

020102 Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg

Indicatoren:

1. 24-uurs bereikbaar Bureau Jeugdzorg Zeeland (BJZ). BJZ is ook in 2012 24 uur bereikbaar via crisisdienst/Kindertelefoon
2. Uiterlijk in 2012 mag de gemiddelde doorlooptijd tussen aanmelding en indicatie maximaal 60 dagen duren (in 2012 dient dit bij 70% van de aanmeldingen zo te zijn)
3. Er zijn in 2012 geen wachtlijsten bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

per indicator:

1. Bureau Jeugdzorg Zeeland is ook in 2012 24 uur bereikbaar via crisisdienst/Kindertelefoon
2. In het derde kwartaal 2012 was de doorlooptijd: 58 dagen
3. Er zijn geen wachtenden bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling

020103 Zorgen voor gestructureerd preventief jeugdbeleid

Indicatoren:

1. In 2012 werken in alle gemeenten de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) met (bewezen) effectieve methodieken bij het ondersteunen van en hulp aan opvoeders
2. In 2012 hebben gemeenten, provincie en instellingen een keuze gemaakt voor de in te zetten effectieve methodieken voor signaleren van opvoed- en opgroei problemen en voor hulp aan kinderen en jongeren

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

per indicator:

1. De verdere implementatie van Signs of Safety / Signs of wellbeing is in de planfase
2. Deze keuze is gemaakt: positief opvoeden en Signs of Safety / Wellbeing

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Jeugdzorg	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	30.206	31.851	31.405	446
baten	-29.425	-31.031	-30.770	-261
resultaat voor bestemming	781	819	635	184
toevoeging reserve	0	80	80	0
onttrekking reserve	0	-49	-49	0
resultaat na bestemming	781	850	666	184

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 3

Cultuur

Inleiding

Kunst en cultuur zijn een onmisbare schakel in de Zeeuwse samenleving. Cultuur als drager van de culturele identiteit vormt een van de verbindende elementen. Daarnaast maakt cultuur duidelijk hoe veelkleurig en veelzijdig onze samenleving is. Cultuur heeft niet alleen een intrinsieke waarde doordat het mogelijkheden biedt tot genereren, herkennen, verbazen en verwonderen, maar ook doordat het kan aanzetten tot kritische reflectie.

Tot slot is cultuur een belangrijk instrument voor regionale ontwikkeling door de daarin opgesloten bijdragen aan toerisme en recreatie, economie en ruimtelijke ordening. Kunst en cultuur leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan een goed woon- en leefklimaat voor alle inwoners van Zeeland. Om cultuur deze rollen te kunnen laten spelen, is een zo gevarieerd en gespreid mogelijk cultureel aanbod noodzakelijk, evenals een zo groot mogelijke cultuurparticipatie en versterking van de culturele factor in de samenleving. De looptijd van zowel het algemeen kader voor cultuur, Cultuur Continu II, als de daaruit voortkomende nota's voor archeologie, bibliotheekwerk, cultuurhistorie en monumenten, immaterieel erfgoed en archieven, kunsten en musea is eind 2012 verlopen. Alleen het provinciaal mediabeleid kent een langere looptijd: 2009-2014. Op 21 december 2012 is, op basis van de in maart 2012 door de Staten vastgestelde Kadernotitie cultuurbeleid 2013-2016, de Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2015 aan de orde geweest. In deze nota zijn de kaders voor het beleid in de komende periode uitgewerkt.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn de versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland. Dit willen we realiseren door het vergroten van het publieksbereik en de actieve participatie in kunst en cultuur via onder andere de versterking van de culturele infrastructuur.

Om dit te kunnen bereiken moeten we er mede voor zorgen dat er een gevarieerd en gespreid cultureel aanbod in Zeeland tot stand komt, waarbij de variatie en de spreiding zich doen gelden op meerdere aspecten zoals discipline, regio en bevolkingsgroep. Belangrijk daarbij is ook de (artistieke) kwaliteit van dit aanbod in de gaten te houden. Cultureel aanbod dient daarbij breed te worden gezien. Het is het geheel aan organisaties, instellingen en activiteiten op het terrein van de kunsten en het culturele erfgoed. Bij het totstandkomen van dit aanbod zijn de Zeeuwse gemeenten en een groot aantal Zeeuwse culturele instellingen en organisaties onze natuurlijke partners. Onze rol hierbij is die van subsidiegever en pleitbezorger.

Wij vinden dit van belang omdat:

- cultuur zet aan tot creativiteit en biedt mogelijkheden tot genieten (vrijtijdsbesteding)
- cultuur maakt mensen bewust van hun eigen culturele identiteit en draagt daarmee bij aan regionale herkenning en gaat vervreemding tegen
- cultuurparticipatie is zowel voor de ontwikkeling van de individuele mens als vanuit het oogpunt van een rijker sociaal leven van belang
- cultuur is een van de beeldbepalende onderwerpen als het gaat om het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van de Provincie Zeeland

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0301:

De versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland door het vergroten van het publieksbereik en de actieve cultuurparticipatie, evenals de versterking van de culturele infrastructuur.

Wat hebben we bereikt?

Effect

De versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland door het vergroten van het publieksbereik en de actieve cultuurparticipatie, evenals de versterking van de culturele infrastructuur.

Doelstelling(en)

030101 Cultuurnota:

Het verhogen van de cultuurparticipatie en het vergroten van het cultureel aanbod in Zeeland.

Indicatoren:

1. In 2012 werkt 50% van de scholen in Zeeland met een doorgaande leerlijn cultuureducatie (referentiewaarde eind 2010: 30%). Bron: Scoop
2. Databank cultuur (cultuurmonitor) is in 2012 operationeel en bevat actuele gegevens over cultuurparticipatie en culturaanbod die toegankelijk zijn via een website

Een verdere uitwerking vindt plaats bij de hierna genoemde beleidsonderdelen/doelstellingen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Eind 2012 was bij 50% van de scholen voor primair onderwijs sprake van een doorgaande leerlijn cultuureducatie op basis van het aanbod van de regionale centra
2. De databank cultuurmonitor zal begin 2013 operationeel worden

030102 Cultuurhistorie en monumenten:

Behoud, ontwikkeling en ontsluiting van de cultuurhistorie en monumenten in Zeeland.

Indicatoren:

1. Ten minste één rijksmonumentale kerk, één rijksmonumentale molen en één historische boerderij gerestaureerd in 2012
2. In 2012 in samenwerking met het Rijk bijdragen aan de voortzetting van het Restauratie Opleidingsproject (ROP) waaraan ten minste vijftien leerlingen deelnemen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Gerestaureerd zijn de RK Kerk Kloosterzande en de molen in Oud-Vossemeer
2. Aan het Restauratie Opleidingsproject hebben vijftien leerlingen deelgenomen

030103 Bibliotheekwerk:

Het verbreden en verbeteren van de rol van het bibliotheekwerk in Zeeland. De vier basisbibliotheken in Zeeland krijgen via de afdeling Provinciale Service Organisatie (PSO) van de Zeeuwse Bibliotheek in de periode 2009-2012 ondersteuning op basis van het door de basisbibliotheken en Provincie Zeeland geaccordeerde beleidsplan.

Indicator:

1. Op basis van de nota Bibliotheekbeleid Provincie Zeeland 2009-2012 zal in 2012 naar één gezamenlijke BackOffice (uiterlijk 31 december 2012 klaar) voor alle Zeeuwse bibliotheken worden toegewerkt. Dit als opmaat naar één Zeeuwse bibliotheekorganisatie. Gelet op de ingrijpende gevolgen voor de huidige bibliotheken zal een dergelijke omvorming/fusie pas na 2012 plaats vinden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

De gemeenten vinden één Zeeuwse bibliotheekorganisatie vooralsnog niet aan de orde. De openbare bibliotheken zijn op directieniveau inmiddels actief aan de slag met de vorming van één gemeentelijke back-office.

030104 Museumbeleid:

Het versterken van de museale infrastructuur op provinciaal niveau.

Indicatoren:

1. In 2012 is er in samenwerking met de gemeenten een notitie opgesteld voor een samenhangend museumbeleid voor de betreffende regio;
2. In 2012 is het project erfgoed WO II volop in uitvoering waarbij de ooggetuigen geïnterviewd worden en deze interviews worden vastgelegd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Met alle regio's is overleg gevoerd over een mogelijke opzet van een samenhangend regionaal museumbeleid. In afwachting van de vaststelling van de nieuwe cultuurnota is pas op de plaats gemaakt.
2. De interviews zijn gehouden en vastgelegd.

030105 Mediabeleid:

Het in 2012 waarborgen van een onafhankelijk, gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig (regionaal) media-aanbod dat toegankelijk en betaalbaar is voor alle lagen van de bevolking.

Indicatoren:

	waarde 2010	streefwaarde 2012-2014
Kijkcijfers gemiddeld dagbereik	21,2%	31,4%*
Luistercijfers radiomarktaandeel	14,1%	17,4%*

* Dit zijn de oorspronkelijke waarden zoals opgenomen in de nota mediabeleid 2009-2014 (niveau 2009).

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Het in 2012 waarborgen van een onafhankelijk, gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig (regionaal) media-aanbod dat toegankelijk en betaalbaar is voor alle lagen van de bevolking is gelukt. De streefwaarden zijn lager dan het uitgangspunt van 2009. De landelijke gemiddelde cijfers zijn ook lager dan waarbij de streefwaarden is uitgegaan.

Per indicator:

streefwaarde	2011-2014	2012
kijkcijfers gemiddeld dagbereik	31,4%	25,1%
lusitercijfers radiomarktaandeel	17,4%	13%

Het percentage "gemiddeld dagbereik" betekent dat dit percentage van de totale Zeeuwse bevolking zijn televisie of radio gemiddeld dagelijks op enig moment afgestemd heeft op Omroep Zeeland. Het landelijk gemiddelde in 2012 was met betrekking tot radio 11,5% en met betrekking tot televisie 15,9%.

030106 Kunstenbeleid:

Versterking van de samenhang binnen de kunstensector alsmede het versterken van de regionale kunsteninfrastructuur.

Indicatoren:

1. In 2012 is er een weekend voor de amateurkunst in alle dertien Zeeuwse gemeenten. De referentiewaarde in 2011: tien gemeenten
2. In 2012 is de samenwerking met alle Zeeuwse gemeenten verder ontwikkeld op basis van de in 2009 per regio (Oosterschelde, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen) afgesloten convenanten over inhoudelijke en financiële afspraken voor de periode 2009-2012

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Twaalf gemeenten hadden een weekend voor de amateurkunst
2. De samenwerking is verder geïntensiveerd. De convenanten zullen worden verlengd en uitgebreid met beleidsterreinen zoals cultuureducatie

030107 Immaterieel erfgoed en archieven:

Behoud en de ontsluiting van het immaterieel cultureel erfgoed in Zeeland.

Indicatoren:

1. Eind 2012 is SCEZ in de laatste fase van het opstellen van concrete voorstellen voor de borging Zeeuwse volkscultuur zodat deze uiterlijk begin 2013 kunnen worden uitgevoerd
2. In 2012 zijn tussen het Zeeuws Archief en de Provincie Zeeland afspraken gemaakt over het beheer van de provinciale archieven

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. Het plan van aanpak voor de culturele biografie van Zeeland "Zeeuwse Ankers" is opgesteld door SCEZ. Vanaf 2013 zal hieraan invulling worden gegeven
2. De afspraken met het Zeeuws Archief zijn vastgelegd in een DienstverleningsOvereenkomst die begin 2013 formeel zal worden ondertekend

030108 Archeologiebeleid:

Behoud en ontsluiting van het Zeeuwse archeologische erfgoed.

Indicatoren:

1. Er is geen achterstand bij het Zeeuws Archeologisch Depot in 2012 (100% gearcheveerd). Referentiewaarde: van de archiefdozen was eind 2009 25% gearcheveerd; In 2011 is het streven dat 50% is gerealiseerd (2010, streefwaarde 40%)
2. Vanaf 2012 voert elke Zeeuwse gemeente archeologiebeleid op basis van een door de betreffende Raad vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleidsplan. (referentiewaarde 2010: 30%)

Voor beide indicatoren geldt: bron SCEZ

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. De achterstand is het depot is nagenoeg geheel weggewerkt, waarbij de archeologische archieven ook op orde zijn met nieuwe zaken
2. Alle Zeeuwse gemeenten hebben een eigen archeologiebeleid

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Cultuur	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	26.155	27.757	26.659	1.098
baten	-1.459	-2.465	-1.310	-1.155
resultaat voor bestemming	24.696	25.291	25.348	-57
toevoeging reserve	15	2.016	1.962	54
onttrekking reserve	-621	-792	-792	0
resultaat na bestemming	24.090	26.516	26.519	-3

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 4

Bestuur

Inleiding

Het programma Bestuur ondersteunt het intern en extern functioneren van de eigen bestuursorganen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koningin, het functioneren van de Zeeuwse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen, en daarnaast ook het inzichtelijk maken van het Zeeuwse provinciaal beleid voor burgers, belangengroepen en andere belangstellenden in interprovinciaal, nationaal en Europees verband. Het programma omvat de onderwerpen Provinciale Staten en overige bestuursorganen, Bestuurlijke samenwerking en Communicatie.

Naast de Beleids- en Uitvoeringsnota's hanteren wij de volgende uitgangspunten voor beleid:

1. Afsprakenregeling Scheldemondfonds, vastgesteld door Provinciale Staten op 16 mei 2008. Looptijd: onbepaald. De evaluatie Scheldemondfonds vond plaats in 2010. Verder is het nieuwe bestuursakkoord IPO-Rijk relevant. Provinciale Staten worden hierover periodiek geïnformeerd.
2. Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader Zichtbaar toezicht. Dit is een in februari 2008 vastgesteld beleidskader van alle provincies gezamenlijk en van BZK. Looptijd: onbepaald.
3. Strategische nota structuurfondsen: het identificeren van strategische beleidsopties voor programma's en projecten na 2013 alsmede de positionering van Zeeland voor de nieuwe periode structuurfondsen vanaf 2013.
4. Bestuursakkoord VNG, IPO, UvW en Rijk van 21 april 2011. Rapport Bestuurskrachtmeter Provincie Zeeland Ruimte voor verbeelding van 8 februari 2011.
5. Beleidsnota's Interbestuurlijk toezicht (april en september 2012). In deze nota's zijn de uitgangspunten voor de coördinatie van het interbestuurlijk toezicht van de provincie op de gemeenten vastgelegd.
6. Convenant bevolkingsontwikkeling "Koersvast voor Zeeland", op 17 september 2012 door het Rijk en de Provincie Zeeland ondertekend. Het convenant bevat op uitvoering gerichte afspraken rond de aanpak van de demografische transitie in Zeeuws-Vlaanderen en Schouwen-Duiveland. In samenwerking met het Rijk, gemeenten en maatschappelijke organisaties zal tot en met 2014 uitvoering worden gegeven aan de afspraken in het convenant.

Openbare Orde en Veiligheid

De commissaris van de Koningin (CdK) en Gedeputeerde Staten hebben beide verschillende (wettelijke) taken op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid. Om deze taken goed te kunnen vervullen zijn hun bevoegdheden vastgelegd in wet- en regelgeving, zoals de Wet op de Veiligheidsregio's en de Ambtsinstructie commissaris van de Koningin, en protocollen die daaraan uitvoering geven. De taken die zijn omschreven in de Ambtsinstructie betreffen rijksstaken, waarover de CdK verantwoording aflegt aan de Minister.

Wat willen we bereiken?

De bestuursorganen

We willen een grotere betrokkenheid van de samenleving bij het provinciebestuur en provinciale politiek. Daarom willen wij een goed, betrouwbaar en duaal functioneren van het Zeeuwse provinciaal bestuur. Dit vraagt om een heldere profilering van het provinciebestuur. Provinciale Staten hebben drie rollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Gedeputeerde Staten richten zich op de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering. Ook de concentratie van de besturende en uitvoerende taken bij Gedeputeerde Staten zijn gericht op een grotere inbreng van Provinciale Staten. De Commissaris van de Koningin heeft een eigenstandige rol als Rijksorgaan en is daarnaast de verbindende schakel tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Bestuurlijke samenwerking

Sterke gemeenten en een sterk waterschap, zowel bestuurlijk als financieel, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de Zeeuwse samenleving. Tussen de verschillende overheidslagen is sprake van een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling. Overheden in Zeeland overleggen op welke wijze decentralisatie van taken op een goede wijze kan worden geïmplementeerd. Uitgangspunt is dat de belangen van de Zeeuwen door de Provincie Zeeland gezamenlijk met de andere Zeeuwse overheden behartigd worden ook buiten de provinciegrenzen.

Promotie

De promotie van Zeeland moet integraler, alleen al om het simpele feit dat de vraag van de (woon)consument integraal is. Immers: wie in Zeeland komt wonen, wil niet alleen meer weten over het aanbod van woningen, maar juist ook van scholen, werk, het ondernemersklimaat, cultuur, zorg, sport en vrijetijdsvoorzieningen. Doel van de algemene promotie is om meer samenhang in de promotie te brengen, meer samenwerking te stimuleren en personen en partijen uit Zeeland te betrekken in hun rol als promotors/ambassadeurs. Zij vormt daarmee de basis van en de verbinding tussen diverse sectorale promotieactiviteiten. Sectorale promotie wordt vooral ingezet om een sectorale beleids- of groeidoelstelling te helpen realiseren. Bijvoorbeeld: groei van het aantal arbeidsplaatsen en investeringen, het aantrekken van nieuwe inwoners, toename van de toeristische bestedingen en seizoensverlenging. Het promotieconcept Zeeland echt waar en het Zeeuws DNA moet de verbindende factor zijn tussen al deze sectorale of regionale initiatieven. Daarnaast stimuleren we samenwerking tussen verschillende sectoren, want het is van groot belang dat Zeeland als totaalpakket wordt gepromoot.

Openbare orde en veiligheid

Gedeputeerde Staten en de CdK zijn, in hun onderscheidende rollen, schakels in de veiligheidsketen die erop gericht zijn om de kwaliteit van (de organisatie van) die keten te verhogen.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0401:

Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

0402:

De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

0403:

Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

0404:

De promotiekracht van Zeeland, Zeeuwse regio's en Zeeuwse sectoren vergroten door meer samenhang in de promotie te brengen, meer samenwerking te stimuleren en personen en partijen uit de Zeeuwse samenleving te betrekken in hun rol als promotors/ambassadeurs, met behulp van Zeeuws DNA-materiaal, waardoor een realistischer beeld ontstaat over (de kwaliteiten van) Zeeland.

0405:

Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

Doelstelling(en)

040101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur

Dit vergt een heldere profilering van het provinciebestuur, haar producten en diensten en een deugdelijke toepassing van wetgeving.

Indicatoren:

1. Op basis van duidelijke meetbare doelen is het beleid te controleren (volgens het smart principe). Ook in 2012 worden voor Provinciale Staten alle nieuwe beleidsnota's en de voortgang- en eindrapportages hierop getoetst
2. Het handhaven van de integrale uitzendingen van de vergaderingen van (de commissies van) Provinciale Staten in 2012
3. Het via startnotities en oplegnotities Provinciale Staten beter faciliteren bij de uitvoering van het dualisme. Zo zullen PS van meet af aan meer betrokken worden bij de planning en control cyclus

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

- Deze indicator is deels gerealiseerd omdat niet alle voorstellen aan deze eis voldoen; in de PS-vergadering van 23 november 2012 is het statenvoorstel "Dualisme en beleidscyclus" vastgesteld, om PS in staat te stellen de kaderstellende en controlerende rol in de toekomst naar behoren kunnen uitvoeren
- Alle vergaderingen van Provinciale Staten zijn uitgezonden via Omroep Zeeland Televisie en via de webcast; commissievergaderingen zijn via de webcast uitgezonden; alle vergaderingen zijn via de website terug te zien
- Deze indicator is deels gehaald. Bij verschillende belangrijke voorstellen zijn oplegnotities opgesteld. Het is belangrijk dat er voldoende tijd is voor overleg en het opstellen van de oplegnotities. Hierover zijn en worden nadere afspraken gemaakt binnen de provinciale organisatie, zodat dit in 2013 wordt verbeterd

Effect

De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

Doelstelling(en)

040201 Continuering duurzaam financieel beleid waterschap-gemeenten

Financieel toezicht heeft tot doel een gezonde financiële situatie bij gemeenten en waterschappen te bevorderen. Door het uitoefenen van wettelijk toezicht door de Provincie Zeeland draagt zij zorg voor de continuering van een duurzaam financieel evenwicht in de meerjarenbegrotingen van de (dertien) Zeeuwse gemeenten, het waterschap en (twintig) gemeenschappelijke regelingen.

Indicator:

In 2012 alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen onder repressief toezicht houden (in 2011 staan er geen gemeenten onder preventief toezicht).

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2012 stond geen enkele gemeente onder preventief toezicht.

De financiële positie van gemeenten komt wel steeds meer onder druk te staan door de economische crisis, de kortingen op het Gemeentefonds en de tegenvallende resultaten op grondexploitatie.

040202 Inspectie archieven:

Wij dragen in 2012 zorg voor toegankelijk en kwalitatief goed (voldoet aan de wettelijke eisen) beheerde papieren en digitale archieven van provincie, (dertien) gemeenten, één waterschap, politieregio en (twintig) gemeenschappelijke regelingen. Uit de tweejaarlijkse rapportage (2008/2009) over de inspecties blijkt dat alle instellingen voldoen aan de wettelijke vereisten. Dit is ook de norm voor 2012.

Het in 2011 bij de gemeenten geïntroduceerde systeemtoezicht zal verder worden uitgewerkt.

Indicator:

In 2012 is het systeemtoezicht door gemeenten en waterschap geïmplementeerd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

De archiefbewaarplaatsen van Hulst en Sluis voldoen niet aan de wettelijke eisen. Het vergt substantiële investeringen om deze archiefbewaarplaatsen weer op het gewenste niveau te brengen.

Deze onwenselijke situatie is door de provinciale archiefinspectie gedoogd, op voorwaarde dat gemeenten de mogelijkheden van samenwerking onderzoeken. Nu deze samenwerking, waarbij ook de gemeente Terneuzen en het waterschap Scheldestromen waren betrokken, niet doorgaat zal het provinciaal archieftoezicht worden geïntensiveerd.

De doelstelling is deels gerealiseerd. Er heeft kennisoverdracht naar gemeenten en waterschap plaatsgevonden. In 2013 wordt het systeemtoezicht verder geïmplementeerd en ingebed bij zowel provincie als lokale overheden.

040203 Samenhang provincie, gemeenten en waterschap behouden

Kwaliteit lokaal bestuur.

Naast gemeenten hebben ook provincies een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale en bovenlokale bestuur. Bijvoorbeeld als sprake is van bestuurlijke en/of financiële problemen van gemeenten, kan de rol van het provinciebestuur gelegen zijn in het stimuleren en, waar nodig, het faciliteren van het versterken van de kwaliteit van het lokale bestuur.

Uitgangspunt is de huidige combinatie van schaal en identiteit van de provincie en 13 gemeenten in 2012 te behouden, zolang de gemeenten al dan niet via intergemeentelijke samenwerking in staat zijn het steeds groter wordende takenpakket uit te voeren.

Indicator A:

Uit gemeentelijke bestuurskrachtonderzoeken en/of het uitblijven van signalen kan blijken of een gemeente al dan niet voldoende bestuurskrachtig is. Indien noodzakelijk zal de Provincie Zeeland de gemeente stimuleren en, waar nodig, faciliteren bij het versterken van de kwaliteit van het lokale bestuur.

Coördinatie Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Om een integrale afweging te kunnen maken om al dan niet tot interventie over te gaan is een totaalbeeld nodig van wat er speelt bij de desbetreffende gemeenten. Er is besloten een coördinerend gedeputeerde te benoemen die de eventueel noodzakelijke contacten naar de gemeenten onderhoudt terwijl de uitvoering binnen de beleidsvelden/portefeuilles blijft liggen.

In 2011 zijn op basis van een risicoanalyse de toezichtsvelden vastgesteld en is een systeem ontwikkeld voor de bepaling van een totaalbeeld.

Indicator B:

De IBT-coördinatiefunctie is in 2012 operationeel. Jaarlijks wordt een integraal totaalbeeld van de gemeenten vastgesteld.

Uit gemeentelijke bestuurskrachtonderzoeken en/of het uitblijven van signalen kan blijken of een gemeente al dan niet voldoende bestuurskrachtig is. Indien noodzakelijk zal de Provincie Zeeland de gemeente stimuleren en, waar nodig, faciliteren bij het versterken van de kwaliteit van het lokale bestuur.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

- Er zijn geen gemeentelijke bestuurskrachtonderzoeken uitgevoerd maar er zijn ook geen signalen dat gemeenten niet bestuurskrachtig genoeg zijn. In 2013 wordt een startnotitie bestuurlijke organisatie (gemeenten en provincie) aan Provinciale Staten overgelegd.
- De wet revitalisering generiek toezicht is per 1 oktober 2012 in werking getreden. In verband hiermee zijn de benodigde principebesluiten genomen. Met het Rijk speelt een geschil over de benodigde capaciteit en financiële vergoeding voor de overgenomen IBT-taak van de voormalig VROM-inspectie. Overleg hierover tussen IPO en het Rijk is nog niet afgerond. In 2013 zal een integraal totaalbeeld worden opgesteld over de taakbehartiging van gemeenten op risicovolle medebewindstaken.

040204 Duurzame oplossing Bevolkingsdaling:

Het stimuleren van samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers bij het vinden van duurzame oplossingen voor de gevolgen van de demografische veranderingen in Zeeland. De nieuwe uitgangspunten gericht op kwaliteit uit de Zeeuwse visie Op Pad! vormen daarbij het vertrekpunt voor de aanpak van de demografische veranderingen.

Indicatoren:

- Uitvoerenplan van aanpak Het routepad! en daar nieuwe acties/initiatieven (experimenten) aan toevoegen
- Oprichting Zeeuws Kennisnetwerk Bevolkingsontwikkeling en gezamenlijke ontwikkeling en uitvoering Regionale Kennisagenda

In programma 06 Ruimtelijke omgeving bij doelstelling 060103 Stimuleren sociaal-culturele dynamiek wordt ingegaan op de demografische ontwikkeling in relatie tot ruimtelijke ordening met name woningbouw.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

- Plan van aanpak Het routepad! liep eind 2011 af. (Deel)acties hebben in 2012 vervolg gekregen, bijvoorbeeld woonexperimenten in Zeeuws-Vlaanderen, transformatieplan Oostburg, analyse woningmarkt, vervolg Krot of Kans project en vervolg masterplan voorzieningen. Daarnaast is gewerkt aan het convenant bevolkingsontwikkeling met het Rijk met daarin nieuwe afspraken/acties tot en met 2014 en een Zeeuwsbrede uitvoeringsagenda
- Oprichting is uitgevoerd, website gelanceerd, regionale kennisagenda vastgesteld en bijdrage geleverd aan de Nationale Kennisagenda Krimp

Effect

Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband

Doelstelling(en)

040301 Handhaving bestaande netwerk:

Vanuit Zeeuws perspectief is vroegtijdige beïnvloeding en signalering van besluitvormingstrajecten over nieuwe Europese regelgeving en overig beleid cruciaal.

Wij dragen zorg voor een goede positionering van de Zeeuwse belangen ten opzichte van Rijk en Europa. Hiervoor is handhaving van het bestaande netwerk noodzakelijk. De Provincie Zeeland probeert daarbij nog meer gericht te participeren in overlegorganen.

Indicatoren:

Voor 2012 geldt handhaving van het bestaande netwerk op het niveau van 2011 door vertegenwoordigd te zijn in de volgende gremia of organisaties:

- Inter Provinciaal Overleg (IPO)
- Raad van Europa (CLRAE)
- Comité van de Regio's
- Scheldemondraad
- Conferentie van Perifere en Maritieme Regio's (CPMR)/North Sea Commission)
- Huis in Brussel
- Werkgemeenschap van Europese grensgebieden (WVEG)

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming waarbij het belangrijk is om vroegtijdig op de hoogte te zijn van bepalende factoren in het proces, het krachtenveld en de planning.

Indicatoren:

- uitvoering lobbyplan Brusselse lobbyist
- uitvoering lobbyplan Haagse lobbyist
- uitvoering lobbydoelstellingen van de stuurgroep IJzendijke

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Herijking inzet op gremia die voor Zeeland directe toegevoegde waarde hebben. Dit betekent met name concentratie op IPO, Scheldemondraad en Huis der Nederlandse Provincies. Waar nodig op basis van Zeeuwse belangen geparticipeerd in overage gremia.

- Lobbyplan Brussel volledig uitgevoerd. Milestones: Vlasdossier en Biobased economy
- Lobbyplan Den Haag uitgevoerd. Nadruk lobby op behoud rijksdiensten en marinierskazerne
- De stuurgroep IJzendijke heeft het lobbydocument met Zeeuwse lobbypunten vastgesteld richting nieuwe kabinet en Tweede Kamer

040302 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking

Het versterken van de transnationale en grensoverschrijdende samenwerking met andere regio's in Europa, maar vooral in Euregioonaal verband (Euregio Scheldemonde).

Indicatoren:

- Benutten (rest) budgetten Europese programma's met deelname van Zeeuwse partijen in projecten
- Stimuleren van investeringen in Zeeland vanuit Europese middelen breder dan alleen subsidies
- Verbinden van gestelde Zeeuwse doelstellingen (College programma, Strategische Agenda) binnen de nieuwe Operationele Programma's
- Uitvoering jaarplan Scheldemondraad
- Consulteren en informeren van stakeholders voor de volgende programma periode
- Binnenhalen van EU middelen naar Zeeland breder dan de tot nu toe aangeboorde subsidiebronnen zoals de bekende structuurfondsen
- Het sluiten en onderhouden van strategische (grensoverschrijdende) partnerschappen

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

- (Rest) budgetten Doelstelling 2 en doelstelling 3 zijn optimaal benut voor Zeeland
- De EGF bijdrage Zalco is gerealiseerd (European Globalisation Adjustment Fund)
- De provincie is rechtstreeks betrokken bij de opstelling van de nieuwe programma's doelstelling 2 en doelstelling 3 Deze operationele programma's dienen eind 2013 gereed te zijn. De Staten worden per brief over de inzet van Zeeland geïnformeerd
- Uitvoering Jaarplan Scheldemondraad is gerealiseerd
- Consulteren en informeren van stakeholders voor de volgende programma periode (zie hiervoor)
- Binnenhalen van EU middelen naar Zeeland breder dan de tot nu toe aangeboorde subsidiebronnen zoals de bekende structuurfondsen; Deels gerealiseerd in het kader van EGF en GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid)
- Het sluiten en onderhouden van strategische (grensoverschrijdende) partnerschappen. Is een doorlopend proces

Effect

De promotiekracht van Zeeland, Zeeuwse regio's en Zeeuwse sectoren vergroten door meer samenhang in de promotie te brengen, meer samenwerking te stimuleren en personen en partijen uit de Zeeuwse samenleving te betrekken in hun rol als promotors/ambassadeurs, met behulp van Zeeuws DNA-materiaal, waardoor een realistischer beeld ontstaat over (de kwaliteiten van) Zeeland

Doelstelling(en)

040401 Vergroten van de promotiekracht van Zeeland

Om onze partners en inwoners van Zeeland te mobiliseren en ondersteunen in hun rol als promotors van Zeeland ontwikkelen we ideeën, activiteiten en middelen. Met gemeenten en sectoren gaan we aan de slag om hun eigen DNA te ontwikkelen; ondernemers en individuen faciliteren we door middel van de website www.laatzeelandzien.nl, de DNA Beeldbank en de doos met PromotieWaar.

Indicatoren:

1. Eind 2012 zijn minimaal vijfhonderd exemplaren van de gereedheidskist met PromotieWaar uitgereikt aan ambassadeurs die mee willen helpen om het ware Zeeland te laten zien. Eind 2010 waren er driehonderd en vijftig exemplaren verstrekt
2. Het aantal raadplegingen van de website www.laatzeelandzien.nl dient van minimaal 2.500 unieke ip-adressen per maand afkomstig te zijn. Eind 2010 waren dit ongeveer duizend personen
3. Eind 2012 hebben vijfhonderd bedrijven bij hun eigen promotie en communicatie gebruik gemaakt van het DNA-concept, dat is vastgesteld door ons college en gebaseerd is op de Beleidsnota Promotie. Met het Zeeuws DNA bedoelen we onder andere de kleuren, materialen,

woorden, vormen en beelden die de diversiteit, authenticiteit en kwaliteit van Zeeland verbeelden. Het concept is vastgelegd in het DNA-boek Zeeland. Eind 2010 passen vijftig bedrijven en organisaties het Zeeuwse DNA toe

4. Alle Zeeuwse gemeenten hebben hun eigen gemeentelijke DNA vastgesteld (uitgangspunt is dat de gemeenten elkaar aanvullen). Eind 2010 hadden twee gemeenten hun eigen DNA ontwikkeld
5. Per gemeente hebben we met minimaal vijf voorbeeldbedrijven een vertaalslag gemaakt van product/dienst naar het Zeeuws DNA
6. De DNA Beeldbank is gevuld met meer dan 2.300 rechtenvrije foto's van Zeeland. Eind 2010 waren dit ongeveer achthonderd foto's
7. De DNA Beeldbank heeft in 2012 minimaal duizend gebruikers. Eind 2010 waren dit honderdvijftig gebruikers
8. In 2012 worden twee relatie-evenementen georganiseerd
9. Er ligt een plan voor de verdere bundeling en integratie van diverse webinitiatieven die zich richten op wonen, werken en recreëren in Zeeland
10. Op basis van het DNA-gedachtengoed zijn diverse provinciale uitingen gerealiseerd die de diversiteit en kwaliteit van Zeeland willen laten zien. Onder andere in het kader van het Zeeuws Jaar van het Water

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Gerealiseerd
2. Niet gerealiseerd: het aantal raadplegingen van de website www.laatzeelandzien.nl ligt rond de zeshonderd en vijftig unieke bezoekers per maand
3. Bij het Promotieloket zijn ongeveer honderdvijftig uitingen bekend van bedrijven en organisaties die het Zeeuws DNA toepassen
4. Bijna gerealiseerd: begin 2013 hebben elf Zeeuwse gemeenten plus de regio Zeeuws-Vlaanderen hun eigen DNA vastgelegd. Borsele en Hulst hebben nog geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid
5. Op schema; voor zeven gemeenten (Veere, Vlissingen, Tholen, Noord-Beveland, Terneuzen, Kapelle, Reimerswaal) is met minimaal vijf voorbeeldbedrijven een vertaalslag gemaakt van product/dienst naar het Zeeuws DNA. In Schouwen-Duiveland is dit ondervangen door het project (H)eerlijk Schouwen-Duiveland, dat in het teken staat van de promotie van eilandelijke streekproducten
6. Gerealiseerd
7. Deels gerealiseerd: De DNA Beeldbank heeft eind 2012 ruim zeshonderd actieve gebruikers
8. Gerealiseerd, door organisatie van Nieuwjaarsbijeenkomst en Oesterpartij
9. Niet gerealiseerd. Succes van één digitale toegang valt of staat met een goede aansluiting tussen front- en backoffice. Dit vergt tijd, want samenwerking is niet af te dwingen. Wel zijn de afgelopen jaren steeds meer sectorale initiatieven van de grond gekomen
10. Gerealiseerd

Effect

Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid

Doelstelling(en)

040501 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland

Verbetering van de (integrale) veiligheid in de Provincie Zeeland (als kernvoorwaarde voor economische ontwikkeling en leefbaarheid) met de partners in de veiligheidsketen door middel van toezicht,

samenwerking en kennisuitwisseling en innovatie.

Als rijksorgaan houdt de CdK toezicht op de Veiligheidsregio en de Politie en bevordert de bestuurlijke samenwerking in de Provincie.

Indicatoren:

1. De CdK rapporteert jaarlijks aan de Minister over haar bevindingen in haar uitoefening van het toezicht op de politie en de Veiligheidsregio. Om uitvoering te kunnen geven aan de toezichtcyclus (informatieverzameling, beoordeling en interventie) is een overlegstructuur ingericht die is vastgelegd in protocollen. Jaarlijks vinden vele overleggen en werkbezoeken plaats om de toezichthoudende taak van de CdK invulling te geven
2. De CdK organiseert samen met de Veiligheidsregio rijksherenoverleggen, waarin crisispartners bijeen komen, om de bestuurlijke samenwerking in de provincie te bevorderen. Gedeputeerde Staten ondersteunen mede-overheden bij de bewustwording van risico's en bij de uitvoering en regionale aanpak van en kennisuitwisseling over hun (integrale) veiligheidsbeleid. Zodoende spreken zij hun partners in veiligheid aan op hun verantwoordelijkheden
3. In 2012 zal een jaarrapportage over 2011 worden opgesteld over het beheer en de kwaliteit van de Risicokaart. Op basis van dit rapport worden in 2012 verbeteracties ingezet
4. Gedeputeerde Staten stimuleren initiatieven van mede-overheden die op regionaal niveau bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid en de kennisuitwisseling op het gebied van veiligheid
5. De Provincie neemt deel aan het intergemeentelijk overleg met betrekking tot Integrale Veiligheid
6. Het interne provinciale netwerk voor de afstemming van veiligheidsthema's wordt gecontinueerd. Gedeputeerde Staten en de CdK (als rijksorgaan) stimuleren informatie-uitwisseling en samenwerking, ook in grensoverschrijdend en Europees verband, tussen overheden op het gebied van (innovaties in) het veiligheidsbeleid, zodat ook het kennisniveau op het gebied van veiligheid bij de Provincie op peil blijft.
7. Er vindt regulier bestuurlijk grensoverschrijdend overleg plaats met de Belgische buurprovincies (Euregionaal Veiligheidsoverleg)
8. De Provincie heeft in samenwerking met de Veiligheidsregio Zeeland, het Watersnoodmuseum en partners in West-Vlaanderen (BE) en Somerset (VK) op 21 januari 2011 het projectvoorstel Flood Aware ingediend bij het Interregprogramma 2 Zeeën. De goedkeuring is op 12 mei 2011 ontvangen. Een onderdeel van het projectvoorstel is het opzetten van een informatiecentrum kustoverstromingen
9. Nadat in 2011 een inventarisatie heeft plaatsgevonden van alle mogelijke opties wordt in 2012 een businessplan opgezet voor de uitwerking van een nucleair expertisecentrum

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In het kader van het toezicht op de Veiligheidsregio heeft het ambtsbericht aan de minister VenJ over 2011 geresulteerd in een quick scan die door de Inspectie VenJ in 2012 is uitgevoerd. De Veiligheidsregio heeft hierop een verbeterplan opgesteld dat door de Inspectie als voldoende is bestempeld. De CdK zal de voortgang verder opvolgen. Verder zijn met diverse burgemeesters gesprekken gevoerd en zijn de vergaderingen van het Algemeen Bestuur bijgewoond, waardoor informatie is verzameld in het kader van het toezicht op de bestuurlijke samenwerking. Over 2012 zal opnieuw een ambtsbericht aan de minister worden gezonden
2. In 2012 was de Veiligheidsregio gastheer voor het rijksherenoverleg. De CdK was in 2012 voorzitter van het VeiligheidsOverleg Scheldemond. Hier werd op veiligheidsterrein de grensoverschrijdende samenwerking voor 2012 besproken
3. De activiteiten van de Provincie op het gebied van Integrale Veiligheid in 2012 zijn afgebouwd en zijn overgedragen aan de gemeenten. Dit betekent dat de Provincie geen inzet meer levert aan het Ambtelijk Platform Integrale Veiligheid en het Bestuurlijk Overleg Integrale Veiligheid;
4. In afwachting van de reorganisatie is op dit dossier geen inzet gepleegd
5. Ook in 2012 heeft dit overleg op bestuurlijk niveau plaatsgevonden, onder voorzitterschap van de

CvdK Zeeland. Daarbij is de voorzitter en de directie van de Veiligheidsregio Zeeland nadrukkelijk betrokken. In het kader van de nieuwe Zeesluis zijn initiatieven ontwikkeld om te komen tot een grensoverschrijdend coördinatiecentrum bij calamiteiten. Hiertoe is per 1 december 2012 een project gestart, mede gefinancierd door het Scheldemondfonds

6. De werkzaamheden, zowel intern als extern zijn in 2012 gecontinueerd.
7. De werkzaamheden, zowel intern als extern zijn in 2012 gecontinueerd.
8. In 2012 zijn de partners meermalen bijeen geweest. Een presentatie is verzorgd tijdens de Veiligheidsdag in Vlissingen. De voorbereidingen voor het informatiecentrum kustoverstromingen in het Watersnoodmuseum te Ouwkerk zijn in een afrondende fase
9. In 2012 is de keuze gemaakt voor het opzetten van een leerweg nucleaire veiligheid waarbij het initiatief nu aan de onderwijsinstellingen is. Wel is een bestuurlijk colloquium uitgeschreven, dat in januari 2013 zal plaatsvinden te Middelburg

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Bestuur	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	15.096	13.970	14.558	-588
baten	-257	-1.003	-1.403	400
resultaat voor bestemming	14.838	12.967	13.154	-187
toevoeging reserve	1.180	3.293	3.293	0
onttrekking reserve	-1.881	-1.909	-1.909	0
resultaat na bestemming	14.138	14.351	14.539	-188

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 5

Milieu

Inleiding

De Provincie heeft wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en -handhaving, externe veiligheid, bodemsanering en geluid. Daarnaast heeft de Provincie belangrijke taken en bevoegdheden op het terrein van leefbaarheid en duurzame ontwikkeling. De bescherming van het milieu is sterk verbonden met ontwikkelingen binnen andere beleidsvelden. Het milieubeleid fungeert daarbij vooral als stimulator voor de verbetering van de kwaliteit van de fysieke omgeving en het realiseren van een duurzame ontwikkeling. Daarnaast maakt het milieubeleid gebruik van direct doorwerkende instrumenten, bijvoorbeeld richting bedrijven.

Uitvoering van wettelijke taken

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is in werking getreden per 1 oktober 2010 en zet in op een betere dienstverlening aan burgers en bedrijven. Om hen in staat te stellen om de benodigde vergunningen voortaan in één keer aan te vragen, worden ruim 25 toestemmingsstelsels, met een verschillend bevoegd gezag en met verschillende procedures voor oktober 2010 samengevoegd tot één omgevingsvergunning, met één bevoegd gezag en één procedure. Dat betekent ook dat sommige taken en bevoegdheden worden/zijn overgedragen naar een ander bevoegd gezag. Een belangrijke ontwikkeling is de totstandkoming van de Regionale UitvoeringsDienst (RUD) voor vergunningverlening en handhaving. De Wabo regelt de front office voor burgers en bedrijven, maar gaat niet in op de back office: de wijze waarop de betrokken overheden samen alle bij de vergunningverlening en handhaving betrokken belangen afwegen. Daarvoor is landelijk het concept van de Regionale Uitvoerings Diensten ontwikkeld. Momenteel wordt gewerkt aan oprichting van de Zeeuwse uitvoeringsdienst.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in de nota Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 en richt zich op het realiseren van een optimale milieukwaliteit. Voor het energiebeleid is een strategienota Energie- en Klimaatbeleid 2008-2012 en een uitvoeringsprogramma opgesteld. De doelstellingen in de voorliggende rekening zijn gebaseerd op de doelstellingen zoals opgenomen in het Omgevingsplan 2006-2012 en het nationaal beleid. Veelal betreft het langere termijn doelstellingen. Het is lastig daaruit jaarlijkse doelstellingen af te leiden. Op 28 september 2012 hebben Provinciale Staten het Omgevingsplan 2012–2018 vastgesteld. Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur. Hierin heeft de Provincie de doelen vastgelegd voor het realiseren van Europese en nationale milieudoelstellingen en het bereiken en bewaken van een goede milieukwaliteit. Deze doelen zijn opgenomen in Programmabegroting 2013. Momenteel wordt in opdracht van Provinciale Staten de beleidsoptie Stuwend Zeeland van de kadernota Energie en Klimaat uitgewerkt. Deze al in juni aan PS voorgelegd worden.

De nieuwe beleidsnota Energie en Klimaat zal langs dezelfde opzet uitgevoerd worden als de Economische Agenda, via businesscases. De externe trekker voor deze businesscases zal deze in een apart hoofdstuk van de nota presenteren.

Monitoren van beleid

Omdat het bereiken van de lange termijn doelstellingen gedurende meerdere jaren inspanning vergt, wordt binnen de beleidscyclus om de drie jaar een Omgevingsbalans opgesteld. In deze balans wordt uitgebreid gerapporteerd over de gepleegde inspanning en de mate van doelbereiking. De resultaten uit de Omgevingsbalans 2012 hebben voor de betreffende doelstellingen uit het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 als input gediend om deze te vertalen in de begroting.

Jaarlijkse uitvoeringsrapportages voor een aantal projecten maakten deel uit van de algemene rapportage. De eindrapportage en evaluatie van het UitvoeringsProgramma Energie en Klimaat (UPEK) is opgenomen in de kadernota Energie en Klimaat en aan PS aangeboden. De conclusies uit deze rapportages worden opgenomen in de programmarekening en het meerjarenprogramma externe veiligheid.

De Zeeuwse bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstellingen is vaak lastig in te schatten. Dit hangt sterk af van lokale omstandigheden. Voor zover mogelijk wordt gerapporteerd over de inspanningen en maatregelen die de Provincie Zeeland heeft bijgedragen aan de realisatie van deze landelijke doelstellingen.

Stimuleren van ontwikkelingen

In de programmabegroting zijn stimuleringsdoelstellingen opgenomen die betrekking hebben op duurzame bedrijventerreinen, duurzaam ondernemen en duurzaam bodemgebrek en ruimtegebruik. In de programmarekening wordt aangegeven welke instrumenten daarvoor zijn ingezet (overlegplatforms, milieubarometer, projecten) en welke resultaten zijn geboekt.

Dekking

In 2013 zullen de geplande bezuinigingen doorwerken op de wijze waarop het milieubeleid door de Provincie Zeeland wordt uitgevoerd. Nagegaan wordt of activiteiten zoals advisering aan gemeenten en participatie in provinciale en landelijke werkgroepen gereduceerd kunnen worden. Daarnaast zal (mogelijk) minder capaciteit beschikbaar zijn voor inzet in projecten en het begeleiden en uitvoering van eigen projecten, zoals bodemsanering en externe veiligheid.

Wat willen we bereiken?

De Provincie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het milieubeleid op het gebied van vergunningverlening voor industriële bedrijven en afvalverwerkers (lucht, bodem, geluid, afval, veiligheid enz.), bodemsanering in eigen beheer, toetsing van bodemsanering door derden en het stimuleren van particulieren- en bedrijfssaneringen. De Provincie stimuleert derden via kennisoverdracht en stimuleringsmaatregelen milieuvriendelijk gedrag. Voorbeelden daarvan zijn het Zeeuws platform bodem, waarin het beleid van de Zeeuwse overheden op elkaar wordt afgestemd, en de introductie van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij bedrijven. In gebiedsgerichte projecten wordt het onderwerp milieu in een zo vroeg mogelijk stadium ingebracht.

De Provincie draagt zorg voor de naleving van de regelgeving voor de leefomgeving en voor de milieuwetgeving in het bijzonder. Hiertoe ontwikkelt de Provincie een transparant milieubeleid op het gebied van toezicht, preventie en repressieve handhaving, klachten- en incidentenbehandeling en metingen, alsmede het coördineren en voeren van de regie in de samenwerking tussen en met andere handhavingsbevoegde overheden. Het beleid is vastgelegd in de nota Handhaving omgevingsbeleid. Daarnaast stimuleert de Provincie vanuit haar regisserende rol het samenwerken met gemeenten, beleidsvernieuwing ten behoeve van een oplossing voor hardnekkige milieuproblemen, duurzame ontwikkeling, duurzaam ondernemen en duurzame energie en draagt zij zorg voor de ontkoppeling van economie en milieu. Dit doet zij onder andere door het uitvoeren van het actieplan Geur, de Strategienota energie en het programma Leren voor een Duurzame Ontwikkeling. Dat laatste programma is in 2011 afgelopen, maar is in 2012, als overgangsjaar, voortgezet.

Voor de periode 2007-2013 is de Provincie – via de ILG-bestuursovereenkomst – verantwoordelijk voor de realisatie van zowel de Europese als de Rijksdoelen in het landelijk gebied. De Rijksdoelen, zoals deze in de bestuursovereenkomst (Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) Bestuursovereenkomst 2007-2013) waren opgenomen, hadden betrekking op de thema's milieu, natuur en landschap, recreatie, landbouw, water, bodem, lopende verplichtingen en grondzaken.

Nadat het kabinet Rutte had besloten om in 2010 te bezuinigen op ILG-doelen, is in een onderhandelingsproces tussen het Rijk en de gezamenlijke provincies een decentralisatie van taken voor natuur en landelijk gebied afgesproken. Daarnaast heeft dit proces erin geresulteerd dat de ILG bestuursovereenkomst is beëindigd. Eind 2012 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het Rekeningresultaat 2012.

In het licht van deze ontwikkelingen zet de Provincie in op een evenwichtige en zorgvuldige afronding van de juridische verplichtingen uit de ILG-bestuursovereenkomst. Daarnaast zal de Provincie een fundamentele keus moeten maken op welke wijze zij haar toekomstige wettelijke taak in het landelijke gebied vorm en inhoud wil geven. In samenhang met deze discussie beziet de Provincie nog welke nieuwe doelen kunnen worden gerealiseerd in 2012 en in latere jaren. Voor begin 2013 staat de verdeling van de 24 miljoen voor beheer en plattelandsontwikkeling nog op de rol, evenals de herijking van de EHS.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0501:

Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijf- en transportactiviteiten optreedt.

0502:

Een bodem die zo schoon is dat hij geschikt is voor het gewenste maatschappelijke gebruik.

0503:

Een duurzaam gebruik van energie zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggedrongen en opwarming van de aarde wordt voorkomen.

0504:

Naast bestaande instrumenten zoals vergunningverlening en handhaving beperken de bedrijven de milieudruk verder door duurzaam ondernemen/maatschappelijk verantwoord ondernemen.

0505:

Het door handhaving bewerkstelligen van normconform gedrag.

0506:

Het op een professionele en onderling afgestemde wijze handhaven door en of tussen handhavende organisaties.

0507:

Een veilig gebruik van bad- en zwemgelegenheden en oppervlaktewater.

0508:

Realisatie van de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)- milieudoelen.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijf- en transportactiviteiten optreedt

Doelstelling(en)

050101 Beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld

Eind 2012 zijn de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (10-6).

Binnen de 10-6 contour mogen geen kwetsbare objecten aanwezig zijn. Een uitzondering geldt voor kwetsbare objecten binnen een vastgestelde veiligheidscontour. Daarvoor gelden specifieke regels. In 2010 waren er geen kwetsbare objecten binnen de PR 10-6 contour gesitueerd. In 2012 waren er 32 beperkt kwetsbare objecten binnen PR 10-6 contour gesitueerd. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de 10-6 contour als een richtwaarde.

Het eindrapport Risico's is in het voorjaar 2011 gepubliceerd en op basis daarvan is de stand van zaken geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt onder meer dat continuering van het bestaande uitvoeringsniveau geconsolideerd moet worden, de kwaliteitsborging geïntensiveerd dient te worden en de dialoog met de bestuurders geïntensiveerd moet worden. Rond het risico van transport van gevaarlijke stoffen via het basisnet en via buisleidingen vinden momenteel veel ontwikkelingen plaats. Voor water is het onderzoek afgerond. Voor weg, water en spoor zijn er geen knelpunten. Voor buisleidingen moeten voor de zogenoemde overige eerst nieuwe normen worden bepaald. Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (BEVB, een Algemene Maatregel van Bestuur of AMvB) moet aangepast worden alvorens voor deze overige stoffen knelpunten kunnen worden vastgesteld.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2011 is er gestart met het door het Rijk gesubsidieerde meerjarenprogramma Verantwoorde Risico's voor de periode van 2011-2014. Het doel van dit programma blijft dat Provincie, gemeenten en Veiligheidsregio de nieuwe wettelijke taken op het gebied van onder meer vergunningverlening en toezicht op het gebied van externe veiligheid structureel uitvoeren. Hieronder valt tevens de advisering op ruimtelijke plannen. De inhoudelijke doelen waar de Provincie invloed op heeft zijn bereikt. Het risicoregister en de risicokaart zijn up-to-date, de vergunningen van alle BEVI-bedrijven (Besluit externe veiligheid inrichtingen) zijn actueel. Bij alle relevante bedrijven worden bij vergunningverlening de best beschikbare maatregelen genomen om een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau te realiseren.

In 2012 heeft het college de nieuwe beleidsvisie externe veiligheid 2012-2018: "Verantwoorde Risico's" goedgekeurd.

In 2012 is de veiligheidscontour "Vlissingen-Oost" door de Provincie alsmede de gemeenten Borsele en Vlissingen vastgesteld en van kracht geworden.

Er zijn in 2012 geen noemenswaardige veranderingen opgetreden in het aantal BEVI-inrichtingen dat een vergunning of een VVGB van de Provincie heeft (in 2011 was dit 42). Binnen de PR 10-6 contour van bedrijven met een vergunning of Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) van de Provincie zijn geen kwetsbare objecten in Zeeland.

Het oppervlak van de PR 10-6 contour buiten de inrichtingsgrens (waar bouwbeperkingen gelden) is in 2012 niet veranderd ten opzichte van 2011.

050102 Vergunningverlening die voldoet aan wettelijke eisen/nomen

90% van de bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is, op dit moment 200 bedrijven (waarvan ca. 100 ex-provinciale bedrijven, waarvoor de Provincie nog het milieudeel verzorgt, de zogenaamde VVGB-bedrijven), hebben een actuele vergunning die voldoet aan de wettelijke eisen en normen. Monitoring vindt plaats via het ISO 9001 gecertificeerde kwaliteitssysteem. In het kwaliteitssysteem is de doelstelling aangepast van 95% naar 90%.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Een van de doelstellingen uit ons ISO 9001 gecertificeerde kwaliteitssysteem is dat 90% van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is (201 bedrijven, waarvan circa honderd ex-provinciale bedrijven, waarvoor de Provincie nog het milieudeel verzorgt, VVGB-bedrijven), hebben een actuele vergunning die voldoet aan de wettelijke eisen en normen. Om de actualiteit van vergunningen te toetsen, worden vergunningen van zes jaar en ouder onderworpen aan de "actualisatietoets".

Eind 2012 was van twintig bedrijven de vergunning (nog) niet volledig actueel. Waar mogelijk wordt de actualisatie gecombineerd met andere te formaliseren wijzigingen binnen een bedrijf.

050103 Stimuleren naleven afspraken luchtverontreiniging

Door adequate vergunningverlening (die voldoet aan wet- en regelgeving) bedrijven de verplichting opleggen om emissies zover als redelijk is (BAT) te minimaliseren. Zodanig dat zij maatregelen nemen die een bijdrage leveren aan het bereiken van de nationale emissieplafonds voor zwaveldioxide, stikstofoxiden en fijn stof. Meting in 2009, verantwoord middels de Omgevingsbalans, heeft uitgewezen dat er binnen de Provincie Zeeland ruim onder de norm is en wordt gebleven. Dit beeld wordt bevestigd met de cijfers uit de jaarrekening 2010.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2012 is verder gegaan met de inzet op (milieu)vergunningverlening ten einde een bijdrage te leveren aan de landelijke doelstellingen, zoals het Nationale emissieplafond, en aan de provinciale doelstelling om, ondanks uitbreidingen van de industrie, geen achteruitgang van de buitenluchtkwaliteit toe te staan.

In 2012 is verder gewerkt aan de revisievergunning voor Yara. Vanwege discussies over de stofemissie van de priltoren van Yara is de vergunningprocedure nog niet afgerond.

Eind 2011 is Zalco NV in Vlissingen-Oost uit bedrijf genomen en eind 2012 is Thermphos International BV met de productie gestopt. Deze bedrijven dragen in belangrijke mate bij aan de emissie van stoffen over de afgelopen jaren.

Op het terrein van Zalco zijn in 2012 stappen gezet voor een doorstart van de gieterij en van de anodefabriek. De gieterij kon worden opgestart op basis van de vergunningen van ex-Zalco. Voor de Anodefabriek is eind 2012 een nieuwe omgevingsvergunning aangevraagd.

In 2012 is ook een revisieaanvraag ingediend voor de gehele vestiging van Thermphos International in Vlissingen-Oost. Deze aanvraag is, vanwege het faillissement nog niet in behandeling genomen.

Voor Dow Chemical in Terneuzen zijn in 2012 diverse (uitbreidings)vergunningen verleend.

Over de revisievergunning voor Zeeland Refinery (verleend in 2009) is in 2012 uitspraak gedaan door de Raad van State. Het beroep van de MOB, namens de stichting Natuur en Milieu, is hierbij ongegrond verklaard en de door de Provincie verleende vergunning is in stand gebleven.

Niettemin zijn in 2012 door de Provincie stappen gezet om de vergunning voor Zeeland Refinery verder aan te scherpen voor wat betreft de emissie van SO₂. Dit op basis van een door de Provincie verplicht gesteld onderzoek naar verdere reductiemogelijkheden.

Ten slotte zijn in 2012 de eerste afspraken gemaakt om samen met het Zeeuwse bedrijfsleven een programma voor langere termijn plannen op het gebied van milieu en veiligheid.

De uitstoot van de meest bepalende verontreinigende stoffen (in kiloton/jaar) is in onderstaande tabel gegeven voor de jaren 2000, 2008, 2009, 2010 en 2011. De cijfers voor 2011 zijn voorlopige cijfers. Voor 2012 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

stof	2000 (kton)	2008 (kton)	2009 (kton)	2010 (kton)	2011 (kton)
ammoniak	0,76	0,63	0,53	0,53	0,75
zwaveldioxide	7,4	8	3,5	3,2	4,4
stikstofoxiden	10,5	6,7	5,8	6,3	6,2
vos (vluchtige org. stoffen)	2,8	1,9	1,5	1,6	2,2
fluoride	0,2	0,15	0,11	0,16	0,18
etheen	0,48	0,22	0,17	0,18	0,25
fijn stof	1,41	0,62	0,92	0,99	0,81
koolmonoxide	40,7	35,8	18	5,4	6,8

De cijfers voor 2010 zijn definitief. In vergelijking met de vorig jaar gepubliceerde voorlopige cijfers is fluoride met 0,04 kton toegenomen door het opnemen van de emissie van Thermphos.

Er ontbreken enkele emissiegegevens van Zalco. In 2010 en 2011 ontbreekt koolmonoxide, in 2008 was dit 31,8 kton en in 2009 13,7 kton. In 2011 ontbreekt fijn stof, in 2010 was dit 0,21 kton.

In 2011 zijn de emissies voor deze stoffen ten opzichte van 2010 toegenomen. De opmerkelijkste verschillen op basis van de voorlopige cijfers over 2011 zijn:

Ammoniak gestage afname bij Yara zet door, flinke toename bij Thermphos.

Zwavel dioxide: toename bij Zalco.

Stikstofoxiden: toename bij Thermphos, desondanks in totaliteit een kleine afname.

Vluchtige organische stoffen (vos): aanzienlijke toename bij Yara.

Fluoride: toename bij Zalco.

Etheen: toename bij Dow en Yara.

Fijn stof: toename bij Dow, totale afname komt slechts doordat emissie fijn stof bij Zalco ontbreekt.

Koolmonoxide: toename bij Dow en Yara, gegeven over belangrijkste emissiebron (Zalco) ontbreekt.

050104 Voorkoming van ernstige geurhinder

In 2012 mag, evenals in de afgelopen jaren, geen ernstige geurhinder optreden bij bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is (hedonische waarde gelijk aan -2 of negatiever, waarbij hedonisch staat voor de (on)aangenaamheid van geurbeleving) .

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Er zijn twee situaties: de ene situatie is die zoals vastgelegd in geurrapporten. In dat geval is er geen overlast te verwachten. Alle bedrijven waarvoor wij bevoegd zijn voldoen aan de uitgangspunten van het beleid.

De andere situatie betreft klachten. Daarvan kun je niet zeggen of in die gevallen voldaan wordt aan het beleid, maar het feit dat er geklaagd wordt geeft wel aan dat er sprake is van onaangenaamheid van de geurbeleving.

050105 Goede akoestische kwaliteit realiseren in Zeeland

Op geen enkele locatie binnen geluidszones rond industrieterreinen in Zeeland wordt in 2030 een geluidsbelasting van 60 dB(A) overschreden.

Binnen geluidszones langs provinciale wegen met meer dan zes miljoen voertuigen per jaar zijn bij alle situaties waarbij een geluidsbelasting groter dan 63 dB optreedt, maatregelen getroffen. Voor de overige wegen zal in 2013 een geluidbelastingkaart worden gemaakt en een actieplan worden opgesteld voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dB.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Binnen geluidszones rond industrieterreinen in Zeeland bevinden zich in 2012 nog veertien woningen waarvoor ook na saneringsmaatregelen de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden. Binnen geluidszones langs provinciale wegen met meer dan zes miljoen voertuigen per jaar geldt voor 341 woningen dat in 2010 (peiljaar gebruikte verkeersgegevens) de geluidsbelasting groter is dan 63 dB.

Effect

Een bodem die zo schoon is dat hij geschikt is voor het gewenste maatschappelijke gebruik

Doelstelling(en)

050201 De verontreinigende bodemlocaties saneren/beheersbaar maken

Op 10 juli 2009 is het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak speedlocaties getekend door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de minister van Economische

Zaken, de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de Vereniging Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen. Daarmee zijn nieuwe doelstellingen voor bodemsanering vastgelegd. Uiterlijk 31 december 2015 dienen alle spoedeisende locaties (locaties waar de chemische bodemkwaliteit dusdanig is dat er actuele risico's op het gebied van volksgezondheid en/of verspreiding en/of ecologie bestaan) in kaart te zijn gebracht en gesaneerd dan wel beheersbaar gemaakt.

In de jaren 2012 tot en met 2015 worden de spoedlocaties aangepakt die in het eerste halfjaar van 2011 in beeld zijn gebracht.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Via een Europese aanbesteding zijn de bodemonderzoeksbureaus geselecteerd die de nog benodigde aanvullende bodemonderzoeken, om te bepalen of sprake is van een spoedlocatie, mogen uitvoeren. Tegelijkertijd zijn een aantal spoedeisende saneringen in uitvoering.

In 2011 zijn 6 van de 10 spoedlocaties, gebaseerd op humane verontreiniging, aangepakt. De locaties die mogelijk spoedeisend zijn op basis van ecologische risico's en/of verspreidingsrisico's worden momenteel in beeld gebracht. Deze inventarisatie moet voor 1 juli 2013 zijn afgerond. Na deze datum wordt gestart met de sanering van deze locaties als zij daadwerkelijk 'spoedeisend' zijn.

050202 Bevorderen duurzaam gebruik van de bodem

Vanuit haar coördinerende en tevens uitvoerende rol bevordert de Provincie, samen met gemeenten en waterschap, een duurzaam gebruik van de bodem/ondergrond. Duurzaam bodemgebruik (het vinden van evenwicht tussen enerzijds het beschermen en versterken van de natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de bodem en anderzijds het gebruiken van de bodem voor maatschappelijke doeleinden) is nader omschreven in de provinciale bodemvisie 't Zeeuws Bodemvenster'; deze is 19 januari 2010 door ons college vastgesteld. Bij 't Zeeuws Bodemvenster hoort een stimuleringsprogramma van 2010-2014, een bodemagenda, die de rol van bodem/ondergrond bij maatschappelijke uitdagingen (klimaat, energie, ruimtedruk stedelijk gebied, inrichting landelijk gebied, regionale identiteit en gezonde leefomgeving) agendeert, een internetapplicatie met kaarten en achtergrondinformatie over de Zeeuwse bodem en een ondersteuningsteam dat gebiedspartners helpt om bodeminformatie te betrekken in ruimtelijke ontwikkelingen. Doelstelling is dat eind 2014 bij 90% van de ruimtelijke ontwikkelingsplannen in het landelijk gebied en bij 75% van de ruimtelijke ontwikkelingsplannen in het stedelijk gebied (indien relevant) kansenverkenningen en duurzaamheidsafwegingen vanuit bodem/ondergrond binnen het integraal toetsingskader van het planproces plaatsvinden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

De activiteiten in het kader van het stimuleringsprogramma 't Zeeuws Bodemvenster zijn in volle gang. In 2012 is gewerkt vanuit de bodemagenda uit de nota 't Zeeuws bodemvenster. Deze bodemagenda agendeert de rol van bodem/ondergrond bij maatschappelijke uitdagingen (klimaat, energie, ruimtedruk stedelijk gebied, inrichting landelijk gebied, regionale identiteit en gezonde leefomgeving). Naast deze nota staat in het 't Zeeuws Bodemvenster een internetsiteapplicatie centraal met veel bodeminformatie in de vorm van kaarten, documenten en voorbeelden die worden ontsloten. Deze site applicatiewww.zeeuwsbodemvenster.nl is in 2012 online gegaan en nodigt publieke en private partijen uit om bodem- en ondergrondaspecten te betrekken bij ruimtelijke planvorming. De site wordt continu onderhouden en geactualiseerd. Dit gebeurt in nauw overleg met diverse beleidsafdelingen van de Provincie, het waterschap en de Zeeuwse gemeenten.

De naam stimuleringsprogramma geeft al aan dat het hier om bewustwording, draagvlak, kennisoverdracht en kennisdoorwerking gaat. Dit zijn speerpunten binnen het programma waar in 2012 sterk op is ingezet en wat ook vruchten begint af te werpen. Bij steeds meer partijen wordt duidelijk hoe belangrijk het is om het onderwerp bodem in een vroegtijdig stadium te betrekken bij gebieds-/ruimtelijke ontwikkelingen. Bij een toenemend aantal provinciale ruimtelijke

ontwikkelingsplannen in het landelijk gebied (gebiedsplannen, natuurontwikkelpojecten) vindt vooraf een kansenverkenning vanuit bodem/ondergrond plaats. Naast veel interne afstemming heeft het kaartenmateriaal dat binnen de ILG-pilots (zie 05081) is ontwikkeld in belangrijke mate daaraan bijgedragen. Geschat wordt dat nu bij 70% van de provinciale plannen in het land bewust een breed scala van bodemaspecten worden meegewogen. Daarmee zitten we nog niet op de 90% doelstelling, maar zijn we wel op de goede weg.

Richting gemeenten wordt sterk ingezet om gemeenten bodemverkenningen uit te laten voeren ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen in het bebouwd gebied. De Provincie heeft in 2012 een substantiële subsidie (ILB) in de vorm van 400 adviesuren vanuit AgentschapNL binnengehaald. Daarmee zijn gespecialiseerde adviseurs ingezet die de gemeenten ondersteunen bij het ontwikkelen en implementeren van bodembeleid. Dit wordt integraal ingestoken door gemeentelijke medewerkers bodem, ro, civiel, duurzaamheid/milieu, groen, water dit gezamenlijk te laten doen. Ook bestuurders worden er actief bij betrokken. Door deze werkwijze ontstaat direct intern draagvlak. Deze werkzaamheden lopen door tot in april 2013. In 2010 en 2011 hadden vijf Zeeuwse gemeenten al een gemeentelijk bodembeleid opgesteld. Met deze gemeenten zijn we in 2012 met de ILB subsidie aan de slag gegaan om tot daadwerkelijke implementaties te komen. Met de overige 8 gemeenten zijn we de ILB-subsidie voortvarend aan de slag gegaan om het intern gedragen beleid op te gaan stellen en bestuurlijk vast te stellen. Doelstelling is dat een kansenverkenning bodem/ondergrond bij gemeenten integraal onderdeel is van het planproces. Het beoogde doel dat eind 2014 bij 75% van alle ruimtelijke plannen in het bebouwd gebied een verkenning vanuit de bodem wordt uitgevoerd, is nog niet bereikt. We schatten die momenteel in op 50%. Dat is al een flinke vooruitgang ten opzichte van 2010 toen het standaard nog niet gebeurde. Nu alle gemeenten zo voortvarend met hun bodembeleid aan de slag zijn gegaan, moet de 75% haalbaar zijn.

Effect

Een duurzaam gebruik van energie zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggedrongen en opwarming van de aarde wordt voorkomen

Doelstelling(en)

050301 Evenredige bijdrage nationale klimaatdoelstellingen

In 2020 is een evenredige bijdrage geleverd aan de realisatie van de nationale klimaatdoelstellingen, te weten 20% duurzame energie, 20% energiebesparing en 20-30% broeikasgasreductie ten opzichte van 1990. Dit betekent voor Zeeland een reductie van CO₂ van 1.700 kton (van 2005; 5.667 kton naar 2020; 4.000 kton).

Voor 2012 is het streven een energiebesparing van 2% per jaar en een aandeel duurzame energie van 6% absoluut. Voor het meten van de reducties is een monitoringssystematiek opgezet.

Een eenduidige vorm van monitoring wordt in 2010 ontwikkeld. Vanaf 2011 is met terugwerkende kracht een 0-waarde te bepalen.

In 2011 wordt het tweede uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat (UPEK-2) opgesteld. In dit UPEK-2 wordt de concrete doelstelling nader ingevuld of zonodig aangepast.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

In de kadernotitie Energie en Klimaat (2012) is het beleid van de afgelopen periode geëvalueerd en zijn de belangrijkste resultaten opgesomd. De conclusies over het uitgevoerde beleid zijn:

- De strategie heeft voor een deel goed gewerkt. Er zijn veel innovatieve projecten uitgevoerd en er zijn meters gemaakt met energiebesparingen in de bebouwde omgeving. Beide zaken waren mogelijk door een relatief hoge investering. Innovatieprojecten vergen echter een lange adem en continue aandacht, terwijl de economische spin-off pas in de toekomst zal blijken
- De uitgevoerde activiteiten waren divers van aard en vooral gericht op innovatieve onderwerpen. Van getijdenenergie tot cascadering bij de verwerking van biomassa (eiwitten uit bermgras, pyrolyse van slootmaaisel) en de teelt van wieren. Door meer onderlinge samenhang aan te

brengen kunnen de projecten elkaar meer versterken en is sprake van een effectiever programma

- Er zijn belangrijke successen geboekt bij de opwekking van hernieuwbare energie en energiebesparing: windenergie op land is gestegen van circa 50 naar meer dan 200 Megawatt en er zijn concrete plannen waarmee meer dan 500 MW opgewekt kan worden. Het MMM-programma heeft bij particuliere woningen geleid tot een vermindering van de CO₂ emissie van 1400 ton per jaar via energiebesparing. Ook de ontwikkeling van de productie van groen gas heeft een grote stimulans gekregen: in Terneuzen staat een grote vergister (Lijnco met biomassacentrale, 10 MW) en het project Groene Poort heeft als eerste project in Nederland SDE+ subsidie gekregen (15 miljoen m³ biogas)
- We hebben weliswaar geen grote directe invloed op investeringen van bedrijven en particulieren, maar we kunnen door een gerichte regie wel veel bereiken. Dit zijn langdurige processen, waar capaciteit voor nodig is gedurende langere tijd. Voorbeelden hiervan zijn: gebruik van restwarmte in het Sloegebied en de realisering van algenteelt. Voor dit soort acties zijn zowel capaciteit als financiën noodzakelijk
- Energiebeleid is sterk gekoppeld aan economisch beleid. De transitie naar een koolstofarme economie gaat gepaard met grote investeringen en een hogere energieprijs, maar biedt ook grote kansen door te kiezen voor innovatieve oplossingen
- Tenslotte is gebleken dat het stellen van algemeen geformuleerde, kwantitatieve doelen weinig zinvol is, als de Provincie niet beschikt over de juiste middelen om de doelen te bereiken. Daarnaast is het meten van de voortgang van dit soort doelen lastig, zo niet onmogelijk op de Zeeuwse schaal, zonder een substantiële investering in het monitoringsysteem (financieel en/of menskracht). Het lijkt zinvoller om de beleidsdoelstelling te formuleren op de rol die de Provincie kiest en waarop de Provincie aangesproken kan worden.

050302 Megawatt aan vermogen windenergie

In 2012 is minimaal 250 Megawatt (MW) aan windenergie gerealiseerd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Eind 2012 staat in Zeeland 251 Megawatt (MW) aan windenergie opgesteld.

Landelijk worden momenteel nieuwe doelstellingen uitgewerkt voor windenergie. De Provincie Zeeland gaat daar 500 MW voor het jaar 2020 aan bijdragen. De nieuwe doelstelling is in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 opgenomen.

Effect

Naast bestaande instrumenten zoals vergunningverlening en handhaving beperken de bedrijven de milieudruk verder door duurzaam ondernemen/maatschappelijk verantwoord ondernemen

Doelstelling(en)

050401 Stimuleren maatschappelijk verantwoord ondernemen

Stimuleren dat alle bedrijven duurzaam ondernemen, ofwel maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), gaan toepassen in hun bedrijfsvoering, zodat het milieu zo min mogelijk wordt belast.

In 2012 wil de Provincie Zeeland, naast de lopende projecten voor de grote bedrijven, op minimaal twee plaatsen in Zeeland een op het MKB gerichte cursus MVO hebben lopen. Daarnaast willen we alle bedrijven die in Zeeland met de Milieubarometer werken in 2012 met ons nieuwe onderdeel, de MVO-Balans, laten kennismaken in de vorm van een workshop. Ook workshops op het gebied van Cradle to Cradle (C2C) en Duurzaam bouwen/duurzaam inkopen zijn voor 2012 gepland.

In de provinciale koersnota MVO die 2009/2010 is opgesteld, is voor 2015 de doelstelling opgenomen dat dan in Zeeland duizend bedrijven en instellingen (nu circa tweehonderd) actief met MVO aan de slag zijn gegaan. Dit betekent dat in de periode tot 2015 circa honderd tot tweehonderd nieuwe bedrijven of instellingen per jaar actief moeten worden. De provinciale beleidsnota zal met betrokkenen worden

uitgewerkt in uitvoeringsnota's voor respectievelijk grote bedrijven, MKB en instellingen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Doel: stimuleren dat de Zeeuwse bedrijven duurzaam /maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). In hun bedrijfsvoering moet harmonie bestaan tussen de drie P's van People, Planet en Profit: aandacht voor de mens binnen en buiten de onderneming, aandacht voor het (leef)milieu en aandacht voor gezond financieel-economisch effect. Samen met gemeenten heeft de Provincie in het verslagjaar weer enkele cursussen "Duurzaam ondernemen" georganiseerd voor het MKB. Inmiddels hebben enkele honderden Zeeuwse MKB ondernemers de cursus gevolgd. Daarnaast hebben bedrijven kennis kunnen maken met de MVO-Balans, een nieuw onderdeel van de Milieubarometer.

In nauwe samenwerking met de University of Applied Sciences (Hogeschool Zeeland) zijn enkele projecten afgerond op het gebied van de Cradle to Cradle (C2C) aanpak.

In de Abdij in Middelburg en bij het Zwincollege in Oostburg zijn succesvolle MVO-evenementen georganiseerd voor ondernemend en bestuurlijk Zeeland.

De Omgevingsbalans 2012 (Hoofdrapport en Achtergrondrapport met een terugblik op het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012) is inmiddels door ons college vastgesteld. Hierin is vermeld in hoeverre de doelstellingen uit het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 zijn gerealiseerd. De nulmeting van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 geschiedt in 2013.

Effect

Het door handhaving bewerkstelligen van normconform gedrag

Doelstelling(en)

050501 Beperken van aantal bedrijven met een slecht naleefgedrag

Toename van het aantal bedrijven met goed naleefgedrag. Slechte nalevers krijgen meer toezicht en strengere sancties dan goede nalevers. Toezicht gebeurt door controlebezoeken en administratief, systeemgericht en informatiegestuurd.

Indicator: percentage gecontroleerde bedrijven zonder overtredingen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Over 2012 is geconstateerd dat 80% van de bedrijven zonder overtredingen is gebleven.

050502 Minimaliseren van de milieuoverlast voor burgers

Gestreefd wordt om nieuwe klachtensituaties ongedaan te maken en het totaal aantal klachtensituaties te laten dalen. Klachtenmeldingen worden afgehandeld via een piketregeling die volcontinue actief is.

Indicator: percentage klachtensituaties ten opzichte van vorig jaar.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Het aantal klachten is over 2012 in vergelijking met 2011 in lichte mate afgenomen. Over 2012 zijn rond de 600 klachten gemeld ten opzichte van 628 klachten in 2011.

050503 Voorkomen van overtredingen bij bodemsaneringen

Voor 2012 is het streven minder overtreders dan in 2011, zijnde 90% nalevers. Bij bodemsaneringen worden overtredingen en illegale activiteiten voorkomen. Toezicht op bodemsaneringen begint bij goed meldgedrag van saneerders; het toezicht wordt bepaald aan de hand van een risicomodel.

Indicator: percentage gecontroleerde saneringen zonder overtredingen.

In verband met alle ontwikkelingen rondom handhaving zullen de doelstellingen van de afdeling HNM

nog herzien worden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2012 is ten opzichte van 2011 het aantal overtreders gedaald. In 2012 is het nalevingspercentage 95%. De oorzaak van de toename van het nalevingsgedrag kan grotendeels verklaard worden door toezicht in het voortraject van de sanering.

Effect

Het op een professionele en onderling afgestemde wijze handhaven door en of tussen handhavende organisaties

Doelstelling(en)

050601 Voldoen kwaliteitscriteria professionalisering handhaving

Alle handhavingpartners dienen te voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria: het is 88% in 2009 en dient 100% te zijn in 2011. De Provincie voert jaarlijks achteraf, dus in 2012, een documentbeoordeling en audit uit op de professionalisering van de handhaving bij de partners.

Indicator: percentage organisaties dat voldoet aan kwaliteitscriteria.

In verband met alle ontwikkelingen rondom handhaving zullen de doelstellingen van de afdeling Handhaving Natuur en Milieu (HNM) nog herzien worden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

In 2012 heeft een documentbeoordeling plaatsgevonden bij alle gemeenten. Eén van de gemeenten voldoet niet aan de wettelijk gestelde kwaliteitscriteria. Bij deze gemeente is aangedrongen om voor 1 juli 2013 maatregelen te treffen om de geconstateerde omissies te herstellen.

Effect

Een veilig gebruik van bad- en zwemgelegenheden en oppervlaktewater

Doelstelling(en)

050701 Voorkomen onveilige situatie zwemgelegenheden

Alle bad- en zwemgelegenheden dienen te voldoen aan de veiligheidseisen. Toezicht op de bad- en zwemgelegenheden vindt gestructureerd en risicogericht plaats.

Indicator: percentage bad- en zwemgelegenheden dat dit jaar niet gesloten is.

In verband met alle ontwikkelingen rondom handhaving zullen de doelstellingen van de afdeling Handhaving Natuur en Milieu (HNM) nog herzien worden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2012 zijn alle bad- en zwemgelegenheden gecontroleerd, waarbij over geheel 2012 vier negatieve zwemadviezen en één zwemverbod zijn afgegeven. In alle gevallen zijn na een aantal dagen de maatregelen weer opgeheven.

Effect

Realisatie van de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)- milieudoelen.

Doelstelling(en)

050801 ILG bodem

In het bodembeleid heeft een verschuiving plaatsgevonden waardoor naast bodembescherming en bodemsanering ook bodembeheer centraal staat. Duurzaam gebruik en beheer van de bodem staat centraal in het nieuwe bodembeleid. Duurzaam bodembeheer richt zich op een bewuster en meer duurzaam gebruik van de bodem. Dit uit zich onder meer door binnen gebiedsprojecten vroegtijdig het thema bodem te betrekken. Daarnaast beoogt het een bijdrage te leveren aan de realisatie en instandhouding van de kwaliteit van de leefomgeving door de geschiktheid van de bodem voor specifieke doeleinden te benutten. Verontreinigde bodems zijn niet per definitie onbruikbaar, maar kunnen juist functiegericht geschikt zijn, dan wel geschikt worden gemaakt voor ruimtelijke ontwikkelingen en gewenste gebruik (landbouw, natuur, recreatie, etc.). Vanuit het Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied (PMJP) is het volgende speerpunt benoemd met betrekking tot de ILG-Milieudoelen voor 2012:

- Het komen tot duurzaam bodembeheer en het afstemmen van het (beoogde) gebruik van de bodem op chemische, fysische en biologische kwaliteit van de bodem. Hiervoor worden over de gehele looptijd ten minste acht pilots uitgevoerd. Inmiddels zijn twee pilots (Aardkundige Waarden en Warmte/Koude Opslag) afgerond. Vier pilots (Niet Gesprongen Explosieven, Bodemsynergiekaarten, DDT-verdachte boomgaarden en visualisatie Aardkundige Waarden) lopen momenteel. De resterende pilots Update geomorfologische kaart Zeeland en Kansenvkenning toepassing Geothermische energie in Zeeland zijn in 2011 gestart. De ILG-Bodemvisie in de vorm van de nota 't Zeeuws Bodemvenster, Bodemagenda en stimuleringsprogramma 2010-2014 om te komen tot duurzaam gebruik van de Zeeuwse bodem, is op 19 januari 2010 vastgesteld door ons college. Aan deze visie zit een stimuleringsprogramma en bodemagenda verbonden. In 2011 is de internetapplicatie www.zeeuwsbodemvenster.nl operationeel geworden. Dit is een wezenlijk onderdeel van de bodemvisie omdat hiermee bodeminformatie en achtergrondinformatie van onder andere beleidsdoelstellingen over relevante bodemthema's voor gebiedsontwikkeling worden ontsloten. Verder zal een ondersteuningsteam operationeel zijn die gebiedsontwikkelaars (publiek en privaat) helpt bij het betrekken van bodem- en ondergrondinformatie in de planfase van gebiedsprojecten.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In de periode tot 2012 zijn zeven pilots afgerond. In 2012 is de laatste pilot afgerond, visualisatie Aardkundige Waarden. Ontsluiting van de producten uit de pilots vindt plaats door middel van de internetsite www.zeeuwsbodemvenster.nl, onderdeel binnen het stimuleringsprogramma 't Zeeuwse Bodemvenster (zie 050202). Dit is een wezenlijk onderdeel van de bodemvisie omdat hiermee bodeminformatie en achtergrondinformatie van onder andere beleidsdoelstellingen over relevante bodemthema's voor gebiedsontwikkeling worden ontsloten. In 2012 is de internetsite verder gevuld en geoptimaliseerd. Dit is in nauw overleg met diverse beleidsafdelingen van de Provincie, het waterschap en de Zeeuwse gemeenten gebeurd. Onderdeel binnen de site is het tabblad Bkk-Zeeland. Hieronder zijn alle gemeentelijke bodemkwaliteitskaarten te vinden die nodig zijn om goedkeuring te krijgen voor grondverzet/transport binnen en tussen gemeenten. De website ontwikkelt zich nu als de bodemsite voor de gemeenschappelijke Zeeuwse overheden.

De kennisontwikkeling en kennisdoorwerking door middel van de ILG-pilots is erg succesvol. Door de pilot Aardkundige Waarden is dit onderwerp duidelijk bij de Provincie, gemeenten en het waterschap, maar ook bij de natuurbeherende instanties op het netvlies gekomen. Ons college heeft inmiddels al drie aardkundige monumenten onthuld, in het Omgevingsplan is beleid rond aardkundige waarden opgenomen en diverse gemeenten en waterschap zijn er intern mee bezig. In 2012 is de pilot visualisatie Aardkundige Waarden afgerond. Het heeft een publieksvriendelijke folder opgeleverd die de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van Zeeland laat zien en ook laat zien waar in Zeeland aardkundige waarden zijn te vinden die een stukje van die geschiedenis laten zien. In de folder is een duidelijk link met de cultuurhistorische ontwikkeling van Zeeland gelegd. De folder wordt in 2013 op diverse strategische plaatsen in Zeeland (musea, VVV's, bezoekerscentra, etc.) aangeboden aan het publiek. De update van de geomorfologische kaart is een welkome aanvulling bij natuurontwikkelpojecten en natuurbeheerders. De inventarisatie van risicogebieden met niet gesprongen explosieven heeft ertoe geleid dat de gezamenlijke gemeenten in Zeeland beleid rond het omgaan met niet-gesprongen explosieven hebben ontwikkeld. Ook binnen gebiedsprojecten in het landelijk gebied wordt dankbaar

gebruik gemaakt van het kaartmateriaal en de achtergrondinformatie. Op gebied van duurzame energie heeft de door Provincie opgestelde kansenkaart Warmte/Koude Opslag in de bodem en de bijbehorende rendementstool een grote stimulans gegeven bij private en publieke partijen om hiermee aan de slag te gaan bij bouwprojecten. Met vijf gemeenten zijn als vervolg daarop ook bodemsynergiekaarten opgesteld. Hierdoor werd inzichtelijk bij welke opgaven (herstructurering, renovatie, uitleggebieden) welke energiesystemen het meest kansrijk zijn. Dit heeft voor toenemende bewustwording en intern draagvlak binnen gemeenten geleid. Ook woningcorporaties zijn hier nauw bij betrokken. Omdat landelijk het onderwerp geothermie (aardwarmte van kilometers diepte) steeds meer in de belangstelling komt te staan als vorm van duurzame energie, en Zeeland op dat gebied een witte vlek was, is de pilot kansenverkenning toepassing geothermie uitgevoerd door de Provincie. De resultaten geven een duidelijk en helder beeld. Op Schouwen-Duiveland en Tholen zijn er mogelijkheden. Ten zuiden daarvan is het niet mogelijk/kansrijk. We merken dat deze duidelijkheid door zowel gemeenten als door ontwikkelaars op prijs wordt gesteld. In het kader van landinrichtingsprojecten, grondruil en ruimtelijke projecten is de kaart "DDT-verdachte boomgaarden" opgesteld.

Nu is kaarten maken en ontsluiten één. Kennisdoorwerking is minstens zo belangrijk. Het ondersteuningsteam van 't Zeeuws Bodemvenster heeft tot en met 2012 al ongeveer vijftien keer ondersteuning geboden bij gemeenten, waterschap maar ook bij het voortgezet onderwijs (in het kader van de landelijke Geoweek), waarbij leerlingen van HAVO/VWO bij een GIS-practicum en veldbezoek leren hoe bodemgegevens van belang zijn bij ruimtelijke opgaven/ontwikkelingen. Aangezien de jeugd de toekomst heeft, zien we dit als een investering in de aankomende generatie professionals.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Milieu	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	14.204	15.644	15.071	573
baten	-409	-1.248	-1.599	351
resultaat voor bestemming	13.795	14.396	13.472	924
toevoeging reserve	0	669	669	0
onttrekking reserve	-285	-840	-840	0
resultaat na bestemming	13.510	14.224	13.300	924

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 6

Ruimtelijke omgeving

Inleiding

De ruimtelijke omgeving van Zeeland kent vele gezichten. Het programma Ruimtelijke Omgeving sluit hierbij aan met een drietal investeringssporen: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing en herstructurering, het Investeringsbudget Landelijk Gebied en het project Vitaal Platteland Zeeland. Samen met de gevoerde beleidsactiviteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling wordt hiermee een belangrijk deel van het beleid van het Omgevingsplan uitgevoerd.

Stedelijke vernieuwing in Zeeland heeft betrekking op steden en dorpen. Het Rijk stelt een decentraal investeringsbudget beschikbaar voor periodes van vijf jaar. Voor de periode van 2010 tot 2015 is ongeveer 30% minder budget beschikbaar dan in de voorafgaande periode. Gekozen is voor meer regie en sturing door concentratie op direct uitvoerbare speerpunten binnen de provincie. Een brede bottom-up benadering zou in deze context leiden tot versnippering en een resultaat dat te weinig herkenbaar is. Demografische verandering vormt een aanleiding hierop duidelijk te prioriteren, gelet op de effecten die dit heeft in de gebouwde omgeving, de toenemende noodzaak tot herstructurering en de (on) mogelijkheden elders verdien capaciteit te genereren. Er wordt ingezet op een programmatische aanpak van woningbouw en bedrijfsterreinen en op inzet met prioriteit voor stedelijke herstructurering en transformatie, in het bijzonder van projecten die een bovenlokale uitstraling hebben.

De Provincie realiseert de ruimtelijk-economische doelstellingen uit het Bestuursakkoord. Deze zijn gericht op het benutten van ontwikkelingskansen, op de bundeling van infrastructuur, verstedelijking rond steden en havens en op intensief en duurzaam ruimtegebruik. Daarbij kijken we naar wat valt onder de eigen verantwoordelijkheid en de doelen die zijn opgenomen in het Nationaal Ruimtelijk Beleid (toepassing SER ladder).

Het beleid voor het landelijk gebied is vastgelegd in onder meer het Omgevingsplan, het Sociaal-Economisch Beleidsplan, het Verkeers- en Vervoersplan en de Beleidsnota Sociale Zorg. Hoofddoelstelling van het Omgevingsplan is een duurzame ontwikkeling, een benadering die staat voor enerzijds concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het stedennetwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase. Daarbij zal in beide gebieden geïnvesteerd worden in de economische dynamiek en in de omgevingskwaliteit, een belangrijke motor hiervoor.

Voor de periode 2007-2013 was de Provincie – via de ILG-bestuursovereenkomst – verantwoordelijk voor de realisatie van zowel de Europese als de Rijksdoelen in het landelijk gebied. De Rijksdoelen, zoals deze in de bestuursovereenkomst waren opgenomen (Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), Bestuursovereenkomst 2007-2013), hadden betrekking op de thema's milieu, natuur en landschap, recreatie, landbouw, water, bodem, lopende verplichtingen en grondzaken.

Nadat het kabinet Rutte had besloten om in 2010 te bezuinigen op ILG-doelen, is in een onderhandelingsproces tussen het Rijk en de gezamenlijke provincies een decentralisatie van taken voor natuur en landelijk gebied afgesproken. Daarnaast heeft dit proces erin geresulteerd dat de ILG bestuursovereenkomst is beëindigd. Eind 2012 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het rekeningresultaat 2012.

In het licht van deze ontwikkelingen wordt ingezet op een evenwichtige en zorgvuldige afronding van de juridische verplichtingen uit de ILG-bestuursovereenkomst. Daarnaast zal de Provincie een fundamentele keus moeten maken op welke wijze zij haar toekomstige wettelijke taak in het landelijke gebied vorm en inhoud wil geven. In samenhang met deze discussie kan ook gezien worden welke nieuwe doelen nog kunnen worden gerealiseerd in 2012 en in latere jaren. Voor begin 2013 staat de verdeling van de 24 miljoen voor beheer en plattelandsontwikkeling op de rol, evenals de herijking van de EHS.

De Europese doelen zijn vastgelegd in het inmiddels goedgekeurde plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013; zij behelzen voor de Provincie met name doelen onder het thema sociaal economische vitalisering van het landelijk gebied die via het project Vitaal platteland Zeeland worden gestimuleerd-

Het gaat om de stimulering en versterking van de economische activiteiten en de leefkwaliteit in het landelijk gebied. In samenspraak met mede-overheden en maatschappelijke organisaties stimuleert en faciliteert de provincie Programma's en projecten die hieraan invulling geven.

In 2012 werken de geplande bezuinigingen door in de wijze waarop het ruimtelijk beleid wordt uitgevoerd en de ruimtelijke belangen worden behartigd. Voor het programma 'Ruimtelijke omgeving' lijkt minder juridische capaciteit nodig voor de formele doorzetting met instrumenten van de nieuwe WRO dan aanvankelijk voorzien. Met de ontwikkeling van de Omgevingswet in 2013 en verder zal dit moeten worden herbezien. Ook is bezuinigd op de projectgebonden inzet in de Deltawateren en de stimulering van ruimtelijke investeringsprojecten. Participatie in samenwerkingsverbanden als Grevelingen en Rijn-Schelde Delta zal minder intensief zijn. Daarentegen is meer inzet gepleegd in de ontwikkeling van de alliantie Oosterschelde.

Met het omgevingsplan beschikt de Provincie over een richtinggevend beleidskader. Op 28 september 2012 hebben Provinciale Staten het Omgevingsplan 2012-2018 vastgesteld. Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland, in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. De doelen van het nieuwe omgevingsplan zijn opgenomen in programmabegroting 2013. Eén van de voortdurende uitdagingen is het actueel houden van dat beleidskader en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. De instrumenten die de WRO biedt en de ambities van een nieuwe Omgevingsplan worden in samenhang uitgewerkt en geoperationaliseerd. De Provincie is niet alleen verantwoordelijk voor de doelen, maar ook voor de wijze waarop deze worden verwezenlijkt. De uitvoering zal dus ook worden opgepakt; een aantal van de doelen en acties worden bij maatschappelijke effecten uitgewerkt en de overige zijn in de andere hoofdstukken te vinden.

Wat willen we bereiken?

Nieuw toekomstperspectief voor gebieden:

Het zelf als Provincie actief bijdragen aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit blijkt heel succesvol op het niveau van de gebiedsgerichte projecten. Samen met andere partijen wordt in verschillende regio's gewerkt aan gebiedsplannen. De kracht van dergelijke projecten is dat de inzet niet beperkt blijft tot planvorming, maar dat de Provincie ook meehelpt bij de uitvoering. Met deze verschuiving, waarin de Provincie behalve gebiedsregisseur ook steeds meer de rol krijgt van medeontwikkelaar, ontstaat een directere invloed van de Provincie op de beoogde ruimtelijke kwaliteit. Wel zal de Provincie bekijken of, en op welke wijze, zij zal blijven bijdragen aan bestaande en toekomstige gebiedsgerichte projecten. De mate waarin een project ruimtelijk-economisch van provinciaal, regionaal of bovenlokaal belang is, zal hierbij van doorslaggevende betekenis zijn.

Begeleiding van gemeentelijke plannen:

De Wet op de Ruimtelijke Ordening is medio 2009 (digitalisering per 2010) fundamenteel herzien. De goedkeuringsbevoegdheid van bestemmingsplannen is vervallen en de Provincie zet nu de nieuwe instrumenten van de WRO in. Het borgen van het provinciaal belang in de ruimtelijke ordening en het tot stand brengen van kwalitatief goede bestemmingsplannen blijft de inzet, alleen de methode is anders. Meer dan voorheen worden wegen voor verbetering in een vroeg stadium van de planvorming in het overleg met gemeenten gezocht. De doorzettingsmacht onder de nieuwe wet leidt tot een veel selectievere inzet van het juridisch instrumentarium. Daar waar aanmerkelijk provinciale belangen in het geding zijn, wordt onder andere ook de eigen bestemmingsplan-bevoegdheid ingezet (Inpassingsplan).

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0601:

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling

0602:

Nieuw toekomstperspectief voor gebieden

0603:

Begeleiden van gemeentelijke plannen

0604:

Realisatie Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)- doelen ruimtelijke omgeving.

0605:

Kwaliteitsimpuls fysieke leefomgeving landelijk gebied

Wat hebben we bereikt?

Effect

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling

Doelstelling(en)

060101 Het beschikbaar hebben van een actueel beleidskader

In 2012 wordt het Omgevingsplan voor de periode 2012-2018 vastgesteld. Na vaststelling wordt gestart met de uitvoering.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Op 28 september heeft Provinciale Staten het Omgevingsplan 2012–2018 vastgesteld. Daarmee beschikt de Provincie over een actueel beleidskader voor ruimte, milieu, water en natuur. Zowel in het Omgevingsplan als in de andere strategische beleidsnota's is uitgegaan van één integrale visie op Zeeland. Zeeland in "Land in Zee".

Samenvattend gaat het inhoudelijk in het plan om het werken aan:

- versterken, benutten en faciliteren van de zeehavens en de daarin aanwezige economische sectoren en daarvoor benodigde achterlandverbindingen
- stimuleren van versterking - en differentiatie binnen - het stedennetwerk Z4
- optimaal benutten van de recreatieve en toeristische potentie die het kustgebied biedt (inclusief (water)sport, cultuur en zorg)
- voortbouwen op de Zeeuwse traditionele sectoren (landbouw en visserij) door het bevorderen van innovatie;
- aandacht besteden en inzet leveren aan bovenlokale ontwikkelingen op gebied van wonen, voorzieningen en arbeidsmarkt in Zeeland
- regisseren en uitwerken van ontwikkelingen op en in de Zeeuwse Deltawateren

In het Omgevingsplan 2012-2018 zijn concrete doelstellingen en actiepunten opgenomen. Deze zullen worden opgenomen in de verschillende programma's van de Begroting 2013 en verder.

060102 Faciliteren economische dynamiek

Het ruimtelijk beleid draagt zorg voor ruimte voor vitale en duurzame economische ontwikkeling, zorgvuldig en effectief ruimtegebruik in de havens en op bedrijventerreinen.

In 2012 is voor elke regio op basis van samenwerking en afstemming een regionaal afgestemd en actueel op de markt inspelend bedrijfsterreinprogramma beschikbaar, dat de instemming van Gedeputeerde Staten heeft. De Provincie heeft in deze een regisserende rol en een eigen verantwoordelijkheid wanneer samenwerking van gemeenten in regionaal verband niet tot het gewenste resultaat leidt.

De zogenaamde SER-ladder (een versterkt afwegingskader voor het borgen van inbreiding waarbij nut en noodzaak recent in regionaal verband zijn geplaatst in het Rijksbesluit RO) is in 2012 expliciet in beleid verankerd en wordt dan toegepast in bestemmingsplannen: de regionale programmering van bedrijfsterreinen en woningbouw is operationeel.

De herstructurering van bedrijventerreinen zal uitvoeringsgericht worden opgepakt. Er is een concreet programma beschikbaar tot 2013 op basis waarvan de middelen van Rijk, Provincie en gemeenten voor herstructurering worden ingezet. Arnestein-Ramsburg en Stadshavens Vlissingen gelden als eerste speerpunten binnen het programma die tot uitvoering worden gebracht.

Op het gebied van energieproductie en energietransitie zijn in 2012 voor diverse initiatieven ruimtelijke voorwaarden en consequenties aan de orde, met daarbij inbegrepen de ondergrondse en bovengrondse infrastructuur. Voor het laatste geldt onder andere het borgen van ruimtelijke bundeling en landschappelijke inpassing zodanig dat de gevolgen voor landschap en de bovengrondse effecten voor andere functies die dit met zich brengt, beperkt blijven.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

De implementatie van de zogenoemde SER-ladder in het provinciaal beleidskader is met het Omgevingsplan 2012-2018 en de Verordening Ruimte gerealiseerd. Deze ladder, die inmiddels de ladder voor duurzame verstedelijking heet, is inmiddels ook in rijkswetgeving verankerd (Bro 3.1.6 lid 2). Deze ladder legt de basis onder provinciale beleidsdoelen als 'uitgaan van de regionale behoefte' en 'uitgaan van (herstructurering van) bestaande bedrijventerreinen voor nieuwe uitleglocaties'.

In Zeeland is er voor elke regio een vigerend bedrijventerreinenprogramma waarin zowel de regionale behoefte is vastgelegd en ook aandacht is voor de herstructureringsopgave.

Met het nieuwe Omgevingsplan zijn enkele beleidsuitgangspunten aangepast. Daarmee is een actualisering van de programma's in 2013 wenselijk. Wij zijn dit jaar dit proces gestart met het opstellen van een actuele behoeferaming. Deze zullen wij gezamenlijk met de gemeenten opstellen en zal als input dienen voor de regionale bedrijventerreinprogramma's.

In 2010 hebben wij met het Rijk en verschillende andere partners het convenant bedrijventerreinen gesloten. Ter uitvoering van dit convenant hebben wij € 3,8 miljoen beschikbaar gekregen van het Rijk voor de realisatie van een herstructureringsprogramma (de zogenoemde Noordanusgelden). Inmiddels zijn met bijdragen uit dit programma enkele projecten gestart met de uitvoering: Sas Zierikzee (10 hectare herstructurering) en realisatie multipurposekade buitenhaven Vlissingen (2 hectare). Naast de genoemde €3,8 miljoen heeft Zeeland een specifieke uitkering van € 4,9 miljoen ontvangen voor de herstructurering van Stadshavens (Buitenhaven en omgeving, circa 80 hectare) Vlissingen (de zogenoemde FES-gelden). De herstructurering van dit gebied is opgepakt samen met de gemeente en Zeeland Seaports. Uit eigen middelen heeft de provincie hiervoor € 1,5 miljoen ter beschikking gesteld. Deze herstructurering zal moeten worden afgestemd met de vestiging van een marinierskazerne aan de oostzijde van de Buitenhaven.

Het te starten project voor Arnestein Middelburg (20 hectare) heeft vertraging opgelopen doordat de verplaatsing van Herstaco niet is doorgegaan (oonder andere door de komst van de kazerne). Middelburg beraadt zich op een nieuwe opzet van het project. Mocht dit in 2013 niet tot resultaten leiden, dan zullen wij de tijdelijke in de algemene reserve geparkeerde gereserveerde middelen hiervoor besteden aan andere projecten die passen in het herstructureringsprogramma, overeenkomstig het Rijksconvenant.

Over energieproductie en energietransitie en bijbehorende infrastructuur kan het volgende worden gezegd:

- De realisatie van de provinciale doelstelling voor windenergie ligt op schema
- De ontwikkeling van nieuwe energiecentrales (kernenergie, waterstofenergie) staat 'on hold'
- De aanleg van de 380kV hoogspanningsleiding door Zuid-Beveland is in de uitvoeringsfase gekomen
- Het rijksstructuurschema buisleidingen ligt momenteel in de inspraak

060103 Stimuleren sociaal-culturele dynamiek

Op langere termijn zullen veranderingen in de bevolkingsopbouw en het ontstaan van bevolkingskrimp leiden tot het verzetten van de bakens in verschillende maatschappelijke sectoren. De nota's Onverkende Paden en Op Pad hebben daarvoor de weg gebaad. We geven uitvoering aan het actieprogramma voor Zeeuws-Vlaanderen als onderdeel van het Nationaal Actieprogramma Bevolkingskrimp (Rijk, IPO, VNG). Het organiseren van een effectieve samenwerking tussen de Provincie en de Zeeuws-Vlaamse gemeenten hoort daarbij. Zie ook programma 4 Bestuur doelstelling 040204 Duurzame oplossing bevolkingsdaling.

Een samenwerkingsproject van Interreg op het gebied van demografische verandering DC Noise (Nederland, Groot Brittannië, Zweden) wordt afgerond met een slotconferentie (waaronder ook drie Zeeuwse deelprojecten). Een eventueel vervolg op deze samenwerking in Europees perspectief wordt dan ook duidelijk.

Daarnaast zetten we in op het stimuleren van sterke en complementaire steden, bundeling van activiteiten in de stedelijke omgeving en een actief ondersteunend provinciaal stedenbeleid, gericht op het bevorderen van transformaties en herstructurering. Vanuit een initiërende en stimulerende rol heeft de Provincie als doel de toekomstige woningvoorraad af te stemmen op de toekomstige bevolkingssamenstelling.

In dit verband zijn enkele acties in het bijzonder van belang:

1. Nieuwe verstedelijkingsafspraken tot 2020 zijn gemaakt met het Rijk en de stedelijke gemeenten over de inzet van stimuli voor woningproductie, over de inzet op kwalitatieve segmenten in de woningmarkt en vooral gericht op het welslagen van de transformatie van strategische locaties in de steden. Afspraken over totale bouwopgave met de vier steden, maar ook over de bouwproductie buiten de steden, vormen de daarbij behorende contramale. Vooralsnog is geen rijksgeld beschikbaar.
2. Voor belangrijke woningbouwprojecten, zoals de Goese Schans en het Scheldekwartier, proberen we de aandacht van het Rijk erop te vestigen, bijvoorbeeld via de verbrede Stad- en Milieubenadering en de toepassing van onorthodoxe maatregelen. Crisisbestrijding en grote bouwprojecten en/of stedelijke transformaties op gang krijgen en houden zal ook in 2012 speerpunt zijn.
3. De bestaande particuliere woningvoorraad wordt aangepakt om deze toekomstbestendig te maken, gelet op een veranderende bevolkingssamenstelling (middelen worden ingezet voor aanpassing van slechte delen van de particuliere woningvoorraad/startershuisvesting en ter bevordering van collectief particulier opdrachtgeverschap).
4. Duizend tot vijftienhonderd woningen zijn inmiddels op energiegebied verbeterd. De Provincie, het bedrijfsleven in de bouw en alle Zeeuwse gemeenten hebben met een voor Nederland unieke samenwerking een impuls gegeven aan de bouw, aan energiebesparing en aan de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

In het kader van afspraken over het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) worden in de volle breedte ruimtelijk relevante investeringen van Provincie en Rijk op elkaar afgestemd; dit geschiedt in samenhang met de versterking van de economische dynamiek en de kwaliteit van ruimte en infrastructuur, intersectoraal en ook in een ruimere gebiedscontext dan de provinciegrens (Deltawateren, Verkenning Rotterdam Antwerpen-MIRT VAR).

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Als onderdeel van het Nationaal Actieprogramma Bevolkingskrimp is er een convenant gesloten tussen het Rijk en de regio. Onderdeel van de afspraken in het convenant is het opstellen van een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) voor Zeeuws-Vlaanderen voor de aanpak van de bevolkingskrimp. Met het opstellen van deze MKBA is recent een start gemaakt. Dit zal volgend jaar afgerond worden.

Verder is ook Schouwen-Duiveland als anticipeerregio voor krimp steeds meer betrokken bij het actieprogramma.

Het samenwerkingsproject van Interreg op het gebied van demografische verandering, DC Noise, is dit jaar afgerond met een slotconferentie in Brugge. De opbrengst van dit project was niet alleen het delen van kennis en kunde en het opbouwen van een Europees netwerk, het droeg ook bij aan Zeeuwse projecten als The Housing Ambassador en De Grijze Massa. Voor eventuele vervolgmogelijkheden van Europese samenwerking zijn er verschillende opties. In de loop van volgend jaar komt duidelijkheid over de mogelijkheden.

In het verleden werden er Verstedelijkingsafspraken tussen het Rijk en de regio gemaakt over aantallen te realiseren woningen en werden er ook middelen beschikbaar gesteld (BLS-gelden). Met de vier steden en de provincie waren voorbereidende werkzaamheden verricht voor nieuwe afspraken. Door het ontbreken van middelen en inzet vanuit het Rijk en het ontbreken van zicht op meerwaarde is het er echter niet meer van gekomen.

De voortgang van grote stedelijke transitieprojecten, zoals de Goese Schans en het Scheldekwartier, worden sterk beïnvloed door marktomstandigheden en maatschappelijke ontwikkelingen. Voor de Goese Schans worden verschillende oplossingsmogelijkheden onderzocht. In het Scheldekwartier is een eerste bescheiden ontwikkeling rond het Dokje van Perry tot stand gekomen. Het onderzoek naar onorthodoxe maatregelen in Vlissingen heeft verder naar de uitvoering toe geen vervolg gekregen.

De beschikbare middelen voor het investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV3) zijn nu volledig toegekend aan gemeentelijke projecten. Van de beschikbare € 20 miljoen is dit jaar het restant van € 13-14 miljoen beschikt. Alle projecten zijn inmiddels met de uitvoering gestart. Belangrijke projecten zijn: Middengebied Vlissingen, Aantrekkelijk Oostburg, Lievenspolder Terneuzen, plan Buijsse Zierikzee.

Om de woningmarkt te ondersteunen heeft de Provincie de afgelopen jaren verder drie regelingen ingezet: de stimuleringslening duurzame particuliere woningverbetering, de stimuleringsregeling bouw van starterswoningen binnen bestaand bebouwd gebied en de regeling collectief particulier opdrachtgeverschap.

Met de stimuleringsregeling bouw starterswoningen zijn 42 woningen gesubsidieerd. Uiteindelijk zullen er daarvan, door de problematische marktomstandigheden, maar 25 worden gerealiseerd.

De stimuleringsregeling duurzame particuliere woningverbetering loopt naar behoren. Er zijn inmiddels 62 leningen verstrekt en nog 40 in behandeling, tot een totaal bedrag aan leningen voor €1,8 miljoen.

Met de regeling collectief particulier opdrachtgeverschap worden groepen initiatiefnemers ondersteund. Er zijn inmiddels twee projecten gerealiseerd (zestien woningen) en er zijn dertien projecten in voorbereiding of ontwikkeling (86 woningen). Ook hier maakt de markt de voortgang lastig.

In 2012 is samen met het Rijk gewerkt aan de actualisering van de Gebiedsagenda MIRT Zuidwestelijke Delta, waarbij vanwege noodzaak tot prioritering gekozen is voor de leidende thema's Deltawateren & Kust en Havengerelateerde Economie. De andere ruimtelijke thema's uit de vigerende Gebiedsagenda (wonen, recreatie en natuur) zijn niet geschrapt, maar op de achtergrond aanwezig. Het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van november 2012 is door de kabinetsformatie komen te vervallen. De formele vaststelling van de nieuwe Gebiedsagenda schuift door naar 2013.

Effect

Nieuw toekomstperspectief voor gebieden

Doelstelling(en)

060201 Invulling geven aan gebiedenprogramma van het Omgevingsplan

Realiseren van een betere vitaliteit en kwaliteit van de regio in programma's en projecten. Invulling geven aan het gebiedenprogramma, zoals opgenomen in het Omgevingsplan en het bekijken of, en op welke wijze, de provincie zal blijven bijdragen aan bestaande en toekomstige gebiedsgerichte projecten, conform het collegeprogramma Stuwende Krachten, staat hier in 2012 centraal.

In de landelijke gebieden zijn gebiedsgerichte programma's en projecten afgesproken waarbij in de Provinciaal Meerjarenprogramma (PMJP) concrete afspraken zijn opgenomen.

Gelet op de ontwikkelingen rond het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) is er in 2012 vooralsnog alleen ruimte voor ILG-gerelateerde werkzaamheden op basis van verplichtingen uit 2010. In 2013 zal een voorstel worden ingediend over de wijze waarop de Provincie haar wettelijke taak in het landelijk gebied vorm en inhoud wil geven. Dit kan gevolgen hebben voor een aantal hierna genoemde projecten die (deels) vanuit ILG worden gefinancierd, namelijk: Natuurlijk Vitaal, Schouwen Oost en West, Maelstede Dekker, Philippine en het Nationaal Landschap.

Rondom het Veerse Meer (tot en met 2020)

In 2010 is het uitvoeringsprogramma 2010-2015 vastgesteld. In 2012 wordt de uitvoering gecontinueerd. Hierbij ligt het accent op de watersport en natuur en landschap.

Natuurlijk Vitaal (tot en met 2018)

In 2010 is er een Bijstellingsnota voor het gebiedsplan Natuurlijk Vitaal vastgesteld, die de noodzaak tot een sociaal-economische impuls in de regio heeft herbevestigd. In 2011 zal de Gebiedscommissie (door ons college ingestelde adviescommissie) de discussie afronden hoe er, gezien de bezuiniging, verder kan worden gegaan met het realiseren van deze impuls. Daarna zal in 2012 verder worden gewerkt aan de doelstellingen om de sociaal-economische impuls in de regio te realiseren.

Schouwen Oost (tot en met 2013)

In 2012 wordt gewerkt aan het afronden van plan Tureluur, inclusief de recreatieve voorzieningen zoals fietspaden.

Schouwen West (tot en met 2013)

Er wordt gewerkt aan de realisatie van het gebied Duinzoom (aangepaste EHS en Recreatieverdeelweg tweede fase) en aan de agrarische herstructurering.

Linieland van Waas en Hulst (tot en met 2015)

In 2011 zal de uitvoeringsorganisatie voor Europese groepering territoriale samenwerking worden vastgesteld (EGTS). In 2012 wordt dan gestart met de uitvoering van de vastgestelde projectfiches inclusief de Groeve Nieuw-Namen. Hierbij ligt het accent op economie en recreatie.

Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone

De businesscase voor de gebiedsontwikkeling wordt in de tweede helft van 2011 vastgesteld. Dan moet er ook een samenwerkingsovereenkomst worden ondertekend met de betrokken partijen. Daarna zal er een uitvoeringsprogramma worden opgesteld, waarvan de uitvoering in 2012 start.

Landschaps-uitvoeringsplan (LUP)

In 2012 zal verder worden gegaan met de uitvoering zoals deze in 2011 is gestart. Het LUP is een deelproject van het paraplu-project Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone.

Innovation Island (tot en met 2025)

Wanneer na voltooiing van het recreatiewoningenonderzoek de structuurvisie wordt vastgesteld en de samenwerkingsovereenkomst wordt ondertekend, zal in 2012 een begin worden gemaakt met de uitwerking van de projectenvoloppen. Hierbij zal de Provincie zoeken naar externe financiers.

Maelstede Dekker (tot en met 2015)

In 2010 heeft ons college een instellingsbesluit in concept genomen. Nadien zou worden bezien of de instelling inderdaad plaats zal vinden. De commissie die wij instellen zal zich bezighouden met planmatige kavelruil en verbetering van landbouwkundige structuur. Middels kavelruil wordt de Kader Richtlijn Water Waterbeheer 21e eeuw opgave van het Waterschap gerealiseerd, in combinatie met natte ecologische verbindingzones en de aanleg van natuur, inclusief verdrogingsbestrijding.

Natuurpakket Westerschelde (tot en met 2014)

Zwin

In 2012 zal de overdracht van de gronden van camping de Sandtplaet aan de Provincie plaatsvinden. Daarna moet het terrein eerst worden ontmanteld. Ook wordt gewerkt aan de voorbereiding en begeleiding van de uiteindelijke realisatie van de uitbreiding van het Zwin.

Middengebied

De monitoring en pilotprojecten zullen in uitvoering zijn. Voor Waterdunen en Perkpolder zie aldaar. Hedwige

Er wordt in 2012 gewerkt aan het voorbereiden van de besluitvorming voor het alternatief voor de Hedwige. Dit is uiteraard afhankelijk van de besluitvorming over de Hedwige in 2011.

Perkpolder (tot en met 2020)

In 2012 zullen de werkzaamheden voor het buitendijkse gedeelte starten. Hierbij gaat het om de ophoging van het veerplein en de dijkverlegging.

Veerse Dam (tot en met 2020)

In 2012 zal worden gestart met de werkzaamheden aan de openbare ruimte. Dit gaat om de vergroting van het strand en de aanleg van een steiger.

Waterdunen (tot en met 2014)

In 2012 zal verder worden gewerkt aan de grondverwerving, de getijdenduiker zal worden aangelegd en er wordt gewerkt aan de start van de verdere uitvoering.

Philippine (tot en met 2013)

In 2012 zal wordt gewerkt aan de afronding van natuur rondom en in combinatie met aanpassingen aan de N61. Tevens zal er agrarische herstructurering plaats vinden. De aanleg van de Staats-Spaanse Linie bij Philippine is afhankelijk van overleg tussen de verschillende overheden in 2011.

Kust Zuidwest Walcheren (tot en met 2020)

Het MIRT-onderzoek wordt in 2012 afgerond. Na afronding wordt gezien of de verdere procedure richting uitvoering ingezet kan worden.

Nationaal Landschap

In 2012 zal alleen uitvoering en afrekening van reeds in 2010 verplichte projecten plaatsvinden.

Mogelijk zal eind 2011 meer duidelijkheid zijn over budgettaire ruimte voor eventuele nieuwe projecten.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Rondom het Veerse Meer (tot en met 2020)

In 2012 is er vooral veel informatieuitwisseling met de betrokken partijen geweest. De enquête van de Kamer van Koophandel over de gebruikerservaringen is opgepakt. Tevens is er een advies van de toetsingscommissie verblijfsrecreatie gekomen.

Natuurlijk Vitaal (tot en met 2016)

(op schema)

In 2012 is verder gewerkt aan de doelstellingen om de sociaal-economische impuls in de regio te realiseren. Hierbij is bijgedragen aan kustversterking, agrarische structuurverbetering en kwaliteitsverbetering in de verblijfsrecreatie.

De aanleg van recreatienatuur in de 's Gravenpolder is afgerond.

Schouwen Oost (tot en met 2013)

(op schema)

In 2012 is gewerkt aan plan Tureluur, inclusief de recreatieve voorzieningen zoals fietspaden. Dit moet in 2013 worden afgerond.

Tevens is de LIFE-subsidie afgehandeld (LIFE-nature, subsidiefonds van de Europese Unie).

Schouwen West (tot en met 2013)

(op schema)

Er is gewerkt aan voorbereiding van de realisatie van het gebied Duinzoom in 2013 (aangepaste Ecologische HoofdStructuur, EHS, en Recreatieverdeelweg tweede fase), het aanleggen van fietspaden en de voorbereiding voor de nieuwe vestiging van de verblijfsrecreatie.

Linieland van Waas en Hulst (tot en met 2015)

(op schema)

De EGTS is in werking en diverse projecten zijn in gang gezet, waaronder Kapellebrug. De Groeve is afgerond.

Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone

(op schema)

Nu de samenwerkingsovereenkomst is getekend, zijn we gestart met de nieuwe uitvoeringsorganisatie. Het programma is vastgesteld.

De kern van het programmateam wordt gevormd door de gemeente Terneuzen, Zeeland Seaports en de Provincie.

Landschaps-uitvoeringsplan (LUP)

(op schema)

Diverse deelprojecten zijn in 2012 afgerond, waaronder de entree van Sas van Gent. Ook is een perceel aan de Gravin Mariaweg ingericht.

Innovation Island (tot en met 2025)

(gestopt)

Het concept over de wooneconomie is op dit moment economisch niet haalbaar.

Maelstede Dekker (tot en met 2015)

(deels op schema)

Vanwege de herijking van de EHS is de commissie nog niet officieel ingesteld. Er is in 2012 voornamelijk gewerkt aan de landbouwkundige structuurverbetering. Tevens is de commissie bezig het concept gebiedsplan tegen het licht te houden om te kijken of doelen bijgesteld moeten worden.

Natuurpakket Westerschelde (tot en met 2014)

(deels op schema)

Zwin

De overdracht van de gronden van camping de Sandtplaet aan de Provincie heeft plaatsgevonden. Ook is het terrein.

Verder is gewerkt aan de voorbereiding en begeleiding van de uiteindelijke realisatie van de natuuropgave bij het Zwin. Samen met Vlaanderen is de verkenning naar de mitigerende maatregelen voor de verzilting gestart.

Middengebied

Voor Waterdunen en Perkpolder, zie aldaar

Voor de buitendijkse projecten Knuitershoek en Baalhoek zijn vergunningen gevraagd. Daarop zijn zienswijzen ingebracht. Deze moeten nog worden verwerkt; daarna kunnen vergunningen worden verleend.

Bij de ingebrekestelling van Nederland inzake Natuurherstel Westerschelde zijn door de EU kanttekeningen bij de projecten in het Middengebied geplaatst; door Nederland zijn die verworpen.

Hedwige

2012 stond in het teken van het zoeken naar een alternatief voor de Hedwige door staatssecretaris Bleker. Uiteindelijk kreeg zijn alternatief geen steun in de Kamer. In het regeerakkoord is de knoop doorgehakt: de Hedwigepolder zal met spoed worden ontpolderd. Dat standpunt is mede ingegeven door de geschillenprocedure die Vlaanderen heeft ingezet en de ingebrekestelling van Nederland door de EU.

Perkpolder (tot en met 2020)

(deels op schema)

De ophoging van het veerplein en de dijkverlegging zijn een jaar opgeschoven omdat de voorbereiding langer heeft geduurd. Het werk is wel gegund.

Veerse Dam (tot en met 2020)

(deels op schema)

De subsidie voor investeringen in de openbare ruimte komt pas in 2014 beschikbaar.

Waterdunen (tot en met 2014)

(op schema)

In 2012 is de grondverwerving afgerond. Verder is het munitieonderzoek gestart en is de opdracht voor het bestek verstrekt.

De aanleg van de getijdenduiker is vertraagd door een koppeling met de afvoer van het polderwater, waarvoor een extra koker aangelegd moet worden.

Philippine (tot en met 2013)

(deels op schema)

Er is gewerkt aan de aanleg van natuur rondom en in combinatie met aanpassingen aan de N61. Tevens heeft er agrarische herstructurering plaatsgevonden.

De aanleg van de Staats-Spaanse Linie bij Philippine heeft vertraging opgelopen doordat een van de betrokken partijen de toegezegde bijdrage heeft teruggetrokken.

Kust Zuidwest Walcheren (tot en met 2020)

(gestopt als apart project)

Het MIRT-onderzoek is afgerond. Daarna is het project opgenomen in het Delta-programma.

Nationaal Landschap

Er heeft alleen uitvoering en afrekening van reeds in 2010 verplichte projecten plaatsgevonden. Er is geen ruimte gevonden voor nieuwe projecten.

Effect

Begeleiden van gemeentelijke plannen

Doelstelling(en)

060301 Maximale provinciale doelrealisatie via gemeentelijk plan

De Provincie voert regulier overleg over de gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen die ook van provinciaal belang zijn.

De Provincie zorgt voor een snelle behandeling van de bestemmingsplannen die aan de Provincie voorgelegd worden voor vooroverleg. De afspraak met de gemeente is gemaakt dat dit als regel binnen twee maanden zal gebeuren.

De Provincie zal zich daarbij concentreren op doelen die van wezenlijk provinciaal belang zijn: bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik, kwaliteit en vitaliteit landelijk gebied en nationale landschappen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Volgens de systematiek van de Wet ruimtelijke ordening dient de Provincie zorg te dragen voor de doorwerking van de provinciale belangen in de gemeentelijke planologie. Onder provinciale belangen wordt verstaan de provinciale beleidsdoelen en het beleidskader zoals dat is vastgelegd in het Omgevingsplan en Verordening Ruimte. Instrumenten voor overleg en doorwerking zijn het vooroverleg, wettelijk verplicht op grond van art 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro), het uitbrengen van een zienswijze, het geven van een reactieve aanwijzing en het instellen van beroep.

De provinciale aanpak is erop gericht om, het aangepaste beleidskader volgend, ons te richten op hoofdlijnen en zoveel mogelijk in onderling overleg op te lossen. Daartoe is regulier overleg ingesteld met de gemeenten. Met elke gemeente is in 2012 zes tot tien keer overleg geweest. Het effect van dit overleg is dat er maar voor een zeer beperkt aantal lannen een zienswijze is uitgebracht. In 2012 zijn 92 ontwerp-bestemmingsplannen en 53 ontwerp-omgevingsvergunningen aan de Provincie voorgelegd. Er zijn vijf zienswijzen ingediend op de ontwerpbestemmingsplannen en geen op de ontwerp-omgevingsvergunningen. In 2012 is er geen reactieve aanwijzing door de Provincie gegeven.

Alle provinciale vooroverlegreacties zijn volgens afspraak binnen twee maanden uitgebracht. En op verzoek van gemeenten is dit zo nodig sneller gedaan.

Veel provinciale beleidsdoelen worden niet door kaderstelling maar juist door realisatie van projecten gerealiseerd. Daarom participeert de provincie in die gemeentelijke projecten die tevens van provinciaal belang zijn. Door de maatschappelijke tendensen (crisis, demografie) zijn verschillende projecten in 2012 traag voortgegaan (zoals Goese Schans en duurzame jachthaven). Op andere projecten is goede voortgang geboekt, bijvoorbeeld bij Vestetuin in Tholen en ook in de recreatieve sfeer; in dat verband noemen wij Cadzand en Nieuwvliet en de kwaliteitsverbeteringsplannen op Walcheren.

Effect

Realisatie Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)- doelen ruimtelijke omgeving

Doelstelling(en)

060401 ILG landbouw

Belangrijke uitgangspunten voor de ontwikkeling van het landelijk gebied en de landbouwsector zijn de instandhouding en verdere ontwikkeling van de agrarische productiefunctie en het versterken van de agrarische productiestructuur. De provinciale economie is en blijft (relatief) sterk afhankelijk van deze

sector, dus het bieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden is een belangrijk speerpunt van beleid. Gelet op de regionale en lokale verschillen in Zeeland, wil de Provincie gebiedsgericht inzetten om de kansen optimaal te benutten.

Verschillende vormen van kavelruilen onder de Wet Inrichting Landelijk Gebied bieden kansen om projecten gebiedsgericht op te pakken.

In het kader van het Provinciaal Meer Jaren Programma (PMJP) stonden de afgelopen jaren de volgende speerpunten centraal:

- Ondersteunen en faciliteren grondgebonden landbouw, waarbij sprake is van verbetering van de ruimtelijke structuur door middel van kavelruilen voor 9018 hectare in de periode 2007-2013
- Duurzaam ondernemen en verbrede landbouw, waarbij over de periode 2007-2013 in totaal vijf pilots met betrekking tot duurzaam ondernemen gerealiseerd zullen worden. In de afgelopen jaren zijn twee pilots gerealiseerd en afhankelijk van de budgettaire ruimte zullen er mogelijk nog drie pilots volgen
- Met het Rijk was via de ILG-bestuursovereenkomst afgesproken om tweehonderd en vijftig hectare plangebied voor glastuinbouw tot ontwikkeling te brengen

Gelet op de ontwikkelingen rond het ILG-budget is er in 2012 vooralsnog alleen ruimte voor ILG-gerelateerde werkzaamheden op basis van reeds in 2010 aangegane verplichtingen. Mogelijk zal eind 2011 meer duidelijkheid zijn over de consequenties van de decentralisatie en over de eventuele budgettaire ruimte voor nieuw werk.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Structuurverbetering van de landbouw is een provinciale doelstelling die vanaf de start van de ILG-periode in 2007 door middel van kavelruilen in Zeeland is uitgevoerd. In de ILG-periode heeft tot en met 2011 5064 hectare grondruil plaatsgevonden. Door de rijksbezuinigingen op ILG heeft doelrealisatie onder druk gestaan. De Provincie heeft het kavelruilen in 2012 losgekoppeld van de ILG-bestuursovereenkomst en besloten om een Zeeuws kavelruilbureau op te richten. In 2012 zijn via het kavelruilbureau Zeeland in een gezamenlijke aanpak met mede-overheden 21 ruilen bij de notaris gepasseerd. Het ging in totaal om 362 hectare en 136 ruilende deelnemers.

Er zijn in de afgelopen jaren – binnen het beschikbare ILG-budget – twee pilots duurzaam ondernemen gerealiseerd.

In 2012 is bijna 2,3 miljoen subsidie verstrekt aan Zeeland Seaports voor de glastuinbouw in de Kanaalzone. Daarmee is het tot ontwikkeling brengen van de locatie gerealiseerd en is de afgesproken totale prestatie geleverd.

Effect

Kwaliteitsimpuls fysieke leefomgeving landelijk gebied

Doelstelling(en)

060501 Leefkwaliteit diversificatie plattelandseconomie bevorderen

Vanuit haar stimulerende, coördinerende en begeleidende rol verhoogt de Provincie de kwaliteit van water, milieu, natuur en landschap in het landelijk gebied. Dit wordt mede bereikt door samenwerken in het bestuurlijk consortium Vitaal Platteland en door een subsidiegericht aanpak van daarvoor te selecteren projectaanvragen.

Het betreft hier projectaanvragen in de assen drie en vier van het Europese programma POP-2. Jaarlijks worden subsidies verleend ten laste van POP-2 geld uit Europa. Aangevuld met cofinanciering wordt de totale subsidie bijna verdubbeld. In 2012 en 2013 zal er circa € 3,5 miljoen POP2 geld uit Europa verplicht worden. Hiervoor zijn nu subsidie aanvragen binnen. Het gaat om ongeveer dertig projecten.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Ruimtelijke omgeving	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	25.007	24.363	18.962	5.401
baten	-6.523	-9.303	-2.297	-7.006
resultaat voor bestemming	18.484	15.060	16.665	-1.605
toevoeging reserve	0	2.342	2.342	0
onttrekking reserve	-3.191	-2.971	-2.971	0
resultaat na bestemming	15.293	14.431	16.036	-1.605

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 7

Watermanagement

Inleiding

De ruimtelijke omgeving van Zeeland kent vele gezichten. Het programma Ruimtelijke Omgeving sluit hierbij aan met een drietal investeringssporen: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing en herstructurering, het Investeringsbudget Landelijk Gebied en het project Vitaal Platteland Zeeland. Samen met de gevoerde beleidsactiviteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling wordt hiermee een belangrijk deel van het beleid van het Omgevingsplan uitgevoerd.

Het beleid voor het landelijk gebied is vastgelegd in onder meer het Omgevingsplan, het Sociaal Economisch Beleidsplan, het Verkeers- en Vervoersplan en de Beleidsnota Sociale Zorg. Hoofddoelstelling van het Omgevingsplan is een duurzame ontwikkeling, een benadering die staat voor enerzijds concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het stedennetwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase, waarbij in beide gebieden geïnvesteerd zal worden in de economische dynamiek en in de omgevingskwaliteit die hiervoor een belangrijke motor is.

De acties en prestaties in het Omgevingsplan 2006-2012 hebben betrekking op het opstellen van het stroomgebiedsbeheerplan van het Nederlandse deel van het Scheldestroomgebied en het bepalen van de doelen en maatregelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze zijn met de vaststelling van het stroomgebiedsbeheerplan gerealiseerd.

Binnen het Zeeuwse deelstroomgebied van de Schelde zijn de regionale waterdoelen en maatregelen voor de KRW in 2009 opgenomen in een uitwerking van het Omgevingsplan Zeeland. De uitvoeringsfase is in 2010 van start gegaan. De maatregelen die binnen Zeeland worden uitgevoerd om te voldoen aan de KRW doelen worden gefaseerd tot 2027 uitgevoerd.

Binnen Zeeland zijn de KRW-maatregelen bij de totstandkoming van Waterplannen 2010-2015 uit oogpunt van synergie en kostenefficiëntie gecombineerd met de opgave voor wateroverlast (WB21), de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Uitvoering vindt deels plaats via de gebiedsgerichte projecten met cofinanciering vanuit de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

In de achterliggende periode heeft de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+ opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is de uitwerking voor het zuidwestelijke deltagebied van het rapport van de Tweede Nationale Deltacommissie, de commissie-Veerman en richt zich op de korte termijn. In het kader van het Nationale Deltaprogramma heeft de Stuurgroep de opdracht gekregen om de lange termijn verkenning voor het deelprogramma Zuidwestelijke Delta op te stellen.

Het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta is inmiddels door de drie provincies en de drie waterschappen vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma voorziet in de uitvoering van infrastructurele werken die ervoor moeten zorgen dat de estuariene dynamiek hersteld wordt. Daarbij wordt de veiligheid in de Delta verbeterd en vervult de Delta een rol bij een duurzame veiligheid van het bovenstroomse rivierengebied. De planvorming, in de vorm van de MIRT-verkenning Grevelingen, de planstudie Volkerak-Zoommeer en de uitwerking van de zoetwatermaatregelen zijn grotendeels afgerond. Uitvoering is afhankelijk van een samenhangend besluit, wat door het Rijk genomen moet worden en de beschikbaarheid van financiële middelen.

Voor de periode 2007-2013 was de Provincie – via de ILG-bestuursovereenkomst – verantwoordelijk voor de realisatie van zowel de Europese als de Rijksdoelen in het landelijk gebied. De Rijksdoelen, zoals deze in de bestuursovereenkomst waren opgenomen (Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) Bestuursovereenkomst 2007-2013), hadden betrekking op de thema's milieu, natuur en landschap, recreatie, landbouw, water, bodem, lopende verplichtingen en grondzaken.

Nadat het kabinet Rutte had besloten om in 2010 te bezuinigen op ILG-doelen is in een onderhandelingsproces tussen het Rijk en de gezamenlijke provincies een decentralisatie van taken voor natuur en landelijk gebied afgesproken. Daarnaast heeft dit proces erin geresulteerd dat de ILG Bestuursovereenkomst is beëindigd. Eind 2012 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het rekeningresultaat 2012.

In het licht van deze ontwikkelingen wordt ingezet op een evenwichtige en zorgvuldige afronding van de

juridische verplichtingen uit de ILG-bestuursovereenkomst. Daarnaast zal de Provincie een fundamentele keus moeten maken op welke wijze zij haar toekomstige wettelijke taak in het landelijke gebied vorm en inhoud wil geven. In samenhang met deze discussie kan ook gezien worden welke nieuwe doelen nog kunnen worden gerealiseerd in 2012 en in latere jaren. Zo nodig zullen daartoe voorstellen voor aanpassing van de begroting 2012 worden ingediend.

De Europese doelen zijn vastgelegd in het inmiddels goedgekeurde plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013 en betreffen voor de Provincie met name doelen onder het thema sociaal economisch vitalisering van het landelijk gebied die via het project Vitaal platteland Zeeland worden gestimuleerd.

Het gaat om de stimulering en versterking van de economische activiteiten en de leefkwaliteit in het landelijk gebied. In samenspraak met mede-overheden en maatschappelijke organisaties stimuleert en faciliteert de provincieprogramma's en projecten die hieraan invulling geven.

Met het Omgevingsplan beschikt de Provincie over een richtinggevend beleidskader. Op 28 september 2012 hebben Provinciale Staten het Omgevingsplan 2012-2018 vastgesteld. Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland, in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. De doelen van het nieuwe omgevingsplan zijn opgenomen in Programmabegroting 2013.

Eén van de voortdurende uitdagingen is het actueel houden van dat beleidskader en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. De instrumenten die de WRO biedt en de ambities van een nieuwe Omgevingsplan worden in samenhang uitgewerkt en geoperationaliseerd. De Provincie is niet alleen verantwoordelijk voor de doelen maar ook voor de wijze waarop deze worden verwezenlijkt. De uitvoering zal dus ook worden opgepakt; een aantal van de doelen en acties worden bij maatschappelijke effecten uitgewerkt en de overige zijn in de andere hoofdstukken te vinden.

Wat willen we bereiken?

Wat we willen bereiken is geformuleerd in het omgevingsplan en in de verschillende uitvoeringsnota's van Gedeputeerde Staten en visiedocumenten op het gebied van het waterbeheer (Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta, Planherziening Omgevingsplan Zeeland met betrekking tot implementatie Europese Kaderrichtlijn Water (PS november 2009), Zeeuwse nota Waterkeringen 2010 en nota Natte ecologische verbindingzones 2010).

Op het gebied van de waterkeringszorg en waterhuishouding hebben wij een toezichthoudende taak. Dit toezicht draagt er toe bij dat de waterkeringen blijvend voldoen aan de wettelijke normen en het waterhuishoudkundig systeem blijft voldoen aan de eisen van de tijd.

Naast de toezichthoudende rol hebben we de initiërende, stimulerende en sturende rol op het terrein van het watermanagement, die moeten bijdragen aan de hieronder te noemen essentiële maatschappelijke effecten:

- Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast
- Het binnenwater zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende
- Het estuariumkarakter van de Deltawateren versterkt

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0701:

Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast

0702:

Regionale oppervlaktewateren en grondwater voldoen uiterlijk in 2027 aan de wettelijke normen.

0703:

Ecologisch en economisch gezonde deltawateren

0704:

Realisatie van de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) -waterdoelen.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast

Doelstelling(en)

070101 Land duurzaam beschermd tegen overstromingen

De waterkeringen worden op peil gehouden met instandhouding of, waar mogelijk, versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Alle primaire waterkeringen zijn in staat een storm te doorstaan die met een kans van eens in vier duizend jaar optreedt, waarbij rekening wordt gehouden met het verwachte effect van de klimaatwijziging over vijftig jaar. Uiterlijk 2015 moeten de Zwakke Schakels aangepakt zijn en is de steenbekleding van alle dijken langs de Westerschelde en Oosterschelde versterkt. Van de zwakke schakels worden in 2012 het veerplein Breskens en het Noorderstrand afgerond en wordt van de nog te verbeteren 82 kilometer steenbekleding 22 kilometer uitgevoerd.

In het kader van het Nationaal Deltaprogramma wordt in 2012 een lange-termijnvisie voor de veiligheid tegen overstromingen opgesteld, afgestemd op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de kust. Korte termijn plannen voor integrale gebiedsontwikkeling in combinatie met dijk- en duinversterking worden gestimuleerd.

De regionale waterkeringen zorgen, bij een doorbraak van de primaire waterkering, dat het aantal slachtoffers en schade tot een minimum beperkt wordt. De aanwijzing en normering van regionale waterkeringen wordt in 2012 via een wijziging van de Waterverordening vastgesteld.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

De Zwakke Schakel Breskens is klaar en ook de geplande versterking van 22 kilometer steenbekleding is gerealiseerd. De eerder afgeronde Zwakke Schakels Nieuwvliet-Groede en Herdijkte Zwarte Polder zijn door de Provincie voorzien van drie uitkijpunten. De versterking van het traject Noorderstrand is uitgesteld naar 2013 in verband met aanvullend onderzoek in het kader van de MER. De einddatum van 2015 voor alle lopende versterkingen is nog steeds haalbaar.

Als inzet voor het Deltaprogramma Kust heeft ons college in september de Kustvisie Provincie Zeeland vastgesteld. Daarin geeft de Provincie haar visie op de ontwikkeling van de kust als bijdrage voor de Nationale Visie Kust.

De aanwijzing en normering van de regionale waterkeringen is uitgesteld naar 2014, omdat de beschikbare tijd besteed is aan het Deltaprogramma en de implementatie van de Richtlijn Overstromingsrisico en omdat een koppeling met Veiligheid Nederland in Kaart is gelegd.

070102 Land duurzaam beschermd tegen wateroverlast

Tot voor kort was dit de doelstelling: wateroverlast ten gevolge van extreme regenval is in de periode tot 2015 zodanig teruggedrongen dat voldaan wordt aan de gestelde normen voor wateroverlast, zoals deze genoemd zijn in het nationaal bestuursakkoord water (2008) en zijn vastgelegd in de Waterverordening Zeeland, die in het najaar van 2009 is vastgesteld.

Heroverweging van deze doelstelling lijkt onvermijdelijk als gevolg van bezuinigingen bij de betrokken overheden en knelpunten met betrekking tot grondverwerving. Een kwantitatieve invulling voor 2012 en verdere jaren is nog niet gegeven.

De circa 2000 hectare land (anno 2008) die niet voldoet aan de wateroverlastnormen wordt in de periode tot 2015 tot nul teruggebracht door het creëren van meer berging of door functieverandering.

De planning was om per 2012 75% hiervan te hebben afgerond. In de bestuursakkoorden van 2008/2009 met de waterschappen zijn afspraken vastgelegd om dit doel per 2015 te bereiken. Exclusief voor het creëren van meer berging is tot 2015 forse verruiming van circa 50 kilometer watergang noodzakelijk, hoofdzakelijk via natuurvriendelijke oevers van minimaal 10 meter breedte. Voor 2012 is de streefwaarde 10 kilometer. Daarnaast wordt extra berging gecreëerd in combinatie met Kader richtlijn water (KRW)-doelen, zie hieronder (gemiddeld 20 kilometer per jaar). Hierboven staat niet voor niets 'de planning was', want die doelstelling moet als gevolg van financiële krapte losgelaten worden. Met de waterschappen moeten in 2012 nieuwe afspraken over het te volgen tempo gemaakt worden.

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

De huidige voortgang van uitvoering van WB21 maatregelen en de daar aan gekoppelde peilbesluiten ligt beneden het streeftempo. Op 1 januari 2012 is 38% van het waterschapsgebied op orde. De voornaamste redenen daarvoor zijn de trage verwerving van gronden voor de uitvoering van ruimtelijke WB21-maatregelen, het noodzakelijke complexe planvormingsproces (modelmatige berekeningen) en de fusie tussen de voormalige waterschappen Zeeuws-Vlaanderen en Zeeuwse Eilanden (verschillende methodieken voor aanpak planvorming). Daarnaast kost een gedegen planvorming tijd om draagvlak te creëren en de passende en de meest kostenefficiënte maatregelen te bepalen (bron: Integrale voortgangsrapportage waterbeheer Zeeland, jaar 2011)

Effect

Regionale oppervlaktewateren en grondwater voldoen uiterlijk in 2027 aan de wettelijke normen.

Doelstelling(en)

070201 Implementatie kaderrichtlijn water

Alle oppervlaktewaterlichamen die vallen onder de EU Kaderrichtlijn Water hebben uiterlijk in 2027 een goede ecologische en chemische kwaliteit, zoals voor een deel wettelijk vastgelegd op Europees en nationaal niveau en voor een deel vastgelegd in de herziening van het provinciaal Omgevingsplan, die eind 2009 door Provinciale Staten is vastgesteld.

Naast uitvoering van concrete maatregelen, wordt tot 2015 op sommige punten onderzoek gedaan hoe dit doel het beste te bereiken is (onderzoek naar peilgestuurde drainage, onderzoek naar aandeel stikstofbronnen).

Ondertussen wordt, in combinatie met berging voor wateroverlast en natte ecologische verbindingzones, tot 2015 120 kilometer (anno 2009) waterloop voorzien van natuurvriendelijke oevers. Dat betekent gemiddeld 20 kilometer per jaar.

Daarnaast zullen door de waterschappen tot 2015 veertien vispassages bij de gemalen op de rijkswateren worden aangelegd, waarvan naar verwachting drie in 2011/2012.

Ook hier zal vertraging in de uitvoering onvermijdelijk zijn.

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

Het maatregelenpakket bestaat uit 100 kilometer te realiseren natuurvriendelijke oever en 31 vispassages. Op 1 januari 2012 is 8% van de 100 kilometer gerealiseerd en 18% van de te realiseren vispassages. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- (rijks)bezuinigingen, wegvallen van financieringsinstrumenten, waardoor onzekerheid is ontstaan over de financiering
- vrijwillige grondverwerving voor de uitvoering van inrichtingsmaatregelen verloopt traag en is moeizaam
- complexe planvormingsprocessen, onder andere gekoppeld aan het opstellen van watergebiedsplannen

- fusie van voormalige waterschappen Zeeuws-Vlaanderen en Zeeuwse Eilanden en de vorming van de nieuwe organisatie Scheldestromen

(bron: Integrale voortgangsrapportage waterbeheer Zeeland, jaar 2011)

070202 Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater

Alle grondwaterlichamen die vallen onder de EU Kaderrichtlijn Water voldoen uiterlijk in 2027 aan de doelstellingen zoals wettelijk vastgelegd op Europees en nationaal niveau. In 2015 is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zover terug gebracht dat verwacht mag worden dat de normen in 2027 gehaald worden. In 2015 is de verdroging in de geselecteerde belangrijkste verdroogde natuurgebieden (de zogenaamde TOP-lijst) opgelost. Dit betreft circa 2500 hectare.

Als gevolg van met name de kortingen op het ILG-budget staat deze doelstelling ter discussie.

Bij de ILG-midterm-review die in 2010 is opgesteld bleek ruwweg de helft van de hierboven genoemde opgave te zijn gerealiseerd. Een volgende meting zal plaatsvinden in 2013.

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

Het terugdringen van diffuse verontreiniging en meststoffen in het water maakt deel uit van het generieke rijksbeleid (programma diffuse bronnen, gewasbeschermingsbeleid en vierde actieprogramma Nitraat). De ecologische kwaliteit is hiervan mede afhankelijk. Regionaal worden aanvullend inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de ecologische kwaliteit te verbeteren.

In de eerste helft van 2013 zal in relatie tot de aanloop naar het tweede stroomgebiedbeheerplan Schelde en de hieraan gekoppelde partiële herziening van het Omgevingsplan: doelen Europese Kaderrichtlijn Water 2015-2021, een nieuwe toestand van de grond- en oppervlaktewateren worden gemaakt op basis van Kaderrichtlijn water monitoringsresultaten 2010 tot en met 2012.

070203 Zorgen dat zoete grondwatervoorraden in stand blijven

Hoofddoel van het grondwaterbeleid is het volledig in stand houden van de huidige zoete grondwatervoorraden. De dikte van de zoete grondwaterbellen in Zeeland mag dus niet aangetast worden. De uitvoering van het provinciaal grondwaterbeleid is hierop gericht en biedt goede waarborgen voor onverkorte instandhouding van de zoete grondwaterlichamen. Met ingang van 2010 is uitvoering van het grondwaterbeleid grotendeels overgedragen aan de waterschappen. Zij hanteren het door de Provincie opgestelde beleidskader.

Via een meetnet wordt de ontwikkeling van kwantiteit (twee keer per maand) en kwaliteit (eenmaal per jaar) regelmatig gevolgd. Er is sprake van een stabiele situatie en hier wordt in de toekomst geen wezenlijke verandering verwacht.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

De grondwatervergunning verlening zoals deze als instrument wordt toegepast door zowel de Provincie als het waterschap. De Provincie is bevoegd gezag voor drie categorieën grondwateronttrekkingen en infiltraties: De openbare drinkwaterwinning, bodemenergiesystemen en industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m³ per jaar. De overige vergunningverlening ligt bij het waterschap.

Effect

Ecologisch en economisch gezonde deltawateren

Doelstelling(en)

070301 Uitvoering Deltaprogramma

Alle deltawateren hebben uiterlijk in 2027 een goede ecologische en chemische kwaliteit, zoals wettelijk vastgelegd op Europees en nationaal niveau. De wettelijke kaders zijn vastgelegd in het Nationaal

Waterplan en het Stroomgebiedbeheerplan Schelde, die in 2009 zijn vastgesteld.

De Provincie profileert zich als een etalage voor innovatieve oplossingen op het gebied van deltatechnologie, waarvoor mensen uit de hele wereld naar Zeeland komen. In 2010 en 2011 zijn de verschillende innovatielocaties voorzien van informatiepanelen en zijn er routes uitgestippeld. In 2012 worden activiteiten, waaronder de hiervoor genoemde innovatielocaties, verder vormgegeven. Dit mede in relatie tot de manifestatie Dutch Delta Design/BLUE2012, waarmee Nederland als het waterbouwkundig land bij uitstek, in 2012 op de internationale kaart zal worden gezet. In dat kader zal er een Podium dynamic deltas in Zeeland zijn met ondermeer een internationale wetenschappelijke conferentie over het onderwerp dynamische delta's. Dit wordt georganiseerd door het Kennis Netwerk Delta Water, waarin de Provincie een prominente rol vervult.

Het jaar 2012 is door de Provincie uitgeroepen tot Zeeuws Jaar van het Water. Met het Jaar van het Water wordt ingezoomd op de belangrijke rol die water inneemt in Zeeland. Centraal staat bewustwording van noodzakelijke ontwikkelingen in het waterbeheer en het profileren van Zeeland als innovatieve regio op het gebied van water. Economie (onderwijs, bedrijvigheid, wetenschap), cultuur, culinair en recreatie zullen met elkaar verbonden worden onder de paraplu van het Jaar van het Water.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Zie 070302.

070302 Ecologisch en economisch gezonde deltawateren

In 2011 is het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+ vastgesteld. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta heeft over de uitvoering met Staatssecretaris Atsma afgesproken om samen een stappenplan te maken om te komen tot een uitvoeringsstrategie voor de grote projecten in het Volkerak-Zoommeer en het Grevelingenmeer, zodat na het uitvoeringsbesluit over het project Waterberging Volkerak-Zoommeer in 2011 over de andere projecten betreffende het Volkerak-Zoommeer en de Grevelingen in 2012 een verantwoord besluit genomen kan worden. Het gaat om een besluit over de volgende grote projecten:

- Waterkwaliteit Volkerak-Zoommeer, met onder andere blauwe alg, inclusief de uit te voeren alternatieve zoetwatervoorziening
- De verkenning Grevelingen inclusief de mogelijk noodzakelijke uitbreiding van de waterberging met de Grevelingen
- De verkenning Capaciteit Volkeraksluizen

In 2012 wordt verder gewerkt aan de verkenning Zandhonger Oosterschelde. In 2013 worden er op basis van de resultaten van de verkenning besluiten genomen over het vervolg van de aanpak van de zandhonger in de Oosterschelde.

Eind 2011, begin 2012 wordt gestart met de alliantie Oosterschelde, die moet werken aan de economische ontwikkeling en de ruimtelijke kwaliteit van het Oosterschelde gebied binnen de kaders, die in het Omgevingsplan worden opgenomen.

In 2012 wordt de uitvoering van de veiligheidbuffer Oesterdam voorbereid. De eerste quick win van het Uitvoeringsprogramma.

Daarnaast wordt verder gewerkt aan het Nationaal Deltaprogramma, dat in 2014 moet resulteren in een aantal Deltabeslissingen over de aanpak van de gevolgen van de klimaatsverandering voor de lange termijn (2050-2100). De Provincie is actief betrokken bij de Deelprogramma's Zuidwestelijke Delta en Kust van dit Deltaprogramma. In 2012 wordt de probleemanalyse voor de veiligheid, het zoet water, de economie en de ecologie afgerond.

Zoals beschreven in de ontwikkelschets 2010 wil de Provincie vanuit een ondersteunde rol zorg dragen voor een toegankelijke, natuurlijke en veilige Westerschelde. In 2015 wordt een nieuwe gebiedsvisie voor de Westerschelde vastgesteld.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

In 2012 is met Staatssecretaris Atsma afgesproken, dat het Rijk voor de Grevelingen en Volkerak-Zoommeer een Rijksstructuurvisie zal opstellen, zodat in 2014-2015 een besluit genomen kan

worden over de vragen:

- of getij op de Grevelingen hersteld moet worden;
- of de Grevelingen gebruikt zal worden voor berging van rivierwater en
- of het Volkerak-Zoommeer weer zout zal worden.

Zit op schema. In 2013 wordt de verkenning afgerond.

De Alliantie Oosterschelde zit op schema. In 2012 is een Visie Oosterschelde vastgesteld, die gedragen wordt door de participanten. In 2013 zal een intentieverklaring worden ondertekend.

De Veiligheidsbuffer Oesterdam zit op schema. De uitvoering zal starten in 2013.

Het Deelprogramma Zuidwestelijke Delta van het Nationaal Deltaprogramma ligt op schema. In 2012 zijn de mogelijke strategieën geformuleerd. Nu wordt gewerkt aan de selectie van de kansrijke strategieën onder meer op basis van een consultatieproces. Het resultaat zal opgenomen worden in het Deltaprogramma 2014, dat najaar 2013 verschijnt.

Effect

Realisatie van de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) -waterdoelen

Doelstelling(en)

070401 ILG water

De opgave voor het thema water is sterk gekoppeld aan diverse (reeds opgestelde) afspraken en richtlijnen, op nationaal en Europees niveau. Belangrijk referentiekader voor veel provincies in Nederland is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Het doel van de KRW is een goede ecologische en chemische kwaliteit in de stroomgebieden van de Rijn, Maas, Schelde en in de Noordzee. Zeeland valt binnen het stroomgebied van de Schelde. Het Rijk heeft in overleg met de Provincies, waterschappen en gemeenten stroomgebiedbeheerplannen opgesteld. De hieruit voortvloeiende maatregelen, zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers, vispassages, natuurlijker peilbeheer en brongerichte maatregelen moeten leiden tot het realiseren van de maatschappelijke gewenste ecologische en chemische toestand van wateren. De uitvoering van deze maatregelen zullen medegefinancierd moeten worden door het Rijk (onder andere ILG).

In het kader van het Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied (PMJP) zijn voor de komende jaren de volgende projecten genoemd: project Veerse Kreek en vesten, projecten in het beheergebied Othene, projecten in beheergebied Dekker (deze vinden plaats in het kader van de kavelruil Maelstede-Dekker). Voor deze projecten is ruim € 4 miljoen beschikbaar aan KRW-synergiegelden van het rijk. Uiterlijk in 2012 dienen deze projecten gestart te worden omdat de kans bestaat dat de synergiegelden daarna niet meer aangewend kunnen worden. De cofinanciering op deze projecten zal voor een belang deel vanuit de Provincie moeten komen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

De uitvoering van anti-verdrogingsmaatregelen heeft gedurende 2012 vanwege het decentralisatie akkoord natuur stilgelegen.

De ILG-problematiek heeft voorbereiding en uitvoering van de overige vier KRW-synergieprojecten vertraagd vanwege onduidelijkheid over cofinanciering vanuit de KRW-synergiegelden die aan het ILG-budget waren toegevoegd en vanwege de inzet van andere ILG-budgetten waaronder voor verdroging en Ecologische Hoofdstructuur EHS. Desondanks kon voor het project Veerse kreek & Vesten medio 2011 aan het waterschap opdracht worden gegeven voor de uitvoering inclusief de bijbehorende cofinanciering. Uitvoering is nu voorzien vóór eind 2013. Ook is begin 2012 opdracht gegeven voor het KRW-synergieproject vispassages: de aanleg van zes vispassages op de grens van binnen- en buitendijks water.

Medio 2012 was er overeenstemming met het ministerie van I&M over de uitvoering van de resterende drie KRW-synergieprojecten (Othene, Paal/Moerschans en aanleg natuurvriendelijke oevers) met de daarbij behorende inzet van KRW-syngiemiddelen. De afsluitingsovereenkomst ILG liet eind november 2012 helaas een ander beeld zien: van het oorspronkelijke KRW-synergiebudget van € 4,25 miljoen is ruim € 2 miljoen afgeroomd.

Zoals het er nu naar uitziet kunnen de projecten Othene en Paal/Moerschans in enigszins afgeslankte vorm toch doorgang vinden. Begin 2013 zal aan het waterschap opdracht worden gegeven voor uitvoering van deze projecten. Deels wordt dan gebruikt gemaakt van alternatieve financiering waaronder met name POP-gelden. De uitvoering van deze projecten wordt nog steeds in 2015 voorzien.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Watermanagement	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	6.661	7.752	8.084	-332
baten	-1.124	-1.388	-673	-715
resultaat voor bestemming	5.536	6.364	7.411	-1.047
toevoeging reserve	0	0	0	0
onttrekking reserve	-286	-519	-519	0
resultaat na bestemming	5.250	5.845	6.892	-1.047

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 8

Natuur en landschap

Inleiding

Het beleid Natuur en Landschap van de Provincie is gebaseerd op vier trefwoorden: bescherming, beheer, ontwikkeling en verbreding. Dit beleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland (2006-2012) en uitgewerkt in onder andere het Natuurbeheerplan Zeeland (2009).

Door wettelijke bescherming (onder andere de Natuurbeschermingswet, Flora en Faunawet, Boswet, Wet Ruimtelijke Ordening) worden alle bestaande natuur- en landschapswaarden publiekrechtelijk beschermd. Daarnaast wordt gestreefd naar een professioneel beheer van deze gebieden door de drie Zeeuwse terreinbeheerders en diverse particulieren. Aanvullend op het bestaande worden door natuurontwikkeling en landschapsbouw nieuwe waarden gecreëerd. Tenslotte wordt het natuurbeleid verbreed door een koppeling met agrarisch natuurbeheer, natuurgerichte recreatie (onder andere via vergroten toegankelijkheid), waterberging en cultuurhistorie.

Vanaf 2011 zullen de bezuinigingen doorwerken in het provinciale natuur- en landschapsbeleid. Bij de uitvoering van de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) zal de efficiency vergroot moeten worden bij het verlenen van vergunningen. De natuurontwikkeling zal gedeeltelijk aan getemporiseerd worden, waarbij er gestreefd wordt naar afronding van de pijlpijnprojecten van de Ecologische Hoofstructuur (EHS) in 2015. Hierbij ligt het accent op inrichting in plaats van verwerving. Bij de verbreding van het natuurbeleid (mens en natuur) zal er selectiever gewerkt worden. Daarbij blijft een verdere vergroting van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van natuurgebieden en platteland speerpunt van beleid.

Voor de periode 2007-2013 was de Provincie – via de ILG-bestuursovereenkomst – verantwoordelijk voor de realisatie van zowel de Europese als de rijksdoelen in het landelijk gebied. De rijksdoelen, zoals deze in de bestuursovereenkomst waren opgenomen (Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) Bestuursovereenkomst 2007-2013), hadden betrekking op de thema's milieu, natuur en landschap, recreatie, landbouw, water, bodem, lopende verplichtingen en grondzaken.

Nadat het kabinet Rutte had besloten om in 2010 te bezuinigen op ILG-doelen is in een onderhandelingsproces tussen het Rijk en de gezamenlijke provincies een decentralisatie van taken voor natuur en landelijk gebied afgesproken. Daarnaast heeft dit proces erin geresulteerd dat de ILG-bestuursovereenkomst is beëindigd. Eind 2012 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het Rekeningresultaat 2012.

In het licht van deze ontwikkelingen wordt ingezet op een evenwichtige en zorgvuldige afronding van de juridische verplichtingen uit de ILG-bestuursovereenkomst. Daarnaast zal de Provincie een fundamentele keus moeten maken op welke wijze zij haar toekomstige wettelijke taak in het landelijke gebied vorm en inhoud wil geven. In samenhang met deze discussie kan ook gezien worden welke nieuwe doelen nog kunnen worden gerealiseerd in 2012 en in latere jaren. Voor begin 2013 staat de verdeling van de € 24 miljoen voor beheer en plattelandsontwikkeling nog op de rol evenals de herijking van de EHS.

Wat willen we bereiken?

Het doel is een gezonde Zeeuwse natuur en een fraai en karakteristiek Zeeuws landschap. Hierbij zijn de kernactiviteiten het wettelijk beschermen van bestaande natuur- en landschapswaarden, een goed actief beheer van natuur en landschap en de uitbouw van de Zeeuwse Ecologische Hoofstructuur (EHS) door nieuwe natuur te ontwikkelen. Daarbij ligt het accent op een goede afronding van de lopende projecten (inrichting pijlpijnprojecten). Daarbij zijn de Zeeuwse natuur- en landschapswaarden ingebed in de maatschappij als onderdeel van de totale leefomgeving (combinaties met wonen, werken en recreëren).

Natuurdoelen in ILG hebben betrekking op grondverwerving en inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur, programmabeheer, soortenbescherming, instandhouding nationaal park Oosterschelde, milieutekorten in natuurgebieden en het bestrijden van de verdroging in de natuur.

Landschap heeft vooral betrekking op de drie onderdelen van het Zeeuwse Nationaal Landschap.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0801:

Meer en betere natuur- en landschapswaarden

0802:

Realisatie van Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) -doelen Natuur en Landschap.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Meer en betere natuur- en landschapswaarden

Doelstelling(en)

080101 Natuurontwikkeling

Vanuit een kaderstellende en coördinerende rol realiseert de Provincie de afronding van de lopende EHS-projecten, conform de afspraken met het Rijk, die hierover in 2011 gemaakt worden (herijking EHS, decentralisatie ILG).

Gelet op de ontwikkelingen rond het ILG budget is er in 2012 vooralsnog alleen ruimte voor ILG-gerelateerde werkzaamheden op basis van reeds in 2010 aangegane verplichtingen.

Van de totale taakstelling van 6.772 hectare (inclusief Robuuste Verbindingszone) is op 1 januari 2011 4.320 ha verworven, waarvan 2.596 hectare is ingericht.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Het jaar 2012 stond grotendeels in het teken van de herijking van de EHS en de decentralisatie van het natuurbeleid. Eind 2011 hebben Provinciale Staten ingestemd met het Deelakkoord Natuur tussen Rijk en Provincie. In juli 2012 heeft ons college de Zeeuwse Ontwikkelopgave Natuur vastgesteld en aan het IPO gestuurd, waarin aangegeven staat welk deel van de Zeeuwse EHS nodig is om te voldoen aan de internationale doelstellingen. In september 2012 heeft de Commissie Jansen een voorstel gedaan voor de verdeling van de opgaven en middelen voor de EHS en het beheer over de afzonderlijke provincies. In oktober heeft ons college ingestemd met het advies van de Commissie Jansen. In november hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrekening van ILG. Vervolgens is er een nieuw regeerakkoord gekomen, waarin de ambitie en de financiën voor de EHS weer worden verruimd. Met het IPO is hierover al enkele keren overleg gevoerd. Voor begin 2013 staat de verdeling van de 24 miljoen voor beheer en plattelandsontwikkeling nog op de rol, evenals de herijking van de EHS.

Omdat er op bestuurlijk vlak nog veel onduidelijkheid was over taakstellingen, financiën en grondpositie, is er bij de concrete uitvoering van de EHS min of meer een pas op de plaats gemaakt. Er is voornamelijk gewerkt aan de afronding van lopende projecten. Bij Aardenburg (rondweg) is 40 hectare nieuwe natuur aangelegd en is een herstelproject op de wallen uitgevoerd. Diverse Staats Spaanse Linie projecten zijn uitgevoerd, waaronder het herstel van de Kruisdijschans. Van enkele grote natuurprojecten is de voorbereiding verder uitgewerkt (bestekken, vergunningen), zoals het laatste deel van het Plan Tureluur (zuidkust Schouwen), de Duinzoom van Schouwen west, het NCW-project Hoedekenskerke en de bosaanleg in Braakman-noord. Deze projecten zullen in 2013-2014 worden afgerond.

080102 Natuurbeheer

Zeeland zal in 2012 de uitvoering van het Subsiestelsel Natuur en Landschapsbeheer continueren. De bestuursovereenkomst ILG zal worden vervangen door een nieuwe overeenkomst met het Rijk, (Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, EL en I) waarin het natuurbeheer verder zal worden gedecentraliseerd. De inhoud van die bestuursovereenkomst is nog niet bekend. Vooralsnog wordt rekening gehouden met continuering van al het lopende beheer en een zeer beperkte uitbreiding met nieuw in beheer te nemen gebieden.

Lopend beheer:

Circa 1.500 hectare agrarisch natuurbeheer, verwachte uitbreiding circa 50 hectare per jaar tot en met 2018.

Circa 11.000 hectare natuurbeheer, verwachte uitbreiding circa 150 hectare per jaar tot en met 2018.

Over uitbreiding van het natuurbeheer zullen met het Rijk afspraken worden gemaakt als het onderdeel van de decentralisatie ILG en de herijking van de EHS.

Aandachtspunten bij de uitvoering van het natuurbeheer zijn natuurkwaliteit, certificering van beheerders, toegankelijkheid van natuurgebieden en integratie van het beheer in gebiedsontwikkelingen.

Overeenkomstig de nota Wandelnetwerk Zeeland van ons college wordt het Zeeuws wandelnetwerk op boerenland verder uitgewerkt met gemiddeld 75 kilometer per jaar. Naar verwachting zal in 2012 op projectbasis circa 50 kilometer worden gerealiseerd, onder andere op Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland, West-Zeeuws-Vlaanderen en op Walcheren. De beheersvergoeding voor de eigenaren zal bij uitzondering nog wel op het ILG-budget kunnen drukken.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Ook over het beheer is er in 2012 veel bestuurlijk overleg geweest. De Commissie Jansen heeft voorstellen gedaan voor de verdeling van het landelijk beschikbare budget van 105 miljoen, waarvan Zeeland 3,9% is toebedeeld. Daarnaast is er uit de eigen 24 miljoen voor deze collegeperiode een in 2014 nader te bepalen budget voor beheer voorhanden.

In 2012 was 11.813 hectare bestaande natuur in beheer bij een terreinorganisatie (SBB 5.003 hectare, HZL/NM 6810 hectare). Daarnaast was er nog 1.081 hectare bestaande natuur in beheer bij particulieren.

De toegankelijkheid is verder vergroot, onder andere door de realisatie in 2012 van het bezoekerscentrum Braakman van SBB, waaraan € 100.000 provinciale subsidie vanuit NCW is toegekend.

Het Wandelnetwerk Zeeland is in 2012 weer fors uitgebreid met het Wandelnetwerk Noord-Beveland en het Wandelnetwerk Walcheren, tezamen circa 300 kilometer.

080103 Natuurbescherming

De circa 20.000 hectare bestaande natuurgebieden, formeel begrensd in het Natuurbeheerplan Zeeland, en de Zeeuwse landschapswaarden worden langs twee sporen wettelijk en door middel van handhaving beschermd en zijn daardoor veiliggesteld tegen fysieke aantastingen (areaal en kwaliteit).

Allereerst worden alle natuurgebieden in 2011 via de Provinciale Ruimtelijke Verordening planologisch via bestemmingsplannen beschermd (planologische basisbescherming).

Daarnaast geldt specifiek voor de Zeeuwse Natura 2000-gebieden een aanvullende wetterlijke bescherming. De Provincie werkt dit beleid in 2011 uit door middel van afronding van de vijf provinciale beheerplannen Natura 2000.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

In 2012 zijn het nieuwe Omgevingsplan Zeeland en bijbehorende Ruimtelijke Verordening vastgesteld, waardoor de Zeeuwse natuurgebieden planologisch beschermd worden. Dit provinciale beleid wordt vertaald in de gemeentelijke bestemmingsplannen, waarin de bescherming formeel geregeld wordt.

Bij de Natura 2000-gebieden kost de voorbereiding van de beheerplannen nog steeds erg veel tijd. Met name de uitwerking van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) blijkt een complex dossier, waarover in 2013 meer duidelijkheid moet komen. Daarna kunnen de aanwijzingen van de Natura 2000-gebieden en de bijbehorende beheerplannen formeel vastgesteld worden.

080104 Voorkomen van overtredingen van alle wet- regelgeving natuur

Illegale activiteiten in de natuur dienen voorkomen te worden. Vanuit deze gedachte vindt gericht toezicht plaats op illegale activiteiten in de verschillende regio's. In 2011 is een pilot Handhavingskalender 2011-2012 gestart, welke in 2012 wordt geëvalueerd. Met de Handhavingskalender zijn binnen de groene handhaving prioriteiten bepaald waaraan in een specifieke periode extra aandacht wordt gegeven. Vanaf 2010 is ook meer nadruk gelegd op de administratieve verwerking van alle natuurcontroles in het BOA-registratiesysteem.

Indicator:

- Alle uitgegeven Nb-wetvergunningen worden gecontroleerd;
- Evaluatie handhavingskalender.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja**Stand van zaken:**

De pilot Handhavingskalender 2011-2012 is positief verlopen en heeft zodoende ook een vervolg gekregen. Samen met de overige handhavingsorganisaties is ook voor de periode 2012-2013 een kalender opgesteld en wordt deze gezamenlijk uitgevoerd. Met het naar buiten brengen van de Handhavingskalender wordt bewust aandacht gezocht in de media, waarmee de Handhavingskalender ook een preventieve werking nastreeft.

Effect

Realisatie van Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) -doelen Natuur en Landschap

Doelstelling(en)**080201 ILG natuur**

De Zeeuwse natuur is de natuur van de Delta. Op de overgang van de grote rivieren naar de zee hebben wind, zee en getij lange tijd vrij spel gehad met een grillig patroon van duinen, geulen, platen, slikken en schorren als resultaat. De historie van inpoldering bracht dijken en deltawerken, maar ook overstromingen en rampen. En zo ontstond het huidige Zeeland: een getemd deltagebied, vergaand in cultuur gebracht, maar met nog veel karakteristieke natuurwaarden.

In het kader van het Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied (PMJP) stonden de afgelopen jaren de volgende speerpunten centraal:

- Voor soortenbescherming staat voor de periode 2007-2013 een totaal van zeven uitgevoerde plannen op
- Behoud en versterking ecologische en natuurlijke kwaliteiten (onder andere milieukwaliteit en verdroging)
- Met betrekking tot de doelstelling Westerschelde is gesteld dat in de periode 2007-2013 een totaal van 600 hectare verworven en ingericht zal worden. Uitvoering van de doelstelling voor zover daar politieke en bestuurlijke overeenstemming over bestaat

Gelet op de ontwikkelingen rond het ILG-budget geldt voor de eerste twee speerpunten, dat er in 2012 voorsnog alleen ruimte is voor ILG-gerelateerde werkzaamheden op basis van reeds in 2010 aangegane verplichtingen. Mogelijk zal eind 2011 meer duidelijkheid zijn over de consequenties van de decentralisatie en over de eventuele budgettaire ruimte voor nieuw projecten.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Jaarlijks worden met Dienst Landelijk Gebied prestaties afgesproken voor wat betreft grondverwerving en inrichting EHS. In verband met de door het Rijk opgelegde verplichtingenstop was het beschikbare budget voor grondaankoop in 2012 nihil. De exacte cijfers voor inrichting in 2012 komen in het eerste kwartaal van 2013 beschikbaar.

- In het kader van Programma Beheer zijn via Dienst Regeling van LNV in 2012 subsidies verleend voor beheer in nieuwe en bestaande EHS, beheer landschap en beheer recreatieve voorzieningen. Het betreft hier veelal langjarige subsidies. Totaal werd dit jaar via Dienst Regelingen een bedrag van circa € 4 miljoen aan ILG/POP2-geld uitgekeerd
- In 2012 is het jaarplan voor Nationaal Park Oosterschelde goedgekeurd en is in verband met de verplichtingenstop op het ILG-budget subsidie verleend met provinciaal budget. Voor soortenbeleid is in 2012 geen budget verleend
- Het voorbereiden en uitvoeren van plannen in het kader van verdrogingsbestrijding en het verminderen van milieutekorten is vanaf 2009 van start gegaan. Via de Prestatieovereenkomst 2009 en 2010 met DLG is een (deel)programmering opgesteld. Tot op heden is circa 40% van de opgave gerealiseerd. Daarbij wordt opgemerkt, dat verdrogingsbestrijding en opheffen milieutekorten niet alleen met het specifiek daarvoor gereserveerde budget wordt aangepakt, maar ook (als nevenprestatie) met ILG-budget voor inrichten EHS (uitfinanciering en nieuw), met budget uit de voormalige SGB-subsidie, met NCW-budget en via particulier beheer

080202 ILG landschap

Het Zeeuwse landschap staat van oudsher sterk onder invloed van natuurlijke processen, waarbij ook de mens een belangrijke rol heeft gespeeld. Het resultaat is een breed scala aan landschappen met unieke kenmerken en (natuurlijke) landschapswaarden. Zeeland vormt een afwisseling van onder andere stedelijke landschappen, natuurlandschappen, polderlandschappen en recreatielandschappen. Een gedeelte van Zeeland bezit dermate bijzondere kwaliteiten dat het is aangewezen als Nationaal Landschap. Dit betreft de gebieden Walcheren, Zak van Zuid-Beveland en West-Zeeuws-Vlaanderen. Per landschapstype heeft de Provincie de karakteristieken benoemd alsmede de strategie om deze te behouden en te versterken.

In het kader van het Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied (PMJP) staan de volgende speerpunten centraal voor 2011:

- Behoud en versterking landschappelijke waarden (met name Nationaal Landschap). De doelstelling voor de periode 2007-2013 spitst zich toe op de uitvoering van de drie uitvoeringsprogramma's Nationaal Landschap, te weten Zak van Zuid-Beveland, Walcheren en West-Zeeuws-Vlaanderen
- Behoud regionale identiteit
- Implementatie beeldkwaliteit in planvorming en uitvoering
- Bescherming cultuurhistorische elementen

In 2012 vindt alleen nog uitvoering van de werken plaats waarvoor verplichtingen aangegaan zijn in 2010 en eerdere jaren. Daarmee is voor Zeeland het Uitvoeringprogramma Nationaal Landschap afgerond.

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

In 2012 zijn ten behoeve van projecten binnen de drie delen van het Nationaal Landschap Zuidwest Zeeland alleen een aantal POP2-subsidies verleend. In verband met de verplichtingenstop konden in 2012 geen subsidies met ILG-budget worden verleend. Ons college heeft een enkele subsidie (Landfront Vlissingen) alsnog met provinciaal budget gehonoreerd omdat deze aanvraag net vóór de verplichtingenstop was ingediend en bovendien een Belvederesubsidie voor dit project verloren dreigde te gaan.

Zeeland met eigen provinciale middelen in aanvulling op de aan haar door de Provincie reeds verstrekte

reguliere budgetsubsidie. Hiermee was het voor de stichting mogelijk om de met de Provincie afgesproken taken op het gebied van het beheer van het landschap in 2011 uit te voeren.

De brief van staatssecretaris Bleeker van 20 oktober 2010 heeft ervoor gezorgd dat er een forse vertraging is ontstaan en er een totale heroriëntatie op het ILG zal gaan plaatsvinden.

In 2012 is een (ILG-)subsidie verleend aan Stichting Landschapsbeheer Zeeland met eigen provinciale middelen in aanvulling op de aan haar door de Provincie reeds verstrekte reguliere budgetsubsidie. Hiermee was het voor de stichting mogelijk om de met de Provincie afgesproken taken op het gebied van het beheer van het landschap in 2012 uit te voeren.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Natuur en landschap	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	88.814	35.592	34.352	1.240
baten	-72.390	-21.112	-34.646	13.534
resultaat voor bestemming	16.423	14.480	-294	14.774
toevoeging reserve	40	25.201	25.201	0
onttrekking reserve	-7.925	-19.740	-19.740	0
resultaat na bestemming	8.538	19.941	5.167	14.774

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 9

Economie

Inleiding

Het sociaal-economisch beleid van de Provincie Zeeland is geformuleerd in het Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 2009-2012 (PSEB). Dit plan beschrijft het beleid inzake de Zeeuwse economie en werkgelegenheid. Ons College heeft besloten om een nieuwe beleidsnota op te stellen De Economische agenda 201-2015. Het streven is deze in december 2011 aan Provinciale Staten voor te leggen. De teksten in dit begrotingsboek zijn gebaseerd op het PSEB. Bij het vaststellen van De Economische agenda zal tevens een tekstuele begrotingswijziging aan u voorgelegd worden.

Het streefbeeld dat in het PSEB gehanteerd wordt, luidt als volgt: een economie in Zeeland, waarin het voor de bevolking en voor ondernemers mogelijk is om op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze te voorzien in hun behoeften. Nu en in de toekomst.

- Zeeland maakt deel uit van een open economie, waarbij de omvang van vraag en aanbod in belangrijke mate wordt bepaald via marktwerking. Deze economie is bovendien steeds meer internationaal georiënteerd. We zien in toenemende mate erkenning van de rol van de Provincies en de regio's binnen het Europese economische beleid, onder andere in de vele EU-programma's als POP-2, Interreg IV, OP-Zuid en As4 van het Europees Visserijfonds. Als Provincie houden we bij het opstellen van het sociaal-economisch beleid zoveel mogelijk rekening met deze programma's om aanwezige kansen en mogelijkheden optimaal te benutten. Behalve op Europees niveau wordt ook op nationaal niveau beleid gemaakt dat zijn invloed heeft op Zeeland. Het Rijksbeleid voor economie is neergelegd in het Regeerakkoord en vervolgens in de zogenaamde Bedrijfslevenbrief. Daarin staat dat het regionaal-economisch beleid van de rijksoverheid wordt geschrapt en gedecentraliseerd en dat gekozen wordt voor een sectorale aanpak waartoe negen topsectoren worden onderscheiden, te weten: chemie, energie, water, agrofood, tuinbouw, logistiek, High Tech, creatieve industrie en life-sciences. Medio 2011 wordt de concrete uitwerking bekend. Het economisch beleid van de Provincie Zeeland is voorwaardenscheppend. De rol die de Provincie daarbij speelt is coördinerend, initiërend en faciliterend van aard. Het streven vanuit het economische beleid hierbij is een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie.
- In het bestuursakkoord tussen het Rijk en IPO is ruimtelijk-economisch beleid bestempeld tot kerntaak van de Provincies, ook al is het geen wettelijke taak. Wij voeren autonoom beleid uit dat door Provinciale Staten wordt vastgesteld.
- Relevante beleidsnota's: Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 2009-2012 (PSEB) (door Provinciale Staten vastgesteld op 29 mei 2009), Sociaal Akkoord en Dé Onderwijsagenda. Ook relevant zijn verscheidene andere provinciale beleidsplannen waar het PSEB raakvlakken mee heeft: zie paragraaf 1.1 van het PSEB voor een overzicht. In het kader van het PSEB verschijnt jaarlijks een actieplan (inclusief jaarlijkse voortgangsrapporthages) waarin het college de concrete acties aankondigt en toelicht.
- Het economisch beleid heeft samenhang met verscheidene andere beleidsvelden: onderwijs (Dé Onderwijsagenda, Kerend Tij), verkeer en vervoer (Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan), ruimte en milieu (Omgevingsplan Zeeland, Strategienota en Uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat), zorg, sociaal beleid en jeugdbeleid (Sociaal Akkoord en Beleidsprogrammering Sociale Zorg en Integraal Jeugdbeleid), cultuur (Cultuurnota) en het promotiebeleid zoals vastgelegd in de Promotienota (zie voor een uitgebreide toelichting op de samenhang van het economisch beleid met verscheidene andere beleidsvelden het PSEB 2009-2012).
- Het motto van het PSEB Versterken, Vernieuwen, Verbinden verwijst naar de manier waarop we ons beleid vorm willen geven: versterken waar Zeeland goed in is, vernieuwen waar nieuwe kansen zich voordoen en kansen creëren door het zoeken naar nieuwe verbindingen tussen partijen, sectoren en thema's. Binnen het PSEB wordt in alle acht de beleidshoofdstukken ingezet op deze lijn en worden de wegen verkend voor nieuwe verbindingen.
- Bij het provinciale sociaal-economische beleid wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van externe

geldbronnen zoals regelingen van de Rijksoverheid en de EU. In concreto gaat het dan om onder andere Pieken in de Delta, de Stimuleringsregeling Voordelta, OP Zuid, Interreg IV, POP-2 en As4 van het Europees Visserijfonds.

De arbeidsparticipatie in Zeeland bedroeg in 2010 gemiddeld 70,0% tegen 71,0% landelijk. Zowel in Zeeland als Nederland is de participatie in 2010 afgenomen.

Eind december 2010 telde Zeeland 7.812 niet werkende werkzoekenden, ofwel was 3,2% van de 15-64 jarige Zeeuwen werkloos, tegen landelijk 4,4% landelijk.

Per eind december 2010 telden de Zeeuwse CWI's 1.266 vacatures. Dat zijn 97 vacatures meer dan een jaar eerder.

De werkgelegenheid in Zeeland is in de periode mei 2009-mei 2010 gedaald van 171.140 banen naar 170.650 banen, ofwel met 0,3%. Landelijk daalde de werkgelegenheid in deze periode met 0,7%.

Op basis van groeiverwachtingen van het CPB en een projectie naar Zeeland werd een verdubbeling van de werkloosheid (van 8.000 naar 16.000) en een forse daling van de werkgelegenheid voorzien van ruwweg 8.000 banen in 2010/2011.

De werkelijkheid is veel positiever gebleken. Vanwege de onzekere economische situatie (eurocrisis, grote bezuinigingen) gaan we uit van een 0-groei in banen en een stabilisering van het aantal werklozen.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0901:

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie

Doelstelling(en)

090101 Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie

De hoofddoelstelling is een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie waarbij:

- Werkgelegenheid: in 2012 stabiliseert de werkgelegenheid zich ten opzichte van 2010. Het recentste cijfer dateert van 1 mei 2010 en bedraagt 170.650 banen (bron: RIBIZ)
- Werkloosheid: het aantal werklozen neemt in 2012 niet verder toe ten opzichte van 2010. De recentste cijfers dateren van 1 januari 2011 7.812 (CWI) en het jaargemiddelde van 2010 7.000 (CBS)
- Toegevoegde waarde: we gaan uit van een nulgroei over de gehele periode 2009-2012. Het recentste cijfer toegevoegde waarde betreft het voorlopige cijfer met betrekking tot 2008: € 11,1 miljard. Overigens is de nulwaarde niet van toepassing: CBS publiceert jaarlijkse volumemutaties in %. Het CBS publiceerde voorlopige cijfers met betrekking tot de volumemutaties van de economische groei: in 2007 6,3%, in 2008 2,2% en in 2009 -2,7%

Deze ambitie is geformuleerd aan het begin van de economische crisis. Bij het opstellen van de Economische Agenda zal waarschijnlijk worden uitgegaan van een hogere groeiambitie.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

- Werkgelegenheid: in 2012 stabiliseert de werkgelegenheid zich ten opzichte van 2010. Op 1 mei 2010 bedroeg het aantal banen 170.650; het recentste cijfer dateert van 1 mei 2011 en bedraagt 173.230 banen (bron: RIBIZ (cijfers 2012 nog niet beschikbaar)
- Werkloosheid: het aantal werklozen neemt in 2012 niet verder toe ten opzichte van 2010. Nulmeting jaargemiddelde 2010 was 7.000 personen, in 2012 bedraagt het jaargemiddelde 7.000 personen (bron: CBS). Nulmeting jaargemiddelde 2010 was 7.971, in 2012 bedraagt het jaargemiddelde 7.721 (bron: CWI)
- Toegevoegde waarde: we gaan uit van een nulgroei over de gehele periode 2009-2012. De toegevoegde waarde in 2009 bedroeg € 10,7 miljard, het recentste cijfer is uit 2011 en bedraagt € 10,9 miljard (bron: eigen bewerking cijfers CBS, cijfers 2012 nog niet beschikbaar)

090102 Een kennisintensief en innovatief ondernemingsklimaat

Kennis, Innovatie en Ondernemerschap:

- Verbeterde kennistransfer tussen overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen (drie O's). Voor 2012: minimaal drie clusterprojecten uitvoeren met de drie O's en opzetten monitoringsinstrument
- Verhoging van het aantal bedrijven dat meedoet aan innovatieprogramma's. Voor 2012: minstens 300 Zeeuwse MKB-bedrijven nemen deel. (Nulwaarde ultimo 2008: circa 100, in 2009 250 en in 2010 368 MKB bedrijven). Daarnaast (hieruit voortvloeiend) 30 intensieve innovatietrajecten (Nulwaarde ultimo 2008: 0 trajecten, in 2009 55 trajecten in 2010 31 trajecten. Bron: Syntens, Impuls, KvK)
- Verhogen van het aantal startende ondernemers (nulwaarde ultimo 2008: 1.833, in 2009 1.828, in 2010 2.060 Bron: KvK). Doel: in 2012 tenmiste 2.000 startende ondernemers in Zeeland.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

- In 2012 zijn deze projecten gerealiseerd, bijvoorbeeld de doorontwikkeling van de Smart Services Boulevard bij de HZ University of Applied Sciences en de projecten rondom biobased economy waarbij steeds nauwe samenwerking tussen de drie O's wordt bereikt. Deze samenwerking is ook de basis voor alle businesscases in de Economische Agenda. Het monitoringsinstrument is opgeleverd in 2011 door samenwerking Impuls en Scoop en is onder andere gebruikt bij de monitoring van de onderwijsagenda
- In 2012 zijn er 417 betrokken ondernemers bij innovatieprogramma's. We zien dus een flinke inspanning in innovatiebeleid (Bron: Impuls Zeeland)
- Het aantal starters in 2012 bedraagt 1875. Dit is een daling van 12% ten opzichte van 2011. De KvK schrijft de daling met name toe aan de recessie

090103 Zorg economie

Duurzame structurele samenwerking tussen het Zeeuwse bedrijfsleven en zorginstellingen en evenwicht op de arbeidsmarkt voor zorgpersoneel.

- Evenwicht op de arbeidsmarkt: kraptemeter van CWI (verhouding tussen vacatures) laat verbetering zien ten opzichte van begin 2010 (nulwaarde ultimo 2010 is 0,41)
- Nieuwe verbindingen tussen zorgsector en economische sectoren, resulterend in efficiënte zorgverlening van hoge kwaliteit, evenwicht op de arbeidsmarkt voor zorgpersoneel en het bouwen van een duurzame structurele samenwerking tussen het Zeeuwse bedrijfsleven en zorginstellingen, met name op het gebied van innovatie
- Aantal ketenprojecten waarbij bedrijfsleven en zorginstellingen samenwerken, met name op het

terrein van innovatie en toerisme. Tenminste één project per jaar opstarten

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

- ViaZorg houdt in opdracht van de provincie de zeeuwse arbeidsmonitor zorg en welzijn bij. In het derde kwartaal van 2012 toont dit de volgende stand van zaken:
Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt van zorg en welzijn wordt voor een groot deel beïnvloed door de conjunctuur en het economisch klimaat. 35% van de werkgevers vindt dat het economisch klimaat in het derde kwartaal van 2012 is verslechterd.
Het aantal vacatures in de sector is teruggelopen; sinds het derde kwartaal 2010 is het vacatureaantal zelfs niet zo laag geweest. Vooral vacatures in de branche kinderopvang zijn sterk teruggelopen en ook in de gehandicaptenzorg zien we een teruggang.
Prognoseonderzoek voor Zeeland laat zien dat in de toekomst een personeelstekort zal ontstaan in de zorgsector, met name de sector verpleeg-, verzorgingshuizen en thuiszorgorganisaties (VVT-sector) en een overschot in de welzijnssector, met name bij de kinderopvang.
Op het gebied van beroepspraktijkvorming in de zorgsector blijkt dat het voor helpenden niveau 2 en verpleegkundigen niveau 4 lastig kan zijn een stageplaats te vinden, terwijl er op niveau 3 juist een overschot is aan stageplaatsen. Dit overschot wordt zoveel mogelijk aangewend om de leerlingen op niveau 2 en niveau 4 op in te zetten. In de welzijnssector wordt een groot tekort aan stageplaatsen voor studenten pedagogisch werk kinderopvang verwacht
- Het project ZorgRijk Zeeland is daar een mooi voorbeeld van. De arbeidsmarktmonitor van ViaZorg toont dat de zorgsector op het gebied van sociale innovatie innovatiever is dan het bedrijfsleven. Op een schaal van een tot zeven scoort de zorgsector een 4,4; 25% hoger dan het bedrijfsleven
- Een ketenproject waarbij bedrijfsleven en zorginstellingen samenwerken, op het terrein van innovatie en toerisme heeft vanuit de Economische Agenda vorm gekregen in de businesscase Zorg Zeeland Care. Deze zal in de komende jaren verder worden ontwikkeld en uitgevoerd

090104 Energie & Klimaat

Het Zeeuwse bedrijfsleven benut de kansen die de energietransitie biedt, de energiesector in Zeeland versterkt zich en het duurzame imago van Zeeland groeit.

1. De doelstelling voor de ontwikkelingsbedrijven NV Economische Impuls Zeeland en Zeeland Seaports is om in de beleidsperiode 2009-2012 vier bedrijven te werven met een extra werkgelegenheid voor honderd man. Voor 2012 is het doel één bedrijf te hebben geworven.
2. Eén project per jaar op het gebied van energietechnologie in het kader van OP-Zuid, Pieken in de Delta en Interreg.
3. De energiesector groeit met 4% in toegevoegde waarde (ten opzichte van meting in 2005: toen € 401 miljoen. De absolute streefwaarde ultimo 2012 is dus € 417 miljoen) en groeit met 4% in werkgelegenheid ten opzichte van de meting in 2007 van 1.634 werknemers. Per jaar komt dit neer op een groei van 1%.
4. In de beleidsperiode zijn alle voorbereidingen getroffen voor een snelle realisatie en routebepaling van de transportcapaciteit van de hoogspanningsleidingen in Zeeland.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In 2012 is het bedrijf Algae Biotech geworven welke een bioraffinaderij wil opzetten waar

algenolie wordt gemaakt. Het eerste jaar werken twee mensen op de raffinaderij en dat aantal kan uitgroeien tot dertig.

2.

Vanuit OP-Zuid is met twee projecten op het gebied van energietechnologie de doelstelling gerealiseerd:

a. C-energy

b. getijdecentrale Oosterscheldekering (GOSK). De GOSK is een project van € 9 miljoen, waarvan € 3,2 uit Europa en € 500.000 van de provincie.

Ook voor Picken in de Delta is de doelstelling in 2012 gerealiseerd met twee projecten:

c. Het energieproject Connecting CO₂, the Next Step: Carbon Capture and Use. Op het congres 'Zuiveren van CO₂ in commercieel perspectief' op 7 juni 2012 heeft TNO de resultaten van het reinigingsproces voor rookgassen gepresenteerd. Tijdens het congres ondersteunden diverse hoogleraren, vertegenwoordigers van de overheid en ondernemers het initiatief om te komen tot een pilot CO₂-rookgasreiniger. Met de bouw van deze reiniger is € 10 miljoen gemoeid. De stap om een definitief businessplan te schrijven wordt binnenkort gezet. Voor meer info, zie: <http://www.co2cleaning.eu>.

d. Bio-energie ketensamenwerking Liquid Bio Methane (LBM). Dit project loopt door tot 1 december 2013. Aan het eind van het project moet duidelijk zijn of en hoe een LBM keten technisch en economisch mogelijk is en wat daarvoor de randvoorwaarden zijn. Daarnaast levert het project een tweetal economisch rendabele business cases, één voor procesindustrie en één voor logistiek.

3.

De toegevoegde waarde in de energiesector is gestegen van € 620 miljoen in 2008, naar € 806 miljoen in 2009, naar € 897 miljoen in 2010. Recente cijfers zijn niet beschikbaar, maar de doelstelling van groei met 4% in toegevoegde waarde ten opzichte van meting in 2005 (toen € 401 miljoen) is ruimschoots bereikt. De energiesector bood in 2012 werkgelegenheid aan 1741 personen (bron: RIBIZ). Daarmee is de doelstelling voor groei in werkgelegenheid van 1% per jaar eveneens gerealiseerd.

4. Eind maart 2011 heeft het Rijk een besluit genomen over het voorgenomen tracé voor de nieuwe Zuid-West 380 kV hoogspanningsverbinding van Borssele naar Tilburg. In 2012 is dit tracé verder uitgewerkt op mastpositiesniveau. In 2013 zal een concept ontwerp Rijksinpassingsplan in procedure gebracht worden.

090105 Haven en industrie

- Gerealiseerd licht stijgende toegevoegde waarde (in 2006 bedroeg die € 3,41 miljard) in de Zeeuwse industrie (0,4% groei per jaar). In 2007 was de toegevoegde waarde € 3,77 miljard, in 2008 € 3,96 miljard, maar ook bekend is dat als gevolg van de economische crisis de toegevoegde waarde in 2009 aanzienlijk is gedaald. Er wordt gestreefd naar een toegevoegde waarde van € 3,48 miljard in 2011* en € 3,49 miljard in 2012.
- Een totale groei goederenoverslag zeevaart van 1% per jaar (exclusief containeroverslag) en een containeroverslag van tenminste 500.000 Twenty feet Equivalent Unit (TEU) in 2012 (de nulwaarde goederenoverslag zeevaart bedroeg 33 miljoen ton in 2007; de nulwaarde containeroverslag was circa 21.000 TEU in 2007). De containeroverslag in 2009 bedroeg circa 13.800 TEU; in 2010 circa 19.000 TEU. Doel 2012: goederenoverslag zeevaart 35 miljoen ton (excl.containeroverslag) en een containeroverslag van 500.000 TEU.

* Er zit een vertragend effect in het beschikbaar komen van cijfers met betrekking tot de toegevoegde waarde in deze sector. Daarom worden in de tekst cijfers gehanteerd voor de jaren 2006 en 2010 (in plaats van de beleidsperiode begin 2009 tot eind 2012).

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

- De doelstelling was een licht stijgende toegevoegde waarde (in 2006 bedroeg die € 3,41 miljard) in de Zeeuwse industrie: 0,4% groei per jaar. In 2007 was de toegevoegde waarde € 3,77 miljard. In 2008 bedroeg de toegevoegde waarde in de Zeeuwse industrie € 3,21 miljard. Als gevolg van de economische crisis is de toegevoegde waarde in 2009 aanzienlijk gedaald tot € 2,64 miljard. Deze CBS-cijfers zijn niet meer vergelijkbaar met eerder gepubliceerde vanwege aanpassing van de standaardbedrijfsindeling in 2008. Actuelere cijfers zijn nog niet beschikbaar.* Op basis van bovenstaande cijfers en de actuele berichtgeving in de media over de slechte economische ontwikkelingen, kan geconcludeerd worden dat de oorspronkelijke doelstelling (0,4% groei toegevoegde waarde per jaar) hoogstwaarschijnlijk niet behaald is. Reden waarom de realisatie niet gelukt is: wereldwijde jarenlange economische crisis met grote gevolgen qua krimp in industriële productie.
- De doelstelling was een totale groei goederenoverslag zeevaart van 1% per jaar (exclusief containeroverslag) en een containeroverslag van tenminste 500.000 Twenty feet Equivalent Unit (TEU) in 2012 (de nulwaarde goederenoverslag zeevaart bedroeg 33 miljoen ton in 2007; de nulwaarde containeroverslag was circa 21.000 TEU in 2007). Totale goederenoverslag zeevaart: het eerste tot en met het derde kwartaal van 2012: -7% ten opzichte van de eerste drie kwartalen van 2011. Als daling over heel 2012 7% blijft dan zal totale goederenoverslag uitkomen op circa 33 miljoen ton. Daarmee is de goederenoverslag dan terug op het niveau van 2007. De containeroverslag in 2009 bedroeg circa 13.800 TEU; in 2010 circa 19.000 TEU; in 2011 circa 15.200 TEU. Het eerste tot en met het derde kwartaal van 2012: +5% ten opzichte van de eerste drie kwartalen van 2011. Als stijging over heel 2012 5% blijft dan zal containeroverslag op circa 200.000 ton uitkomen. Dat komt overeen met ongeveer 16.000 TEU (namelijk 200.000 ton of 12.500 ton per container). De oorspronkelijke doelstelling van 500.000 TEU in 2012 wordt derhalve verreweg niet gehaald. Er zijn twee redenen waarom de realisatie niet gelukt is: de eerste is de wereldwijde jarenlange economische crisis met grote gevolgen qua krimp in logistieke stromen en de tweede is het tot op heden uitblijven van grootschalige containerisatie (initiatieven zoals de VCT en WCT zijn nog niet van de grond gekomen).

* Er zit een vertragend effect in het beschikbaar komen van cijfers met betrekking tot de toegevoegde waarde in deze sector. Daarom worden in de tekst cijfers gehanteerd die nog niet de realisatie tot en met 2012 bevatten. Op het moment van schrijven is de realisatie ten aanzien van de toegevoegde waarde bekend tot en met 2009.

090106 Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt

Binnen de Provincie is er een kwalitatief en kwantitatief goede aansluiting van het aanbod van en de vraag naar arbeidskrachten.

Arbeidsmarkt:

- Het aantal langdurig openstaande vacatures (in casu definitie CBS: moeilijk vervulbare vacatures) is in 2012 kleiner dan 1.250
- De arbeidsparticipatie is ultimo 2012 in ieder geval 69 %. In 2009 is de arbeidsparticipatie in Zeeland 70,7% (BRON: enquête beroepsbevolking CBS)

De huidige kennisinstellingen blijven behouden voor de provincie en de vestiging van nieuwe kennisinstellingen wordt gestimuleerd.

Kennisinstellingen:

- Geen enkel kennisinstituut verdwijnt uit Zeeland
- De vestiging van twee nieuwe kenniscentra in Zeeland ultimo 2012 ten opzichte van 1 januari 2008 (waarvan inmiddels één is gerealiseerd)

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

- Het aantal langdurig openstaande vacatures (in casu definitie CBS: moeilijk vervulbare vacatures) is in 2012 kleiner dan 1.250. Er zijn geen recente cijfers voor deze statistiek gepubliceerd door het CBS, het totaal aantal vacatures bij het UWV bedroeg eind oktober 2012 1.097 vacatures (bron: UWV)
- De arbeidsparticipatie is ultimo 2012 in ieder geval 69%. In het derde kwartaal van 2012 bedroeg de arbeidsparticipatie in Zeeland 71,7% (bron: CBS)
- In de periode 2008 zijn er geen kennisinstellingen uit Zeeland verdwenen. In 2010 is, mede op initiatief van de Provincie Zeeland het programma Kerend Tij gestart, gericht op het behoud van kwalitatief goed en betaalbaar (beroeps) onderwijs in Zeeland. Om het MBO onderwijs in Zeeland toekomst bestendig te maken zijn het ROC Westerschelde en het ROC Zeeland in 2012 gefuseerd tot 'Scalda'
- In de periode 2008 tot medio 2012 zijn in Zeeland gevestigd: het Biobased Trainingscentrum/Biobased Experience, de Smart Services Boulevard, Zeeland Centraal, de wetenschapswinkel Eleanor van de Roosevelt Academy' en de Isaac Beekman academie

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Economie	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	10.185	7.517	7.129	388
baten	-93	-88	-63	-25
resultaat voor bestemming	10.092	7.429	7.066	363
toevoeging reserve	0	2.639	2.639	0
onttrekking reserve	-507	-507	-507	0
resultaat na bestemming	9.585	9.561	9.198	363

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 10

Toerisme en recreatie

Inleiding

Toerisme is een samengesteld product zowel in de zin van het karakter van de aanbieders (publieke en private) als het soort product (vervoer, vermaak en verblijf). Het toeristisch product heeft een harde component (voorzieningen) en een zachte component (personeel, informatie), die minstens zo belangrijk is voor de beleving van dit product.

Uitgangspunt in het PSEB beleid 2009-2012 (vastgesteld 29 mei 2009) op het gebied van recreatie en toerisme is het verhogen van de bestedingen op het gebied van recreatie en toerisme in Zeeland door het stimuleren van sectoren met een hoge economische potentie en het implementeren van nieuwe product- en marktcombinaties.

Door nieuwe, duurzame product- en marktcombinaties en de daarmee gepaard gaande nieuwe verbindingen te stimuleren, kan in samenwerking met het bedrijfsleven en de kenniscentra het doel van 10% meer bestedingen in 2012 bereikt worden.

Ons College heeft besloten om een nieuwe beleidsnota op te stellen De Economische agenda 2013-2015. Deze is in november 2012 aan Provinciale Staten voorgelegd.

Beleidsopgaven/speerpunten:

De cijfers uit de verschillende trendrapporten hebben aangetoond dat de sector recreatie en toerisme een veranderingsproces doormaakt. Sommige onderdelen hebben een groeipotentie in zich (watersport, dagrecreatie, hotelsector). Bij andere sectoren zien we een stagnatie (kampeersector) maar dit geldt overigens niet voor de bedrijven met een hoog voorzieningenniveau. In de PSEB-periode 2009-2012 werd ingezet op het stimuleren van de sterke sectoren zoals watersport (inclusief onderwatersport), dagrecreatie, hotelsector, andere vormen van verblijfsrecreatie met een hoog voorzieningenniveau en de verbetering van de recreatieve infrastructuur.

Leidraad bij alle beleidsvoornemens in dit kader is steeds dat:

De werkgelegenheid in de sector blijft stabiel of groeit, de structuur tussen de sectoren, branches en (overheids)organisaties wordt versterkt, innovatieve projecten en initiatieven worden gestimuleerd en er wordt voortdurend gestreefd naar kwaliteitsverbetering.

Aandacht voor één van deze factoren is niet voldoende; bij alle speerpunten, nieuwe producten en marktcombinaties (Aqua high tech Delta, Puur Zeeland) zal voortdurend aan alle aspecten tegelijkertijd aandacht moeten worden besteed. Met als uitgangspunt 'verhoging van de bestedingen in de sector' wordt vanaf 2009 gezocht naar nieuwe product- en marktcombinaties die de genoemde beleidsvoornemens kunnen realiseren.

Het beleid van de Provincie Zeeland op dit terrein blijft voorwaardenscheppend. De Provincie zal vooral coördinerend, initiërend en in bescheiden mate faciliterend optreden.

In de afgelopen periode zijn er ook recreatiedoelen gerealiseerd via het Investeringsbudget Landelijk Gebied 2007-2013 (ILG). Nadat het kabinet Rutte had besloten om in 2010 te bezuinigen op ILG-doelen is in een onderhandelingsproces tussen het Rijk en de gezamenlijke provincies een decentralisatie van taken voor natuur en landelijk gebied afgesproken. Daarnaast heeft dit proces erin geresulteerd dat de ILG bestuursovereenkomst is beëindigd. Eind 2012 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het Rekeningresultaat 2012.

In het licht van deze ontwikkelingen wordt ingezet op een evenwichtige en zorgvuldige afronding van de juridische verplichtingen uit de ILG-bestuursovereenkomst. Daarnaast zal de Provincie een fundamentele keus moeten maken op welke wijze zij haar toekomstige wettelijke taak in het landelijke gebied vorm en inhoud wil geven. In samenhang met deze discussie kan ook gezien worden welke nieuwe doelen nog kunnen worden gerealiseerd in 2012 en in latere jaren. Voor begin 2013 staat de verdeling van de 24 miljoen voor beheer en plattelandsontwikkeling nog op de rol, evenals de herijking van de EHS.

Wat willen we bereiken?

Het toeristisch product Zeeland bestaat grofweg uit een verblijfs-, dag- en watersportrecreatieve component. De verblijfsrecreatie is de motor van de Zeeuwse toeristische economie; dat wil zeggen dat de ontwikkelingen in deze sector voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de werkgelegenheid en bestedingen in de andere sectoren binnen of buiten de toeristisch-recreatieve sector.

Onze middelen (waaronder menskracht en geld) zetten we met name in op het verder versterken en ontwikkelen van nieuwe product/marktcombinaties in Zeeland. De beschikbaarheid van de middelen van overheid en bedrijfsleven bepalen mede in hoeverre we de geformuleerde ambities waar kunnen maken. Daarnaast is fysieke ruimte ook een bepalende factor voor de realisatie van de plannen in de toeristisch-recreatieve sector. Bij de dagrecreatie richten we ons met name op het stimuleren van die ontwikkelingen die passen bij de natuurlijke aantrekkingskracht van Zeeland als toeristische bestemming. De resultaten van het onderzoek naar de positionering van de Zeeuwse identiteit zijn leidraad voor het marketing- en promotiebeleid in de komende jaren.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1001:

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse Economie

1002:

ilg recreatie

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse Economie

Doelstelling(en)

100101 Recreatie en Toerisme

De Zeeuwse vrijetijdsindustrie tracht in de periode 2009-2012 een omzetverhoging van 10% te realiseren ten opzichte van 2008 door te investeren in nieuwe duurzame product/marktcombinaties. De 10% toename van de bestedingen in de sector Recreatie en Toerisme was het doel voor 2012 maar de economische crisis heeft in 2009/2011 haar sporen achtergelaten. De extra bestedingen zullen naar verwachting wel samenhangen met investeringen in nieuwe product- en marktcombinaties die nu gestimuleerd worden. Omdat de effecten van die maatregelen naar verwachting pas vertraagd zichtbaar worden (de kost gaat voor de baat uit) wordt in 2012 uitgegaan van een groei van 2% ten opzichte van 2008.

Om te kunnen meten of het gestelde effect (10% meer bestedingen in 2012) wordt bereikt, worden de volgende indicatoren gehanteerd:

- Jaarlijkse bestedingen van de Nederlandse toeristen en recreanten in Zeeland in de vrijetijdssector (nulmeting: totale bestedingen Nederlandse gasten in Zeeland (inclusief vaste gasten): € 205,5 miljoen in 2008, in 2009 is dit bedrag € 222,4 miljoen)
- Bestedingen van de buitenlandse gasten in Zeeland in de vrijetijdssector in 2008 en 2011 (nulmeting: dagbesteding buitenlandse toeristen in Zeeland was in 2006 € 54 per persoon, in 2009 € 64 per persoon)
- Jaarlijkse dagbestedingen van de toeristen (nulmeting: gemiddelde besteding per activiteit ondernomen door niet-Zeeuwen in 2007: € 25,40 en 2008 € 24,77 in 2009 is dit bedrag teruggelopen tot € 15,50)

Indicatoren voor toerisme en duurzaamheid.

Nulmeting in 2008: Blauwe vlaggen langs de kustzone: 17, Green Keys bij accommodaties: 24, Region Award: 0. Situatie in 2009: Blauwe vlaggen langs de kustzone: 28, Green Keys bij accommodaties: 19, Region Award: 1. Situatie in 2010: Blauwe vlaggen langs de kustzone: 35, Green Keys bij accommodaties: 18, Region Award: 2.

- Ultimo 2012 wordt gestreefd naar behoud van hetzelfde niveau inzake het aantal blauwe vlaggen en Green Keys; wat betreft de Region Awards is de doelstelling dat drie Zeeuwse gemeenten deze award hebben gewonnen

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Om te kunnen meten of het gestelde effect (10% meer bestedingen in 2012) wordt bereikt, worden de volgende indicatoren gehanteerd:

- Jaarlijkse bestedingen van de Nederlandse toeristen en recreanten in Zeeland in de vrijetijdssector (nulmeting: totale bestedingen Nederlandse gasten in Zeeland inclusief vaste gasten): € 205,5 miljoen in 2008, € 222,4 miljoen in 2009, € 234,4 miljoen in 2010 en € 224,9 miljoen in 2011. Verhoging van bestedingen met 9% in 2011 ten opzichte van 2008 is behaald (inclusief inflatiecorrectie). Cijfers 2012 zijn nog niet bekend. Conclusie: In de periode 2008-2011 zijn de bestedingen toegenomen van € 205,5 miljoen naar maximaal € 233,4 miljoen in 2009 (toen het economisch beter ging). Daarna daalden de bestedingen tot € 224,9 miljoen in 2011

Voor de gehele periode periode 2008-2011 komt dit neer op een stijging van 9,4%. De inflatie bedroeg in dezelfde periode 4,9%. De reële bestedingstoename bedroeg derhalve 4,5%. Ondanks de terugval ten opzichte van 2009 is er ten opzichte van basisjaar 2008 nog altijd sprake van een redelijke bestedingstoename.

- Bestedingen van de buitenlandse gasten in Zeeland in de vrijetijdssector in 2008 en 2011 (nulmeting: dagbesteding buitenlandse toeristen in Zeeland was in 2006 € 54 per persoon, in 2009 € 64 per persoon). Nieuwe gegevens zijn pas bekend in 2013
- Dagbestedingen van de toeristen (nulmeting: gemiddelde besteding per activiteit ondernomen door niet-Zeeuwen in 2007: € 25,40 en 2008 € 24,77) is in 2011 teruggelopen naar € 15,50 per persoon per dag

Toerisme en duurzaamheid:

- Situatie in 2012: Blauwe vlaggen langs de kustzone: 30 (inclusief havens), Green Keys bij accommodaties: 26, Region Award: 5

Cijfers zijn afkomstig van het Kenniscentrum (kust)toerisme en de Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit.

Effect

ilg recreatie

Doelstelling(en)

100201 ILG recreatie

In het kader van het provinciaal beleid stonden de afgelopen jaren de volgende speerpunten centraal:

- Kwaliteitsimpuls bestaande voorzieningen
- Ontwikkeling voorzieningen voor dagrecreatie

- Verbetering bestaande en ontwikkeling nieuwe routenetstructuren

In 2012 zullen subsidies worden verleend middels POP-2 geld uit Europa. De beschikbare bedragen kunnen verdubbeld worden met cofinancieringbudget. Hiervoor is echter voorsnog geen ILG-budget meer beschikbaar.

Gelet op de ontwikkelingen rond het ILG-budget is er in 2012 alleen ruimte voor ILG-gerelateerde werkzaamheden op basis van reeds in 2010 aangegane verplichtingen. Dit geldt ook voor het oplossen van knelpunten in de landelijke routestructuren wandelen, fietsen en varen. Mogelijk zal eind 2011 meer duidelijkheid zijn over de consequenties van de decentralisatie en over de eventuele budgettaire ruimte voor nieuw werk.

Boerenlandpaden worden op projectmatige basis gerealiseerd, onder meer door gebruikmaking van POP2 subsidies. Naar verwachting zal in 2012 circa vijftig kilometer worden gerealiseerd. De hiervoor benodigde beheersvergoeding kan wel ten laste van het ILG of het provinciale budget worden gebracht.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Boerenlandpaden worden op projectmatige basis gerealiseerd, onder meer door gebruikmaking van POP2 subsidies. In 2012 is 21 kilometer gerealiseerd. Het gestelde doel (115 kilometer in 2013) zal worden gehaald. De hiervoor benodigde beheersvergoeding kan wel ten laste van het ILG of het provinciale budget worden gebracht.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma	Begroting	Begroting na	Rekening	Verschil
Toerisme en recreatie	oorspronkelijk	wijziging		
lasten	7.163	4.452	3.441	1.011
baten	-4.438	-1.699	-828	-871
resultaat voor bestemming	2.726	2.754	2.613	141
toevoeging reserve	0	79	79	0
onttrekking reserve	-33	-91	-91	0
resultaat na bestemming	2.693	2.742	2.601	141

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 11

Landbouw en visserij

Inleiding

Het beleid zoals verwoord in dit beleidsprogramma is gebaseerd op het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan (PSEB) 2009-2012 dat op 29 mei 2009 is vastgesteld. Ons college heeft besloten om een nieuwe beleidsnota op te stellen De Economische agenda 2013-2015. Bij het vaststellen van De Economische agenda zal tevens een tekstuele begrotingswijziging aan u voorgelegd worden.

Landbouw

De landbouw is de belangrijkste gebruiker van land en als zodanig toonaangevend aanwezig in het Zeeuwse landschap.

Het areaal cultuurgrond is 121.580 hectare in 2012, hetgeen overeenkomt met 68% van de totale oppervlakte land in Zeeland. Een zwaar accent ligt op de akkerbouw (72% van het totale aantal landbouwbedrijven), met name op de kapitaal- en arbeidsintensievere plantaardige teelten.

Het aantal bedrijven is tussen 2011 en 2012 met 43 bedrijven afgenomen (1,3 %); het totaal aantal bedrijven bedroeg in 2012 3.215. De veehouderij groeit de laatste 10 jaar door verplaatsingen van elders. Het economisch belang dat de sector landbouw (en tuinbouw) in Zeeland vertegenwoordigt, is groot. Met inbegrip van de agribusiness zorgt de landbouw voor een werkgelegenheid van 15.690 personen (2011), dat is 9,1 % van de totale Zeeuwse werkgelegenheid. Dit is exclusief de visserij.

De Provincie kan slechts in beperkte mate invloed uitoefenen op de marktontwikkelingen in de landbouw. Daarvoor wordt het beleid teveel bepaald op Europees en mondiaal niveau, zoals bijvoorbeeld de wijzigingsvoorstellen met betrekking tot het gemeenschappelijke Europees landbouwbeleid. Deze wijzigingsvoorstellen kunnen verstrekende gevolgen voor de Zeeuwse landbouw hebben zoals bijvoorbeeld voor de vlassector.

In het nieuwe gemeenschappelijke Europees landbouwbeleid wordt het markt- en prijsbeleid verder afgebouwd en vervangen door een systeem van directe inkomenssteun. Dit beleid wordt gekoppeld aan duurzame vormen van landbouw, met oog voor dierenwelzijn, voedselveiligheid en maatschappelijk verantwoord produceren. Vanaf 1 januari 2010 is een deel van het Europees budget ook ingezet voor de vier zogenaamde nieuwe uitdagingen (klimaatverandering, hernieuwbare energie, watermanagement en biodiversiteit) en voor innovatie van de agrarische sector in brede zin. Meer nadruk komt te liggen op integrale plattelandontwikkeling, hetgeen zijn vertaling mede vindt in de beschikbare geldstromen. Bij de uitvoering van dit beleid wordt een stevige rol voor de regio's voorzien in het transitieproces naar een duurzame, concurrerende landbouw met ruimte voor ondernemerschap.

De Europese Kaderverordening Plattelandontwikkeling heeft een vervolg gekregen in de vorm van POP2 2007-2013. Het POP2 is in 2007 doorvertaald in een nationaal programma, waarbij as 1 en as 2 (onder andere innovatie, afzetbevordering, voedselkwaliteit, beheersvergoedingen) worden vormgegeven door het Landbouwloket van Dienst Regelingen van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL en I) en as 3 en as 4 (onder andere verbreding plattelandseconomie en verbeteren leefbaarheid) door het Loket Vitaal Platteland Zeeland. Voor meer informatie zie het beleidsprogramma Ruimtelijke omgeving.

Het Ministerie van EL en I is in 2012 gestart met het topsectorenbeleid. De Provincie Zeeland zoekt samen met het bedrijfsleven aansluiting bij de topsector Agro&Food respectievelijk Tuinbouw en Uitgangsmaterialen. In 2012 is Foodport Zeeland opgericht, het netwerk van Zeeuwse foodbedrijven. Foodport Zeeland maakt onderdeel uit van het landelijk netwerk van Foodclusters, dat is opgestart door het Ministerie van EL&I.

Visserij en Aquacultuur

Het beleid voor de Nederlandse zeevisserij wordt in Brussel gevormd (Gemeenschappelijk Visserij Beleid). Hoge brandstofkosten, teruglopende besommingen en natuurdoelstellingen nopen de sector alternatieven te

ontwikkelen voor de boomkorvisserij.

Tot de kustvisserij wordt onder andere de kottervisserij op garnalen gerekend. Het beleid voor deze vorm van visserij wordt gevormd door het ministerie van EL en I. De visafslagen in Colijnsplaat, Breskens en Vlissingen vormen de aanlandingspunten voor de zeevisserij en kustvisserij. Teruglopende vangsten leiden tot een verzwakking van de positie van de visafslagen. Op de Zeeuwse binnenwateren wordt visserij met behulp van fuiken, korven, staand want en ander vistuig beoefend. Enkele tientallen Zeeuwse vissers houden zich bezig met deze kleinschalige vormen van visserij: de binnenvisserij. Binnen deze deelsector van de Zeeuwse visserij vormen een te hoge visserijdruk op de Oosterschelde en afbouw van de palingvisserij twee belangrijke knelpunten.

Aquacultuur kent verschillende verschijningsvormen. Tot het aquacultuurcluster rekenen wij in eerste instantie de traditionele mossel- en oestercultuur. Voor de mossel- en oestercultuur is het ministerie van LNV als eerste verantwoordelijk voor de beleidsvorming en -uitvoering. Zowel de mossel- als de oestersector staat de komende jaren voor de nodige uitdagingen. De mosselsector verkeert in een belangrijke transitieperiode. Het uitgangsmateriaal voor de mosselcultuur, het mosselzaad, wordt in de toekomst op andere wijze gegenereerd. Het invangen van mosselzaad in de waterkolom (met behulp van zogenoemde mosselzaadinvanginstallaties (MZI)) vormt op termijn wellicht een kansrijk alternatief. Deze MZI's zijn vanaf 2010 gerealiseerd in de Waddenzee, Oosterschelde en Voordelta. In 2013 zal een opschaling van de oppervlakte plaatsvinden, ten koste van de bodemvisserij op mosselzaad. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met de invang van mosselzaad op de Noordzee. Hier zijn wellicht ook combinaties met andere gebruiksfuncties (waaronder windmolenparken) mogelijk. De technische mogelijkheden hiervoor moeten nader worden onderzocht. Het binnendijks kweken van mosselzaad in zogenoemde broedhuizen is een ander mogelijk alternatief voor mosselzaadvisserij. Uit kostenoverwegingen is deze optie op dit moment nog niet interessant.

Verder vertonen de productieomstandigheden in de Oosterschelde een neergaande trend, hiervan ondervinden de mossel- en oestersector de gevolgen. Achterblijvende groei van oesters leidt tot verlies van marktaandeel. Binnen het visserij- en aquacultuurbeleid vormt verbetering van de kansen voor verschillende vormen van schelpdiercultuur in de Deltawateren één van de prioriteiten.

Wat willen we bereiken?

Landbouw

In het PSEB 2009-2012 zijn voor de landbouw drie speerpunten benoemd:

- Versterken landbouw
- Versterken kennisnetwerk en stimuleren innovatie
- Leggen van nieuwe verbindingen

Deze zijn doorvertaald naar concrete acties die leiden tot:

- Het versterken van het agribusinesscluster in Zeeland door schaalvergroting van landbouwbedrijven en het aantrekken van nieuwe agribusinessbedrijven
- Nieuwe teelten en teelttechnieken binnen de landbouw
- Nieuwe product/marktcombinaties binnen de agribusiness

Visserij en Aquacultuur

Met ons beleid streven wij naar behoud van de visserijsector (bestaande uit primaire productie, verwerking en handel) als karakteristieke economische activiteit voor onze Provincie, ook in de toekomst. Initiatieven die hieraan een bijdrage kunnen leveren, ondersteunen wij en pakken wij, waar nodig en mogelijk, samen met onze partners op. In de komende beleidsperiode geven wij prioriteit aan de ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuursector en aan de verbetering van de (regionale) productieomstandigheden voor de schelpdiersector. Dit is uitgewerkt in de volgende speerpunten:

- Schelpdiercultuur in de duurzame Delta
- Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur
- Promotie, kwaliteitsverbetering en marktbesef

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1101:

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie

Doelstelling(en)

110101 Landbouw

Een concurrerende en duurzaam producerende agrarische sector in Zeeland.

Landbouw:

	2008	2009	2010
Alle bedrijfstypen	155	165	179
Akkerbouw bedrijven (groep)	108	114	121
Tuinbouw bedrijven (groep)	519	604	656
Blijvendeteelt bedrijven (groep)	199	195	246
Graasdier bedrijven (groep)	123	128	130
Hokdier bedrijven (groep)	496	511	592
Gewas combinaties (groep)	177	182	206
Veeteelt combinaties (groep)	397	249	370
Gewas/vee combinaties (groep)	126	137	147

Bron:

SO: Standaard Opbrengst.

Een gestandaardiseerde maat voor de economische omvang van agrarische bedrijven, gebaseerd op de opbrengst die gemiddeld op jaarbasis per gewas of diercategorie wordt behaald. SO wordt uitgedrukt in euro's.

Tot en met 2009 werd de economische omvang van agrarische bedrijven uitgedrukt in NGE (Nederlandse Grootte-Eenheid). Met ingang van 2010 wordt dit vervangen door SO (Standaard Opbrengst). Hierdoor wijzigt de ondergrens voor opname van bedrijven in de publicatie van de Landbouwtelling van 3 NGE in € 3000 SO. Voor vergelijkbaarheid in de tijd zijn de gegevens van 2000 tot en met 2009 herberekend op basis van SO-normen en -indelingen.

- Het stabiliseren van het aantal landbouwgerelateerde bedrijven en werknemers in Zeeland op het niveau van 2008. In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de afgelopen jaren. De eerder gepubliceerde cijfers over 2008 en 2009 zijn herzien.

	2008	2009	2010
aantal bedrijven	1.247	1.267	1.254
werkplaatsen (incl. parttimers)	7.170	7.018	6.838

Bron: RIBIZ

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Een concurrerende en duurzaam producerende agrarische sector in Zeeland.

- Het aantal SO per bedrijfstype in Zeeland stijgt met 1% per jaar.

Doel 2012 = nulwaarde 2008 + 4 %.

In onderstaande tabel staan de voorlopige cijfers voor 2012. De groei varieert per bedrijfstype. Voor de stand van zaken wordt uitgegaan van het gemiddelde voor alle bedrijfstypen (1e regel in de tabel). Op basis van onderstaande tabel blijkt dat de groei gemiddeld over alle bedrijfstypen in 2012 ten opzichte van de nulwaarde 2008 13 % is. Dus meer dan de vereiste 4%. Dit komt door een sterke groei in 2009 en 2012. De economische omvang van agrarische bedrijven in de periode 2011-2012 is echter niet toegenomen maar hetzelfde gebleven, waarschijnlijk door de economische recessie.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alle bedrijfstypen	155	165	179	175	175
Akkerbouw bedrijven (groep)	108	114	121	120	117
Tuinbouw bedrijven (groep)	519	604	656	619	646
Blijvendeteelt bedrijven (groep)	199	195	246	248	255
Graasdier bedrijven (groep)	123	128	130	140	142
Hokdier bedrijven (groep)	496	511	592	599	681
Gewas combinaties (groep)	177	182	206	195	202
Veeteelt combinaties (groep)	397	249	370	418	363
Gewas/vee combinaties (groep)	126	137	147	141	166

- Het stabiliseren van het aantal landbouwgerelateerde bedrijven en werknemers in Zeeland op het niveau van 2008.

In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de afgelopen jaren. Ten opzichte van de nulwaarde in 2008 is in 2011 het aantal bedrijven toegenomen met 1,8 % en het aantal arbeidsplaatsen met 0,5 %.

	2008	2009	2010	2011
aantal bedrijven	1.247	1.267	1.254	1.269
werkplaatsen (incl. parttimers)	7.170	7.018	6.838	7.209

Bron: RIBIZ

Het aantal SO gemiddeld over alle bedrijfstypen in Zeeland is in 2012 gelijk gebleven en niet gestegen ten opzichte van 2011. Echter gerekend van 2008 (nulwaarde) is in 2012 het aantal SO gemiddeld over alle bedrijfstypen gestegen met 4 % per jaar.

Het aantal landbouwgerelateerde bedrijven en werknemers in Zeeland is toegenomen ten opzichte van het niveau van 2008 met 2 % respectievelijk 0,5 %.

110102 Visserij

Het Zeeuwse visserij- en aquacultuurcluster pakt met kracht de veranderingen op, die de veranderende maatschappelijke inzichten en omstandigheden stellen aan een duurzaam opererende economische sector. Het handhaaft en bouwt - waar mogelijk - zijn concurrentiepositie verder uit.

Visserij en aquacultuur:

- De directe werkgelegenheid in de visserij- en aquacultuursector is in 2012 minimaal op hetzelfde niveau als in 2008, namelijk 1.790 arbeidsplaatsen (actuele nulwaarde 2010 is 1.880 arbeidsplaatsen, bron RIBIZ).
- In 2012 is minimaal één nieuwe schelpdiersoort in cultuur of onderzoek.
- Een nieuwe economische sector gericht op de binnendijkse kweek van aquatische organismen krijgt verder gestalte door de vestiging van twee nieuwe bedrijven (dus van 10 naar 12) en een

verhoging met 30% van de binnendijkse productie. In 2008 kent onze provincie vier zeeakraalkwekers met een productie van 30 ton zeeakraal, drie viskwekers met een productie van 200 ton en drie zagerkwekers (20 hectare) met een productie van 150 ton.

Doel 2012:

- De directe werkgelegenheid in de visserij- en aquacultuursector is in 2011 minimaal op hetzelfde niveau als in 2008 (1.790 arbeidsplaatsen, bron RIBIZ).
- Een nieuwe economische sector gericht op de binnendijkse kweek van aquatische organismen krijgt verder gestalte door de vestiging van een nieuw bedrijf (dus van 10 naar 11) en een verhoging met 10% van de binnendijkse productie.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

- De directe werkgelegenheid in de visserij- en aquacultuursector bedroeg in 2012 1.888 fte. Vooral in de visverwerking en visgroothandel werd groei gerealiseerd (bron: RIBIZ).
- Eén nieuw bedrijf op commerciële schaal is in 2011 opgestart. Binnen het koepelproject Zeeuwse Tong is sprake van drie afzonderlijke pilotbedrijven waarbij meerdere Zeeuwse ondernemers betrokken zijn. Begin 2013 zal in Zeeland het eerste commerciële broedhuis voor vis worden opgericht. Verschillende bestaande ondernemers hebben de bedrijfsvoering uitgebreid (Topsy Baits) of staan op het punt dit te doen.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Landbouw en visserij	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	3.164	2.856	2.823	33
baten	-900	-1.500	-1.517	17
resultaat voor bestemming	2.264	1.356	1.305	51
toevoeging reserve	0	0	0	0
onttrekking reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	2.264	1.356	1.305	51

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 12

Onderwijs

Inleiding

Provincies hebben op het gebied van onderwijs geen wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden. In Zeeland bestaat echter traditiegetrouw een grote verbondenheid tussen de Provincie en het onderwijsveld. In Zeeland willen we kwalitatief goed, inspirerend en betaalbaar onderwijs ten behoeve van de bevolking en het bedrijfsleven. Goed onderwijs is immers een belangrijke vestigingsfactor voor inwoners, jeugd, werknemers en bedrijven. Met ons economisch beleid nemen we ook onze verantwoordelijkheid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. Onderwijs behoort dan ook tot de kerntaak van de Provincie Zeeland op ruimtelijk-economisch gebied.

In de in december 2007 door Provinciale Staten vastgestelde onderwijsnota voor 2008-2011 Onderwijs in de Provincie Zeeland, dé OnderwijsAgenda zijn vijf thema's benoemd:

- kwaliteit en resultaten van het onderwijs
- de leerling centraal
- aansluiting en samenwerking
- werken en leren
- ontplooiing en ontwikkeling

Aan elk thema zijn één of meerdere concrete ambities verbonden die door projecten gerealiseerd worden.

Dé OnderwijsAgenda loopt ten einde. Een aantal zaken zal van invloed zijn op het nieuwe provinciale beleid ten aanzien van onderwijs:

1. Het collegeprogramma 2011-2015 "Stuwende krachten" (inclusief bezuinigingen en kerntakendiscussie)
2. Het onderwijsbeleid wordt geïntegreerd in het nieuw op te stellen economisch beleidsplan "De economische agenda 2012-2015". Conform uw besluit van 8 juli 2011. De beleidsambities met betrekking tot het onderwijs zullen in de toekomst meer dan voorheen worden gerelateerd aan de doelstellingen en ambities van het economisch beleid
3. Het programma Kerend Tij
4. De (tussentijdse) evaluatie van dé OnderwijsAgenda (september 2011)

Ad 1 Stuwende Krachten

Naar aanleiding van het nieuwe collegeprogramma ligt het voor de hand om de voorbereidingen voor het nieuwe onderwijsbeleid integraal op te pakken met de voorbereidingen van het nieuwe economisch beleid, de Economische Agenda voor Zeeland.

Gezien de economische focus van het collegeprogramma Stuwende Krachten zal de focus van het onderwijsbeleid daarmee ook meer komen te liggen op de economische componenten van het onderwijs. De sociale componenten van het onderwijs verdwijnen naar de achtergrond en behoren meer tot de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen en andere overheden.

Ad 3 Kerend Tij

Omdat er in Zeeland de afgelopen jaren om diverse redenen een aantal onderwijsinstellingen in financiële problemen dreigde te komen, heeft de toenmalige minister van onderwijs in 2009 – mede naar aanleiding van gesprekken met de Provincie Zeeland – de Taskforce Zeeland de opdracht gegeven om advies uit te brengen over de toekomst van het Zeeuwse onderwijs.

In het voorjaar van 2010 is het adviesrapport Kerend Tij gepresenteerd en is de heer mr. E.M. d'Hondt door de Zeeuwse partners voorgedragen als Onderwijs Autoriteit Zeeland.

Onder leiding van de Onderwijs Autoriteit is gestart met een vijfjarige pilotproject dat als resultaat moet

hebben:

- Een duurzame, samenhangende voorzieningenstructuur voor beroeps- en hoger onderwijs
- Kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod, mede afgestemd op de behoefte van het regionale bedrijfsleven en de regionale non-profitsector
- Doorlopende leerlijnen tussen vmbo, mbo en hbo, met als resultaat het behoud van Zeeuwse leerlingen voor Zeeland en een optimaal leerrendement
- Onderwijsarrangementen gericht op "leven lang leren"
- Versterkt regionaal toegepast onderzoek

Ad 4 Tussentijdse evaluatie

Een belangrijke conclusie uit de (tussentijdse) evaluatie van dé OnderwijsAgenda 2008-2011 luidde "Leg de focus op die ambities uit dé OnderwijsAgenda die raakvlakken hebben met Kerend Tij en meer gericht zijn op de economische en infrastructurele kant van het onderwijs".

Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. Een afschrift wordt ter informatie verzonden aan de commissie van Provinciale Staten.

In lijn met de provinciale kerntaken hebben Provinciale Staten vastgesteld om het nieuwe onderwijsbeleid integraal op te pakken met de voorbereidingen van en te integreren met de nieuwe Economische agenda 2012-2015. De beleisambities met betrekking tot het onderwijs zullen in de toekomst meer dan voorheen worden gerelateerd aan de doelstellingen en ambities van het economische beleid. Zolang er geen nieuw beleid voor onderwijs is vastgesteld, blijft het onderliggende beleid overeind, waardoor het mogelijk blijft om activiteiten – zoals bijvoorbeeld geïnitieerd in het kader van Kerend Tij – ook in 2012 mede te ondersteunen. Dit is ook voorgesteld in de voortgangsrapportage van de OnderwijsAgenda 2008-2011 die in september 2011 door Provinciale Staten is vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

De Provincie Zeeland acht het van groot belang dat er in Zeeland goed, kwalitatief en inspirerend onderwijs is voor de gehele Zeeuwse bevolking. Van belang is daarbij zonder meer dat het onderwijs/de opleidingen in relatie worden gebracht met economische ontwikkelingen. Goede onderwijsvoorzieningen en een voortdurende interactie tussen onderwijs en het bedrijfsleven is één van de voorwaarden voor een gezonde economie. De uitwisseling van kennis en kunde tussen onderwijs en ondernemers leidt daarbij tot nieuwe economische impulsen. Tevens is het van belang dat er goede samenwerking en afstemming is op het snijvlak onderwijs en de beleidsvelden jeugdzorg, welzijn en cultuur.

De voortgang ten aanzien van het realiseren van de doelstellingen wordt ook bewaakt door de Stuurgroep OnderwijsAgenda; daarnaast is rondom iedere doelstelling een werkgroep (aanjaagteam) geformeerd met de taak (mede)zorg te dragen voor de realisering van de desbetreffende doelstelling. De beide gremia worden ondersteund door de Provincie Zeeland.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1201:

Kwaliteit en resultaten van het onderwijs:

Het sturen en borgen van de kwaliteiten en de resultaten van het onderwijs.

1202:

Doorlopende ontwikkelingslijnen:

Het tot stand brengen van een soepele samenwerking en aansluiting tussen de onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijsinstellingen en hun omgeving (zorginstellingen, overheden, bedrijfsleven, Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en voor- en naschoolse opvangvoorzieningen).

1203:

Werken en leren:

Zorgen voor een adequate voorbereiding van scholieren op de arbeidsmarkt. In samenwerking met

Wat hebben we bereikt?

Effect

Kwaliteit en resultaten van het onderwijs:
Het sturen en borgen van de kwaliteiten en de resultaten van het onderwijs.

Doelstelling(en)

120101 Versterken Zeeuwse onderwijsinfrastructuur

Het versterken van de Zeeuwse onderwijsinfrastructuur wordt, binnen de context van Kerend Tij, nadrukkelijk gepositioneerd als een noodzakelijke randvoorwaarde voor de sociaaleconomische ontwikkeling Zeeland.

Indicator:

Het plan van aanpak "drie van vijf" (periode augustus 2012 - juli 2013) is in de eerste helft van 2012 opgesteld (door de onderwijs autoriteit Zeeland).

Het concept plan van aanpak "twee van vijf" (periode augustus 2011 - juli 2012) is beschikbaar. Er is in die periode gewerkt conform dit plan van aanpak.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Er is in 2012 gewerkt conform dit plan van aanpak. Het plan van aanpak 3 is door Onderwijs Autoriteit Zeeland gepresenteerd aan het onderwijsveld. (Zie ook inleiding ad 3. Kerend Tij.)

120102 Samenhangend stelsel onderwijsvoorzieningen

Er is een samenhangend stelsel van onderwijsvoorzieningen, van primair tot en met hoger/wetenschappelijk onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, gedragen door onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en overheden.

Indicator:

In 2012 hebben alle onderwijsvoorzieningen in Zeeland op horizontaal niveau, per onderwijstype, een overleg-gremium.

Uit de nulmeting in 2009 blijkt dat het primair onderwijs, het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs op horizontaal niveau over een overleg-gremium beschikken.

Sinds 2010 is er ook in het hoger- en wetenschappelijk onderwijs een overlegpodium.

- In het primair onderwijs is er sprake van het Platform Primair Onderwijs Zeeland (PPOZ).
- Het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs kennen het (VO-)schoolleidersoverleg.
- Het hoger- en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek komt onder voorzitterschap van de gedeputeerde onderwijs minimaal twee maal per jaar in vergadering bijeen om kennis tussen de leden te delen en de wetenschappelijke/academische samenwerkingsrelaties in Zeeland te versterken.

In 2012 is het streven om deze resultaten te borgen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In 2012 zijn deze resultaten geborgd. Per 1 januari 2013 wordt een extern voorzitter van de Wetenschappelijke Raad Zeeland benoemd.

Effect

Doorlopende ontwikkelingslijnen:

Het tot stand brengen van een soepele samenwerking en aansluiting tussen de onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijsinstellingen en hun omgeving (zorginstellingen, overheden, bedrijfsleven, Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en voor- en naschoolse opvangvoorzieningen)

Doelstelling(en)

120201 Samenwerken om voortijdige schoolverlaters te voorkomen

In Zeeland werken de onderwijsinstellingen, Regionale Meld- en Coördinatiepunten (RMC's), leerplichtambtenaren, overheden, Centra voor Werk en Inkomen (CWI's), zorgaanbieders, ondernemers en ouders samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

Indicator:

Het aantal Zeeuwse jongeren dat met een vervolgopleiding start en deze binnen het eerste jaar alweer vroegtijdig verlaat is bij de meting in 2012 ten opzichte van 2008 met 10% gedaald.

Uit het schoolverlatersonderzoek van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) dat in najaar van 2008 in de provincie Zeeland is gehouden blijkt dat één op tien Zeeuwse jongeren die met een vervolgopleiding gestart is deze binnen het eerste jaar alweer vroegtijdig heeft verlaten.

Het voornemen bestaat om het ROA opdracht te geven om het schoolverlatersonderzoek in het schooljaar 2011-2012 te herhalen om resultaat te meten.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) heeft in het najaar van 2011 een vervolgonderzoek gedaan. Het gros van de Zeeuwse jongeren dat met een vervolgopleiding is gestart, volgt deze anderhalf jaar later nog steeds. Dit geldt zeker voor de gediplomeerden van het mbo-BOL (86%) en het mbo-BBL (82%).

Van de mbo-BBL-gediplomeerden heeft daarnaast zo'n 17% alweer een verdergaand diploma behaald. Bij de HBO-ers (die vaak een éénjarige mastersopleiding volgen) is het zelfs bijna 30%. Uitval uit de vervolgopleiding is vooral zichtbaar bij de gediplomeerden van het mbo-BOL.

Tot slot valt op dat de Zeeuwse mbo-BBL-gediplomeerden aanzienlijk minder vaak in de vervolgopleiding uitvallen dan hun studiegenoten in andere provincies. Uit het onderzoek in 2008 bleek dat één op de tien Zeeuwse jongeren die met een vervolgopleiding startte, deze binnen het eerste jaar alweer vroegtijdig verliet. Het beeld uit de tweede meting: 11% van de mbo-BOL-leerlingen stopt binnen een jaar, 1% van de mbo-BBL-leerlingen en 6,5% van de hbo-studenten.

Effect

Werken en leren:

Zorgen voor een adequate voorbereiding van scholieren op de arbeidsmarkt. In samenwerking met onderwijs, overheid en ondernemers projectmatig en concreet werken aan de verbetering van de Zeeuwse kenniseconomie (Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie)

Doelstelling(en)

120301 Scholieren voorbereiden op de arbeidsmarkt

Zorgen voor een adequate voorbereiding van scholieren op de arbeidsmarkt.

60% van de Zeeuwse VO-scholen en beroepsopleidingen werken in 2012 op gestructureerde wijze samen aan de beroepenoriëntatie van Zeeuwse leerlingen.

Indicator:

In 2012 is 80% van de VO-schoolleiders tevreden over de geboden LOB-activiteiten in hun onderwijsinstelling.

In het schooljaar 2011/2012 verricht Scoop hiertoe een onderzoek.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

In het schooljaar 2011/2012 heeft Scoop hiertoe een onderzoek verricht. Geen van de VO-schouilleiders is ontevreden over de de aangeboden LOB-activiteiten. Tweederde van de schouilleiders is tevreden. Eénderde deel gaf als antwoord neutraal.

Loopbaanoriëntatie is in beweging in Zeeland. Tweederde van de scholen is van plan om hun huidige LOB-systeem in de komende vijf jaar te veranderen.

120302 De doorstroom van VMBO - MBO - HBO optimaliseren

Doel is om te komen tot efficiëntere leeroutes tussen vmbo, mbo en hbo, vermindering van uitval en vergroting van het aandeel mbo-4 gediplomeerden dat voor een hbo-opleiding kiest op de Hogeschool Zeeland.

Indicator:

In 2012 is het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters met 40% gedaald ten opzichte van 2008. Uit de uitgevoerde nulmeting in 2009 blijkt dat het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in Zeeland in de periode schooljaar 2005/2006 tot en met het schooljaar 2009/2010 met 24% is gedaald tot 3,2%. De streefwaarde voor het schooljaar 2011/2012 is 2,4%.

Indicator:

Het percentage hoog opgeleide Zeeuwen stijgt van 22% in 2010 naar 23% in 2012.

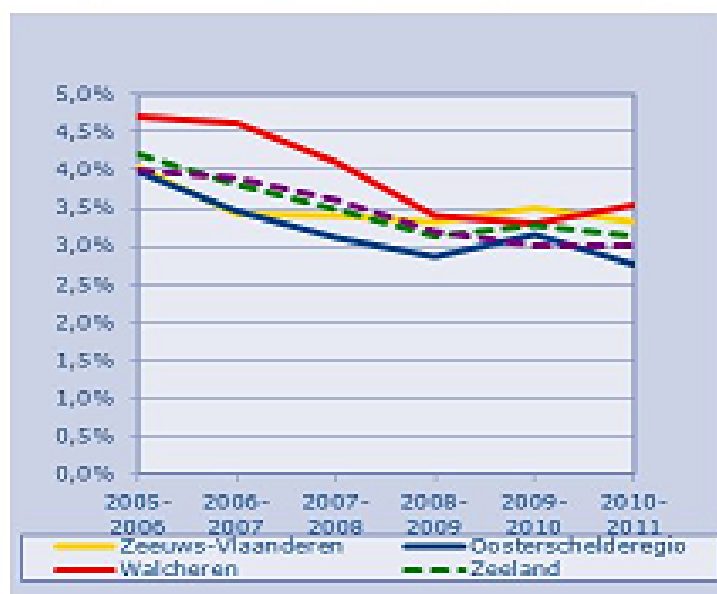
Het percentage hoog opgeleide Zeeuwen is sinds 2005 tot 2010 3,6% gestegen, van 18,4% naar 22%. In Zeeland zijn minder hoog opgeleiden dan in Nederland (22% versus 27,8%).

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

Het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in Zeeland is in de periode 2005/2006-2010/2011 gedaald van 4,2% naar 3,1%.

Voortijdig schoolverlaters (bron: www.aanvalopschooluitval.nl)

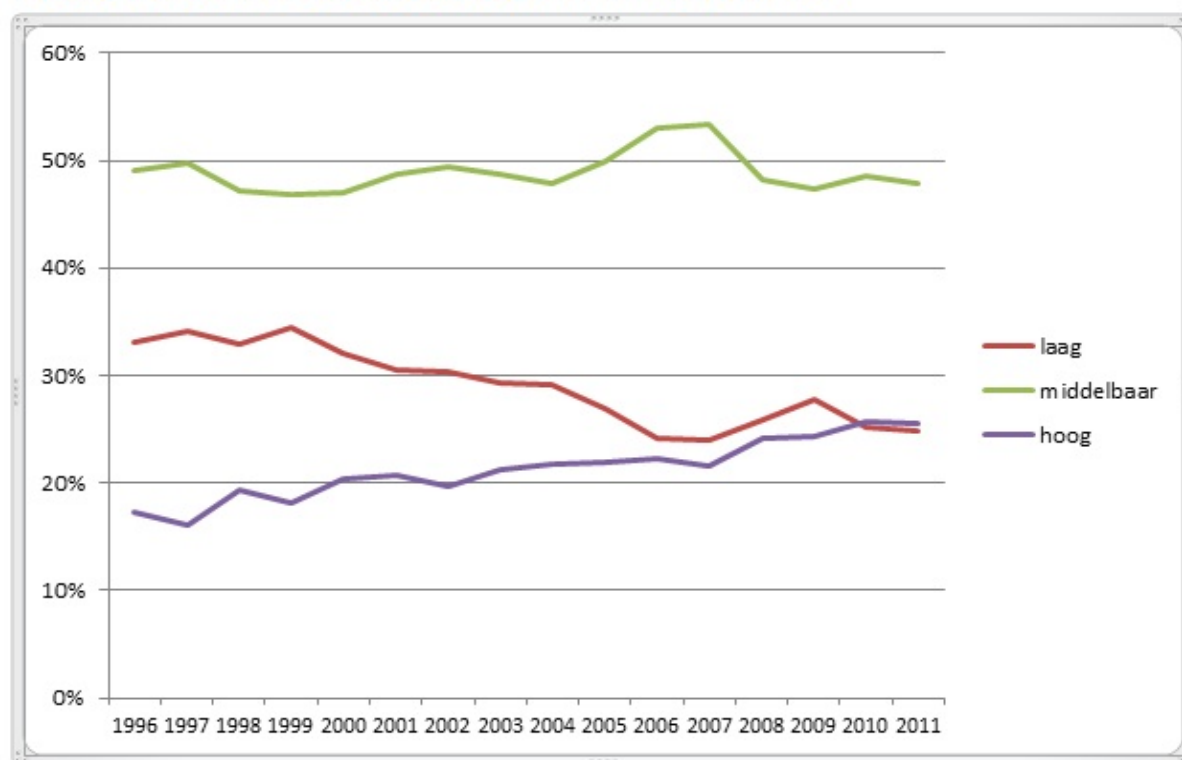

Tabel % nieuwe voortijdig schoolverlaters

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Zeeuws-Vlaanderen	4,0	3,4	3,4	3,3	3,5	3,3
Oosterschelde	4,0	3,5	3,1	2,9	3,1	2,8
Walcheren	4,7	4,6	4,1	3,4	3,3	3,5
Zeeland	4,2	3,8	3,5	3,1	3,3	3,1
Landelijk	4,0	3,9	3,6	3,2	3,0	3,0

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau van de Zeeuwse beroepsbevolking van 1996 tot 2011 (%), Bron: CBS

Vergeleken met Nederland heeft Zeeland weinig inwoners met een hbo- of wo-diploma. Van de beroepsbevolking in Zeeland heeft 25% een hbo- of wo-diploma. In Nederland ligt dit percentage op 34%. Zeeland kent meer laag- en middelbaar opgeleiden dan de rest van Nederland. De algemene trend dat het opleidingsniveau van de Nederlandse beroepsbevolking stijgt, lijkt ook op te gaan voor Zeeland. Bovenstaande figuur toont de ontwikkeling van het opleidingsniveau van de Zeeuwse beroepsbevolking. Het aandeel laag opgeleiden is, na een korte toename tussen 2007 en 2009, al jaren dalende en het aandeel hoog opgeleiden neemt vrijwel continu toe. Het percentage hoog opgeleiden is in Zeeland in 2010 voor het eerst groter dan het percentage laag opgeleiden.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Onderwijs	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	3.061	2.361	2.348	13
baten	-26	-281	-298	17
resultaat voor bestemming	3.035	2.080	2.050	30
toevoeging reserve	0	500	500	0
onttrekking reserve	-39	-39	-39	0
resultaat na bestemming	2.996	2.541	2.511	30

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Programma 13

Mobiliteit

Inleiding

Het programma Mobiliteit richt zich op de uitvoering van het provinciale mobiliteitsbeleid, en het kwaliteitsbeleid voor de provinciale (vaar)wegen; dat geschiedt op basis van landelijk geformuleerd beleid en het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan Zeeland (PVVP).

Het huidige PVVP is in het najaar van 2008 door Provinciale Staten vastgesteld en heeft een looptijd tot 2015. Sinds 2008 hebben de nodige ontwikkelingen plaats gevonden. In het voorjaar van 2011 is het nieuwe collegeprogramma Stuwende krachten vastgesteld. Een goede infrastructuur en een goede bereikbaarheid voor Zeeland acht het college van groot belang. Daarnaast wil het college investeren in onderhoud van wegen. Naast bereikbaarheid staat verkeersveiligheid die centraal in het provinciale mobiliteitsbeleid. Nieuw beleid op deelterreinen van het PVVP is geformuleerd voor verkeersveiligheid (Beleidsplan verkeersveiligheid 2010 – 2020), goederenvervoer (beleidsplan goederenvervoer 2012 – 2018). Recent is ook de kadernota Openbaar Vervoer vastgesteld als aanzet naar een nieuw beleid voor het Openbaar Vervoer in Zeeland.

Voor het wegenbeheer wordt vergaande samenwerking met het Waterschap Scheldestromen en andere wegbeheerders nagestreefd, mits deze samenwerking (financiële) voordelen oplevert. In dat kader is van belang wat de evaluatie van de Wet Herverdeling Wegen oplevert voor Zeeland; die wordt naar verwachting in 2013 ingediend. Ook op Rijksniveau is nieuw beleid geformuleerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) als opvolger van de nota mobiliteit. Voorts is een nieuw omgevingsplan vastgesteld en een economische agenda.

In het kader van de beleidscyclus is in 2012 een voortgangsrapportage PVVP opgesteld. Nieuwe ontwikkelingen en nieuw beleid nopen tot het kritisch bekijken van de uitvoering van het PVVP en de daarin opgenomen doelstellingen. De doelstellingen zijn deels behaald en deels aangescherpt; een deel behoeft meer aandacht. Het PVVP biedt de komende jaren voldoende basis om met het mobiliteitsbeleid invulling te geven aan nieuwe ontwikkelingen.

In de tweede helft van 2015 zal een nieuw PVVP aan Provinciale Staten worden voorgelegd. In de tussentijd vindt een accentverschuiving plaats om scherpere afwegingskaders te ontwikkelen en de schaarser wordende middelen in te zetten. Dit gebeurt langs de lijnen netwerken, gebiedsprofielen en reiziger/gedrag. Op basis van de uitgewerkte pijler netwerken (netwerken zijn er voor auto, fiets, OV en goederenvervoer) kunnen toekomstige investeringen beter worden afgewogen.

Wat willen we bereiken?

Over de beleidseffecten en beleidsdoelen uit dit programma zal worden gerapporteerd in jaarrapportages aan GS voor de verschillende thema's, die in de loop van het jaar na afloop van het begrotingsjaar beschikbaar komen. Er zijn jaarrapportages voor de Fiets, Openbaar Vervoer, Goederenvervoer en Verkeersveiligheid. Een kopie van de jaarrapportages wordt ter kennisname gestuurd aan de commissie Economie en Mobiliteit van Provinciale Staten.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1301:

Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.

1302:

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een

Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.

1303:

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.

1304:

Goederenstromen in Zeeland worden zoveel mogelijk afgewikkeld via duurzame vervoerswijzen: binnenvaart, shortsea, spoor en/of buisleidingen.

1305:

De afstemming tussen maatregelen op het gebied van auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer (oftewel het mobiliteitsbeleid) krijgt gestalte via samenwerking met Rijk, waterschappen en gemeenten.

1306:

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.

1307:

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkels. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande.

1308:

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

Beleidsthema's daarbij zijn:

- Veiligheid
- Bereikbaarheid
- Comfort
- Aanzien
- Leefbaarheid
- Milieu

1309:

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitings-wegen in beheer bij de provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

De beleidseffecten en beleidsdoelen uit dit programma zijn ook opgenomen in de Monitor PVVP Zeeland.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto

Doelstelling(en)

130101 Een zo optimaal mogelijk bereikbaar wegennetwerk

De hoofddoelstelling is een optimaal bereikbaar netwerk waarbij:

- Vanuit héél Zeeland het hoofdwegennet binnen maximaal 10 kilometer te bereiken blijft;
- Op het hoofdwegennet geen structurele vertraging optreedt. Indicator: de verhouding tussen intensiteit en capaciteit in de spits is niet hoger dan 0,8 (2008 niet hoger dan 0,8);
- Diverse bereikbaarheidsprojecten worden gevormd waarvan de belangrijkste zijn de N62 bestaande uit de opwaardering van Sloe - (2014) en Tractaatweg (2015) en de tunnel bij Sluiskil (2015).

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

- De eerste doelstelling is vrij statisch en op korte termijn nauwelijks te beïnvloeden. Bovendien is de term hoofdwegennet diffuus. Inmiddels is in 2012 vanuit het programma Infrastructuur van het ROVZ gewerkt aan een nieuwe wegcategorisering voor buiten de kom. Daarbij wordt niet langer gebruikt gemaakt van de wat diffuse term 'hoofdwegennet', maar wordt uitgegaan van een uniforme indeling in wegcategorieën namelijk Stroomwegen, Gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Bij Stroomwegen wordt dan nog onderscheid gemaakt tussen nationale stroomwegen en regionale stroomwegen. De indeling in wegcategorieën is enerzijds gebaseerd op de bereikbaarheid van economische centra en omvang van bevolkingskernen en anderzijds op de tijd die nodig is om op een weg van een hogere categorie te komen. Na verdere inspraak en uitwerking zal het nieuwe categoriseringsplan de eerste helft van 2014 bestuurlijk worden vastgesteld.
- In Zeeland is een beperkt aantal plaatsen waar sprake is van structurele vertraging. Deze vertragingen treden veelal op bij knooppunten van wegen en kruisingen met waterwegen. De vertragingen doen zich veelal voor tijdens de spitsperiode of in het geval van brugopeningen zoals bij Sluiskil. De vertragingen bij verschillende onderdelen van de N62 zullen naar verwachting in 2016 tot het verleden behoren. Daarvoor nog zal de vernieuwde N62 zijn gerealiseerd. Onverminderd ernstig zijn ook de vertragingen die zich voordoen bij de toegangswegen van Goes, met name in de ochtend- en avondspits. Gestreefd wordt naar een nieuwe zuidelijke aansluiting op de A58 met aansluitende wegen. De dekking vormt met name vanwege de onzekerheid omtrent de Rijksbijdrage, nog een knelpunt. In 2012 is op dit punt geen vooruitgang geboekt.

In 2012 is onderzoek gestart naar een tweetal andere bereikbaarheidsknelpunten die gelegen zijn op de midden Zeeland route. Allereerst de Deltaweg Goes tot aan Zierikzee waarbij tevens enkele kleinschalige verbetermaatregelen zijn gepresenteerd.

Voor het traject Bruinisse – Hellegatsplein is bijgedragen aan een onderzoek naar de sociaal economische effecten van upgradering van de N59.

- Het belangrijkste infrastructuurproject gericht op verbetering van de bereikbaarheid in de provincie Zeeland is ongetwijfeld de N62. Het project N62 bestaat in feite uit drie deelprojecten namelijk de Sloeweg, tunnel Sluiskil en de Tractaatweg. De actuele stand van zaken van deze projecten wijzigt snel. Over deze projecten wordt daarom jaarlijks in januari via het Actieprogramma PVVP Zeeland specifieke op maat gesneden informatie verstrekt.

Effect

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig

Doelstelling(en)

130201 Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer

- Er is in Zeeland 100 procent dekkingsgraad van Openbaar Vervoer in de kernen met minimaal oproepafhankelijk vervoer;
- Het streekvervoer is in 2015 integraal toegankelijk. Vanaf 2010 wordt de dienstverlening uitgevoerd door lagevloerbussen. In datzelfde jaar zijn in ieder geval de knooppunten en vitale

halten van het streekvervoer aangepast. In de periode 2011 tot en met 2014 zullen de overige halten uit het halteplan worden aangepast.

Indicator:

Aandeel toegankelijke bussen volgens CROW-normen (Kennisplatform voor infrastructuur en verkeer en vervoer) en klantwaardering toegankelijkheid OV. Doelstelling 2012: handhaven minimaal 8,0. (2010 = 8,5)

- Afvaarten van de Fast Ferry Vlissingen-Breskens vinden plaats conform de vastgestelde dienstregeling. De betrouwbaarheid van de dienstverlening over een geheel jaar gemeten bedraagt tenminste 97 procent (2010: 98,4%).
- Voor het Fietsvoetveer wordt dit jaar een beheerplan opgesteld waarmee de relatie kwaliteit - budget inzichtelijk wordt gemaakt.
- Het OV-gebruik neemt ten opzichte van 2008 toe met 2% per jaar over de periode 2009 tot en met 2012.

Indicator:

Reizigerskilometers per concessiegebied (bron: klantenbarometer). (2009 index 115,4 ten opzichte van 2000, geeft 2012 index van +/- 122,5 ten opzichte van 2000)

- Aantal reizigers Fast Ferry Vlissingen - Breskens

Indicator:

Aantal passagiers (2010=653.364) Het streven is in 2012 een groei van 2% te bereiken (=680.000 reizigers).

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

- Sinds 1-1-2009 zijn alle kernen (uitgezonderd enkele recreatieve kernen) aangesloten op het reguliere Openbaar Vervoer
- Naast lage-vloerbussen (grote bussen) worden ook kleine bussen (8-persoons) ingezet; deze hebben geen lage vloer, maar zijn wél rolstoeltoegankelijk (lift); dit is conform de concessievoorwaarden. Wettelijk wordt geregeld dat in 2016 het stads- en streekvervoer integraal toegankelijk is. Hiervan profiteren, naast mensen met een beperking, ook de overige reizigers. In de praktijk betekent dit de inzet van lage vloerbussen, het verhogen van halten en een gerichte dienstverlening via communicatie en voorlichting. De inzet van lage vloerbussen wordt geregeld via de concessieverlening en is met ingang van 2010 gegarandeerd. Het verhogen van halten is een taak van de wegbeheerders (naast de provincie met name de gemeenten). Het Rijk heeft hiervoor extra middelen ter beschikking gesteld, waarmee de in aanmerking komende halten (ongeveer 40%) kunnen worden gesubsidieerd.

In 2007 is het Implementatieplan Toegankelijkheid opgesteld. De subsidieregeling is in 2009 vastgesteld en de daadwerkelijke uitvoering door de wegbeheerders is in 2010 van start gegaan. Eind 2010 moest de eerste fase zijn afgerond (knooppunthalten en halten bij 'vitale' bestemmingen). De tweede fase loopt tot en met 2016 (halten in kleine kernen en halten met wijkfunctie in grotere kernen).

In 2011 is geconstateerd dat de haltennorm van het CROW niet duidelijk was en tot problemen leidde bij de uitvoering. Besloten is dat er een nieuwe (Zeeuwse) haltennorm dient te komen, welke inmiddels is vastgesteld. Halten die naar verwachting ook in de nieuwe concessie worden aangedaan, worden ingericht volgens de Zeeuwse haltennorm. CROW werkt momenteel aan nieuwe richtlijnen voor toegankelijke halten

- Het betrouwbaarheidspercentage van het aantal afvaarten bedroeg in 2011 97,1% en komt boven de gestelde norm uit
- Het aantal reizigerskilometers is in 2011 ten opzichte van 2010 met 1,4% toegenomen
- De ontwikkeling van het aantal passagiers op de Fast Ferry is als volgt:

jaar	2008	2009	2010	2011	2012
voetgangers	451.255	462.296	456.242	451.018	416.240
fietzers	176.447	204.168	197.122	215.136	212.409
totaal	627.702	666.464	653.364	671.654	628.649
% toe-/afname		6,2%	-2,0%	2,8%	-6,4%

Fluctuaties in het totaal aantal passagiers is in de zomermaanden met name afhankelijk van de weersomstandigheden.

Effect

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt

Doelstelling(en)

130301 Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat

Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets - vooral ten opzichte van de auto - op korte afstanden (< 7,5 kilometer) en in de recreatieve gebieden versterkt, waardoor inwoners en bezoekers van de provincie Zeeland méér gaan fietsen.

Het aandeel fiets in ritten korter dan 7,5 kilometer dient minimaal te worden gehandhaafd op 35% (2009 = 40,3%).

Verdere indicatoren:

- Realisering ontbrekende fietspaden bij provinciale 80 km/uur wegen terugbrengen in 2012 naar 0 kilometer (2010 nog 3,85 kilometer): N665, Nisse tot N666 (2011) en N 656, Oud Vossemeer - Broeksedijk (2012)
- Verbetering kwalitatief onvoldoende provinciale fietspaden (2010 nog 10,7 kilometer): N290 Rapenburg Tol - De Kraai (2013), N665, Lewedorp -Arnhemuiden (2014) en N689, Terhole - Kuitaart (2015)
- Gerealiseerde fietsinfrastructuur bij andere wegbeheerders met behulp van BDU-subsidie
- Gebruik fietshelmen door doelgroep (groep 1 t/m 4 basisschoolleerlingen)
- Het aantal fietsers (via een index getal) op het permanente fietsmeetnet dient, bij vergelijkbare weersomstandigheden, minimaal te worden gehandhaafd op het niveau van voorgaand jaar. (2010 'jaar van de fiets' is 0-meting)

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

In 2012 is het laatste tegelfietspad in beheer bij de provincie geasfalteerd. Het betreft het fietspad langs de Oostkade richting het pontje naar Sluiskil. Voor het overige zijn er geen fietspaden langs provinciale wegen aangelegd of gereconstrueerd.

Met ingang van 2013 wordt een programma in gang gezet voor de reconstructie van fietspaden die in slechte constructieve staat verkeren. De beleidsbeslissing is genomen fietspaden die het betreft in het vervolg in beton uit te voeren. Dit is meer duurzaam en verhoogt het comfort. In 2013 Vanuit de BDU wordt bijgedragen aan de fietsinfrastructuur van andere wegbeheerders. In 2012 hebben onderstaande projecten een bijdrage ontvangen:

Gemeente/Waterschap	fietspad	bedrag
Waterschap	Stoofweg Sint Annaland	€ 160.000
Waterschap	Wissenkerke-Geersdijk	€ 240.000
Middelburg	Fietsenstalling station	€ 48.000
Middelburg	Integraal programma fiets	€ 150.000
Terneuzen	Fietspad Koegorsstraat deel 2	€ 200.000
Waterschap	Fietspad Kloetingseweg	€ 45.000
totaal		€ 843.000

De ontwikkeling van het fietsverkeer wordt gemeten door ons permanent meetnet op fietspaden buiten de bebouwde kom. Dit moet representatief geacht worden voor het gebruik van de fietsinfrastructuur door zowel recreatieve als utilitaire fietsers. De ontwikkeling tussen 2007 en 2011 is dan als volgt:

Ontwikkeling van het fietsverkeer per dagsoort (geïndexeerd)

	2007	2008	2009	2010	2011
werkdag	100,0	98,9	99,5	98,0	97,5
zaterdag	100,0	94,3	100,0	92,4	93,8
zondag	100,0	89,2	85,8	82,4	87,1

Bron: Provincie Zeeland

De intensiteit van het fietsverkeer is naast een veelheid aan andere factoren sterk weersafhankelijk. Voor het recreatieve fietsverkeer zijn bovendien de weersomstandigheden tijdens de vakantieweken sterk van invloed.

Effect

Goederenstromen in Zeeland worden zoveel mogelijk afgewikkeld via duurzame vervoerswijzen: binnenvaart, shortsea, spoor en/of buisleidingen

Doelstelling(en)

130401 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis

Het realiseren van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland, en daarbij de randvoorwaarden scheppen voor de verdere versterking van de Zeeuwse economie met inachtneming van de kwaliteit van het milieu en landschap. Bij nieuwvestiging in de havengebieden is de ambitie om - via Zeeland Seaports - minimaal 50% van de aan- en afvoer over het water af te wikkelen.

Indicator:

- Modal-split zeehaven gebonden overslag Zeeland Seaports (enquête resultaten) (2010: 65%)
- Intensiteit vrachtverkeer kwaliteitsnetwerk goederenvervoer versus intensiteit vrachtverkeer overig hoofdwegennet.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Doelstelling van het nieuwe beleidsplan goederenvervoer 2012 – 2018 is handhaving van minimaal 65% vervoer over water van de zeehaven gebonden overslag. In 2012 is een meting verricht waarvan de gegevens in de loop van dit jaar beschikbaar komen. In 2013 zal een aantal nulmetingen worden uitgevoerd. Daarover zal bij de jaarrekening 2013 worden gerapporteerd. Voor de provincie Zeeland wordt het vrachtverkeer over de weg intensief gemeten. De laatste gegevens dateren van 2008. Overigens is het vrachtverkeer over de weg sinds het begin van de crisis fors gedaald. Sinds het 'topjaar' 2008 is het aantal vrachtauto's in 2009 sterk gedaald, met name op de trajecten van en naar het Sloegebied. Vanaf 2009 is de opgaande lijn weer ingezet, maar het niveau van 2008 is nog niet bereikt.

Ontwikkeling vrachtwagenintensiteiten belangrijkste punten hoofdwegennet > 12 meter

	2008	2009	2010	2011	2012	2007-2011
Oosterscheldekering	274	262	244	265	**	0,8%
Zeelandbrug; N256	920	879	870	871	788	-4,0%
Grevelingendam; N59	963	964	877	1.070	970	15,6%
Oesterdam; N659	169	156	152	159	148	-32,9%
Sloeweg; N62	2.577	2.207	2.306	2.382	2.259	* -6,4%
WST; N62	1.692	1.558	1.642	1.748	1.623	* 5,3%
N61 Braakman	781	792	787	805	813	3,5%

Tractaatweg;N62 Westdorpe	1.565	1.612	1.919	1.817	1.888	12,5%
A58; Krabbendijke	4.467	4.115	4.050	4.202	**	-3.1%
Kapellebrug; N290	823	864	705	706	667	-6,9%
Sluis; rondweg N253	379	365	365	359	363	-9,8%
Sas van Gent; Westkade N252	562	309	319	371	354	-35,5%
	15.172	14.082	14.236	14.755	9.873	
Zeehavenoverslag	33.278	28.799	32.968	35.520	33.993	

In 2012 is het kwaliteitsnet goederenvervoer nader ingevuld en verfijnd. Dit netwerk verbindt de belangrijkste economische centra bestaande uit bedrijventerreinen, grote winkelcentra en kassencomplexen met elkaar. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een bovenregionaal net, dat in Zeeland bestaat uit de A58 en de N62, een verbindend net bestaande uit de belangrijkste hoofdwegen en een ontsluitend net bestaande uit de wegen die aan het eind het bedrijventerrein ontsluiten.

Het streven is onder meer door het aanbieden van kwaliteit, een juiste bewegwijzering en soms het toepassen van ge- en verboden het vrachtverkeer te concentreren op het kwaliteitsnet goederenvervoer. Daarbij worden de overige wegen zo veel mogelijk gespaard.

Effect

De afstemming tussen maatregelen op het gebied van auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer (oftewel het mobiliteitsbeleid) krijgt gestalte via samenwerking met Rijk, waterschappen en gemeenten

Doelstelling(en)

130501 Samenwerking mobiliteitsbeleid met andere overheden

Met alle wegbeheerders vindt regelmatig (3 à 4 keer per jaar) bilateraal overleg over mobiliteit en verkeersveiligheid plaats. Daarnaast worden jaarlijks tenminste vier thematische werkateliers georganiseerd. Dit is een nieuwe invulling van de doelstelling dat heel Zeeland is afgedekt met gebiedsaanpakken of andere vormen van regionale samenwerking.

Indicator:

- aantal wegbeheerders waarmee structureel overleg plaatsvindt;
- aantal gevoerde overleggen;
- aantal georganiseerde werkateliers.

Doelstelling 2012: 100% dekking continueren.

Deze doelstelling is meer een invulling van de uitvoering van alle andere doelstellingen in het PVVP. Bij de tussentijdse rapportage in 2012 zal waarschijnlijk voorgesteld worden om deze doelstelling te schrappen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Relatiebeheerders hebben overleg gevoerd met de wegbeheerders. Daarnaast zijn er vele bilaterale overleggen gevoerd.

- Er wordt vrijwel dagelijks op allerlei mogelijke wijze (telefonisch, bilaterale bezoeken, bijeenkomsten, bestuurlijke overleggen, etc. etc.) met wegbeheerders overlegd.
- Werkateliers zijn gehouden voor:
 1. Logistieke landbouwroutes
 2. Beleidsplan fiets
 3. Beleidsplan goederenvervoer
 4. Beleidsplan openbaar vervoer

Op bestuurlijk niveau wordt 3 à 4 keer het Provinciaal Overleg Verkeer en Vervoer georganiseerd.

Effect

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt

Doelstelling(en)

130601 Minimaliseren negatieve effecten autoverkeer&infrastructuur

De verkeersleefbaarheid is te vertalen in beleid gericht op luchtkwaliteit, geluid, duisternis, ontsnippering en landschappelijke inpassing.

Indicatoren:

- concentraties fijn stof en NO₂ (stikstof) langs het hoofdwegennet in Zeeland
- geluid: zie doelstelling hoofdstuk milieu

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Er zijn in Zeeland geen overschrijdingen wat betreft de normen voor luchtkwaliteit. Geleidelijk aan wordt het voertuigpark voor zowel vracht als personenverkeer schoner.

Voor Rijkswegen is nieuwe geluidswetgeving ingevoerd en wetgeving voor provinciale wegen zal op termijn volgen. De essentie van de nieuwe wetgeving is dat gewerkt wordt met geluidsproductieplafonds die een betere bescherming voor de burgers bieden dan onder de oude wetgeving het geval was.

In 2013 wordt een geluidbelastingkaart gemaakt voor 120 km provinciale weg en een actieplan opgesteld voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dBL. Deze waarden worden jaarlijks door de Provincie bepaald.

Effect

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkelers. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande

Doelstelling(en)

130701 Voorkomen & verminderen aantal verkeersslachtoffers & -doden

Streefwaarden voor 2020

Voor de vier inhoudelijke programma's van het verkeersveiligheidsbeleid worden de volgende streefwaarden voorgesteld.

1. Duurzaam Veilige Infrastructuur

Zeeland beschikt over een duurzaam veilige verkeersinfrastructuur.

Indicatoren

- Het totale wegennetwerk alsmede de inrichting van alle Zeeuwse wegen wordt driejaarlijks getoetst aan duurzaam veilig-principes via audits. De eerste vindt plaats in 2012
- Het instrument audit is beschikbaar in 2012
- Op basis van de audits is in 2013 een gemeenschappelijke lijst met probleemwegen opgesteld
- Een gezamenlijk werkprogramma per jaar van en voor alle wegbeheerders is in 2013, op basis van voorgaande gemeenschappelijke lijst met probleemwegen, opgesteld en is in 2020 uitgevoerd

2. Permanente verkeerseducatie en voorlichting

Iedere Zeeuw heeft mogelijkheden om basiskennis, basisvaardigheden en basisattitudes aan te leren die nodig zijn voor een veilige verkeersdeelname.

Indicatoren:

- alle Zeeuwse basisscholen beschikken over het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL). (2010 = 62 van de 230 scholen)
- alle Zeeuwse middelbare scholen nemen deel aan het programma VerkeersEducatie Voortgezet Onderwijs (VEVO) (2010 = 23 van 25 scholen nemen deel)
- 30% (=5000) van de beginnende automobilisten volgt jaarlijks de terugkomcursus Trials
- Alle Zeeuwen ouder dan 70 jaar, wordt de mogelijkheid geboden tot:
 - het voeren van een adviesgesprek, met herhaling
 - het volgen van een opfriscursus autorijden
 - het volgen van een fietsvaardigheidstraining
- Alle Zeeuwen die een scootmobiel aanschaffen volgen een scootmobielcursus

3. en 4. Sensibilisering en verkeershandhaving

Bewust en onbewust risicovol verkeersgedrag wordt gecorrigeerd door de inzet van verkeershandhaving en campagnes.

Indicatoren:

Snelheid:

- 90% van de automobilisten houdt zich aan de snelheidslimiet op onveilige wegvakken en kruispunten op alle typen wegen. (Percentage van de automobilisten die zich houden aan de max. snelheid in 2010: 30 km wegen = 30%, 50 km wegen = 70%, 60 km wegen = 30%, 80 km wegen = 60% en 100 km wegen = 80%)
- Bij overschrijding van de maximum snelheid rijdt men niet meer dan 10 km te hard.

Rijden onder invloed van alcohol:

- het aantal overtreeders is met 50% gedaald tot maximaal 1,15% van alle automobilisten. (2010 = 2,4%)
- het aantal ernstige slachtofferongevallen is met 50% gedaald tot maximaal 10% van het totaal aantal ernstige ongevallen. (2010 = 15%)

Zelfbescherming:

- 90% van de fietsers voert een juiste verlichting (2010 = 65%)
- 95% van de auto-inzittenden voorin draagt de gordel en 90 % van de achterbankpassagiers (2010 = respectievelijk 90% en 70%)
- 95% van de jongste kinderen wordt vervoerd in een goedgekeurd kinderzitje. (2010 = 85%)
- 96% van de bromfietzers en passagiers draagt de helm (2010 = 96% van de bromfietzers en 84% van de passagiers).

Streefwaarden 2012

In het door ons college in 2011 vastgestelde monitorplan worden op basis van de SMART-doelen voor 2020 streefwaarden gefaseerd per jaar benoemd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Duurzaam Veilige Infrastructuur

Indicatoren

Werkafspraken geldend tot en met 2014 zijn gemaakt voor het programma Infrastructuur met alle wegbeheerders in Zeeland:

- Voor de categorisering van alle wegen buiten de bebouwde kom en de wegen van de gemeenten Middelburg en Hulst binnen de kom is een conceptkwaliteitstoets ontwikkeld
- Definitieve vaststelling van de kwaliteitstoets wegcategorisering buiten de bebouwde kom op basis van input uit vier regionale ambtelijke bijeenkomsten
- De kwaliteitstoets van de wegcategorisering buiten de bebouwde kom is uitgevoerd
- Pilot van de kwaliteitstoets van de wegcategorisering binnen de bebouwde kom in de gemeenten Borsele en Goes is uitgevoerd

2. Permanente verkeerseducatie en voorlichting

Indicatoren:

- In 2012 hadden 72 van de 230 Zeeuwse basisscholen het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL), een toename van 12 ten opzichte van 2010
- In 2012 namen 24 van de 25 Zeeuwse middelbare scholen deel aan het programma VerkeersEducatie Voortgezet Onderwijs (VEVO), een toename van 1 ten opzichte van 2010
- 2009-2012 hebben 1745 beginnende automobilisten meegedaan aan Trials in Zeeland (=10,5% van de beginnende bestuurders)
- Voor Zeeuwen ouder dan 70 jaar:
 - Er is een aanbod van VVN (Fietsveilig en fit). Afname is beperkt. Voor 2013 is er een aangepast aanbod. ROVZ maakt in 2013 een nieuw plan van aanpak fiets waarin dit onderwerp wordt meegenomen
 - Opfriscursus en adviesgesprek: er is een aanbod in de vorm van BReed Overleg Ouderen en Mobiliteit (BROEM), een landelijk initiatief van ANWB, Bovag-rij scholen en Veilig Verkeer Nederland. In de tweede helft van de beleidsperiode 2015-2020 zal aan dit onderwerp extra aandacht besteed worden
- De scootmobielcursus is opgezet als pilot in Zeeland in 2011. Gemeenten en ouderenbonden kunnen dit zelfstandig uitvoeren met het geëvalueerde product (Scootveilig) en ze kunnen subsidie hiervoor aanvragen (=50%); daarvan hebben zij in 2012 geen gebruik gemaakt. Vanwege gebrek aan menskracht en keuze van speerpunten is hier vanuit het ROVZ geen extra inzet op geplaatst

3. en 4. Sensibilisering en verkeershandhaving

Indicatoren:

(Cijfers over 2012 zijn niet in alle gevallen beschikbaar. De registratie van gegevens door de politie is onvolledig en dit is de laatste jaren op het hoogste politieke niveau onderwerp van discussie.)

Snelheid:

- Het percentage van de automobilisten dat zich houdt aan de snelheidslimiet was in 2012: 30 km wegen = 30%, 50 km wegen = 70%, 60 km wegen = 35%, 80 km wegen = 64% en 100 km wegen = 87%, een lichte toename dus bij de laatste drie categorieën ten opzichte van 2010
- De overschrijding van de maximum snelheid was in 2012 niet meer dan 10 km (gemeten met behulp van het snelheidsmeetnet)

Rijden onder invloed van alcohol:

- Het aantal overtreders was in 2011 nog steeds 2,4%, geen verbetering dus ten opzichte van 2010
- Er zijn geen recentere cijfers dan van ernstige slachtofferongevallen dan die van 2010 (5%)

Zelfbescherming:

- Er zijn geen recente cijfers bekend over het voeren van de juiste fietsverlichting (2010 = 65%)

- In 2011 droeg 91% van de auto-inzittenden voorin de gordel en 70 % van de achterbankpassagiers, een heel lichte toename ten opzichte van 2010
- Er zijn geen recente Zeeuwse cijfers bekend over het gebruik van goedgekeurde kinderzitjes door de jongste kinderen (2010 = 85%)
- Er zijn geen recente Zeeuwse cijfers over het dragen van de helm door bromfietzers en passagiers (2010: 96% van de bromfietzers, 84% van de passagiers)

Streefwaarden 2012

In het in 2011 opgestelde monitorplan zijn SMART-doelen voor 2020 benoemd. In een enkel geval zoals voor het programma infrastructuur zijn streefwaarden voor 2012 aangegeven. De meeste streefwaarden zijn echter geformuleerd in termen van gedragseffecten. Bij gedrag beïnvloedende interventies zijn substantiële effecten pas meetbaar na een langere periode en niet na 1 jaar.

Effect

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

Beleidsthema's daarbij zijn:

- Veiligheid
- Bereikbaarheid
- Comfort
- Aanzien
- Leefbaarheid
- Milieu

Doelstelling(en)

130801 Beheer en onderhoud conform beleids- en kwaliteitsprofiel

• Beheer en onderhoud uitvoeren conform het door Provinciale Staten gekozen beleid- casu quo kwaliteitsprofiel.

Indicator:

Eind 2011 is de systematiek voor de monitoring van het beheerplan beschikbaar. Dit is conform hetgeen onder 3.1 kwaliteitsbeleid infrastructuur is opgenomen.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Onderhoud wordt uitgevoerd conform het kwaliteitsprofiel. Als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen is het beschikbare budget naar beneden bijgesteld. Het te realiseren kwaliteitsniveau is daarop aangepast, middels het in oktober 2010 vastgestelde Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur. Inmiddels is door Provinciale Staten op 22 juni 2012 besloten - als uitvloeisel van het rapport van Cebeon - de budgetten voor de onderdelen wegen en overig verkeer en vervoer met € 388.000 per 2013 te verminderen. Daarnaast is in PS van 9 november 2012 bij de behandeling van de Najaarsnota besloten de budgetten voor beheer en onderhoud met afgerond € 410.000 korten als aandeel in de vermindering van externe inhuur en als aandeel in de restant taakstelling inkoop- en aanbestedingsvoordeel. In 2013 worden de consequenties van deze ombuigingen inzichtelijk gemaakt.

Het opzetten van een monitoringsprogramma is inmiddels gestart en zal in 2013 worden afgerond. Vanwege de verminderde capaciteit bij monitoring worden alternatieve efficiëntere en meer gebruiksvriendelijke systemen nader onderzocht.

130802 Samenwerking diverse overheden optimaliseren mbt onderhoud

Het optimaliseren van het Zeeuwse wegbeheer met de verschillende wegbeheerders. Naast het inmiddels gerealiseerde samenwerkingsverband op gebied van Gladheidsbestrijding worden ook andere samenwerkingsmogelijkheden onderzocht. Het betreft onder andere aanschaf Korte Afstand

Radio (KAR), dooimiddelen en Incidentmanagement (IM).

Indicator:

- Aantal verkeers regel installaties (VRI's) van gezamenlijke wegbeheerders waarop in 2015 KAR wordt toegepast. In totaal staan er in Zeeland 102 VRI's van verschillende wegbeheerders, waarvan 6 VRI's met KAR. De overige VRI's zullen bij vervanging met KAR worden uitgerust.
- Gezamenlijke aanbesteding dooimiddelen en gladheidbestrijding in 2012.
- Operationeel systeem voor Incidentmanagement vanaf 2011.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

Incidentmanagement (IM) is inmiddels ingevoerd op een deel van het provinciale wegennet. Voor de uitvoering is aansluiting gevonden bij het lokale platform IM, waarin alle bij Incidentmanagement in Zeeland betrokken partijen zitting hebben.

Het dooimiddel is met een groot aantal andere Zeeuwse wegbeheerders aangeschaft. Hiertoe is een gezamenlijk bestek op de markt gezet. Ook is het samenwerkingsverband gladheidbestrijding verlengd, en uitgebreid met de meerderheid van de Zeeuwse gemeenten.

Ook is er op het gebied van verkeersmanagement een samenwerkingsverband gestart tussen Rijkswaterstaat (RWS), het Waterschap Scheldestromen (WST) en de Provincie Zeeland. Hierin wordt voor vier infrastructurele knelpunten gewerkt aan het opstellen van calamiteitenplannen. In 2012 is een periodiek overleg opgestart met RWS en WST over tunnelbeheer en tunnelveiligheid. De doelstelling van het uitrusten van VRI's met korte Afstand Radio (KAR) bij vervanging van de installatie blijft actueel. Er is één VRI omgebouwd tot een rotonde wat het totaal aantal VRI's op 101 brengt. Hiervan zijn er al 67 VRI's uitgerust met KAR.

Effect

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitings-wegen in beheer bij de provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

De beleidseffecten en beleidsdoelen uit dit programma zijn ook opgenomen in de Monitor PVVP Zeeland.

Doelstelling(en)

130901 Ordening van beheer van wegstelsel met andere overheden

Alle regionale stroomwegen, uitgezonderd die het Rijk in beheer wil hebben, en gebiedsontsluitingswegen zijn in beheer bij de Provincie. In principe zijn erftoegangswegen niet in beheer bij de Provincie, met uitzondering van doorgaande parallelwegen behorend tot provinciale wegen. Hierdoor wordt het Zeeuwse wegennet op een dusdanige manier vormgegeven dat recht wordt gedaan aan zowel de bereikbaarheid als aan de verkeersveiligheid.

Indicator:

100% voldoen aan het Categoriseringsplan Wegen (2010; 95%).

Is de doelstelling gerealiseerd? Op schema

Stand van zaken:

In 2012 is naar schatting voor 95% voldaan aan de doelstelling. De Provincie heeft nog een beperkt aantal km's erftoegangsweg in beheer. Dit zijn in het algemeen weggedeelten die naar verwachting van functie gaan veranderen. Overdracht aan derden is daardoor (nog) niet aan de orde. Anderzijds heeft het Rijk nog enkele gedeelten gebiedsontsluitingsweg in beheer. Mede als gevolg van landelijke ontwikkelingen (advies cie. Ladders) worden deze wegen voorlopig niet overgedragen aan de Provincie. Onduidelijk is of de voor 2013 geplande evaluatie van de Wet Herverdeling Wegen nog zal doorgaan. Mogelijk wordt dit betrokken bij de nieuwe Omgevingswet.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Programma Mobiliteit	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	117.513	115.350	109.661	5.689
baten	-84.274	-83.571	-76.774	-6.797
resultaat voor bestemming	33.239	31.778	32.887	-1.109
toevoeging reserve	0	2.202	2.202	0
onttrekking reserve	-2.884	-2.909	-2.909	0
resultaat na bestemming	30.355	31.072	32.180	-1.108

In het onderdeel jaarrekening van deze jaarstukken wordt nader ingegaan op afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

1. Algemene dekkingsmiddelen

Onder de noemer Algemene dekkingsmiddelen worden de provinciale baten verantwoord waarvoor de Provincie de vrijheid heeft om deze in te zetten voor ieder willekeurig beleidsprogramma. Deze baten zijn niet direct aan een beleidsprogramma toe te rekenen, ook niet als vergoeding voor een deel van de provinciale lasten.

Uitzondering hierop zijn de decentralisatie-uitkeringen. Aan de decentralisatie-uitkeringen zijn beleidstaken en prestaties verbonden die wel toe te rekenen zijn aan een beleidsprogramma. Met de integratie in het provinciefonds van deze doeluitkeringen worden de administratieve lasten tussen Provincie en het Rijk verminderd.

(bedragen x €1.000)				
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-33.600	-34.600	-34.617	17
900102 Provinciefonds	-75.439	-78.910	-80.703	1.793
900103 Dividend	-21.339	-25.388	-25.388	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	794	178	772	-594
900105 Interne rente	-110	-81	-81	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	1.576	48.545	49.625	-1.080
Overhead	7	2	-34	36
Totaal	-128.111	-90.255	-90.426	171

2. Onvoorzien

Voor het jaar 2012 was er in de begroting een bedrag van € 250.000 gereserveerd om onvoorziene lasten op te vangen.

Verloop overzicht onvoorzien	
<u>Programma 98 Algemene dekkingsmiddelen</u>	€ 250.000
Voor het jaar 2012 is er in de begroting een bedrag van € 250.000 gereserveerd om onvoorziene lasten op te vangen.	
<u>Programma 7 Watermanagement</u>	-/- € 10.000
Voor het maken van een brochure en het actualiseren van de website www.delevendedelta.nl door het college van Gedeputeerde Staten een bedrag van € 10.000 aan de stichting De Levende Delta beschikbaar gesteld ten laste van onvoorzien.	
<u>Programma 4 Bestuur</u>	€ 31.500
De ontvangen commissarisvergoeding van € 31.500 over 2012 voor commissariswerkzaamheden bij Q-park zijn toegevoegd aan onvoorzien.	
<u>Programma 98 Algemene dekkingsmiddelen</u>	-/- € 17.000
In de begroting 2012 was een bedrag van € 17.000 opgenomen aan te ontvangen dividend van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. De directie van de Waterschapsbank heeft, na goedkeuring van de Raad van Commissarissen, besloten om de nettowinst over 2011 van € 75 miljoen in zijn geheel toe te voegen aan de algemene reserves. Als gevolg hiervan resteert er geen dividenduitkering over 2011. Een bedrag van € 17.000 is ten laste gebracht van onvoorzien.	
<u>Budgettaire ruimte</u>	-/- € 254.500
Het resterende saldo 2012 onvoorzien van € 254.500 is ten gunste gebracht van de budgettaire ruimte 2012.	
Totaal onvoorzien na begrotingswijzigingen	€ 0

Paragrafen

Paragraaf Provinciale Heffingen

1. Gerealiseerde inkomsten

Gerealiseerde inkomsten provinciale heffingen (bedragen x € 1.000)			
	2011 realisatie	2012 begroting	2012 realisatie
Opcenten motorrijtuigenbelasting	30.681	34.600	34.613
Leges	138	84	79
Grondwaterheffing	211	170	175
Totaal	31.030	34.854	34.867

1.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

In 2012 zijn de provinciale opcenten met 9 opcenten verhoogd. De raming voor 2012 was € 34,7 en is in de loop van 2012 bijgesteld naar € 34,6 miljoen. In werkelijkheid zijn de inkomsten gestegen van € 30,7 miljoen in 2011 naar € 34,6 miljoen in 2012..

1.1.1. Autonome groei

Op grond van de meest recente informatie over de hoeveelheid voertuigen en de onderverdeling naar gewichtsklassen van het Ministerie van Financiën (situatie per 31 december 2012), blijkt dat de hoeveelheid personenauto's in Zeeland is toegenomen tot 193.698. Ten opzichte van de situatie één jaar eerder is sprake van een stijging van het aantal auto's met 0,73%. Behalve het aantal auto's is ook het gemiddelde gewicht gedurende het afgelopen jaar gestegen met 0,4% tot 1.170 kg. Vanaf 1 januari 2010 betalen bezitters van personenauto's met een lage CO₂-uitstoot geen motorrijtuigenbelasting. Per 31 december 2012 zijn er in de Provincie Zeeland 12.668 auto's als CO₂-zuinig geregistreerd. Dit is een stijging van 46% ten opzichte van vorig jaar. Door deze maatregel lopen de provincies inkomsten mis. Voor Zeeland betreft dit een bedrag van circa € 1,1 miljoen in 2012.

1.1.2 Nominale groei

In 2012 heeft nominale groei plaats gevonden. Per 1 januari 2012 zijn de opcenten met 9 opcenten verhoogd tot 78,3 opcenten conform de vastgestelde voorjaarsnota 2011. Hiermee wordt een structurele meeropbrengst gerealiseerd van ongeveer € 4 miljoen per kalenderjaar.

1.2 Leges

De werkelijke opbrengsten voor leges in 2012 zijn in lijn met de begrote opbrengsten.

1.3 Grondwaterheffing

De opbrengst van de grondwaterheffing bestaat jaarlijks uit een groot deel (circa € 120.000) uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater een 'permanent' karakter heeft. Deze opbrengst blijft dus jaarlijks gelijk. Daarnaast is er jaarlijks een extra opbrengst van de grondwaterheffing uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater een 'incidenteel' karakter heeft. Dit bedrag varieert de afgelopen jaren van € 0 tot circa € 120.000. In het jaar 2012 bedraagt de totale opbrengst uit grondwaterheffing € 175.000. Dit is in lijn met de begroting.

2. Beleid ten aanzien van lokale heffingen

2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het Rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van de opcenten vast. Het belastingtarief is na een aanscherping in 2012 wettelijk gemaximeerd op 105, conform het Bestuursakkoord 2011-2015. De Provincie dient zelf te bepalen in hoeverre zij de vrije capaciteit (verschil wettelijk maximum en provinciaal opcentenniveau) wil benutten. In de Voorjaarsnota 2011 is besloten de opcenten vanaf 2012 te verhogen met 9 opcenten. Dit betekent dat het opcententarif verhoogd is van 69,3 opcenten naar 78,3 opcenten. Op de ranglijst van provincies, neemt de Provincie Zeeland momenteel een gedeelde zevende plaats in.

Ontwikkeling opcenten Motorrijtuigenbelasting				
	2009	2010	2011	2012
Provincie Zeeland	69,3	69,3	69,3	78,3
landelijk gemiddelde	77,6	78,3	79,1	79,9
Provincie Zeeland als % van landelijk gemiddelde	89,3	88,5	87,6	99
wettelijk maximum	111,9	116,7	119,4	105
Provincie Zeeland als % van wettelijk maximum	61,9	59,4	58	75,3

2.2 Leges

Met leges wordt in beginsel bedoeld, vergoedingen voor kosten welke de overheid maakt ten behoeve van de dienstverlening aan individuele burgers en bedrijven.

De Provincie heft voor diverse diensten leges. In de Legesverordening Zeeland zijn de belastbare feiten opgenomen, alsmede een tarieventabel. Elke vier jaar wordt de legesverordening geactualiseerd. Per 1 januari 2011 zijn de verordening en de tarieventabel geactualiseerd. Daarbij zijn de tarieven aangepast aan de loon- en prijsstijgingen. In de geactualiseerde legesverordening is een aantal leges met betrekking tot waterverordening geschrapt en het tarief van de omgevingsvergunning WABO sterk verlaagd.

2.3 Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale belasting geheven, wegens het onttrekken van grondwater ter bestrijding van de ten laste van de Provincie komende kosten. In de Grondwaterheffingsverordening Provincie Zeeland 2010 zijn de belastbare feiten opgenomen, alsmede een tarieventabel opgenomen.

De grondwaterheffingsverordening wordt periodiek geactualiseerd. Per 1 januari 2011 is het tarief aangepast aan de loon- en prijsstijgingen. Het tarief bedraagt momenteel € 0,0292 per kubieke meter onttrokken grondwater.

Paragraaf Weerstandsvermogen

1. Algemeen

De Provincie loopt bij het uitvoeren van haar taken risico's. Een risico zien we als een onzekere gebeurtenis met een negatieve invloed op het bereiken van de provinciale doelstellingen. In de paragraaf Weerstandsvermogen worden de substantiële financiële risico's en het vermogen om dergelijke risico's op te vangen in beeld gebracht. Daarmee willen we meer informatie verstrekken over de 'kwaliteit' van onze financiële positie.

Om risico's op te kunnen vangen houden we een risicobuffer aan. In de begroting voor 2012 is opgenomen dat een risicobuffer van € 7 miljoen volstaat om de gesignaleerde financiële risico's op te vangen. In de begroting voor 2013 is op basis van de jaarlijkse risico-inventarisatie de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit (risicobuffer) bepaald op € 11 miljoen.

In de rekening wordt gerapporteerd over de risico's en over onvoorziene gebeurtenissen met negatieve invloeden die zich daadwerkelijk hebben voorgedaan. In 2012 was de provinciale risicobuffer voldoende om de financiële gevolgen van onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.

2. Risicomanagement

Door de toepassing van risicomanagement wordt de basis gelegd voor de inhoud van de paragraaf Weerstandsvermogen. Risicomanagement is een cyclisch proces met een aantal stappen. De basis van het proces bestaat uit het inventariseren, prioriteren en beheersen van risico's. Jaarlijks actualiseren en kwantificeren we op basis van deze cyclus de risico's voor het betreffende begrotingsjaar. Naast financiële risico's richten we ons bijvoorbeeld ook op operationele risico's en imago-risico's.

3. Risico-inventarisatie

Risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn in eerste instantie risico's met een substantiële financiële impact. Deze risico's zijn in principe niet op te vangen binnen de reguliere budgetten en bestaande voorzieningen en niet te verzekeren. Voor deze risico's houden we dus een risicobuffer aan. Bij het opstellen van de begroting 2012 was het uitgangspunt dat een risico substantieel is als de financiële impact hoger wordt geschat dan € 1 miljoen per jaar of per gebeurtenis. Bij het opstellen van de begroting 2013 is dit verlaagd naar € 0,5 miljoen. Van kleinere risico's wordt verondersteld dat deze kunnen worden afgedekt met middelen uit reguliere budgetten of de post onvoorzien.

Calamiteiten, zoals een watersnoodramp of een ontploffing in de kerncentrale nemen we niet op in deze paragraaf. De financiële, materiële en personele gevolgen van dergelijke omvangrijke gebeurtenissen zijn zo groot dat de Provincie hiervoor geen risicobuffer kan inbouwen.

Bij de inventarisatie maken we ook onderscheid tussen budgettaire tekorten en risico's. Mogelijke tekorten in budgetten voor projecten of activiteiten pakken we via de reguliere begrotingssystematiek op. Risico's uit het verleden kunnen overigens wegvallen door het succesvol toepassen van beheersmaatregelen, het treffen van een voorziening of omdat gebeurtenissen zich zeker zullen gaan voordoen en zodoende als kosten zijn opgenomen in de begroting.

Onderdeel van de risico-inventarisatie is het kwantificeren van de risico's. Van ieder substantieel risico bepalen we de maximale, minimale en meest waarschijnlijke financiële gevolgen en de kans van optreden. Op basis van deze gegevens kunnen we vervolgens de benodigde risicobuffer berekenen.

4. Risico's voor de Provincie

De organisatiebrede inventarisatie van substantiële financiële risico's heeft geleid tot onderstaande lijst van risico's.

4.1 Schadeclaims

De Provincie is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor handhaving van omgevingsvergunningen op het gebied van milieu, veiligheid, bouwen en indirecte lozingen. In het verleden heeft handhavend optreden van de Provincie geleid tot substantiële schadeclaims van bedrijven. Door een zorgvuldige werkwijze proberen we het risico op schadeclaims te beperken. We kunnen ze echter niet uitsluiten. In 2012 zijn er geen schadeclaims ingediend en is er geen aanspraak gemaakt op de provinciale weerstandscapaciteit.

Ook komen schadeclaims voor als gevolg van in opdracht van de Provincie uitgevoerde werken. Op een omvangrijke projectenportefeuille met diverse werken houden we rekening met enkele substantiële schadeclaims. In 2012 is de provinciale weerstandscapaciteit niet aangesproken. Van de claims die ingediend zijn in 2011 als gevolg van de Landinrichting Walcheren, ligt er nog één claim. In deze zaak heeft de rechtbank nog geen definitieve uitspraak gedaan.

4.2 Uitvoering van de wettelijke taak jeugdzorg

Op grond van de Wet op de jeugdzorg zijn we verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Jeugdigen met een indicatie van Bureau Jeugdzorg hebben recht op zorg. Voor het verlenen van provinciaal geïndiceerde jeugdzorg hebben we een structurele subsidierelatie met één primaire zorgaanbieder. Daarnaast zijn er landelijke afspraken over buitenprovinciaal zorgverkeer en landelijk werkende zorginstellingen.

Het Rijk bepaalt het landelijke budget voor jeugdzorg en stelt de verdeling over de regio's vast. Met het beschikbaar gestelde budget voor Zeeland moeten we voorzien in de behoefte aan jeugdzorg. We moeten onze autonome middelen inzetten als het toegekende rijksbudget te beperkt is om aan de vraag naar jeugdzorg te voldoen. Bij een overschot op het budget is het saldo voor de Provincie en blijft het geoormerkt voor jeugdzorg. In 2012 hebben we geen autonome middelen ingezet.

4.3 Terugbetalen van rijks gelden en Europese gelden

De Provincie ontvangt subsidies uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Landbouwfonds Plattelands Ontwikkeling ter ondersteuning van diverse internationale projecten. Voor deze projecten zijn we altijd partner of leadpartner. De Europese Commissie heeft de mogelijkheid om tot enkele jaren na het einde van de looptijd van de subsidieprogramma's audits uit te laten voeren op de projecten. Uit de audit kan blijken dat kosten niet of onvoldoende zijn verantwoord in overeenstemming met de Europese wet- en regelgeving. Dit leidt tot terugvorderingen door de Europese Commissie. Als leadpartner van het project moeten we vervolgens de terugvordering verhalen op de partners die niet aan de verplichtingen hebben voldaan. Als partner lopen we dus een risico, maar als leadpartner is het risico soms groter. Het is namelijk niet zeker of een partner de terugvordering kan en zal terugbetalen. Ook bij subsidiestromen vanuit het Rijk zit een risico in terugvorderingen wanneer niet is voldaan aan de verantwoordingsverplichtingen. Dit risico heeft in 2012 niet geleid tot financiële schade voor de Provincie.

4.4 Invoering Wet houdbare overheidsfinanciën

Het Rijk heeft Europese afspraken over de reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vastgelegd in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF). Het Rijk krijgt met de Wet HOF meer bevoegdheden om lagere overheden financiële sancties op te leggen als hun begrotingstekorten in strijd zijn met Europese begrotingsafspraken over het EMU-saldo van Nederland (het vorderingensaldo of financieringssaldo van Nederland als lid van de Europese Monetaire Unie, de EMU). In het op 31 januari 2013 geaccordeerde onderhandelingsakkoord IPO Financiën is overeengekomen dat in ieder geval tot 2017 geen sanctie zal worden opgelegd door het Rijk, indien de EMU-norm wordt overschreden. De komende jaren zullen de ontwikkelingen op dit vlak nauwlettend worden gevolgd.

4.5 Thermphos

In 2012 is het faillissement uitgesproken van fosforfabriek Thermphos gevestigd in Vlissingen-Oost. Het terrein is uitgegeven in erfpacht door Zeeland Seaports. Er is geen overnamekandidaat meer voor Thermphos, zodat de grond en de opstallen weer in bezit van Zeeland Seaports zullen komen. Dit terrein is echter vervuild. De kosten van de milieumaatregelen komen ten laste van de boedel, maar een tekort is waarschijnlijk. Hoe en door welke partij het betreffende tekort gedekt dient te worden is ten tijde van het opstellen van de jaarrekening nog onbekend.

5. De benodigde weerstandscapaciteit

Wat eerst alleen een risico was, kan zich plotseling manifesteren als daadwerkelijk iets gebeurt met een negatief effect op de provinciale doelstellingen; het is ook mogelijk dat verscheidene gebeurtenissen zich tegelijkertijd voordoen. Het is dus noodzakelijk dat we beschikken over een buffer om de financiële gevolgen van dergelijke gebeurtenissen op te kunnen vangen. Deze risicobuffer noemen we de weerstandscapaciteit. Voor 2013 is berekend dat met een zekerheid van 99% een weerstandscapaciteit van € 11 miljoen volstaat om de substantiële financiële risico's op te vangen.

6. De beschikbare weerstandscapaciteit

Zodra een onvoorzienbare gebeurtenis zich voordoet kunnen we de weerstandscapaciteit aanspreken. Provinciale Staten besluiten uiteindelijk over de daadwerkelijke inzet van middelen. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de hieronder beschreven onderdelen.

6.1 De algemene reserve

De algemene reserve is een vrij besteedbare reserve. Het aanwenden van de middelen uit de algemene reserve vormt geen belemmering voor het behalen van beleidsdoelstellingen.

6.2 De bestemmingsreserves

We kunnen bestemmingsreserves gebruiken als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Er is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Een bestemmingsreserve vormen we echter met het oog op de realisatie van specifieke beleidsdoelstellingen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is.

6.3 De onbenutte belastingcapaciteit van de Motorrijtuigenbelasting

De Provincie mag opcenten heffen en heeft invloed op de hoogte van de opcenten. Het verschil tussen het huidige tarief en de maximaal toegestane hoogte van het tarief is de vrije belastingcapaciteit. We kunnen de opcenten alleen op 1 april in enig jaar verhogen. Daardoor is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit vinden we daarom het meest geschikt voor de dekking van structurele schade.

6.4 De ruimte in meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting kan in enig jaar een positief saldo laten zien. Deze middelen hebben nog geen bestemming; wij kunnen die dan ook gebruiken als risicobuffer. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit beschouwen we het saldo in de meerjarenbegroting als de budgettaire ruimte in het verslagjaar en de vier jaar daarna. We gaan daarbij uit van de gegevens zoals opgenomen in de najaarsnota van het verslagjaar.

6.5 De stille reserves

Het verzilveren van stille reserves is ook een mogelijkheid om financiële schade te dekken. Van stille reserves is sprake bij activa die voor een lager bedrag op de balans zijn verantwoord dan dat zij naar verwachting bij verkoop zullen opbrengen. Stille reserves zijn meestal niet op korte termijn inzetbaar als risicobuffer.

6.6 Aansluiting met jaarstukken 2011 en eerder

Tot en met de jaarstukken corrigeerden we de stand van de algemene reserve voor de aangelegde verplichtingen ten laste hiervan. Met het intrekken van de overgeboekte budgetten (boeggolf) in de tweede helft van 2012 hebben we de systematiek aangepast. Binnen de algemene reserve bestaat er immers niet langer een 'verplicht' deel. De gehele algemene reserve is vrij aanwendbaar.

In het overzicht bij 7 is tussen haakjes aangegeven welke stand we in de jaarstukken 2011 presenteerden.

7. Het weerstandsvermogen

Door de omvang van onze substantiële financiële risico's af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit is een uitspraak over het weerstandsvermogen mogelijk. De omvang van de diverse onderdelen van de provinciale beschikbare weerstandscapaciteit is hieronder weergegeven

Onderdelen weerstandscapaciteit (per 31 december in € miljoen)

	2009	2010	2011	2012
Algemene reserve	104 (46)	88 (21)	93 (39)	48
Bestemmingsreserves	0	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	18	19	22	12
Ruimte in meerjarenbegroting volgens najaarsnota	25	0	0	8
Stille reserves	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Totale omvang weerstandscapaciteit	147 (89)	107 (40)	115 (61)	68
Totale omvang financiële risico's ¹	23	14	7	11
Verschil	124 (66)	93 (26)	108 (54)	57

Uit bovenstaand overzicht blijkt een afname van het saldo tussen beschikbare weerstandscapaciteit en de omvang van de financiële risico's. Tussen haakjes de gepresenteerde cijfers uit de jaarstukken 2011 (zie 6.6).

De volgende ontwikkelingen samen geven per saldo een daling van de omvang van de weerstandscapaciteit:

- In de Najaarsnota 2012 is besloten om budgetten niet langer automatisch over te hevelen naar een volgend boekjaar, maar deze toe te voegen aan de Algemene reserve. Hierdoor nemen we met ingang van de jaarrekening 2012 het saldo van de Algemene reserve op in de berekening van de omvang van de weerstandscapaciteit, terwijl voorheen de Algemene reserve werd gecorrigeerd voor verplichtingen ten laste van de Algemene reserve. De omvang van de Algemene reserve is gedaald als gevolg van het vormen van een voorziening voor de non-activiteitsregeling (NAR).
- In tegenstelling tot 2011 is er volgens de najaarsnota 2012 wel ruimte in de meerjarenbegroting, namelijk € 7,5 miljoen.
- De onbenutte belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting is in 2012 bijna gehalveerd. Dit is het gevolg van een verhoging van de provinciale opcenten en een verlaging van het maximaal toegestane aantal opcenten.

¹ De meest actuele cijfers over de totale omvang van de risico's worden in de jaarrekening overgenomen uit de vastgestelde begroting van het jaar volgend op het verslagjaar.

De omvang van de financiële risico's is gestegen ten opzichte van de begroting 2012. Dit komt door een toename van het aantal financiële risico's en de wijziging van bestaande risico's.

Uit de ontwikkelingen van de risico's in 2012 en de omvang van de weerstandscapaciteit per 31 december 2012 blijkt dat over 2012 de weerstandscapaciteit voldoende was.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Algemeen

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt ingegaan op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende consequenties met betrekking tot het beheer en onderhoud van de grote kapitaalgoederen van de Provincie.

Het beleidskader moet inzicht geven in de huidige onderhoudssituatie van het goed, het gewenste onderhoudsniveau en de daarmee gemoeide jaarlijkse kosten in meerjarenperspectief.

Een en ander zal moeten worden vastgelegd in onderhoudsplannen, nota's, managementsystemen of andere documenten met dit doel en moeten op frequente basis actueel gehouden worden.

In artikel 12 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de volgende kapitaalgoederen voorgescreven die tenminste opgenomen dienen te worden in de paragraaf Kapitaalgoederen:

- wegen
- riolering
- water
- groen
- gebouwen

Daar bij de Provincie riolering niet van toepassing is, zal hierover niet worden gerapporteerd. Het onderdeel water is uitgebreid met bruggen en sluizen daar die onder het beheer van de Provincie vallen. Tot slot zijn de onderdelen ICT, wandtapijten en overig kunstbezit toegevoegd, die voor de Provincie grote kapitaalgoederen vormen.

2. Wegen & Water (infrastructuur)

2.1 Het beleidskader

Het beleid voor de bij de Provincie zelf in beheer zijnde infrastructuur wordt gevormd door de landelijke wet- en regelgeving en het provinciale verkeer- en vervoerbeleid met de bijbehorende sectorale deelplannen. Ook beleid afkomstig van andere beleidsvelden kan invloed hebben op het gebruik en onderhoud van de infrastructuur, bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer en gebruik milieuvriendelijke bouwstoffen. Daarnaast is er ook een aantal specifieke beleidsnota's voor de instandhouding van de infrastructuur in ontwikkeling. De stand van zaken wordt hieronder kort toegelicht.

2.2 Beleidsplan wegen en vaarwegen en beleidsplan openbare verlichting

In december 2004 is door Provinciale Staten een kwaliteitsvisie voor wegen en vaarwegen vastgesteld. Met deze visie is bepaald welk technisch kwaliteitsniveau de Provincie nastreeft. Provinciale Staten hebben destijds gekozen voor een kwaliteitsniveau dat overeenkomt met het landelijk gemiddelde, met positieve afwijkingen voor groenvoorzieningen en gladheidsbestrijding.

De beheerplannen voor (vaar)wegen zijn inmiddels, samen met het groenbeheerplan en het beheerplan bedrijfsvoeringkosten, opgenomen in het Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur.

Het Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur is eind 2010 aangepast aan de bezuinigingstaakstelling zoals deze op 12 maart 2010 door PS is vastgesteld.

2.2.1 Financiële consequenties

De bestedingen in 2012 bedragen voor het onderhoud wegen € 5.099.000, waarvan € 700.000 incidenteel in verband met renovatie van wegen. Aan het onderhoud Kanaal door Walcheren/Zeelandbrug is € 2.042.000 besteed, waarvan € 995.000 incidenteel.

2.3 Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur betreffen de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen van het Kanaal door Walcheren en Zeelandbrug. In het kader van het verandertraject bij de afdeling Beheer zullen circa tien steunpunten worden afgestoten. Na 2012 moeten nog twee steunpunten worden verkocht. Het onderhoud aan de gebouwen wordt in belangrijke mate verricht op basis van inspectie door eigen technisch personeel.

2.3.1 Financiële consequenties

Voor het onderhoud aan de gebouwen, wegsteunpunten, bedieningsgebouwen en busstation Terneuzen is in 2012 € 184.000 uitgegeven.

2.4 SWATH-schepen, aanlandingsvoorzieningen en terminals fietsvoetveer

In 2004 zijn de twee SWATH-schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de terminals voor het fietsvoetveer in gebruik genomen. De Provincie Zeeland is eigenaar van deze schepen en verhuurt deze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens. De schepen dienen door en voor rekening van de exploitant te worden onderhouden. Het onderhoudsplan voor de exploitant is in 2004 door de Provincie vastgesteld. Het incidenteel onderhoud, configuratie wijzigingen en refit zijn voor rekening van de Provincie.

Ook de aanlandingsvoorziening, gebouwen en terreinen zijn eigendom van de Provincie en worden verhuurd aan de exploitant. Het onderhoud daarvan gebeurt door en voor rekening van de Provincie volgens het onderhoudsplan. Het toetsen van de uitvoering van de onderhoudsplannen gebeurt vanaf 2008 door eigen personeel.

2.4.1 Financiële consequenties

De kosten in 2012 zijn voor het onderhoud aanlandingsinrichtingen € 102.000 en voor de gebouwen en terreinen € 78.000. De kosten voor incidenteel onderhoud, configuratie wijzigingen en refit waren in 2012 € 178.000.

2.5 Overige Vaartuigen

Voor het onderhoud van de Zeelandbrug en het Kanaal door Walcheren heeft de Provincie drie vaartuigen (Roggeplaat, Koolmees en Buizer) in eigendom.

2.5.1 Financiële consequenties

De kosten in 2012 bedragen € 23.000.

3. Groen

3.1 Het beleidskader

Voor het groenbeheer werd in 2008 een beheerplan groen ontwikkeld. Dit plan maakt inmiddels onderdeel uit van het Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur. Het (deel)plan beschrijft hoe vanuit een maatschappelijk verantwoorde benadering het beste met de provinciale beplantingen wordt omgegaan en waarom. De bomen die deel uitmaken van de huidige provinciale wegbeplanting zijn opgenomen in een boombeheersysteem (BBS). In het BBS wordt alle informatie (mutaties en resultaten jaarinspecties) bijgehouden die van belang is voor een effectieve zorgplicht en voor een systematische aanpak van het boomonderhoud. Het BBS verschaft dus inzicht in de behoefte aan periodiek boomonderhoud en de noodzaak om andere beheersmaatregelen aan de boombeplanting uit te voeren.

Duurzame veilige inrichting van de wegen stelt eveneens voorwaarden en eisen voor wat betreft de aanvaardbaarheid en plaats van bomen en struiken in wegbermen.

3.2 Financiële consequenties

De kosten in 2012 bedragen € 392.000.

4. Gebouwen

4.1 Het beleidskader

In 2010 zijn alle uitgangspunten voor het Beheers- en Onderhoudssysteem (BOS) voor de provinciale kantoorgebouwen en installaties opnieuw geformuleerd.

Op basis hiervan heeft er een herrekening plaatsgevonden van de beheers- en onderhoudsuitgaven van alle bij de provincie in beheer zijnde kantoorgebouwen voor de periode 2012-2021.

Alle gebouwen en installaties zijn opnieuw geïnventariseerd, geïnspecteerd en in de meerjarenraming opgenomen. In 2011 is er een second opinion uitgevoerd op de uitgangspunten van het bouwkundig deel, het installatietechnisch deel is al door een derde geïnspecteerd.

Renovaties van gebouwen zijn nu ook opgenomen in dit beheers- en onderhoudsplan.

Op basis van deze herrekening bleek dat er structureel een bedrag van € 636.000,-- meer nodig is voor onderhoud van alle provinciale kantoorgebouwen c.q. installaties.

Het vorige college van GS heeft in de najaarsconferentie 2010 besloten de nieuwe uitgangspunten voor het beheers- en onderhoudssysteem vast te stellen en de beslissing (en de dekking) over de nieuwe prioriteit voor te leggen aan het nieuwe college van Gedeputeerde Staten.

In de voorjaarsconferentie 2011 heeft het college van Gedeputeerde Staten voor 2012 een incidenteel bedrag van € 650.000,-- beschikbaar gesteld voor het onderhoud aan de provinciale gebouwen.

Hiervan is in 2012 een bedrag van € 200.000,-- besteed aan de renovatie van het dak van gebouw N (gebouw Stalhouderij) in het Abdijcomplex.

Een bedrag van € 450.000,-- was gereserveerd voor het opknappen in 2012/2013 van gebouw G (De Librije). Het college van GS heeft in de najaar conferentie 2012 echter besloten deze middelen weer toe te voegen aan de algemene reserve.

De planvorming voor het opknappen van dit gebouw is inmiddels beëindigd.

Verdere besluitvorming over het beschikbaar stellen van extra middelen voor verdere jaren heeft nog niet plaatsgevonden.

In het kader van de in gang gezette bezuinigingsoperatie wordt een aantal panden afgestoten. Dit betreft zowel huurpanden als panden in eigendom.

Hieronder wordt per type onderhoud en complex de actualisering van het jaarlijks te actualiseren meerjarig onderhoudsplan beschreven.

4.1.1 Binnen onderhoud

Hiervoor is een meerjarige planning opgesteld door de eigen technische dienst gebaseerd op de te verwachten levensduur van voorzieningen en apparatuur. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en in de meerjarenbegroting meegenomen.

4.1.2 Buitenonderhoud

Basis voor het beleid voor het regulier onderhoud aan de buitenkant (leien daken, schilderwerk, goten, metselwerk) zijn de tweejaarlijkse inspectierapporten van de Stichting de Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). In deze inspectierapporten vindt een kwalificatie plaats van de onderhoudstoestand van voornoemde gebouwen verdeeld in: goed, redelijk, matig tot slecht.

Het provinciaal beleid is erop gericht de onderdelen die de kwalificatie slecht en matig hebben op te nemen in de planning van het Beheers- en onderhoudssysteem (BOS) voor de daaropvolgende jaren.

4.2 Abdijcomplex inclusief Sint Jorisdoelen, gebouw De Burg en Gistpoortgebouw

Het Abdijcomplex valt binnen het beschermd stadsgezicht van de Gemeente Middelburg en is aangewezen als beschermd monument. Voor onderhoud aan beschermde monumenten bestaat afzonderlijke wet- en regelgeving. Voor verbouwplannen vindt toetsing plaats bij de monumenten-/welstandcommissie van de Gemeente Middelburg evenals door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de vroegere Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

4.3 Complex Groene Woud en overige gebouwen

Hiervoor is door de technische dienst een meerjarig onderhoudsplan opgesteld gebaseerd op de technische levensduur van de voorzieningen en de staat van onderhoud van de objecten. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en in de meerjarenbegroting meegenomen.

Met ingang van 1 januari 2013 zijn de medewerkers van de Provincie Zeeland niet meer gehuisvest in het pand Groene Woud. De toekomstige bestemming van dit pand is nog niet bekend.

Met ingang van 1 januari 2013 zijn al wel de structurele onderhoudskosten van dit gebouw afge-
raamd. Wel heeft de Provincie Zeeland als gebouw-eigenaar nog wel lopende verplichtingen voor het onderhoud van dit gebouw.

4.3.1 Renovatie en nieuwbouw en aankopen/afstoten

De provincie onderhoudt de gebouwen conform het meerjarig onderhoudsplan BOS.

Grootschalige renovaties zijn voorlopig niet voorzien. De Provincie Zeeland zet de komende jaren een grote bezuinigingstaakstelling in die onder meer ook haar beslag zal krijgen op huisvestingsgebied. Bij een krimpende organisatie hoort ook krimp van de huisvesting. Daar waar mogelijk zal deze bezuinigingstaakstelling ingezet worden door het niet meer verlengen van bestaande huurcontracten en/of het afstoten van eigen panden.

Om invulling te geven aan deze bezuinigingstaakstelling zijn in 2012 de volgende zaken in gang gezet:

Per 1 mei 2012 is de huur opgezegd van het pand Balans 11 te Middelburg.

Per 15 september 2012 heeft SCOOP het pand Achter de Houttuinen 8 te Middelburg verlaten. Het pand staat inmiddels te koop;

Per 1 mei 2013 is de huur van een deel van de 5^e etage in het waterschap gebouw opgezegd.

Per 1 januari 2013 zijn alle medewerkers van de provincie gehuisvest op de locatie Abdijcomplex. Het complex Groene Woud staat leeg. Over de toekomstige bestemming van dit pand (huur c.q. verkoop) lopen nog onderhandelingen.

4.4 Veiligheidsaspecten

Sinds 1 januari 2008 is de wet- en regelgeving op het gebied van gebruiksvergunningen aangepast.

Voor alle provinciale gebouwen is een actuele gebruiksvergunning aanwezig. Volgens de huidige regelgeving blijft de veiligheid in de gebouwen een taak van de werkgever.

Jaarlijks worden controles uitgevoerd om te zien of we nog voldoen aan de gebruiksvergunningen en worden de benodigde maatregelen uitgevoerd volgens het onderhoudsplan.

5. ICT

5.1 Het beleidskader

De essentie van het omgaan met ICT-kapitaalgoederen is continuïteit. Dit is verwoord in een nota die het vigerende beleid beschrijft, te weten het Beleidskader Digitale Dienstverlening Doorverbinden die in 2008 door het college van Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Jaarlijks worden aan de hand van dit beleidskader in deze begroting en de ontwikkeljaarplannen de uit te voeren activiteiten opgenomen die onder meer moeten leiden tot een nog betere borging van die continuïteit.

Concrete aanpak continuïteit:

- Planning van tijdige vervangingen, rekening houdend met de te verwachten technische en economische levensduur (bijvoorbeeld PC's om 3 à 4 jaar);
- Onderhoudscontracten die zo goed mogelijk borgen dat binnen een aantal uren de betreffende voorzieningen bij storing weer operationeel zijn;
- Beschikbaar houden van adequate reserveapparatuur en –onderdelen;
- Uitvoering regelmatige back-ups;
- Verbeteren van de beschikbaarheid: In 2008 is een Europese aanbesteding uitgevoerd met als doel om te investeren in de vernieuwing van de ICT-infrastructuur ter verhoging van de beschikbaarheid (high availability). Het betreft vergroten en redundant uitvoeren van de digitale opslagcapaciteit, het virtualiseren en gespiegeld uitvoeren van de bedrijfskritische computersystemen en het verbeteren van de backup-technologie. De implementatie is in 2009 ter hand genomen en in 2010 afgerond.

In de begroting zijn structurele middelen opgenomen om de vervanging van de ICT-kapitaalgoederen te dekken. Tot deze kapitaalgoederen worden ook gerekend de investeringen voor het bekabeling netwerk, inclusief telefonie.

5.2 Financiële consequenties

Door de Provinciale reorganisatie zijn vrijwel alle ICT-budgetten van de voormalige directies samengevoegd. Dit betekent een verbetering van het financieel beheer van de budgetten. Omdat dit leidt tot een andere budgetopstelling over 2013, zijn de bedragen voor 2012 niet opgenomen.

Toelichting

In de afgelopen jaren is de digitalisering toegenomen en daarmee ook de eisen die gesteld worden aan de onderliggende ICT-infrastructuur, onder andere voor de continuïteit (hoge beschikbaarheid) en de capaciteit van de hard- en software, zoals de noodzakelijke storage.

De hiermee gemoeid zijnde extra investeringen zijn deels bekostigd met incidenteel budget. De structurele ICT-budgetten zijn in de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven. Voor het in stand houden van de huidige ICT-infrastructuur zal een groot aantal onderdelen de eerstvolgende jaren vervangen moeten worden. Hiervoor is structureel onvoldoende budget beschikbaar. In 2011 was dit tekort circa € 236.000. Dit tekort is opgevangen door overschotten op andere budgetten hiervoor in te zetten door middel van de budgetbewaking. Daarnaast was in 2011 € 143.300 beschikbaar voor de ICT-voorzieningen voor de in 2011 gekozen statenleden. Vanaf 2012 bestond een structureel tekort voor de ICT-voorzieningen. Voor 2012 is dit tekort gedekt met een incidenteel toegekende prioriteit. In 2012 is een structurele prioriteit toegekend.

6. Kunstvoorwerpen in provinciaal bezit

6.1 Wandtapijten

De collectie wandtapijten van de Provincie Zeeland is in langdurig bruikleen gegeven aan het Zeeuws Museum. Het museum heeft een meerjarig plan voor beheer en onderhoud van de wandtapijten opgesteld. Voor de uitvoering daarvan is een meerjarig contract gesloten met Paswerk (de voormalige werkplaats tot herstel van antiek textiel) in Haarlem. In de structurele subsidie aan het Zeeuws Museum is een bedrag voor de uitvoering van dit plan opgenomen.

6.2 Overig kunstbezit

De Provincie Zeeland heeft diverse kunstvoorwerpen in haar eigen bezit. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland van diverse instellingen kunstvoorwerpen in bruikleen (onder andere van het Instituut Collectie Nederland, het Zeeuws Genootschap, Rijksmuseum Amsterdam, Roosevelt Study Center). In 2009 heeft er voor het laatst een inventarisatie plaatsgevonden. Het beheer is hierop afgestemd. Een gedeelte van het beheer (onder andere beeldende kunst) van de provinciale kunstcollectie vindt in

opdracht plaats door het Zeeuws Museum. Voor de overige kunstvoorwerpen wordt het beheer door afdeling Facilitaire Dienstverlening geregeld.

7. Conclusie

Uit deze paragraaf blijkt enerzijds dat er voor het onderhoud planmatig gewerkt wordt op basis van beheersplannen, welke frequent geactualiseerd worden en anderzijds dat de onderhoudslasten op basis van de beheersplannen in de meerjarenbegroting opgenomen zijn. Hierdoor wordt het onderhoud beheerst en het risico op achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen geminimaliseerd.

Paragraaf Financiering

1. Inleiding

Deze paragraaf is samen met het Besluit financieringsstatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financiering. Het is de leidraad voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Hieronder is een verslag opgenomen van het in 2012 gevoerde financieringsbeleid.

2. Algemeen

In artikel 11 van de financiële verordening 2009 staat dat Provinciale Staten nadere regels stellen voor de uitvoering van taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financierings- en treasuryfunctie.

Volgens de toelichting van artikel 11 is de financierings- en treasuryfunctie een belangrijk onderdeel van het middelenbeheer. Gezien de operationele kwetsbaarheid van deze functie bevat artikel 216 lid 2c van de Provinciewet het expliciete voorschrift dat de financiële verordening een bepaling bevat dat de financieringsfunctie de regels in acht neemt die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de regelgeving die op deze Wet fido is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving). De enige aanvullende provinciale uitvoeringsregel is dat van het totaal aan belegde middelen niet meer dan 50% bij eenzelfde marktpartij wordt geplaatst.

Bij de behandeling in 2010 van het statenvoorstel Beleggingen Provincie Zeeland (FEZ-181A) is het Besluit financieringsstatuut 2010 vastgesteld. Hierin zijn de regels met betrekking tot de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) gewijzigd. Onze deposito's zijn sinds 2010 via deze gewijzigde regels uitgezet. In 2012 zijn we in een meerjarige leensituatie terechtgekomen. Het renterisico voor deze periode is voor het grootste deel (90%) afgedekt met een rente SWAP (zie 4.2 van deze paragraaf).

3. Beheer

3.1 Risicobeheer vlottende schuld

In de Wet fido staat de zogenaamde kasgeldlimiet beschreven. Deze is van belang bij het aantrekken van vreemd vermogen. De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto-vlottende schuld (< 1 jaar) per kwartaal mag hebben. Het percentage van de kasgeldlimiet bedraagt voor de Provincie 7% van het begrotingstotaal.

De kasgeldlimiet is van belang omdat juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten.

Vanaf halverwege 2012 is er sprake van een liquiditeitstekort. Dit tekort ontstond met name door de uitgaven voor de investering in de Sluiskiltunnel. Het tekort was in 2012 al zo groot dat dit niet alleen met kort geld gefinancierd mocht worden. De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2012 is ongeveer € 25 miljoen (op basis van 7% van € 362 miljoen in 2012). Halverwege 2012 is een leenfaciliteit bij de BNG afgesloten. Om aan onder andere de kasgeldlimiet te voldoen is een SWAP afgesloten op 90% van de in februari 2012 geschatte financieringsbehoefte.

Gedurende 2012 zijn alle kort aangetrokken middelen onder de afgesloten SWAP gebracht. Door de SWAP zijn deze kort aangetrokken middelen omgezet (geswapt) naar langlopende (> 1 jaar) schuld. Door deze omzetting van korte schuld naar langlopende schuld voldoet de Provincie over geheel 2012 aan de kasgeldlimiet.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat we gedurende alle vier kwartalen voldoen aan de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet 2012:	bedragen x € 1 miljoen			
	stand per			
	jan-mrt	apr-juni	juli-sept	okt-dec
Omvang begroting (1 januari 2012 = grondslag)	362,0	362,0	362,0	362,0
1. Toegestane kasgeldlimiet				
* in procenten van de grondslag	7%	7%	7%	7%
* in bedrag	25,3	25,3	25,3	25,3
2. Vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0
Schuld in rekening-courant Nazorg	8,6	9,0	9,0	9,0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0
* Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal (2)	8,6	9,0	9,0	9,0
3. Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	0,0	0,0	0,0	0,0
Tegoeden in rekening-courant	3,7	11,0	5,5	7,6
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal (3)	3,7	11,0	5,5	7,6
Toets kasgeldlimiet:				
4. Saldo vlottende middelen (3) - (2)	-4,8	2,0	-3,5	-1,5
Toegestane kasgeldlimiet (1)	25,3	25,3	25,3	25,3
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (1) + (4)	20,5	27,4	21,9	23,9

* Alle kort aangetrokken geldleningen in 2012 zijn via de SWAP omgezet van korte geldlening naar lang en zodoende hier niet opgenomen.

3.2 Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening)
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt per 1 januari 2009 de renterisiconorm gedefinieerd als "een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar". Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2012 op het moment van vaststellen in november 2011 bedraagt € 362 miljoen (totale lasten voor toevoegingen aan reserves). De renterisiconorm voor de Provincie Zeeland bedraagt hiermee € 72,4 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (SWAP). Van de aan te trekken gelden is 90% afgedekt door de SWAP. Deze SWAP zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele looptijd van de geschatte financieringsbehoefte. Bovendien worden alle aflossingen op de leenfaciliteit gefinancierd met eigen middelen en dient hiervoor geen externe financiering

te worden afgesloten. Er is dus geen sprake van herfinanciering. Met andere woorden: de lening wordt binnen de looptijd volledig afgelost. Hierdoor zal gedurende de gehele looptijd van de financieringsbehoefte worden voldaan aan de renterisiconorm.

3.3 Zekerheden bij verstrekte geldleningen aan derden

3.3.1 Leningen werkgelegenheid

In 2012 is € 4.538 afgelost op de verstrekte geldleningen in het kader van de werkgelegenheid en er is € 626 rente ontvangen over deze leningen. Er resteert één lening die in 2014 volledig zal zijn afgelost.

3.3.2 Overige leningen

Bij de leningen Zeeuws studiefonds en hypothecaire geldleningen heeft in 2012 het volgende plaatsgevonden:

- De nog resterende laatste hypotheek is in 2012 volledig afgelost (€ 17.237), hierover is € 1.249,66 aan rente ontvangen
- Een lening bij het Zeeuws Studiefonds is volledig afgelost

Hieronder staat het overzicht van de verstrekte geldleningen. Hierin is tevens het verloop van zowel de voorziening dubieuze debiteuren als de voorziening dubieuze debiteuren studiefonds over 2012 weergegeven.

Verstrekte gelden per 31 december 2012				(bedrag x € 1.000)
Leningen uitgezet	Stand per 1-1-2012	aflossingen	rente	Stand per 31-12-2012
Hypothecaire geldleningen personeel *	17	17	2	-
Uitzettingen > 1 jaar	14.820	2.822	545	11.998
totaal	14.837	2.839	547	11.998

* Met hypothecaire zekerheid

Voorziening dubieuze debiteuren per 31 december 2012				(bedrag x € 1.000)
Leningen uitgezet	Stand per 1-1-2012	afboeking gedurende het jaar	correctie ivm actualiseren	Stand per 31-12-2012
Voorziening dubieuze debiteuren	9	-	101	110
Voorziening dubieuze debiteuren studiefonds	1	-	-	1
totaal	10	-	101	111

In het debiteurensaldo is een vermoedelijk oninbare dwangsom opgenomen van € 100.000. Deze € 100.000 is toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.

4 Financiering

4.1 Financieringspositie

In 2012 zijn gepleegde investeringen gefinancierd met vreemde financieringsmiddelen. De liquiditeitsbehoefte is met name veroorzaakt door de bouw van de Sluiskiltunnel. Vanwege de meerjarige leensituatie heeft de Provincie in 2012 geen eigen financieringsmiddelen kunnen inzetten.

4.2 Opgenomen leningen

Zoals in de begroting 2012 is aangegeven, is de Provincie Zeeland vanaf 2012 in een leensituatie terechtgekomen. De Provincie Zeeland heeft in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel.

In termen van geldstromen zit er verschil tussen de dividendontvangsten van de Westerscheldetunnel ieder jaar (op basis van het gerealiseerd resultaat) en de uitgaven die gedaan worden aan de B.V. KKS voor de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze laatste uitgaven zijn fors van omvang en concentreren zich vooral in de periode 2012 tot en met 2015. Hiervoor is dus langdurige financiering benodigd.

Voor het aangaan van deze financiering is deskundig advies ingewonnen. Bij de keuze voor een specifieke financieringsstructuur spelen verscheidene aspecten een rol. De voornaamste hiervan zijn enerzijds de zekerheid gepaard gaande met de financiering - zekerheid zowel met betrekking tot beschikbaarheid van de financiering als zekerheid over het te betalen rentetarief – en anderzijds de flexibiliteit die wordt behouden. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder het financieringsstatuut van de Provincie, de Wet fido en de Ruddo.

De benodigde financiering is aangetrokken in de vorm van een kasgeldfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en het renterisico is grotendeels afgedekt middels een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De SWAP heeft een looptijd tot en met 2029. Door middel van de SWAP wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin de Provincie per saldo het vaste tarief op de swap betaalt, verhoogd met de opslag op de leenfaciliteit. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Deze SWAP zorgt er dus voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte.

De BNG heeft de Provincie verplicht vanaf april 2013 minimaal 10% van de faciliteit van € 150 miljoen (€ 15 miljoen) af te nemen en vanaf april 2014 tot en met april 2017, 20% (€ 30 miljoen). Het tarief voor de opgenomen financiering bedraagt het driemaands Euribortarief plus een opslag van 0,7% (70 basispunten). De Provincie kan momenteel veel voordeliger geld aantrekken op de geldmarkt. De provincie wordt als zeer veilig aangemerkt en partijen zijn bereid tegen een zeer lage vergoeding geld uit te lenen aan de Provincie. De Provincie heeft gedurende 2012 geen gebruik gemaakt van de leenfaciliteit van de BNG.

Het totaal aan opgenomen leningen per 31-12-2012 is € 48,7 miljoen. De opgenomen leenbedragen per ultimo kwartaal staan in onderstaand overzicht.

Opgenomen geldlening	bedragen x € 1.000			
	stand per			
	1-4-2012	1-7-2012	1-10-2012	31-12-2012
Geldmarkt	41.580	35.000	20.000	35.000
Kredietfaciliteit ILG Perkpolder	6.468	6.468	6.468	6.553
Totaal	48.048	41.468	26.468	41.553

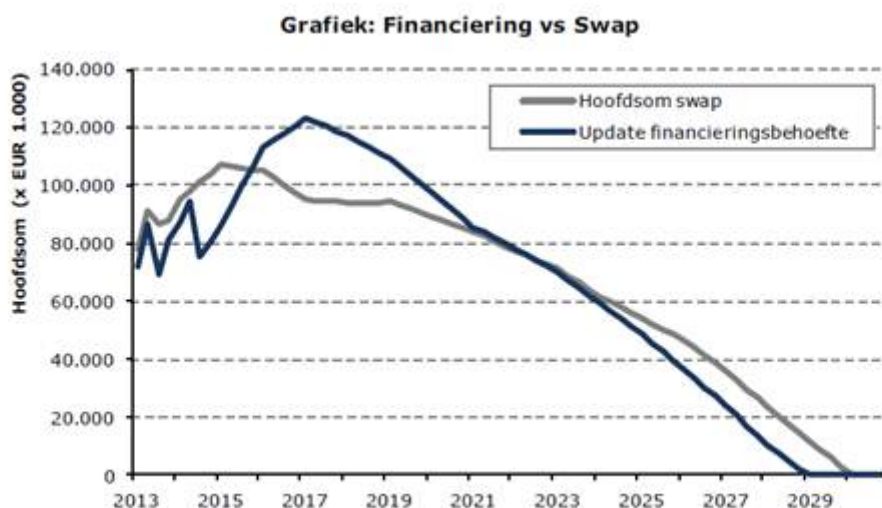
Naast de genoemde leningen heeft de Provincie Zeeland een rekening-courantverhouding met het fonds nazorg stortplaatsen Zeeland, waarvoor een vast rendement verstrekt wordt van 5% op jaarbasis. Over 2012 heeft de Provincie het Nazorgfonds een rente vergoed van € 429.500.

Huidige situatie SWAP

De SWAP is afgesloten op 90% van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. Deze financieringsbehoefte werd gebaseerd op de op dat moment (voorjaar 2012) actuele meerjarige begroting en het financiële perspectief dat daaruit voortvloeide. Door een niveau van 90% te hanteren zorgden we voor ruimte tussen het niveau van de renteafdekking en het niveau van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. De SWAP moet immers, in tegenstelling tot de onderliggende lening, bij aanvang voor de gehele periode afgesloten worden. Het is dan verstandig een zekere mate van flexibiliteit en armslag over te houden.

Hoewel de rente per 1 april 2012 al historisch laag stond is na afsluiting van de SWAP de rente nog verder gedaald. Dit heeft als gevolg dat de marktwaarde van de SWAP zich negatief ontwikkeld heeft. Overigens heeft dit geen financiële consequenties zolang de Provincie de SWAP niet verkoopt of aanpast.

Over 2012 is gebleken dat de financieringsbehoefte ver achterbleef bij de prognose van april 2012. Hoofdoorzaak van deze lagere financieringsbehoefte zijn vertragingen in de uitvoering van projecten. Onderstaande grafiek toont aan in welke jaren er sprake is van deze zogenaamde 'overhedge'.

Wanneer er sprake is van en een 'negatieve' marktwaarde van een financieel product als een SWAP en een deel van een dergelijk product niet wordt gebruikt schrijven de verslaggevingseisen voor dat er voor de negatieve marktwaarde van het ineffectieve deel een voorziening wordt gevormd. Een dergelijke voorziening moet getroffen worden ondanks dat de volledige rentelasten (inclusief die van de SWAP) zijn afgedekt in de meerjarige begroting. De verslaggevingseisen schrijven ons dus een voorziening voor terwijl het onderliggende risico zich nooit zal manifesteren.

Naar aanleiding van deze situatie zijn wij in overleg getreden met financieel adviesbureau Montequieu en onze controlerend accountant. Gebaseerd op actuele berekeningen is bepaald dat de voorziening die, ten laste van het resultaat over 2012, gevormd moet worden € 700.000 moet bedragen. De stand van deze voorziening zal jaarlijks, afhankelijk van de renteontwikkelingen en onze daadwerkelijke financieringsbehoefte fluctueren totdat deze aan het einde van de looptijd van de SWAP nihil wordt.

Uitzettingen/deposito's

Door de langdurige leensituatie van de Provincie zijn, naast de uitzettingen ten behoeve van de wachtgeldvoorziening PSD, geen middelen uitgezet. De middelen van de wachtgeldvoorziening PSD zijn via een "cash-flow swap" op lange termijn belegd. Deze middelen kunnen daarom niet worden gebruikt voor financiering.

In enkele gevallen wordt een doeluitkering via een aparte bankrekening verstrekt. Dit betreft Natuurcompensatie Westerschelde, Investerings Landelijk Gebied en de Kanaal Kruising Sluiskil onderdeel Rijk (mobiliteitsfonds). Eventuele renteontvangsten blijven op die rekening staan om ingezet te worden voor het betreffende doel.

4.3 Relatiebeheer

In het treasurystatuut is de richtlijn opgenomen om bestaande bankrelaties en bancaire condities minimaal iedere drie jaar te analyseren en te beoordelen. Door middel van onderhandse aanbesteding is het huisbankierschap in 2012 aanbesteed. De aanbesteding is afgerond. De BNG is tot en met 1 oktober 2017 onze huisbankier. Binnen het contract is de mogelijkheid opgenomen na deze periode het contract onder dezelfde voorwaarden twee jaar te verlengen.

5 Rente

5.1 Rentevisie

Voor de rentevisie laten we ons extern adviseren door financiële deskundigen.

Vanaf 2012 heeft de Provincie een meerjarige leenfaciliteit getroffen met daaraan gekoppeld een rente product (SWAP). Het totaal te betalen rentetarief van deze leenconstructie bedraagt maximaal 3,05% op jaarbasis. Deze 3,05% is inclusief een liquiditeitsopslag van 0,7% die vijf jaar vaststaat tot 2017. Na deze vijf jaar wordt opnieuw onderhandeld over het te betalen opslagpercentage. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een rentepercentage van maximaal 3,05% op leningen.

5.1.1 Rente op kortlopende leningen

Bij kortlopende leningen (< 1 jaar) buitenom de huidige leenfaciliteit, gaan wij uit van het op dat moment geldende percentage op de geldmarkt van de eenjaarsrente.

5.1.2 Rente op kortlopende uitzettingen/deposito's

Omdat de Provincie vanaf 2012 in een meerjarige leensituatie zit, zijn kortlopende uitzettingen de komende jaren niet aan de orde.

5.2 Rente bij investeringsberekeningen

We wegen de rentelasten bij investeringsbeslissingen altijd mee en verwerken deze structureel in de begroting.

In investeringsberekeningen gaan we voor de financieringslasten altijd uit van de actuele rente op (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt (zie rentevisie) vermeerderd met een risico-opslag. De risico-opslag is afhankelijk van het project.

5.2.1 Rente bij grondexploitatieberekeningen

Het proces van kopen, bewerken en verkopen van grond noemen we het exploiteren van grond. Grondexploitatie is het proces van productie van bouw- en woonrijpe grond. Details zijn verder in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) na te lezen. Voor de realisatie van sommige projecten is het nodig om gronden te exploiteren. Grondexploitatie is outputgericht en vraag en aanbod spelen een belangrijke rol. We beschouwen het als een vorm van ondernemerschap of het ontplooiën van

een commerciële activiteit. Dit is wezenlijk anders dan inputgerichte activiteiten. Daar ligt de nadruk op de besteding van middelen teneinde een doel te bereiken.

De grondexploitatieberekening is het instrument om bij de productie van bouwrijpe grond een goed inzicht te houden in het meerjarige verloop van kosten en opbrengsten. Op basis van de vergelijking tussen kosten en opbrengsten wordt bepaald of een project financieel haalbaar is. In een grondexploitatieberekening is de rente een belangrijke variabele. Meestal is er sprake van meerjarige projecten en komen bij grondexploitaties de lasten in de tijd gezien vóór de baten. Daardoor is de rentelast een belangrijke kostenpost van de grondexploitatie.

De hoogte van het rentepercentage in een grondexploitatieberekening is afhankelijk van meerdere factoren. Belangrijk is de manier waarop een project wordt gefinancierd: met vreemd vermogen, eigen vermogen of beide. Iedere vorm van financiering eist namelijk een bepaald rendement op het ingebrachte vermogen, die door het project opgebracht moet worden. De basis van deze rendements-eis is de risicovrije rentevoet. Vervolgens wordt deze risicovrije rentevoet verhoogd met diverse opslagen, bijvoorbeeld een opslag door vergelijking met alternatieve beleggingen en een opslag ter afdekking van risico's in het project. Rentevoeten verschillen in de tijd en het bepalen van opslagen is gebaseerd op schattingen en inherent subjectief. Met name de hoogte van renteopslagen verschillen hierdoor per financier.

Door het arbitraire karakter van rentebepaling beoordelen we per project met welk rentepercentage wordt gerekend in een grondexploitatieberekening. We hanteren dus niet één vast rentepercentage voor alle projecten.

Het uitgangspunt is dat bij verkoop van de grond de rente over rente wordt doorberekend aan de koper. Deze wordt conform het verkoopcontract geraamd.

5.3 Interne rente

Conform de Financiële verordening 2009 berekenen wij geen interne rente over de activa.

6 EMU Saldo

(bedragen x € 1.000)		2011	2012	2012
Berekening EMU saldo		realisatie	volgens begroting	realisatie
1	Het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	16.282	-29.283	-41.341
2	+ De afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.061	2.306	2.061
3	+ De bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	946	875	52.488
4	- Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	36.681		35.433
5	+ Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-20.387		25.777
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			
6a	+ De verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)			
6b	- de daarin te verwachten boekwinst			
7	- Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	5.158	3.762	8.354
8	Grondverkoop:			
8a	+ De verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)			
8b	- de daarin te verwachten boekwinst			
9	- De betalingen ten laste van de voorzieningen	7.777	3.809	3.845
10	- Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	- Verkoop van effecten:			
	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
11a	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
EMU-saldo voor de provincie		-50.714	-33.673	-8.647

Uit deze berekening blijkt dat de Provincie Zeeland in 2012 de zogenaamde EMU-norm niet heeft overschreden.

Paragraaf Verbonden Partijen

1. Algemeen

In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's wordt in de begroting respectievelijk jaarrekening een paragraaf verbonden partijen opgenomen.

2. Het begrip verbonden partijen

Het criterium 'verbonden partij' is door de wetgever gelegd bij die partijen waarin de Provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat de Provincie middelen ter beschikking heeft gesteld die zij kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of dan financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de Provincie.

3. Aan de Provincie Zeeland verbonden partijen

Privaatrechtelijke organisaties:

1. DELTA N.V.
2. N.V. Westerscheldetunnel (WST)
3. N.V. Zeeland Seaports (ZSP)
4. N.V. Economische Impuls Zeeland (EIZ)
5. B.V. Kanaalkruising Sluiskil (KKS)
6. Perkpolder Beheer B.V. en grondexploitatie maatschappij Perkpolder C.V.
7. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
8. Zeeuws Participatiefonds B.V.
9. Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
10. Stichting Grootchalige BasisKaart Nederland voor Zeeland

Publiekrechtelijke organisaties:

11. Zeeland Seaports GR
12. Natuur- en recreatieschap De Grevelingen GR
13. Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) 'Linieland van Waas en Hulst'

Bovenstaande organisaties zijn verbonden partijen die volledig voldoen aan de gegeven definitie.

4. Algemene visie op het aangaan en aanhouden van verbonden partijen

Kernvragen die de Provincie zichzelf regelmatig stelt ten aanzien van de bestaande verbonden partijen:

- Corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de Provincie?
- Worden de doelstellingen van de Provincie via de verbonden partij gerealiseerd?

Bij verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. Bij het beantwoorden van de vraag of aan een samenwerking wordt deelgenomen speelt dit onderscheid een belangrijke rol. Ten aanzien van nieuwe verbonden partijen hanteert de Provincie Zeeland dan de volgende uitgangspunten.

4.1 Publiekrechtelijke samenwerking

In algemene zin kan worden gesteld dat wanneer er overwegingen zijn om een samenwerkingsverband aan te gaan, dit in de publiekrechtelijke vorm is. De hierbij horende grondhouding kan worden geduid als 'ja, mits' aan een aantal voorwaarden op het terrein van aansturing, beheer en verantwoording is voldaan.

4.2 Privaatrechtelijke samenwerking

De benadering voor privaatrechtelijke samenwerkingsvormen is omgekeerd. In algemene zin kan worden gesteld dat dit een vorm is waaraan niet wordt deelgenomen, tenzij er bijzondere redenen zijn die een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. De belangrijkste bijzondere reden om te besluiten tot een privaatrechtelijke samenwerking is wanneer het samenwerkingsverband zich bezighoudt met activiteiten die voornamelijk liggen op het commerciële vlak. Deze afweging is een zaak van Provinciale Staten en wordt van geval tot geval gezien. De grondhouding is: 'nee, tenzij' er bijzondere redenen zijn om van de regel af te wijken. We kennen deelnemingen in:

- Vennootschappen, met een min of meer structureel karakter
- Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS) bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers (projectontwikkelaars) of bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt de verdeling zowel van zeggenschap als van risico's vastgelegd. Doeleinden, belangen, zeggenschap, inbreng, risico's en verantwoording dienen door en voor alle partijen helder te zijn geformuleerd
- Stichtingen en verenigingen

4.2 Beleidsnota's verbonden partijen

Het beleid van de Provincie Zeeland ten aanzien van verbonden partijen is niet vastgelegd in een aparte nota. Voorgestelde wijzigingen in de verbonden partijen zijn steeds afzonderlijk door Provinciale Staten beoordeeld.

6. Beleidsmatige doelstellingen en voornemens belangrijkste verbonden partijen

6.1 DELTA N.V.

De participatie door de Provincie Zeeland in het aandelenkapitaal dateert al van zeer lang geleden.

Aandeelhouderschap

Begin 2008 is in Provinciale Staten in een breed kader gesproken over het aandeelhouderschap in DELTA N.V.. Naar aanleiding van deze discussie is geconstateerd dat het niet gewenst is om op korte termijn veranderingen aan te brengen in de bestaande situatie, dat wil zeggen Provinciale Staten wensen voorlopig aandeelhouder te blijven in DELTA N.V..

In februari 2012 is een motie aangenomen om te komen tot een nieuwe aandeelhoudersstrategie. Deze wordt in de loop van 2012 vastgesteld.

Dividendbeleid

In 2010 is het meerjaren-dividendbeleid van DELTA N.V. voor de jaren 2010-2012 formeel vastgesteld. Het beleid luidt als volgt:

Het uit te keren dividend bestaat uit de helft (50%) van het vrij beschikbare netto-resultaat van DELTA N.V., welk resultaat wordt verminderd met de helft van de vrij beschikbare winst van Evides N.V. en voorts met het vrij beschikbare resultaat van Delta Netwerk bedrijf B.V. (DNWB BV) (met inachtneming van de toezeggingen dienaangaande zoals deze zijn gedaan aan de Minister van Economische Zaken). Voor de boekjaren 2011 en 2012 (uitbetaling 2012 en 2013) is een toezegging gedaan van € 40 miljoen dividend voor de aandeelhouders, waarvan 50% voor de Provincie Zeeland geraamd wordt in de meerjarenbegroting. Voor de volgende jaren zijn nog geen afspraken vastgelegd.

Bedrijfsstrategie

Voor 2012 stond de Strategie DELTA onder leiding van de Raad van Commissarissen (RvC) op de agenda. DELTA heeft begin 2012 aangekondigd voorlopig geen aanvraag in te dienen voor een tweede kerncentrale.

6.2 Zeeland Seaports

Zeeland Seaports (ZSP) was tot 2011 alleen een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarin de Provincie en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen samenwerkten. In het kader van een slagvaardig en toekomstgericht havenbedrijf is het Algemeen Bestuur van de GR ZSP in zijn vergadering van 8 december 2010 overgegaan tot het oprichten van de Naamloze Vennootschap Zeeland Seaports (N.V. ZSP) per 1 januari 2011. Per 1 januari 2011 zijn daarop nagenoeg alle activiteiten en rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar de N.V. ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de uiteindelijk aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in de N.V. ZSP.

In financieel opzicht loopt de Provincie Zeeland een groter risico bij een GR dan bij een NV. Bij deze laatste is het risico immers in principe beperkt tot de kapitaalbreng en de eventuele overige garantstellingen. Bij een GR dienen ontstane tekorten, voor zover de reserves van Zeeland Seaports daartoe ontoereikend blijken, door de deelnemers te worden bijgepast.

Tijdens het proces naar verzelfstandiging bleek echter dat het voor de N.V. ZSP welhaast onmogelijk zou zijn om vanaf 1 januari 2011 volledig financieel zelfstandig te opereren. Deze financiële zelfstandigheid per 1 januari 2011 zou tot gevolg hebben dat de kapitaallasten exorbitant zouden stijgen. Dit beschouwen de participanten als onwenselijk. Hierop heeft men besloten om de komende jaren garant te staan voor de bestaande leningen portefeuille per ultimo 2010 en de per die datum vastliggende harde investeringsbeslissingen. Om de omvang van de garantiestelling inzichtelijk te maken, heeft het bestuur van de GR ZSP in de loop van 2010 besloten Montesquieu Finance opdracht te geven de maximale omvang en de daarbij meest passende vorm van de garantiestelling te onderzoeken. Uit het onderzoek van Montesquieu blijkt dat de totale omvang van de benodigde garantiestelling door de GR ZSP oploopt van € 450 miljoen per 1-1-2011 naar maximaal € 500 miljoen per 1-1-2013.

In de garantie- en dienstverleningsovereenkomst (GDO) tussen de GR en de N.V. is overeengekomen, dat het maximaal opgenomen bedrag door N.V. ZSP nooit boven de € 500 miljoen zal uitkomen. In 2028 moet de N.V. ZSP volledig gefinancierd kunnen worden zonder garantstelling door de participanten. De Provincie Zeeland staat gedurende de looptijd maximaal voor € 250 miljoen garant. Ultimo 2012 staat de GR ZSP nog garant voor € 65 miljoen in verband met WarmCO2. In het derde kwartaal 2011 is een addendum op de GDO opgesteld, waarin geregeld wordt dat alle financiële gevolgen in verband met WarmCO2 voor rekening van de N.V. ZSP komen. Daarnaast zijn er, in 2011 ondertekende, overeenkomsten tussen de GR en verschillende banken over garantstelling, waarbij de totale garantstelling opgeteld hoger is dan € 500 miljoen. Dit om betere financieringscondities te krijgen voor de N.V. ZSP door het inbouwen van meer flexibiliteit. Conform de GDO mag de N.V. ZSP nooit leningen aangaan die het plafond van € 500 miljoen overschrijden. Voordat derden een beroep op de door de GR ZSP afgegeven garantie kunnen doen, zal eerst het eigen vermogen van de N.V. ZSP worden aangesproken. Banken kunnen zich pas tot de GR ZSP wenden bij een faillissement van de N.V. ZSP. De afspraken omtrent deze garantiestelling tussen de GR ZSP en de N.V. ZSP zijn opgenomen in de door het AB vastgestelde Garantie- en Dienstverleningsovereenkomst conform zijn vergadering van 8 december 2010.

6.3 N.V. Westerscheldetunnel

Per 1 juli 2009 zijn de aandelen van het Rijk (95,4%) aangekocht, zodat de Provincie Zeeland nu 100% aandeelhouder is. Deze aankoop maakt het mogelijk de Sluiskiltunnel te realiseren.

In november 2011 hebben Provinciale Staten ingestemd met een structureel lager dividend van € 2 miljoen ten gunste van een verlaging van de toltarieven voor specifieke doelgroepen. Dit betekent dat per 1 januari 2012 de t-taghouders, de veelgebruikers en de bestuurders van busjes, campers en motoren een lager toltarief betalen. Bovendien zijn per jaar vier tolvrije dagen per jaar ingesteld.

In 2012 is de verdubbeling van de toeleidende wegen aan de zuidzijde van de Westerscheldetunnel gerealiseerd. In 2012 heeft de aanbesteding van het onderhoud van de Westerscheldetunnel plaatsgevonden voor de komende twintig jaar. In maart 2013 loopt namelijk het huidige onderhoudscontract af. De uitkomst van het traject is uiteindelijk zowel in kwaliteit als in prijs gunstig uitgevallen. De lagere onderhoudskosten (ten opzichte van de huidige ramingen) als gevolg van het nieuwe onderhoudscontract leiden ertoe dat de door de directie van de Westerscheldetunnel verwachte dividenden voor de komende twintig jaar significant hoger zullen zijn. Gezien de gunstige bijstelling van de verwachte dividenden, wordt de herijking van het door PS vastgestelde tarievenbeleid vervroegd van het jaar 2015 naar het jaar 2013.

In financieel opzicht is de exploitatie van de Westerscheldetunnel de laatste jaren redelijk stabiel. Jaarlijks worden de prognoses bijgesteld in het businessplan Koers. De verwachte dividenden worden in de provinciale meerjarenbegroting op basis van Koers verwerkt. Alle gerealiseerde positieve bedrijfsresultaten worden volledig aan de aandeelhouder uitgekeerd.

Ten aanzien van de Provincie geldt echter dat de ontvangen dividenden niet ter vrije besteding staan. Vanuit de resultaatbestemming vindt de komende jaren de toevoeging aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel plaats. De kosten van de nieuw te bouwen Sluiskiltunnel worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Provinciale Staten hebben besloten na de bouw van de Sluiskiltunnel het dividend, onder aftrek van exploitatielasten, te gebruiken om het totale aankoopbedrag van de N.V. Westerscheldetunnel terug te verdienen, want de tunnel gaat in 2033 over naar het Rijk voor één euro.

6.4 N.V. Economische Impuls Zeeland

De N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls) is op 2 juli 2007 opgericht, met als doel het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders.

Impuls heeft de volgende drie kerntaken:

1. Projectontwikkeling in Zeeuwse topsectoren
2. Vestigen: Promotie & Acquisitie
3. Financieren: het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid door begeleiding en (mede)financiering van startende innovatieve ondernemers

Deze taken zijn door de directie van Impuls verder uitgewerkt in een jaarprogramma dat door de aandeelhouders wordt goedgekeurd. De provinciale doelstellingen, met name vanuit het Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 2009-2012, komen duidelijk tot uiting in het jaarprogramma. In 2012 richtte de projectontwikkeling zich op de volgende speerpunten: biobased & food, zorg, recreatie & toerisme en maintenance & logistiek.

De oprichting van Impuls is een gezamenlijk initiatief van gemeenten, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de Provincie Zeeland. Het gezamenlijke initiatief komt ook tot uiting in de aandeelhoudersstructuur en de financiële jaarlijkse bijdrage van de partners aan de NV EIZ.

6.5 B.V. Kanaalkruising Sluiskil

De B.V. Kanaalkruising Sluiskil is opgericht per 1 juli 2009. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder. De B.V. Kanaalkruising Sluiskil heeft de opdracht om voor de Provincie Zeeland de Sluiskiltunnel te bouwen. Er is gekozen om voor dit project een B.V. op te richten omdat het raadzaam is om een organisatie op te zetten die slagvaardig kan handelen, gelet op de aard en omvang van het project. Bij de voorbereiding en bouw van de Westerscheldetunnel waren eerder goede ervaringen opgedaan met de realisatie

van de tunnel binnen een private rechtspersoon. Gebleken is dat op deze wijze het project voor de bouw van een tunnel beheersbaar kan worden gehouden. De B.V. Kanaalkruising Sluiskil is aan de slag met een afgebakende opdracht en richt zich primair op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de tunnel.

In 2010 is de Europese aanbestedingsprocedure afgerond en is aan de aannemerscombinatie BAM – TBI de opdracht gegund tot het bouwen van de tunnel met toeleidende wegen. Met de werkzaamheden is gestart in 2011 en met het boren begin 2013.

Het projectbudget voor hele project is € 295,6 miljoen en de oplevering van de tunnel is gepland medio 2015. De bijdrage van de Provincie Zeeland bedraagt € 112,6 miljoen.

6.6 PPS Perkpolder

Grondexploitatie maatschappij Perkpolder Beheer B.V. en grondexploitatie maatschappij Perkpolder C.V. zijn opgericht in september 2009. Dit betreft een PPS constructie, waarin de Provincie Zeeland voor 25% aandeelhouder is. Andere aandeelhouders waren: Gemeente Hulst, AM Grondbedrijf BV en Bouwfonds MAB Ontwikkeling BV, allen voor 25%. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van 24 januari 2013 is besloten tot uittreding van de twee private aandeelhouders met ingang van 1 januari 2013. De Gemeente Hulst en de Provincie Zeeland zijn nu beiden voor 50% aandeelhouder.

Partijen blijven beogen met deze samenwerking de integrale ontwikkeling van het Plangebied tot een gebied bestaande uit het Hart (permanente woningen en een hotel op het voormalige veerplein), deeltijdwoningen en recreatieve natuur in de westelijke Perkpolder, een jachthaven, een golfbaan, buitendijkse natuur met primaire waterkeringen en de aanpassing van de N689 in de periode tot en met 2024. Tot op heden zijn voorbereidende werkzaamheden verricht en is een ontwikkelaar gecontracteerd voor de ontwikkeling van de Westelijke Perkpolder. Er ligt een bestemmingsplan dat onherroepelijk is. Een groot deel van de benodigde gronden is verworven.

7 Risico's

Voor wat betreft de specifieke risico's vanuit de risico-analyse wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen. Geen van de verbonden partijen wordt daar genoemd, omdat de risico's in beeld zijn en beheerst worden. Dit komt omdat we op bestuurlijk niveau betrokken zijn bij de bedrijfsontwikkelingen en we tijdig inzicht hebben in de risico's en rendementsontwikkelingen.

Verder verwijzen we naar de bijlagen bij deze paragraaf, waarin de business sheets zijn weergegeven van de belangrijkste zeven verbonden partijen.

Ten aanzien van de risico's van verbonden partijen geldt in het algemeen een hoger risico bij gemeenschappelijke regelingen dan bij vennootschappen. Voor vennootschappen is het risico beperkt tot de kapitaalinbreng.

Overzicht belangrijkste verbonden partijen

Statutaire naam deelneming 1

DELTA N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)	
20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454	
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€ 9.080
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454	
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€ 6.937

50% van het geplaatste aandelenkapitaal is in bezit van de Provincie Zeeland.

DELTA N.V. Doelstelling

DELTA N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, internet en de inzameling, bewerking en verwerking van afval en water.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De Provincie Zeeland participeert reeds vele jaren in DELTA N.V. Op dit moment worden geen specifieke beleidsdoelstellingen nagestreefd met het aandelenbezit. Een maatschappelijk aanvaardbaar dividend wordt wel gewenst door de aandeelhouders.

DELTA N.V. wordt in Zeeland heel belangrijk gevonden in het kader van de hoogwaardige, Zeeuwse werkgelegenheid. Verder valt onder DELTA N.V. het waterbedrijf Evides, het Netwerkbedrijf DNWB en de kerncentrale binnen EPZ. Deze bedrijven zijn van groot publiek belang.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij DELTA N.V. gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011		(bedragen x € 1.000)
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2011 bedroeg	€	82.690
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€	40.000
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€	20.000
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	1.043.039
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar bedroeg	€	1.307.601
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	3.212.743
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	2.800.473
Het aantal formatieplaatsen (fte) per 31 december 2011 bedroeg		2.977

Overige bijzonderheden

Op dit moment staat de wetgeving niet toe dat de waterdivisie van DELTA N.V., na de fusie met Waterbedrijf Europoort ondergebracht in Evides, wordt geprivatiseerd.

De energienetten, ondergebracht bij DELTA N.V. Netwerkbedrijf, zijn niet vrij verkoopbaar (in ieder geval niet aan niet-overheden of buitenlandse investeerders).

DELTA N.V. is niet gesplitst per 1 januari 2012. Over de splitsing lopen nog gerechtelijke procedures met de Staat. Wanneer de Provincie Zeeland of één van de andere aandeelhouders de aandelen wenst te verkopen, dan moeten deze op statutaire gronden eerst worden aangeboden aan de overige aandeelhouders.

Statutaire naam deelneming 2

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borsele

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een vast aantal leden (vijf personen). De leden van de RvC worden weer benoemd door de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)	
2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45
Totaal maatschappelijk kapitaal is		€ 90.000
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45
Totaal geplaatst kapitaal is		€ 76.140
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland		

Sinds 1 juli 2009 heeft de Provincie Zeeland 100% van de aandelen in bezit, na de aankoop van alle aandelen van het Rijk. De Provincie Zeeland had tot 30 juni 2009 4,6% van de aandelen in bezit.

Doelstelling van de vennootschap

Het doel van de vennootschap is omschreven in artikel 3 van de statuten: "De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde -met aansluitende wegen en bijbehorende werken- tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord".

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling is niet zozeer gelegen in het aanhouden van de verbonden partij. Doel was immers de realisatie van een vaste oeververbinding. De daaruit voortvloeiende verbondenheid met de WST is een gegeven waarmee tenminste dertig jaar rekening dient te worden gehouden (dit is tot en met 13 maart 2033, te rekenen vanaf de ingebruikname op 14 maart 2003).

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de N.V. Westerscheldetunnel gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

De voor winstverdeling beschikbare winst over 2011 bedroeg	€	5.389
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld in 2012	€	5.389
Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar aan dividend ontvangen	€	5.389
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	82.196
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€	82.361
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€	611.260
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€	588.617
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2011 bedroeg		56

Statutaire naam deelneming 3

Zeeland Seaports

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR ZSP is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland (50%), de gemeente Terneuzen (25%), de gemeente Vlissingen (12,5%) en de gemeente Borsele (12,5%). Het algemeen bestuur van Zeeland Seaports bestaat uit acht personen, waarvan er twee worden benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Eén van de twee door de Provincie Zeeland aangewezen leden van het Algemeen Bestuur (AB) wordt tevens benoemd als voorzitter van het Algemeen Bestuur. Er is ook een Dagelijks Bestuur. Dit bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het Algemeen Bestuur (iedere deelnemer levert één DB-lid). De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het Dagelijks Bestuur.

Per 1 januari 2011 zijn alle activiteiten, rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar de N.V. ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in de N.V. ZSP. Zodra de GR ZSP de aandelen van de N.V. ZSP overdraagt aan de participanten van de GR ZSP en desgewenst de GR ZSP als entiteit kan worden opgeheven, zijn de individuele toekomstige aandeelhouders als volgt gerechtigd in het aandelenkapitaal van de Vennootschap: Provincie Zeeland 50%, gemeente Terneuzen 16²/3%, gemeente Borsele 16²/3% en de gemeente Vlissingen eveneens 16²/3%.

Financieel belang

Zoals hiervoor aangegeven bij het bestuurlijk belang is de Provincie Zeeland voor 50% deelnemer in de GR Zeeland Seaports en ook 50% aandeelhouder van N.V. ZSP.

Doelstelling rechtspersoon

De vennootschap heeft het volgende doel: het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken. Deze doelstelling is opgenomen in artikel 2 van de statuten van de naamloze vennootschap.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De reden van deelname aan de gemeenschappelijke regeling of naamloze vennootschap is met name gericht op het provinciale belang van het ontwikkelen, beheren en exploiteren van het haven- en industriegebied in Zeeland. Zeeland Seaports is één van de organisaties die ingezet wordt om uitvoering te geven aan de provinciale beleidsdoelstellingen.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Zeeland Seaports gelijk aan het kalenderjaar.

GR Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

Totaal negatief resultaat over 2011	€	-13.532
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	183.765
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€	174.169
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€	600.697
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€	160.637

Als gevolg van de verzelfstandiging resteren er geen activiteiten in de GR behoudens die van aandeelhouder en garantsteller. De GR heeft dan ook geen eigen personeel in dienst. De GR is 100% aandeelhouder in de N.V. Zeeland Seaports.

De verkrijgingsprijs van de deelneming betreft € 160.637,- (x 1.000).

N.V. Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

Totaal negatief resultaat over 2011	€	-3.659
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	160.637
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€	156.978
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€	587.458
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€	593.667

Het financieel resultaat bedroeg in 2011 € 3.659 (x 1.000) negatief. Hoewel de omzet een solide groei doormaakte, hebben het faillissement van Zalco en de malaise in de glastuinbouw extra kosten met zich meegebracht.

Overige bijzonderheden

De economische situatie in Europa en Nederland blijft onverminderd zorgelijk. Consumenten besteden minder en bedrijven zijn voorzichtig met investeringen. Voorgaande ontwikkelingen laten ook de Zeeuwse havens niet onberoerd. Enkele bedrijven maken zware tijden mee en het is ook moeilijker om (buitenlandse) bedrijven zich hier te laten vestigen. De toekomstvisie is positief, maar er zijn ook risico's. Het havenbedrijf heeft vastgoed dat nog niet in exploitatie is en daarmee neemt het risico op afwaardering toe. Ook de situatie in de glastuinbouw verbetert slechts langzaam.

Zeeland Seaports werkt samen met DOW Chemical N.V. in de joint venture Valuepark Terneuzen. In 2008 is er door de oprichting van WarmCO2 een samenwerkingsverband aangegaan met Volker Wessel en Yara Sluiskil.

Statutaire naam deelneming 4

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)

Vestigingsplaats
Middelburg

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door een Raad van Commissarissen van vier leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. In 2012 is het aantal commissarissen verminderd tot drie leden. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
750.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal maatschappelijk kapitaal is	€ 750
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het boekjaar 2011 geplaatst en volgestort:	
150.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal geplaatst kapitaal is	€ 150
Hiervan is 69% (103.500 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland	

Doelstelling vennootschap

De voornaamste doelstelling betreft het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis) economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. Daarnaast is onder andere het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook een belangrijke doelstelling. Impuls stimuleert en faciliteert (kennis) economische ontwikkelingen in de meest brede zin van het woord.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

Impuls dient het gat tussen enerzijds ideeën en eerste planontwikkeling en anderzijds de daadwerkelijke uitvoering van projecten te dichten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de oprichting van de vennootschap zijn in detail opgenomen in het Provinciaal Economisch Beleidsplan 2009-2012. De Impuls is voor de Provincie Zeeland de belangrijkste partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de NV EIZ gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

Het verlies over 2011 bedroeg	€	62
Het negatieve resultaat is onttrokken aan het eigen vermogen		
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	306
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar bedroeg	€	367
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	1.369
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	957
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) bedraagt in het boekjaar 2011.		11,4

Statutaire naam deelneming 5
B.V. Kanaalkruising Sluiskil (B.V. KKS)

Vestigingsplaats
Terneuzen

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één lid, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC zelf bestaat uit vijf onafhankelijke leden. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve	€ 1.000
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het 2008 geplaatst en volgestort:	
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€ 1.000
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland.	

Doelstelling van de vennootschap

De vennootschap heeft ten doel: het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) bouwen van de Sluiskiltunnel met aansluitende wegen en ervoor zorgen, dat het beheer, onderhoud en verkeers- en incidentmanagement voor een nog nader door de Provincie te bepalen periode op verantwoorde wijze wordt verzorgd door een derde partij; en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De B.V. KKS werkt met een afgebakende opdracht en kan zich primair richten op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de Sluiskiltunnel.

Enige financiële cijfers

Het totale budget voor de bouw van de Sluiskiltunnel is € 295,6 miljoen (prijspeil oktober 2010).
Het boekjaar is bij de B.V. KKS gelijk aan het kalenderjaar

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011	(bedragen x € 1.000)
Winstsaldo 2011	€ 0
Doorberekende kosten aan de Provincie Zeeland 2011	€ 104.958
Balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€ 51.537
Balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€ 57.391

De B.V. KKS maakt kosten voor de bouw en aanleg van de tunnel en berekent deze gedurende het jaar door aan de Provincie Zeeland. Hierdoor is gedurende de bouw het winstsaldo van de B.V. KKS nul.

De jaarcijfers van de B.V. KKS geven daardoor niet zoveel nuttige informatie. Mutaties inzake de bouwkosten kunnen gevolgd worden in de bijlage Staat van restant investeringskredieten en in de "bestemmingsreserve Sluiskiltunnel" van de Provincie Zeeland. Zie hiervoor de bijlage De toelichting op de balans.

Vanwege het tijdelijke karakter van de B.V. KKS wordt gewerkt met ingeleend personeel. Het aantal fte op de loonlijst is daardoor nul.

Paragraaf Grondbeleid

1. Visie grondbeleid

De Provincie Zeeland is al jaren in het landelijk gebied actief om provinciale beleidsdoelen te realiseren. Grondbezit is daarbij een belangrijke ondersteunende factor. Grond is veelzijdig en inzetbaar voor bijvoorbeeld infrastructuur, landbouwstructuurverbetering, landbouwroutes, aquacultuur, landenschap en recreatie. We proberen gronden te verwerven tegen een redelijke prijs en binnen een acceptabele termijn met het meest geschikte instrumenten.

Op 18 december 2009 hebben Provinciale Staten de Nota Grondbeleid vastgesteld. Hierin zijn criteria en kaders opgenomen voor de grondpolitiek die de Provincie wil voeren, de wijze van verwerving en de inzet van instrumenten.

2 Beleidsuitgangspunten

2.1 Een actieve of faciliterende grondpolitiek

Voorafgaand aan het realiseren van een project bepalen we of we een actieve dan wel een faciliterende grondpolitiek willen voeren.

Bij die afweging houden we rekening met de financiële risico's. Bij actieve grondpolitiek lopen we als actieve partij meestal een financieel risico; dit risico moeten we afdekken. Bij faciliterend grondbeleid lopen we niet of nauwelijks een financieel risico. De keuze tussen een actieve of faciliterende grondpolitiek is een bewuste afweging waarbij we enkele vastgestelde criteria hanteren, vooral gericht op noodzakelijkheid, rechtmatigheid en risicobeheersing.

Voor de projecten Waterdunen en Perkpolder voeren we een actieve grondpolitiek. Er is in deze gevallen sprake van een minimale bewerking en (verwachte) waardevermeerdering van de gronden en er is sprake van doorlevering van gronden. De projecten zijn gericht op het realiseren van de beleidsdoelen en niet op het maken van winst. Bij deze projecten gaan we uit van kostendekkende grondexploitaties. Dit betekent dat de kosten van de gronden worden gedekt met de opbrengsten uit de verkoop van de gronden. De eventuele risico's met betrekking tot de gronden dekken we af binnen de grenzen van de afzonderlijke grondexploitaties. Wij vinden het daarom niet nodig om een aparte reserve voor grondzaken te vormen.

2.2 Besluitvorming

Bij de besluitvorming over te realiseren gebiedsdoelen maken we in ieder geval gebruik van de beleidsnota's, een quick scan of aankoopstrategieplan en een financiële onderbouwing. In het aankoopstrategieplan geven we voor de start van een project aan hoe we gronden gaan verwerven.

2.3 Samenwerking

Op de grondmarkt zijn diverse partijen actief met ieder hun eigen doelstellingen en opgaven. Voor de realisatie van onze doelstellingen kan een samenwerking met andere partijen nodig zijn. Bij een samenwerking in het landelijk gebied met andere overheden nemen wij de regierol. Bij een samenwerking met private partijen worden partijen geselecteerd op grond van vastgestelde criteria.

2.4 Inzet gronden

Het komt voor dat in een gebied meerdere doelen gerealiseerd moeten worden. Een perceel kan dan voor meerdere projecten ingezet worden. In dat geval maken we een keuze en daarbij streven we naar een optimale doelrealisatie.

2.5 Ruilinstrumentarium

Ruilen met grond is vaak een essentieel instrument voor gebiedsgerichte projecten. We hechten daarom belang aan het bezitten van ruilgronden op alternatieve locaties buiten de projectgebieden. De kans op het verwerven van gronden op de gewenste locatie is groter als we aan grondeigenaren een perceel op een alternatieve locatie kunnen aanbieden. We kennen verschillende manieren van ruil. Op basis van een quick scan bepalen we per project welke vorm van kavelruil wordt ingezet.

2.6 Prijsbeleid

Bij de verwerving van gronden bieden we niet boven de marktprijs of bieden we op basis van volledige schadeloosstelling, tenzij er sprake is van zeer uitzonderlijke omstandigheden. Wij zijn ons terdege bewust van de wettelijke regelingen op het gebied van staatssteun en houden bij de verwerving onverkort rekening daarmee.

2.7 Waardering

De waarde van provinciale gronden is terug te vinden op de balans. De meeste gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs met aftrek van een eventuele bijdrage van derden. Het komt voor dat gronden onderdeel zijn van een grondexploitatie. Deze gronden worden gewaardeerd op de vervaardigingsprijs inclusief transactiekosten, notaris- en kadasterkosten, zolang deze onder de verwachte verkoopprijs ligt.

Op de balans staan niet alle gronden van de Provincie. De kosten voor verwerving van gronden voor de realisatie van wegen nemen we direct ten laste van de exploitatie. Deze gronden staan daarom niet op de balans.

2.8 Risicomanagement

Het aanhouden van grondvoorraden brengt risico's en kosten met zich mee. Er zijn kosten verbonden aan de tijdelijke investeringen in de gronden, zoals transactiekosten en rentekosten. Daarnaast zijn er de uitvoeringskosten als gevolg van het ruilen en verwerven van gronden. Deze worden meerjarig geraamd in de begroting. Het aanhouden van een strategische grondvoorraad brengt risico's van waardedaling van de aangekochte gronden met zich mee. Vanuit de voorraadregistratie zijn de mutaties per jaar steeds inzichtelijk en minimaal bij iedere jaarrekening wordt de boekwaarde getoetst op de actuele grondwaarden volgens de financiële verordening.

Bij grondaankopen voor meer risicovolle projecten voeren we een risico-analyse op basis van een business case uit (een zakelijke afweging van baten en lasten).

Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

2.9 Grondbank Zeeland

Per 1 januari 2010 is de Grondbank Zeeland ingesteld. De grondbank is ingesteld als instrument om de provinciale beleidsdoelen te realiseren, door te beschikken over voldoende ruilgronden. Met die gronden kunnen we snel en flexibel inspelen op strategische kansen en mogelijkheden voor beleidsopgaven in bijvoorbeeld gebiedsprojecten. Voorop staat dat we tijdelijk eigenaar zijn van de ruilgronden. Uiteindelijk moeten we gronden op locatie verwerven en deze ruilgronden verkopen. Alle gronden die niet op een eindlocatie liggen van provinciale projecten zijn ruilgronden.

Door Provinciale Staten is het plafond van de grondbank voor de periode 2009-2018 vastgesteld op € 13 miljoen. Zoals in de beleidsnota is vastgesteld worden soms tijdelijke ruilgrondposities ingenomen die gedekt worden met projectmiddelen uit bijdrage van derden (bijvoorbeeld Investeringsbudget Landelijk Gebied). Deze gronden worden niet toegerekend aan de grondbank Zeeland.

3 De verwerving en uitgifte van gronden

De afgelopen jaren hebben we op grote schaal gronden aangekocht en verkocht. Vaak wordt de opdracht aan Dienst Landelijk Gebied (DLG) verstrekt waarbij dan de juridische afwikkeling via Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) loopt.

Dit was vooral in het kader van doelen uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Verder hebben we gronden verworven voor de projecten Waterdunen en Perkpolder. Daarnaast bezitten we ook gronden voor de aanleg van wegen, tijdelijke restperceeltjes rondom wegen en ruilgronden met betrekking tot specifieke beleidsprojecten zoals Duurzaam Veilig West Zeeuws-Vlaanderen.

3.1 Gronden voor infrastructurele doelen

Bij de grondverwerving voor infrastructurele projecten bieden we op basis van volledige schadeloosstelling. Naast een dergelijk bod in geld bieden we ook de mogelijkheid van vrijwillige grondruil aan, als het ons lukt dat te realiseren.

De Provincie heeft nog een geringe voorraad gronden die voor het project Duurzaam Veilig zijn aangekocht. Deze voorraad bouwen we af op korte termijn. Daarnaast zijn percelen aangekocht voor onder andere infrastructurele projecten zoals de Kanaalkruising Sluiskil, reconstructie, aanleg en verbreding van wegen (bijvoorbeeld N62) en fietspaden.

3.2 Gronden voor doelen in het landelijk gebied

Met de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG 2007) en de decentralisatie van de taken via het Deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied (2011) tussen het Rijk en Provincies is de Provincie regisseur geworden voor de ontwikkeling in het landelijk gebied voor het realiseren van ILG-doelstellingen. De Provincie is verantwoordelijk voor en heeft de regierol op zich genomen van het integrale beleid in het landelijk gebied (provinciebreed) en de plattelandsontwikkeling, zoals vastgesteld in de nota Grondbeleid. Op het gebied van grondbeleid is de Provincie verantwoordelijk voor de grondverwerving (aankoop), het kavelruilen en de aansturing van de Dienst Landelijk Gebied (DLG).

Eind 2012 is het deelakkoord Natuur en Landschapsbeheer tussen Rijk en Provincies gesloten. In 2013 zal een nadere uitwerking van de gemaakte afspraken plaatsvinden.

In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van zeshonderd hectare nieuwe natuur. Wij hebben de regierol bij de verwerving van gronden voor de zeshonderd hectare estuariene natuurontwikkeling. Deze loopt via de overlopende passiva Natuur Compensatie Westerschelde.

3.3 Gronden voor doelen uit het Omgevingsplan en andere beleidsplannen

In de provinciale nota Grondbeleid is aangegeven dat we bij een gezamenlijke aanpak niet alleen de provinciale doelstellingen willen realiseren (die vanuit diverse beleidsvelden worden gesteld), maar vooral de combinatie zoeken met andere regionale doelstellingen van bijvoorbeeld het Waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten. De autonome bevoegdheden van partijen verschuiven daarmee niet.

De Provincie vervult een regierol door belanghebbende partijen in een specifiek gebied bij elkaar te brengen, waarbij de belangen van alle partijen worden besproken en ingezet wordt op een integrale realisatie van doelen. De Provincie neemt daarbij een brede verantwoordelijkheid voor het realiseren van publieke doelen.

Het grondinstrumentarium neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van projecten. Met andere woorden: 'ontwikkelingsgericht' staat centraal, 'uitvoeringsgericht' niet. Hierdoor ontstaat een dynamische werkwijze waarbij het grondinstrumentarium continue breed ingezet en dienstbaar gesteld wordt aan het realiseren van de doelstellingen via diverse projecten. Daarnaast kunnen wij met een juiste keuze en toepassing van de beschikbare instrumenten tijdig inspelen op (toekomstige) ontwikkelingen.

3.4 Omvang grondvoorraden

De omvang en het verloop van de provinciale grondvoorraden is opgenomen in toelichtingen bij de balans en de staat van activa. In deze toelichtingen wordt de samenstelling en de financiële waardering van de voorraad opgenomen.

De totale voorraad grond in ons eigendom (economisch) per 31 december 2012 was circa 1.074 hectare. Bij de waardering van de gronden zijn de bijdragen van derden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording, in mindering gebracht op de balanswaarde. Hierdoor is het werkelijk betaalde bedrag per hectare niet gelijk aan de balanswaarde per hectare.

Paragraaf Bedrijfsvoering

1 Algemeen

Bedrijfsvoering omvat het sturen en beheersen van processen en activiteiten om gestelde doelen te bereiken. De doelen die de Provincie Zeeland wil bereiken staan beschreven in de programma's van de programmabegroting. Over de realisatie hiervan wordt gerapporteerd in de programmaverantwoording en in financiële zin in de jaarrekening.

Voor de bedrijfsvoering waren in 2012 de volgende thema's overheersend:

- Reorganisatie en non-activiteitsregeling
- Vorming Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland
- e-Dienstverlening

Behalve bovenstaande thema's wordt in deze paragraaf ook ingegaan op de volgende zaken:

- Inhuur derden
- Rechtmatigheid
- Financieel beleid
- Het gevoerde personeelsbeleid
- De interne auditfunctie
- Aanbevelingen rekenkamer Zeeland
- Kwaliteitshandvest dienstverlening

2 Reorganisatie en non-activiteitsregeling

In september 2011 is een start gemaakt met de reorganisatie van de provinciale organisatie. Dit heeft in 2012 geresulteerd in een definitief plan.

Het doel van deze reorganisatie was te komen tot een verbetering van het extern presteren en meer aandacht voor de bestuurlijke agenda (een integrale visie). Hiertoe is een flexibele, open, resultaat-gerichte en efficiënte organisatie nodig. Het tot dan toe gehanteerde sectorenmodel was daar naar de mening van ons college niet toereikend voor.

In eerste instantie heeft bureau Cebeon op basis van het takenpakket 2010 onderzoek gedaan naar de noodzakelijke formatie voor de Provincie Zeeland. Hierbij is tevens de formatie van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), de statengriffie en de rekenkamer meegerekend. De uitkomst hiervan was dat een formatie van vijfhonderd fte toereikend zou zijn. De wereld heeft vanzelfsprekend vanaf 2010 niet stilge- staan en, rekening houdend met ons collegeprogramma Stuwende krachten, hebben we uiteindelijk de formatie op 512 bepaald.

In juli 2012 is de door ons vastgestelde implementatie formatie bezuinigingen komen te vervallen; die is opgegaan in de gehele reorganisatie.

In april 2012 hebben wij opdracht gegeven aan bureau Lysias tot het opstellen van een nieuw organi- satiemodel. Dit bureau heeft, in samenwerking met uit personeelsleden samengestelde teams een opzet gemaakt om te kunnen komen tot een nieuwe organisatiestructuur met bijbehorend functieboek (de Houtskoolschets). De teams bestonden uit kwartiermakers of thematrekkers die zich lieten bijstaan en zelfs uitdagen door de zogenaamde jonge leeuw(inn)en. Vervolgens zijn de teams aangevuld met acht à tien medewerkers. De teams kregen de opdracht voor hun thema inrichtingsplannen en functieboeken te maken. Een belangrijk aandachtspunt hierbij was de integrale visie (ook wel de satéprikker genoemd), die de horizontale samenhang tussen de toekomstige afdelingen en werkvelden moest bewerkstellingen. De teams werden intensief begeleid door zowel de intern als de extern projectleider (de laatste vanuit bureau Lysias).

Gedurende de totstandkoming van de Houtskoolschets is zowel door de WOR bestuurder als door de extern en intern projectleider intensief contact geweest met de ondernemingsraad. In de Houtskool- schets staan uitgangspunten voor een Bestuurs- en Managementconcept (BMC) benoemd.

Lopende het verslagjaar, in juni, hebben we besloten te kiezen voor een directie bestaande uit een provinciesecretaris/directeur en een directeur. Dit was een richtinggevend vertrekpunt voor de inrichting van de verdere organisatie. Deze directie is vanaf september gestart met haar werkzaamheden en is

intensief betrokken geweest bij de plaatsing van de nieuwe leidinggevenden die eind oktober afgerond is. Belangstellenden voor leidinggevende functies moesten daar actief op reflecteren; geen enkele leidinggevende functionaris werd als vanzelfsprekend wederom op een dergelijke functie geplaatst. Vervolgens vond het plaatsingsproces plaats voor de overige functionarissen.

Alle andere (niet-leidinggevende) functies werden ingedeeld in categorie A, B of C. Een A-functie was inhoudelijk ongewijzigd of onderging voor maximaal 20% wijziging. Bij een B-functie was inhoudelijk sprake van een wijziging van 20 tot 50% en bij een C-functie besloeg de wijziging 50% of meer van de inhoud.

Alle personeelsleden konden hun belangstelling kenbaar maken voor de door hen geambieerde functies. Om het plaatsingsproces goed te stroomlijnen is een plaatsingscommissie in het leven geroepen; die bestond uit de gedeputeerde personeelszaken, de nieuwe directie, hoofd P&O, personeelsfunctionarissen, een afgevaardigde uit het Georganiseerd Overleg (GO, toehoorder) en een vakbondsbestuurder (extern lid).

De plaatsingscommissie is erin geslaagd om ieder personeelslid binnen onze organisatie te plaatsen. Daar sprake is van een flinke personele reductie, bleek het mogelijk al het administratief personeel in het Abdijcomplex te huisvesten en de locatie Groene Woud los te laten. De herhuisvestingsoperatie is een omvangrijk en intensief project geweest aan het einde van 2012. Iedere medewerker kreeg met ingang van 1 januari 2013 een nieuwe werkplek toegewezen. Daarnaast is een aantal flexibele werkplekken beschikbaar. Zo goed als al het meubilair alsook de ICT-middelen moesten hiervoor verplaatst, opnieuw aangesloten en/of aangepast worden.

Om tot deze reductie te komen is het instrument Non-activiteitsregeling Zeeland 2013 (NAR) ingezet. Op grond van deze regeling kon aan medewerkers die op 1 januari 2013 57 jaar of ouder waren, verlof met behoud van (een deel) van hun bezoldiging worden verleend tot het bereiken van hun pensioenleeftijd. Deelname aan deze regeling was op vrijwillige basis.

Dit heeft geleid tot uitstroom van 137 fte. Door toepassing van deze regeling is het grootste deel van de beoogde formatiereductie gerealiseerd.

3 Vorming Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Aanleiding

De Provincie Zeeland, het waterschap Scheldestromen en de gemeenten Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere en Vlissingen hebben op 21 maart 2011 een intentieverklaring getekend voor de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland. De betrokken partijen hebben de uitgangspunten voor de vorming en inrichting van de RUD Zeeland vervolgens nader uitgewerkt. Dit is vastgelegd in de Bestuursovereenkomst Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland van 27 mei 2011.

In de periode juni 2011 tot december 2012 zijn de contouren van en basisafspraken rondom de RUD Zeeland verder uitgewerkt. Daarbij is gebleken dat, mede door de dynamiek van het proces, delen van de in de bestuursovereenkomst vastgelegde afspraken niet meer gevolgd kunnen worden en vervangen moeten worden door andersluidende afspraken. Deze zijn de afgelopen periode aan het Periodiek Bestuurlijk Overleg (PBO) voorgelegd, die met de andersluidende afspraken ingestemd heeft. Deze afspraken komen in de plaats van de afspraken die opgenomen zijn in de bestuursovereenkomst; ze zijn vastgelegd in het bedrijfsplan RUD Zeeland van 14 januari 2013.

Het bedrijfsplan en de Gemeenschappelijke Regeling (GR) zijn in januari 2013 voorgelegd aan ons college; het gaat hier om instemming met de oprichting van en deelname aan de RUD Zeeland, een voorgenomen besluit waarover advies wordt gevraagd aan de OR.

Het uitbrengen van dit bedrijfsplan is een belangrijke volgende stap op weg naar de komst van de RUD Zeeland. Dit bedrijfsplan vormt de basis voor en is tegelijkertijd het fundament onder de definitief door ons college, de colleges van de Zeeuwse gemeenten en het dagelijks bestuur van waterschap Scheldestromen te nemen besluiten over de totstandkoming van deze nieuwe organisatie.

Voorgeschiedenis

De VROM-regelgeving is de afgelopen jaren in verschillende commissies geëvalueerd (commissies Oosting, Mans, D'Hondt, Biesheuvel en Ladders). Zij stellen vast dat de uitvoering van VROM-regelgeving te veel gefragmenteerd is, te weinig samenhang vertoont, kwalitatief tekort schiet en gebrek aan regie

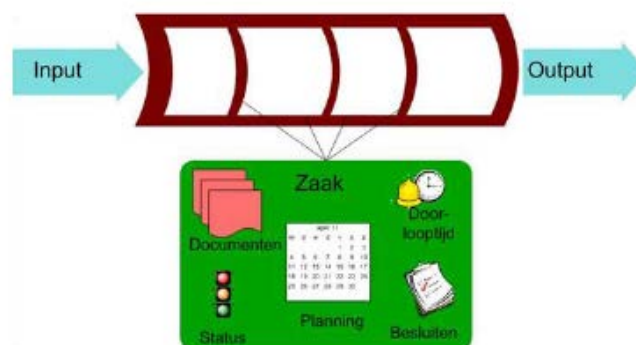
kent. Het advies van de commissie Mans om omgevingsregio's te vormen op de schaal van politieregio's, is door het kabinet overgenomen en in discussie gebracht met betrokken overheden. In juni 2009 is vanuit dit initiatief een packagedeal gesloten tussen Kabinet, IPO en VNG, waarin gekoerst wordt op de vorming van robuuste regionale uitvoeringsorganisaties voor de uitvoering van taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten. De met de taken verbonden bevoegdheden blijven bij de gemeenten terwijl de Provincie bevoegd blijft voor de provinciale Brzo- en IPPC-bedrijven. De komst van de RUD is met de totstandkoming van de zogenoemde 'package deal' ook in Zeeland onomkeerbaar en een aantal basisafspraken over de taken, het kwaliteitsniveau van uitvoering en de vormgeving liggen daarmee ook vast. Tamelijk uniek – en vanuit de inhoudelijke doelstelling gezien positief – is dat het waterschap van de start mee participeert in de RUD. Dat is in veel andere delen van het land nog niet het geval.

BrzoRUD Zeeland en Zuid-Holland

De Provincies Zeeland en Zuid-Holland hebben een eind 2012 een intentieverklaring opgesteld om te gaan samenwerken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij risicovolle bedrijven. Dit zijn de bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). Met ingang van 1 januari 2013 worden de vergunningen en inspecties voor deze bedrijven gecoördineerd vanuit één Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Dit coördinatiepunt is voor de regio Zeeland en Zuid-Holland ondergebracht bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. De werkzaamheden voor de Zeeuwse bedrijven worden blijvend uitgevoerd in de regio (op termijn de RUD-Zeeland).

4 e-Dienstverlening

Het project implementatie zaakstelsysteem heeft tot doel om het mogelijk te maken dat de organisatie digitaal en zaakgericht kan werken. Daarvoor is begin 2012 een aanbestedingstraject afgerond voor een basisvoorziening die daarin kan ondersteunen, het zaakstelsysteem:

Digitaal en zaakgericht werken betekent hier: alle documenten (zowel digitaal als analoog) worden in het systeem geregistreerd en gekoppeld aan een zaak. De 'zaak' is hierbij benoemd als het centrale gegeven waaromheen informatie wordt vastgelegd, zoals informatie over de aanleiding, klantvraag, objectinformatie, planning, statussen, documenten en besluitvorming. Een zaak is een werkelijke representatie van het doorlopen proces (end-to-end): van trigger tot het daadwerkelijke eindproduct of dienst met alle tussenstappen en zijstappen hierin genomen en/of besloten. Dit maakt het straks vanuit de provincie mogelijk om intern en extern het lopende proces op elk moment te kunnen volgen en daarmee de transparantie gedurende de uitvoering en achteraf voor verantwoording te faciliteren.

In april 2012 is gestart met de bouw en inrichting van het zaakstelsysteem. Vooruitlopend op de reorganisatie is per 1 maart 2012 de nieuwe unit iZaak ingericht die voor de digitale informatievoorziening zorg draagt. De formatie van iZaak is gebaseerd op het feit dat per 1 januari 2013 digitaal gewerkt wordt, wat betekent dat al rekening is gehouden met een krimp van de benodigde formatie als gevolg van het digitaal afhandelen van documenten.

De planning was om per 1 januari 2013 digitaal te gaan werken. Bij de bouw en inrichting is een dermate vertraging opgelopen dat deze niet meer haalbaar was. De oorzaken daarvoor zijn een combinatie

van een latere start dan voorzien i.v.m. het belang dat werd gehecht aan een goede overeenkomst, de langere tijd die nodig was om de bedoeling van de opdrachtgever en resultaat van de opdrachtnemer te matchen, het samenvallen van het testproces en de vakantieperiode (door de eerder opgelopen vertraging) en een vertraagde oplevering van de techniek.

5 Inhuur derden

Met het inhuren van externen wordt terughoudend omgegaan. Het college van Gedeputeerde Staten heeft, naar aanleiding van de behandeling van de jaarstukken 2011, ook toegezegd dat er in 2012 voor minder dan € 16 miljoen aan externe inhuur zou plaatsvinden.

Van belang is het onderscheid te maken tussen het inhuren van externen enerzijds en het uitbesteden van diensten en het verlenen van opdrachten anderzijds. De rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het verschil tussen beide vormen scherp gedefinieerd en tevens het inhuren van externen genormeerd. De Provincie Zeeland heeft aansluiting gezocht bij deze definities en haar administratie conform ingericht.

Essentiële verschil tussen beide vormen is de regie over de wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd. In het geval van uitbesteding en opdrachtverlening wordt een opdracht geplaatst, waarbij resultaatafspraken worden gemaakt. Hierbij wordt er door de opdrachtgever niet op de inzet van de specifieke capaciteiten gestuurd. Onder uitbestedingen en opdrachten vallen ook wettelijk verplichte accountantsverklaringen en (verplichte) investeringen bij collega-overheden. In het geval van inhuur externen is er juist sprake van het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de Provincie Zeeland in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, middels het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, waarop door de Provincie Zeeland als opdrachtgever mede gestuurd wordt..

(bedragen x € 1 miljoen)	2011	2012
Beleidsgevoelige externe inhuur	2,7	1,5
Beleidsondersteunende externe inhuur	0,7	0,8
Uitzendkrachten en inhuur op basis van de rijksnorm	0,9	1,5
Totaal externe inhuur op basis van de rijksnorm	4,3	3,7
Afgezet tegen de loonsom (rijksnorm = 10%)	9,3%	8,0%
Uitbesteding en opdrachten	9,7	9,0
Totale inzet van derden	14,0	12,7
GS-plafond inzet derden	16,0	16,0

Op basis van deze externe inhuur zit de provincie Zeeland voor 2012 op € 3,7 miljoen oftewel 8% van de totale loonsom van € 46 miljoen. Hiermee blijven wij binnen de zogenoemde rijksnorm die de rijksoverheid voor haar eigen bedrijfsvoering hanteert. De rijksnorm voor de inhuur van extern personeel is maximaal 10% van de totale personele uitgaven.

6 Rechtmatigheid

Voor de uitvoering van beleid is de Provincie gebonden aan kaders. Deze kaders kunnen voortkomen uit wet- en regelgeving afkomstig van andere overheden of uit eigen, door Provinciale Staten vastgestelde kaders. Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid bij de accountantscontrole zijn de volgende drie aspecten van belang:

Begrotingscriterium

Dit betreft het tot stand komen van financiële handelingen binnen het kader van de geautoriseerde

begroting (ex. Artikel 216 Provinciewet). Het college dient ervoor zorg te dragen dat de lasten van de programma's zoals geautoriseerd in de begroting na wijziging niet worden overschreden.

In de Jaarrekening wordt aangegeven dat op de programma's Bestuur en Watermanagement er sprake is van hogere lasten dan geraamd.

In alle gevallen is vastgesteld dat deze hogere lasten wegvallen tegen navenant hogere baten en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van door Provinciale Staten vastgestelde beleidsdoelstellingen uit de begroting 2012. Door de jaarstukken 2012 vast te stellen sanctioneren Provinciale Staten deze begrotingsoverschrijdingen achteraf.

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium is van belang welke regelgeving, zowel intern als extern, van toepassing is bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze regelgeving is geïnventariseerd en wordt jaarlijks geactualiseerd.

In de Jaarrekening 2012 wordt aangegeven dat in één geval er sprake is van handelen in strijd met dit voorwaardencriterium. De omvang van deze onrechtmatigheid (€ 34.000) is echter niet van een dermate omvang dat deze een goedkeurende verklaring van de accountant in de weg zou staan.

M&O-criterium

Het gaat hierbij om misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale middelen. Basis van het voorkomen hiervan vormt een inventarisatie of alle risico's zijn afgedekt door wet- en regelgeving. In 2008 is een nota vastgesteld door GS waarin is aangegeven wat de provinciale visie is op misbruik en oneigenlijk gebruik en op welke wijze hieraan invulling dient te worden gegeven.

- Misbruik: het bewerkstelligen van geen of te geringe betaling van verplichte bijdragen aan de overheid en van het verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering door bewust niet, niet tijdig, niet juist of niet volledig verstrekken van gegevens en inlichtingen
- Oneigenlijk gebruik: het volgens de regels van de wet maar in strijd met de bedoelingen van de wettelijke bepalingen, geheel of ten dele ontgaan van een verplichte bijdrage aan de overheid en verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering

De basis van het voorkomen van M&O is dat processen, waarbij M&O-gevoeligheden spelen, voldoende maatregelen en mogelijkheden bevatten. M&O-maatregelen zijn voor 2012 verankerd in de administratieve organisatie. Jaarlijks, dus ook in 2012, wordt de actualiteit gezien. Bij het maken van nieuwe regelingen en verordeningen wordt getoetst of het M&O beleid hierin voldoende is verankerd.

In 2012 is in geen enkel geval geconstateerd dat een medewerker of bestuurder van de Provincie in strijd gehandeld heeft met dit M&O criterium.

7 Financieel beleid

Als bijlage is opgenomen de jaarlijkse evaluatie van de uitgangspunten voor financieel beleid zoals deze zijn opgenomen in de programmabegroting 2012. Uit deze evaluatie blijkt dat:

In strijd met het uitgangspunt dat structurele lasten uitsluitend door structurele baten gedekt worden bleek een structurele bezuinigingspost van € 0,44 miljoen vanaf 2016 gedekt te worden uit incidentele baten. In de voorjaarsnota 2013 zal hiervoor een structurele oplossing voorgelegd worden.

Uit de evaluatie blijkt dat van de andere uitgangspunten van financieel beleid er niet werd afgeweken.

8 Gevoerde personeelsbeleid

Een gedetailleerde beschrijving van het gevoerde personeelsbeleid inclusief personele kengetallen is opgenomen in het Sociaal Jaarverslag 2012 van de Provincie Zeeland, een bijlage bij dit Jaarverslag.

9 Auditfunctie 2012

In 2012 zijn intern een viertal audits naar de doelmatigheid van de werkzaamheden dan wel de kwaliteit van de opgeleverde resultaten van gelieerde en gesubsidieerde instellingen verricht. Het gaat om de volgende instellingen:

- Scoop
- Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
- Sport Zeeland
- Klaverblad

Als bijlage bij dit Jaarverslag is het Onderzoeksjaarverslag 2012 van de auditfunctie opgenomen.

10 Rekenkamer

Door de Rekenkamer Zeeland zijn in 2012, in opdracht van Provinciale Staten, de volgende onderzoeken verricht:

- Promotie in de Provincie Zeeland (2000-2012)
- Beheer en aanbesteding concessies openbaar vervoer

In een bijlage bij dit jaarverslag is een overzicht opgenomen van de aanbevelingen uit bovenbeschreven onderzoeken alsmede de follow-up op de nog niet volledig afgewikkelde aanbevelingen uit eerdere onderzoeken van de Rekenkamer.

11 Kwaliteitshandvest dienstverlening 2012

De kwaliteit van de provinciale dienstverlening naar buiten toe, het zogenaamde externe presteren, wordt behandeld in het kwaliteitshandvest. Deze is eveneens als bijlage opgenomen.

Uitgangspunten financieel beleid

In deze bijlage bij de jaarstukken 2012 worden de uitgangspunten van het financieel beleid uit de begroting 2012 geëvalueerd.

Aan het begin van de nieuwe beleidsperiode zijn de uitgangspunten van financieel beleid voor de komende vier jaar geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten in de voorjaarsnota 2011. Centraal uitgangspunt daarbij is dat de provincie vanuit een gezonde financiële positie op een integrale wijze een goede afweging kan maken voor de instandhouding van voorzieningen in en de verdere ontwikkeling van de Provincie Zeeland.

De volgende uitgangspunten van financieel beleid worden gehanteerd:

1. De Provincie hanteert bij het opstellen van de begroting en meerjarenraming het criterium van een duurzaam financieel evenwicht. Dit houdt in dat de meerjarenbegroting geen structurele tekorten heeft en er voldoende middelen aanwezig zijn om risico's op te vangen.

Stand van zaken:

De begroting 2012 voldoet aan het criterium van duurzaam financieel evenwicht en heeft repressief toezicht gekregen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waaraan overigens ook de vastgestelde begroting 2013 voldoet. Voor de uitvoering van het provinciale beleid is met de voorjaarsnota, de begrotingswijzigingen, de meerjarenbegroting en de najaarsnota instemming verkregen van Provinciale Staten. Voor de inzet van de middelen voor structurele en incidentele zaken is aan deze hoofdlijn voldaan met instemming van Provinciale Staten.

Het DELTA dividend is vanaf 2012 als incidentele baten geoormerkt. Hieruit wordt het college programma gedekt. De uitgaven uit het collegeprogramma 2012-2015 en verder worden daardoor ook beschouwd als incidenteel. Vanaf 2016 is een stelpost opgenomen per jaar voor de nieuwe collegeprogramma's; deze stelpost is gelijk aan de raming van het DELTA dividend per jaar.

Het overzicht van incidentele baten en lasten uit de jaarrekening 2012 geeft aan dat er geen structurele lasten gedekt werden met incidentele baten in 2012.

In de Najaarsnota 2012 is aangegeven dat het restant aan structurele bezuiniging op uitgavenposten vanaf 2016 € 0,44 miljoen gedekt wordt uit eventuele incidentele baten. Dit is niet in lijn met duurzaam financieel evenwicht en in de voorjaarsnota 2013 zal hiervoor een structurele oplossing voorgelegd worden.

2. Incidentele en structurele meevallers vloeien terug naar de algemene middelen; de zogenaamde "budgettaire ruimte".

Stand van zaken:

Dit uitgangspunt is in 2012 strikt gehandhaafd bij de budgetbewaking en de begrotingswijzigingen zijn aan u voorgelegd. De bestemming van het rekeningsaldo 2011 is aan Provinciale Staten voorgelegd en via een begrotingswijziging verwerkt.

In 2012 is een taakstellende stelpost opgenomen als toevoeging aan de algemene reserve om de meerjarige onttrekking aan de algemene reserve in de begroting 2013 neutraal te houden in de collegeperiode. Deze zijn ingevuld bij de najaarsnota en in deze jaarrekening.

De vrijgespeelde budgetten uit de uitwerking van de ombuigingen in het kerntakenbesluit zijn meerjarig toegevoegd aan de budgettaire ruimte.

3. Alleen in uiterste noodzaak nieuwe structurele verplichtingen aangaan, die de looptijd van het collegeprogramma en/of beleidsprogramma's overschrijden. Bij het aangaan van deze verplichtingen zal de dekking voor de gehele looptijd geregeld moeten worden.

Stand van zaken:

In de meerjarenbegroting 2013 is met betrekking tot de marinierskazerne de raming van de prioriteit opgenomen. Provinciale Staten zijn tijdens de onderhandelingen in besloten vergaderingen over de voortgang geïnformeerd. Nu de Tweede Kamer ermee ingestemd heeft, zal de projectplanning verder uitgewerkt worden en worden ook de ramingen geactualiseerd en structureel in de meerjaren begroting verwerkt worden.

Vanuit Natuurpakket Westerschelde heeft de provincie de meerjarige opdracht om 600 ha natuur aan te leggen en in te richten. Het Rijk stelt via de doeluitkering middelen beschikbaar voor uitvoering. De provincie levert personele inzet. Het project zal worden verlengd tot circa 2020 nu het Kabinet een besluit genomen heeft over de Hedwigepolder.

Voor de verbreding van de N62 heeft het Rijk eveneens een doeluitkering beschikbaar gesteld voor de uitvoering. De provincie levert personele inzet. Het project is verlengd tot na de collegeperiode tot circa 2016; deze termijn is afhankelijk van de snelheid in het proces van de grondverwerving.

De lopende Europese projecten waaraan wij vanuit ons Provinciale beleid deelnemen hebben in sommige gevallen een administratieve en financiële afwikkelingsperiode na de looptijd van projectperiode. Dit is een projectmatig budgettaire neutrale verschuiving van budgetten. Zie verder punt 7 waarin kansen benut worden.

4. De budgettaire ruimte wordt zoveel mogelijk ingezet voor incidentele zaken dan wel voor de dekking van extra inzet gedurende de gebruikelijke looptijd van beleidsprogramma's van vier jaar.

Stand van zaken:

De budgetten voor de meerjarige beleidsprogramma's zijn geraamd voornamelijk vanuit het Collegeprogramma in de meerjarenbegroting 2012 voor de collegeperiode 2012-2015. De looptijd van de beleidsnota's is soms langer.

Alleen voor de prioriteiten voor het Omgevingsplan 2013-2018 is een raming gemaakt tot en met het einde van de beleidsnota; die is vanaf 2016 volledig gedekt uit het omgebogen kerntakenbudget.

Voor het interim-beleid Leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling 2013 zijn geen aanvullende prioriteiten vastgesteld in 2012.

De prioriteiten voor de overige beleidsprogramma's zijn geraamd tot en met 2015; Cultuurbeleid 2013-2016, Economische Agenda 2013-2016, inclusief de budgetten voor Marketing en Promotie, Energie en Klimaat beleid 2013-2018 en Provinciaal Verkeers-en Vervoersplan 2009-2015.

5. Bij het overnemen van taken van andere overheden zal de Provincie Zeeland alleen dan deze nieuwe taken op zich nemen, indien de kosten volledig worden vergoed. Bij het afstoten of verminderen van provinciale taken worden de betreffende budgetten verlaagd.

Stand van zaken:

In oktober 2010 heeft het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie(EL&I) de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) subsidie voor natuur en landschapstaken stopgezet en een nationale bezuiniging afgekondigd van € 600 miljoen. In 2011 hebben hierover gesprekken met het Rijk plaatsgevonden, waarbij eind 2011 de staatsecretaris Bleker een voorstel aan de provincies heeft voorgelegd. Het toenmalige Kabinet heeft een besluit genomen over de vorm. In de najaarsnota 2011 zijn aanvullende middelen gereserveerd tot en met 2015 om de taken van natuur- en landschapsbeheer te kunnen dekken (2013-2015 € 5 miljoen per jaar).

De "Afrondingsovereenkomst ILG" is eind 2012 ondertekend met het huidige Kabinet, waarbij de provincies voor de taken structureel verantwoordelijk blijven en worden. De aangekondigde

(decentralisatie)uitkering via het provinciefonds 2013-2015 is nog niet bekend en is nog afhankelijk van de verdere uitwerking door het Kabinet, de verdeling in IPO-verband en de uitwerking van de herijking van de begrenzings EHS. In de Najaarsnota 2012 is op basis van de toen bekende inschattingen besloten om vanaf 2016 structureel € 3,2 miljoen aanvullende provinciale middelen te ramen ten laste van de budgettaire ruimte om het tekort te dekken op de geprognoseerde uitgaven en inkomsten (inschatting ca. € 4 miljoen structureel extra via provinciefonds) voor de taken van natuur- en landschapsbeheer.

Sinds de ondertekening van het akkoord in december 2012 heeft het Kabinet toegezegd om een extra bedrag van landelijk € 200 miljoen per jaar aan de provincies toe te kennen voor de taken van natuur- en landschapsbeheer.

Het provinciale beleid met het ambitieniveau en de uitvoeringsplanning wordt bijgesteld in 2013, mede in afwachting van de finale extra middelen via het provinciefonds (mei- of septembercirculaire 2013). Er vindt voor 2016 een landelijke evaluatie van de decentralisatie uitkering natuurbeheer plaats, waarna de decentralisatieuitkering omgezet wordt in een structurele uitkering vanaf 2016.

Er komen structureel taken over naar de provincies, waarbij op incidentele basis middelen meekomen via de decentralisatie-uitkeringen; voorbeelden zijn de Wet Luchtvaartverkeer, waarvoor steeds incidentele decentralisatie-uitkeringen zijn toegekend, momenteel tot en met 2015, en de EU-zwemwaterrichtlijn waarvan de decentralisatieuitkering loopt tot en met 2015. Het is nog onduidelijk of het Rijk voor deze structurele taken ook structureel middelen gaat toekennen.

6. In verband met de beperking van langdurige risico's worden geen nieuwe garanties en geldleningen verstrekt.

Stand van zaken:

Er zijn in 2012 geen nieuwe garanties of geldleningen verstrekt. De garantstelling "Roosevelt Academy" aan Universiteit Utrecht is niet gebruikt, maar met 6 jaar verlengd.

In 2012 zijn de nog lopende leningen van instellingen in de zorgsector, waar de Provincie garant voor stond, overgedragen aan het waarborgfonds voor de zorg, op twee kleine leningen na. Eén ervan loopt in 2013 af en de andere in 2015. Zie "niet uit de balans blijvende verplichtingen".

7. Voor het realiseren van gewenste ontwikkelingen binnen de Provincie Zeeland, al dan niet met cofinanciering van provinciale middelen, zoveel mogelijk extra externe middelen aantrekken. De beschikbare externe middelen worden zoveel mogelijk eerst aangewend en daarna de provinciale middelen.

Stand van zaken:

Momenteel is de voorbereiding gestart van subsidieaanvragen voor de nieuwe EU-subsidieprogramma's 2014-2020. Waar mogelijk zullen we kansen aangrijpen om deel te nemen met meerjarige Provinciale beleidsprojecten. Hierbij zijn de looptijden langer dan de collegeperiode en deze kan ook langer zijn dan de looptijd van het huidige vastgestelde beleid. Eventuele cofinanciering komt uit de betrokken beleidsvelden of wordt hierop aanvullend gevraagd door middel van een prioriteit. Hierbij wordt gedacht aan opvolging voor OPZuid, POP2, Transcoast en andere (Interreg) projecten en nieuwe kansen.

8. Jaarlijks wordt aan de hand van een analyse van risico's de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit vastgesteld en daarmee de minimaal vereiste hoogte van de algemene reserve. Dit geschiedt in aanvulling op de eisen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zoals in Stuwende krachten is opgenomen willen wij de algemene reserve in de komende periode op tenminste € 25 miljoen houden voor het opvangen van risico's en het benutten van kansen.

Stand van zaken:

In 2012 zijn vanuit het jaarlijks risicomanagement alle risico's geïnventariseerd, beschreven en gekwantificeerd, volgens de ontwikkelde standaard. Dit leidt tot het nemen van gerichte beheersmaatregelen om de risico's te beperken. Hierdoor is de omvang van de risico's de afgelopen jaren afgenomen. Tevens worden nieuwe risico's sneller onderkend en in een vroeger stadium beheersmaatregelen genomen. De recentste weerstandscapaciteit is berekend op € 11 miljoen voor het opstellen van de meerjaren programmabegroting 2013. Het weerstandsvermogen voldoet hieraan, zoals in de paragraaf weerstandsvermogen is aangegeven.

De stand van de algemene reserve voldoet in alle jaren van de huidige collegeperiode wanneer rekening gehouden wordt met de bestemming rekeningsaldo 2012 en ook in de jaren daarna aan minimum van € 25 miljoen. (zie Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.)

9. De hoogte en de noodzaak van handhaving van de bestemmingsreserves zal jaarlijks worden beoordeeld.

Stand van zaken:

De enige bestemmingsreserve Kanaal Kruising Sluiskil (KKS) is steeds doorgerekend en beoordeeld in het meerjarig KKS/Westerscheldetunnel (WST)-model op de natuurlijke momenten uit de Planning en Controle (P&C) cyclus en na iedere mutatie van één van de componenten.

10. Binnen de begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 0,25 miljoen.

Stand van zaken:

In de meerjarenbegroting 2012 is jaarlijks € 250.000 voor onvoorzien geraamd. Zoals aangegeven in het Overzicht aanwending post voor Onvoorziene uitgaven, is er per saldo een onvoorziene bate van € 4.500. Bij de laatste begrotingswijziging 2012 is het volledige saldo van € 254.500 toegevoegd aan de budgettaire ruimte, zoals ook gemeld in de najaarsnota 2012. Dit geeft ook aan dat de oplossing bij budgetbewaking gezocht en gevonden wordt binnen de bestaande budgetten.

11. De uitgangspunten financieel beleid worden tenminste één maal per jaar geëvalueerd bij de analyse van de jaarrekening en zo nodig aangepast.

Stand van zaken:

Met de behandeling van de bovenstaande hoofdlijnen uit begroting 2012 is voldaan aan de evaluatie.

De hierboven genoemde uitgangspunten worden gehanteerd in de uitvoering van het financiële handelen van de Provincie Zeeland. Dit sluit aan bij en is opgenomen in de interne en externe wet- en regelgeving, onder meer:

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
- Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten
- Wet Fido
- Financiële Verordening Provincie Zeeland
- Regeling budgetbeheer, inclusief richtlijnen overboeken budgetten
- Treasurystatuut

Aanbevelingen rekenkamer

In deze rapportage (conform besluit Provinciale Staten 30-06-2006 /SGR-70) wordt gerapporteerd op de nog openstaande aanbevelingen van de Rekenkamer Zeeland.

Beheer en onderhoud van infrastructurele werken

Aanbeveling 3

De Rekenkamer Zeeland beveelt aan om deze randvoorwaarden te behouden en waar mogelijk te versterken. De ontwikkeling naar een beleidsmatig verantwoord beheer en onderhoud. Aandachtspunt hierbij is dat de afzonderlijke onderdelen (zoals beleidsdocumenten, fasen in de beleidscyclus en afdelingen binnen de organisatie) met elkaar in verbinding worden gebracht.

Stand van zaken per 31-12-2012

De notitie monitoring mobiliteitsbeleid is besproken in het kader de reorganisatie. Mede op basis van deze notitie is besloten tot het instellen van een centrale monitoringfunctie bij het Werkveld Beleid. De recent geformeerde functie van Informatiemakelaar heeft als taak op jaarlijks een monitoringplan op te stellen voor de gehele organisatie. Aanbeveling is hiermee opgevolgd/ afgedaan.

Aanbeveling 8

Om de effectiviteit van het beheer en onderhoud van infrastructuur te verbeteren beveelt de Rekenkamer Zeeland aan: De registratie- en monitoringssystemen verder door ontwikkelen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Zie aanbeveling 3.

Aanbeveling 10

Om de effectiviteit van het beheer en onderhoud van infrastructuur te verbeteren beveelt de Rekenkamer Zeeland aan: Een risicoanalyse uit te voeren naar de huidige onderhoudsstrategie van de provincie. Het gaat dan specifiek om de keuze voor primair conserverende maatregelen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Vanwege verschillende omstandigheden is de pilot rond assessmanagement uitgesteld. Inmiddels heeft het IPO Vakberaad Beheer en Bouw het initiatief genomen voor een provinciebrede workshop Assessmanagement dit voorjaar. T.a.v. de onderhoudsstrategie wordt bij het programmeren, plannen en uitvoeren van dagelijks onderhoud gekozen voor het implementeren van primair conserverende maatregelen. Bij groot onderhoud en renovaties worden ook structurele (langetermijn) maatregelen genomen. Deze maatregelen zijn het resultaat van een analyse van het gebruik, de bediening, het beheer en het onderhoud van de infrastructuur of kunstwerk. Daarbij wordt zo mogelijk vooruitgelopen op verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van techniek, methoden en kosten. Het beheersen en beperken van onderhoudskosten en risico's is daarbij uitgangspunt. Aanbeveling is opgevolgd/ afgerond.

Sturen op afstand

Aanbeveling 2

Neem in de beleidsnota evaluatiemomenten op om als follow-up van de probleemanalyse en de nulmeting inzicht te krijgen of de inzet van de gekozen beleidsinstrumenten effectief is of dat een aanpassing van beleid nodig is. De Rekenkamer Zeeland beveelt geen jaarlijkse evaluatie aan, maar wel dat gedurende de looptijd van een beleidsnota minimaal eenmaal door gedeputeerde staten een tussenstand wordt opgemaakt en dat er niet meer dan drie jaar tussen de voortgangsrapportages zit. In het kader van de actieve informatieplicht dienen deze rapportages aangeboden te worden aan provinciale staten opdat zij hun controlerende en kaderstellende taak optimaal kunnen vervullen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Aanbeveling wordt uitgevoerd conform het amendement.

In het Amendement is de aanbeveling omgezet tot de volgende omschrijving: In beleidsnota's vanuit bestuursopdracht, dienen 1 maal per 2 jaar evaluatiemomenten opgenomen te worden om te kunnen beoordelen of de inzet van de gekozen beleidsinstrumenten effectief is, c.q. een aanpassing van het beleid nodig is; daartoe dienen GS zorg te dragen voor een monitoring.

Aanbeveling 4

Indien de provincie streeft naar 'sturen op afstand', doe dat dan ook echt. Overweeg meerjarige subsidies te verlenen in bestendige subsidierelaties, waarbij de instelling uitvoering geeft aan langjarige provinciale beleidsdoelstellingen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Gezien de bezuinigingsronde van 2012 op de instellingen is geen sprake van meerjarige subsidies. Amendement wordt uitgevoerd.

In het amendement is aanbeveling 4 omgezet naar de volgende omschrijving: GS opdragen slechts meerjarige prestatieafspraken te maken en meerjarige subsidies te verlenen indien dit op basis van een kritische benadering van instellingen vanuit de opvattingen over provinciale kerntaken en kostenbeheersing en het meerjarig financieel perspectief van de provincie, gerechtvaardigd is.

Aanbeveling 5

Waar sprake is van een breuk met het staande beleid van het op afstand plaatsen van instellingen en het verzakelijken van relaties, dienen provinciale staten in staat gesteld te worden zich een oordeel te vormen over de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen en zich over de keuze van gedeputeerde staten uit te spreken. Gedeputeerde staten dienen in voorkomende gevallen bijtijds en actief opening van zaken te geven.

Stand van zaken per 31-12-2012

Amendement wordt uitgevoerd.

In amendement is aanbeveling 5 omgezet naar de volgende omschrijving: GS op te dragen PS bijtijds en actief te informeren, met name ook wanneer sprake is van een breuk met bestaand beleid.

Arbeidsmarkt en onderwijs in Zeeland

Aanbeveling 1

Overweeg alternatieve organisatievormen over bestuurslagen en actoren heen. Daarbij valt te denken aan organisatie via competenties en specifieke deskundigheid in plaats van organisatie via positie. Experimenteer met kleine concrete zaken om ervaring hiermee op te doen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Op 23 november 2012 hebben Provinciale Staten de Economische Agenda vastgesteld. Ambities ten aanzien van onderwijs- en arbeidsmarkt maken integraal onderdeel uit van deze Agenda. De Economische Agenda is opgebouwd rondom een beperkt aantal businesscases en economische thema's. Externe partijen worden op inhoud en expertise betrokken bij het realiseren van de doelstellingen en ambities van de Economische Agenda.

Aanbeveling 2

Baseer beleid en daaraan gekoppelde projecten naar analogie van het PSEB op gedegen probleemanalyses en informatie. Het is ten behoeve van de beleidsvorming aan te bevelen om na te gaan waar de verklaring voor bijvoorbeeld het achterblijven van de groei in werkgelegenheid in bepaalde sectoren ligt en de vraag naar arbeid en aanbod van arbeid uiteenlopen. Provinciale Staten: Eis dat beleid wordt voorzien van een probleemanalyse en keur geen beleid goed dat is gebaseerd op meningen of tot stand komt naar aanleiding van incidenten. Beschouw bij het herijken van het sociaaleconomisch beleid het Sociaal Akkoord, dé Onderwijsagenda en het AZK als uitvoeringsprogramma's van het PSEB.

Stand van zaken per 31-12-2012

Het beleid t.a.v. van onderwijs en arbeidsmarkt is integraal onderdeel van de, op 23 november 2012 door Provinciale staten vastgesteld Economische Agenda. Zoals in de vorige rapportage is aangegeven ligt ten grondslag aan de Economische Agenda: een tussenevaluatie van het PSEB, een overzicht de stand van zaken van de Zeeuwse economie, een SWOT en de mening/visie van externe stakeholders uit het bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappelijke organisaties op de economische kansen van de Zeeuwse economie

Aanbeveling 3

Overweeg naast de individuele voortgangsrapportage per beleidsnota ook op enig moment het totaaloverzicht op een beleidsterrein voor provinciale staten inzichtelijk te maken, analoog aan de thematische indeling Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt in de Programmabegroting 2011 (pag. 68). Zie aanbeveling hierboven over PSEB.

Stand van zaken per 31-12-2012

Onderwijs- en arbeidsmarktambities zijn integraal onderdeel van de Economische Agenda. Stand van zaken wordt gerapporteerd via de rapportages over de Economische Agenda.

Aanbeveling 4

Ga na of de prestatie die geleverd is ook daadwerkelijk bijdraagt aan de gestelde doelen en het beoogde effect heeft gehad.

Provinciale Staten: Vraag bij nieuw beleid om onderzoek naar de effecten van eerdere maatregelen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bij subsidieverlening aan projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen/ambities van de Economische Agenda wordt waar mogelijk van te voren indicatoren benoemd (meetbare prestaties) op basis waarvan aan het einde van het project de definitieve subsidie wordt vastgesteld. Desalniettemin is het niet in alle gevallen mogelijk om het verband tussen de geleverde prestatie en de beoogde beleidsdoelstelling vast te stellen. Het vinden van een passend methodiek voor effectmeting is derhalve blijvend aandachtspunt.

Aanbeveling 5

Bezie het huidige controlkader en de onderscheiden rollen om oneerlijke concurrentie en bevoordeling te voorkomen. Betrek daar ook de andere subsidieverstrekkers, zoals de NV Economisch Impuls, bij.

Stand van zaken per 31-12-2012

De provinciale organisatie blijft, ook bij subsidieverlening aan projecten die in het kader van de Economische Agenda worden uitgevoerd, zonder meer alert op het voorkomen van dubbele financiering van een zelfde project.

Aanbeveling 6

Bevorder in ieder geval in de eigen organisatie mobiliteit en probeer daarbij ook allianties met andere sectoren aan te gaan. Geef het goede voorbeeld. Bezie mogelijkheden om segmentering via tekorten aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt aan te pakken, eventueel in samenwerking met de gemeenten.

Stand van zaken per 31-12-2012

Dit is een blijvend belangrijk aandachtspunt waaraan wij, bijvoorbeeld door ons lidmaatschap van 'Zeeland Werkt, mobiliteits- en loopbaancentrum', op dit moment al uitvoering geven.

Aanbeveling 7

Overweeg ook andere instrumenten dan het overnemen van de verantwoordelijkheid van de ander. Door als enige het algemeen belang te formuleren kunnen de andere partners volharden in het eigenbelang van de korte termijn. Door duidelijker voor een procesrol dan voor een uitvoerdersrol te kiezen ontstaat de mogelijkheid dat het faciliteren en stimuleren van effectieve vormen van samenwerking eerder gerealiseerd wordt. Overweeg ook alternatieve organisatievormen waarbij ook andere partners zoals een gemeente of een onderwijsinstelling, een procesrol zouden kunnen krijgen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Mede n.a.v. de kerntakendiscussie, bestuurskracht- en het Lysias rapport is de Provincie Zeeland zich meer dan voorheen bewust van de verschillende rollen die zij op pakken en meer alert op de rol die zij in de verschillende dossiers kan en wil spelen. Deze verschillende rollen staan ook genoemd in de Economische Agenda.

Aanbeveling 8

Naar onze mening zou de regierol aan kracht kunnen winnen door intern na te gaan welke taken en daarbij behorende competenties essentieel zijn om de regierol optimaal te kunnen vervullen. Het formuleren van een gezamenlijke visie daarop zou behulpzaam kunnen zijn. Tevens kan hier een relatie gelegd worden met een krimpende overheidsorganisatie.

Stand van zaken per 31-12-2012

Mede n.a.v. de kerntakendiscussie, bestuurskracht- en het Lysias rapport is de Provincie Zeeland zich meer dan voorheen bewust van de verschillende rollen die zij op pakken en meer alert op de rol die zij in de verschillende dossiers kan en wil spelen. Deze verschillende rollen staan ook genoemd in de Economische Agenda.

Informatiebeleid in een veranderende tijd

Aanbeveling 1

Maak van de gelegenheid gebruik om fundamenteeler na te denken over wat voor soort organisatie van de informatiefunctie het beste bij de toekomstige provincie past.

Stand van zaken per 31-12-2012

De nieuwe organisatie gaat uit van samenwerking en integraal werken. Dat betekent ook dat de afdeling I&A daarop (in-)gericht moet zijn. Enerzijds zal de afdeling moeten zorgen dat iedereen in de organisatie kan samenwerken (faciliteren, denk aan systemen), en anderzijds zal de afdeling ook zelf aan de samenwerking moeten bijdragen (in processen en projecten).

De aanbeveling uit het Rekenkameronderzoek heeft mede ten grondslag gelegen voor keuzes die gemaakt zijn bij de inrichting van de nieuwe afdeling I&A. De afdeling bestaat uit een team Beleidsadvies en Architectuur, een unit ICT/GIS en een unit I-zaak. Het team 'beleid en architectuur' bestaat uit een aantal beleidsmedewerkers en architecten die onder directe aansturing van het afdelingshoofd staan. Daarnaast kent de afdeling twee units, welke operationeel aangestuurd wordt door een unithoofd. De unithoofden zijn verantwoordelijk voor het meerjarenprogramma van de unit. Tussen de units en 'beleid en architectuur' is een continue wisselwerking. Medewerkers worden hiërarchisch rechtstreeks aangestuurd door het afdelingshoofd.

Aanbeveling 2

Stel een integraal dienstverleningsbeleid op.

Stand van zaken per 31-12-2012

Dienstverleningsbeleid gaat verder dan I&A, dat dient op concernniveau geregeld te worden. Voor I&A geldt dat samen met verschillende disciplines binnen- en buiten de organisatie maakt de afdeling I&A een bedrijfsinformatieplanning, een bijbehorende referentie-architectuur en gegevens-architectuur met bijbehorende applicatielandschap. Deze kaders vormen, te samen met het overkoepelende informatiebeleid, een blauwdruk voor de informatievoorziening.

Aanbeveling 3

Overweeg het benoemen van een informatiearchitect.

Stand van zaken per 31-12-2012

Mede naar aanleiding van aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport is het nieuwe uitgangspunt "onder Architectuur werken" in de nieuwe organisatie geborgd binnen de functies bedrijfsinformatiearchitect en IT-architect.

Aanbeveling 4

Regel substitutie voor de gedigitaliseerde documenten.

Stand van zaken per 31-12-2012

Wordt verder ingevuld als het zaakstelsel is geïmplementeerd. De aandacht gaat eerst naar de implementatie. Vanaf medio 2013 wordt substitutie nader ingevuld/opgepakt.

Aanbeveling 5

Professionaliseer het projectmatig werken.

Stand van zaken per 31-12-2012

Deze aanbeveling wordt volledig onderschreven, zij het dat dit breder geldt dan uitsluitend voor ICT projecten. Dit punt is voor wat betreft I&A meegenomen bij de inrichting van de nieuwe organisatie, zo is er o.a. een nieuwe functie Beleidsadviseur ICT en projecten gecreëerd, en zullen in het kader van de op te stellen architectuur uitgangspunten en principes worden vastgelegd die hier nader invulling aan moeten geven.

Aanbeveling 6

Geef een meer bedrijfsmatige basis aan de financiering van de informatievoorziening

Stand van zaken per 31-12-2012

GS heeft op 4 september 2012 besloten het structurele tekort van € 350.000,- te dekken. De structurele dekking in de komende jaren wordt meegenomen bij de implementatie van de nieuwe organisatie.

Promotie in de provincie Zeeland (2000-2012)

Aanbeveling 1

Evalueer de promotieaanpak in de praktijk met gebruikers van het DNA; wat zijn de succes- en faalfactoren van de aanpak?

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Het DNA-concept is werkende weg doorontwikkeld, op basis van ervaringen bij het opstellen van gemeentelijke DNA's. Indien de Staten dit wenselijk vinden, zal de totale promotieaanpak geëvalueerd worden met gebruikers.

Aanbeveling 2

Stel naar aanleiding van de evaluatie een nieuwe meerjarige uitvoeringsnota op en neem daar concrete doelen in op.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Vooralsnog zien wij af van het opstellen van een nieuwe promotienota, omdat we partijen op een andere manier betrekken bij de promotie van Zeeland. Vanuit het LAND IN ZEE! concept, dat veel verder reikt dan alleen promotie, kiezen wij nadrukkelijk voor het integreren in algemene beleidsontwikkeling.

Aanbeveling 3

Leg jaarlijks verantwoording af over de voortgang en de resultaten via de jaarstukken of in een aparte Voortgangsnota.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Tijdens de uitvoering van het promotiebeleidsplan zijn indicatoren vastgesteld; voortgang in cijfers is vanaf vaststelling van de promotienota gerapporteerd in jaarstukken. Deze toetsen in hoeverre we de doelstelling behalen: vergroten van de promotiekracht van Zeeland. Indicatoren richten zich met name op de mate waarin ambassadeurs de promotietools gebruiken en het DNA toepassen bij eigen promotie. Daarnaast zijn formele voortgangsrapportages opgesteld, zoals die zijn vastgesteld door PS in mei 2010 en september 2011.

Beheer en aanbesteding concessies openbaar vervoer

Aanbeveling 1

Voor Provinciale Staten is de fase van de beleidsontwikkeling bij het proces van het aanbesteden en beheren van OV-concessies om meerdere redenen van groot belang. Het is de enige fase waarin zij hun invloed op dit onderwerp het meest duidelijk vorm kunnen geven. De Rekenkamer beveelt Provinciale Staten aan om de beleidskaders en beleidsdoelen zo concreet en meetbaar mogelijk te formuleren. Op die manier sturen Provinciale Staten ook indirect het concessiebeheer en de monitoring aan.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Deze aanbeveling wordt meegenomen in de ontwikkeling van het nieuwe Beleidsplan OV dat juni 2013 in PS zal worden behandeld. De opmaat daarvan is zichtbaar in de kadernota OV die op 25 januari 2013 in PS zal worden behandeld. Er wordt bijvoorbeeld uitgegaan van duidelijk af te bakenen reizigersgroepen (scholieren, forenzen etc.) waarvoor het aanbod op maat - dus afhankelijk van reisroute, reistijdstip en omvang van de doelgroep - wordt vormgegeven (scholierennet, spitsnet etc.).

Aanbeveling 2

De Rekenkamer beveelt Gedeputeerde Staten aan concrete uitgangspunten voor het concessiebeheer te formuleren in een concessiebeheerplan, zodat de taak- en rol verdeling op strategisch, tactisch en operationeel niveau tussen concessieverlener (de provincie) en de concessiehouder (de vervoerder) formeel belegd zijn. De nieuwe concessie krijgt een looptijd van 10 jaar met een optie tot verlenging met 2 jaar. Dit maakt het noodzakelijk de mogelijkheid in het concessiebeheer in te bouwen om in te kunnen spelen op actuele maatschappelijke veranderingen en beleidsontwikkelingen. De Rekenkamer beveelt om zowel in de beleidsvorming als in de concessieovereenkomst hier een voorziening voor in te bouwen.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Ten aanzien van de aanbeveling om concrete uitgangspunten voor het concessiebeheer te formuleren het volgende: Omdat de ontwikkelfunctie bij de vervoerder komt te liggen, zullen we meer dan nu op output sturen. Waar we nu vooral op input sturen met de bijbehorende grote inzet op concessiebeheer, zullen we ons beperken tot het sturen op een beperkt aantal heldere outputvariabelen, zoals reizigerswaardering via de jaarlijkse klantenbarometer OV (subjectief), de meetbare kwaliteit van het vervoer zoals stiptheid en rituitval (objectief) en de ontwikkeling van enkele bedrijfsmatige indicatoren, zoals kostendekkingsgraad, omvang van de dienstregeling, reizigersopbrengsten en aantal reizigers. Ten aanzien van de aanbeveling om een mogelijkheid in te bouwen om in te kunnen spelen op actuele maatschappelijke veranderingen en beleidsontwikkelingen, het volgende: Doordat in de nieuwe concessie de output wordt beschreven (gewenste kwaliteit) en de ontwikkelfunctie bij de vervoerder komt te liggen - binnen het strategische kader van de concessie - is het aan de vervoerder om de marktontwikkelingen te volgen en het aanbod hierop zo nodig aan te passen. Verder zullen wij via monitoring de vinger aan de pols houden, waarbij het belangrijk is dat we niet alleen weten wat het OV 'doet', maar ook dat we kennis hebben van wat er in de samenleving speelt. Een open houding naar de vragende partijen dus. Een intensieve samenwerking met de gemeenten is daar onderdeel van.

Aanbeveling 3

Ten aanzien van de monitoring beveelt de Rekenkamer Gedeputeerde Staten aan om een duidelijke en overzichtelijke set van data vast te stellen, die zowel kan dienen om de concessiehouder (de vervoerder) aan te sturen als om inzicht te krijgen of beleidsdoelen gerealiseerd worden. Gegeven de enorme hoeveelheid mogelijk beschikbare gegevens zal het vooral gaan om beperking en selectie. Stel hiertoe een monitoringplan op dat inzichtelijk maakt welke relevante data verzameld moeten worden en leg hier een relatie met het beleidsplan en de beleidscyclus.

Stand van zaken per 31-12-2012

Bestuurlijke reactie: Waar we nu zeer veel gegevens ontvangen die veelal over input gaan (hoeveelheid dienstregelingen, leeftijd bussen etc.) zullen we - zoals bij punt 2 aangegeven - een aantal robuuste outputgegevens willen ontvangen. We zullen de specificaties daarvoor meenemen in de aanbesteding via een informatieprofiel dat onderdeel is van het bestek en dat gebaseerd is op de beleidsdoelstellingen. Bijvoorbeeld, als de doelstelling is dat het scholierennet moet worden afgestemd op de kenmerken van de doelgroep, zullen we dit toetsen aan de hand van de aansluiting van de

dienstregeling op de schooltijden en de capaciteit van het scholierenvervoer (objectief) alsmede aan het oordeel van de scholieren via het periodieke kwaliteitsonderzoek van de Stichting Scholierenvervoer Zeeland (subjectief).

Onderzoeksjaarverslag auditfunctie

1 Inleiding

Met de komst van het dualisme en de daarmee gepaard gaande wijziging van de Provinciewet kreeg ons college de verplichting opgelegd én tegelijkertijd een wettelijk instrument in handen om onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door ons gevoerde bestuur. Op ad hoc basis bestond uiteraard reeds de mogelijkheid voor dergelijk onderzoek, bijvoorbeeld het laten uitvoeren van een quick scan naar een organisatieonderdeel of het doen van beleidsevaluaties. Tegenwoordig vinden onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door ons gevoerde bestuur plaats op basis van een jaarlijks daartoe vast te stellen onderzoeksprogramma. Dergelijke onderzoeken maken daardoor deel uit van de jaarlijkse bedrijfsvoeringcyclus. Wij geven de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken in 2012 weer in dit onderzoeksjaarverslag. Overeenkomstig artikelen 201 en 217a van de provinciewet en de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid provincie Zeeland 2006 bieden wij dit jaarverslag aan Provinciale Staten aan en zenden het tevens aan de Rekenkamer Zeeland.

2 Kader en organisatie van onderzoek

Collegeonderzoeken zoals hier bedoeld zijn een instrument voor het college van Gedeputeerde Staten om zich een spiegel voor te houden over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Dit zelfonderzoek heeft vooral tot doel het leren en verbeteren en heeft dus een duidelijke relatie met kwaliteitsmanagement. Onderzoeken geschieden door een intern auditteam. Door deze werkwijze benutten we kennis die in de organisatie aanwezig is en krijgen de betrokken medewerkers de mogelijkheid bredere ervaring op te doen. In de verslagperiode nam, naast de auditfunctie, één medewerker van de afdeling GBO deel aan een onderzoek.

Onderzoeken kunnen worden geïnitieerd door ons college of door het directieteam. De werkwijze bij onderzoeken, zoals stappenplan, beschikbaarheid informatie, onafhankelijke oordeelsvorming en rapportage, hebben wij vastgelegd in een Reglement uitvoering verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid.

In de gekozen opzet krijgen onderzoeken na een periode van minimaal één jaar een follow-up in de vorm van een beknopte evaluatie van wat is gedaan met de onderzoeksresultaten en aanbevelingen. Deze evaluatie kan tevens leerpunten opleveren voor de aanpak van toekomstige onderzoeken.

De auditfunctie onderhoudt tevens contacten met de Rekenkamer en FEZ (linking-pin naar accountant) voor het uitwisselen van informatie over voorgenomen, lopende en afgeronde onderzoeken; daartoe vindt driemaandelijks vast overleg plaats en zonodig tussentijds.

In dit onderzoeksjaarverslag doen wij verslag van uitgevoerde onderzoeken met behulp van de auditfunctie. Aan de hand van de resultaten van de verschillende onderzoeken, gaan wij kort in op wat deze ons hebben opgeleverd.

3 Onderzoeksprogramma en planning

Het onderzoeksprogramma 2012 bevatte uitsluitend vanuit ons college geïnitieerde onderzoeken; gelet op dit volle auditprogramma had het directieteam geen aanvragen voor audits voor 2012 ingediend. Na de uitvoering van de audits bij de instellingen zou bekeken worden in hoeverre de nog openstaande onderwerpen uit het onderzoeksprogramma 2011 nog actueel zouden zijn.

In de praktijk is deze (beperkte) capaciteit benut voor twee evaluatieonderzoeken, die wij noemen onder hoofdstuk 5 van dit onderzoeksjaarverslag.

Vanaf februari 2010 is één van de auditmedewerkers twee dagen per week gedetacheerd bij het IPO (voor activiteiten bestuursakkoord: onderdeel provincieacademie). Hierdoor is slechts 1 fte beschikbaar voor het doen van audits.

De onderzoeksonderwerpen van het programma 2012 waren:
 Vier audits naar de doelmatigheid van de werkzaamheden c.q. de kwaliteit van de opgeleverde resultaten van gelieerde en gesubsidieerde instellingen. Het gaat om de volgende instellingen: Scoop, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland, Sport Zeeland en Klaverblad. Deze worden gefaseerd opgepakt, te beginnen met Scoop (reeds gestart in 2011).

4 Resultaten afgeronde onderzoeken

In dit hoofdstuk geven wij per afgerond onderzoek de volgende informatie:

- I. De **betekenis** van het onderzoek, die is terug te vinden in de doelstelling.
- II. De **kennis en inzichten** die het onderzoek heeft opgeleverd op basis van bevindingen en conclusies.
- III. De **praktische waarde** van de onderzoeksresultaten, in de vorm van de gedane aanbevelingen.
- IV. De **toepassing** van aanbevelingen aan de hand van genomen besluiten en uitgevoerde en/of voorgenomen maatregelen.

De afgeronde onderzoeken, waarover we hierna rapporteren, zijn:

1. Scoop;
2. Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland;
3. SportZeeland;
4. Klaverblad Zeeland.

Alle vier de onderzoeken zijn uitgevoerd in opdracht van het college. In verband met de samenhang en verwevenheid van deze onderzoeken en de integrale eindrapportage aan Provinciale Staten, brengen wij de rapportage daarvan in dit onderzoeksjaarverslag onder één noemer.

Onderzoeksthema's 1 t/m 4: Audits Scoop, SCEZ, SportZeeland en Klaverblad Zeeland.

Titel eindrapporten:	Eindrapportage Audit Scoop; in het licht van de provinciale kerntaken. Voorts Eindrapportages Audits SCEZ, SportZeeland en Klaverblad Zeeland.
De betekenis van het onderzoek.	De doelstelling van de onderzoeken was gelegen in het verkrijgen van inzicht in de kwaliteit en doelmatigheid van de werkzaamheden c.q. van de opgeleverde resultaten van instellingen, ter ondersteuning van besluitvorming over het verlenen van subsidie en het maken van prestatieafspraken. Voorts de beschikking over aanbevelingen voor mogelijke verbetering van de doelmatigheid en/of doeltreffendheid.
De kennis en inzichten die het onderzoek heeft opgeleverd.	Uit de audits is gebleken dat de betrokken instellingen in het algemeen doen wat de provincie vraagt. Via prestatieafspraken en rapportages wordt een aansturingrelatie met de provincie vormgegeven. In aanvulling op deze hoofdconclusies, bleek een aantal kenmerken en aspecten die vaak in algemene zin karakteristiek zijn voor het werken met instellingen. Bedoelde kenmerken uit de audits zijn: 1) Het laten uitvoeren van provinciaal beleid door instellingen op (enige) afstand c.q. in een soort voorpostsituatie betekent t.o.v. directe provinciale uitvoering: dichter bij doelgroep; de instelling als "ogen en oren" van de provincie en zekere onafhankelijkheid, hetgeen slagvaardigheid ten goede kan komen. De keerzijde van op afstand zetten is minder grip en de noodzaak sturingsmechanismen te organiseren teneinde de aansluiting met het provinciale beleid te borgen. 2) In het algemeen is er in het veld/bij stakeholders waardering voor het werk van instellingen. Genoemd worden o.a.: kwaliteit, expertise, verbindend vermogen, behulpzaamheid, het op de kaart zetten van het werkterrein. In grote lijnen is dat ook het zelfbeeld bij instellingen. 3) Instellingen met intensieve relaties "in het veld" hebben vaak een herkenbare spin-off voor vrijwilligerswerk. Vrijwilligers vervullen belangrijke maatschappelijke activiteiten, mede door de infrastructuur en deskundigheid die de "bureaus" bieden. Zo kan een instelling op een terrein dat zich daarvoor leent, een aanzienlijke capaciteit aan vrijwilligerswerk mobiliseren, ondersteunen

en verbinden.

- 4) De mate waarin sprake is van de strakke sturingsrelatie met de provincie, bepaalt in samenhang met de omvang van "de markt" de ruimte die een instelling heeft (ook) andere opdrachtgevers en/of inkomstenbronnen te verwerven.
- 5) Vaak is, overeenkomstig voorschriften, sprake van gedetailleerde vastlegging van prestatieafspraken en van verantwoordingsinformatie in bestuurlijke overleggen en/of subsidie aanvraag. Hetzelfde geldt voor de verwerking van deze informatie in de interne bedrijfsvoering. Deze interne bedrijfsvoering is in het algemeen goed op orde.
- 6) Het vorige punt betekent niet vanzelfsprekend dat in de verantwoording aan Provinciale Staten in de rekening rechtstreekse koppeling aan provinciale kerntaken en beleids- of programmadoelstellingen, inclusief de kosten daarvan, zichtbaar is.
- 7) Verbreding van inkomstenbronnen van instellingen en/of aanpassing van de bekostiging door de provincie, vergt onderlinge afstemming met mechanismen in het subsidieproces.
- 8) Toenemende complexiteit en kostenbewustzijn leiden tot de behoefte en noodzaak (delen van) bedrijfsvoering te concentreren, met als argumenten o.a. synergie, versterking professionaliteit en efficiency. Verschillende vormen van samenwerking brengen dit al in praktijk. De realiteit is dat een instelling zich (naar de samenleving) niet hoeft te profileren door interne bedrijfsvoering in eigen huis.
- 9) Ook inhoudelijk is over de schutting van het eigen profiel heen kijken een tendens. Naast inhoudelijk meerwaarde voor de samenleving, gelden hier vergelijkbare argumenten als bij samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering. Samenwerken lijkt urgenter dan zelf profileren.
- 10) Gesignaleerde mogelijke inverteernde effecten zijn:
 - a. Instellingen kunnen bij verbreding van de stakeholders/opdrachtgevers/financiers (naast de provincie) nog meer functioneren als een in Zeeland gedragen instelling;
 - b. De financieringsbasis kan worden verbreed met bijdragen van andere partners;
 - c. Meer differentiatie van bekostiging dan wel subsidie, gekoppeld aan programma's, biedt meer prikkels voor en borging van kritische toetsing aan kerntaken;
 - d. Intensivering van het in gang gezette én nieuw op te pakken processen van samenwerking met andere instellingen in Zeeland (en daarbuiten), kan zowel inhoudelijk kwaliteitsversterking opleveren als doelmatigheidswinst in de bedrijfsvoering betekenen;
 - e. Neem eventuele belemmering eigen inkomsten te verwerven weg;
 - f. Een flexibeler personeelsformatie draagt bij aan een scherpere planning en budgettering.

De praktische waarde van de onderzoeksresultaten.

De opgeleverde kennis en inzichten kunnen het provinciaal bestuur van dienst zijn bij (toekomstige) kerntakendiscussies en de uitwerking daarvan, inclusief de rol en positie van instellingen daarbinnen.

De kern van de aanbevelingen uit de onderzoeken luidde:

1. de rol en (o.a. financiële) bijdrage van andere stakeholders, zoals gemeenten, vergroten;
2. de bekostiging meer afstemmen op de programmadoelen van Provincie Zeeland en de aard van de activiteiten van de instellingen;
3. systematisch evalueren van beleid en daarvoor ingezette instrumenten/middelen o.a. door instellingen;
4. benut de (potentiële) signaalfunctie van instellingen, vanuit hun positie als "voorpost" in het veld;

de interne organisatie van instellingen verder aanpassen aan de veranderende omgeving.

De toepassing.	De uitkomsten van de onderzoeken zijn in afgeleide betekenis betrokken bij de besluitvorming over kerntakendiscussie, de rol en positie daarin van instellingen en de te verlenen subsidie. Overigens is de kerntakendiscussie vanzelfsprekend primair gevoed door politiek bestuurlijke opvattingen, het collegeprogramma en externe omstandigheden, zoals de beperking van de financiële middelen.
----------------	--

5 Overige onderzoeken

Onderzoeken uit het onderzoeksprogramma 2011 zijn niet meer opgepakt in 2012. Dit heeft te maken met het niet meer actueel zijn van sommige onderwerpen en de vorming van de nieuwe organisatie.

Naast bovengenoemde onderzoeken heeft de auditfunctie na de zomer nog 2 evaluaties uitgevoerd.

1. Evaluatie Sociale Staat van Zeeland; gebruik en bruikbaarheid van verzamelde gegevens, geoweb en diverse rapportages;
2. Evaluatie Zeeland Werkt; samenwerking arbeidsmobiliteit overheden in de provincie Zeeland.

De eerste evaluatie is in opdracht van de afdeling Welzijn uitgevoerd en de tweede in opdracht van het dagelijks bestuur van Zeeland Werkt.

6 Onderzoeksprogramma doelmatigheid en doeltreffendheid 2013 en toekomst

Ieder jaar wordt een onderzoeksprogramma doelmatigheid en doeltreffendheid opgesteld met daarin de audits die het komende jaar worden opgepakt. Dit onderzoeksprogramma wordt ter informatie toegestuurd aan de voorzitter van Provinciale Staten met de overweging om een afschrift van het onderzoeksprogramma toe te zenden aan de Commissie Bestuurlijk, Financiën en Welzijn. Het onderzoeksprogramma wordt meestal tezamen met de begroting geagendeerd. In verband met de reorganisatie wordt het onderzoeksprogramma doelmatigheid en doeltreffendheid 2013 pas opgesteld na de benoeming van de Concerncontroller (nieuwe functie) en de vorming van de concernstaf, zodat deze nog invloed kunnen uitoefenen op het programma. Audits worden in de toekomst vanuit het onderdeel Concern Control gehouden. Het onderzoeksprogramma 2013 wordt in het eerste kwartaal van 2013 toegestuurd aan de voorzitter van Provinciale Staten.

Sociaal Jaarverslag 2012 van de Provincie Zeeland

Inhoud

De organisatie in ontwikkeling

Feiten en cijfers

Mobiliteit

Organisatorische ontwikkelingen

Ontwikkeling, vorming en opleiding

Arbeidsvoorwaarden

Arbeidsomstandigheden

Verzuim

Medezeggenschap

Organisatieschema van de Provincie Zeeland

De organisatie in ontwikkeling

Voor u ligt het sociaal jaarverslag over 2012 van de Provincie Zeeland. In dit jaar hebben wij besloten tot een reorganisatie van het gehele provinciale apparaat.

Dit in vervolg op het in 2011 gestarte onderzoek naar de formatie, kosten en taken in vergelijking met relevante, andere provincies en de ontwikkeling van een ander organisatiemodel, Bij het vormgeven van deze reorganisatie is rekening gehouden met ons Collegeprogramma "Stuwende Kachten".

Uiteindelijk is besloten tot een formatiereductie van 149 fte per 1 januari 2013.

Parallel aan de opzet van de reorganisatie liep het traject betreffende de oprichting van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland.

Voor nadere uitwerking van bovenvermelde zaken verwijzen wij u naar de inhoud van dit verslag.

Feiten en cijfers

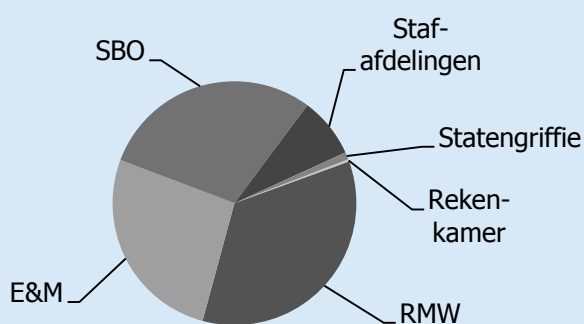
Personeelsformatie

Onderstaande overzichten tonen de formatiegetallen per directie en de procentuele onderverdeling per 1 januari 2012. In dit verslag wordt alleen een vergelijk gemaakt met de totalen op peildatum 1-1-2013. Het organisatiemodel heeft een geheel andere vorm gekregen, het sectorenmodel (opsplitsing in directies) is hierbij losgelaten. Het schema geeft de daadwerkelijk ingevulde formatieplaatsen aan.

Formatieomvang (formatie in fte's)	1-1-2012	1-1-2012 %	31-12-2012	31-12-2012 %
Ruimte, Milieu en Water	223,3	33,8	211,1	33,4
Economie & Mobiliteit	178,2	27	174,1	27,6
Samenleving, Bestuur en Organisatie	197,4	29,9	186	29,4
Stafafdelingen	53,7	8,1	51	8,1
Subtotaal	652,5	98,7	622,2	98,5
Statengriffie	6,5	1	7,1	1,1
Rekenkamer	2	0,3	2,3	0,4

Totaal	661	100	631,6	100
---------------	------------	------------	--------------	------------

Verdeling formatie over de organisatie per 1/1/2012

Naast deze formatie zijn externen ingehuurd.

Motieven hiervoor zijn:

- het ontbreken van voldoende personele capaciteit
- onvoldoende expertise in de beleidssector
- behoefte aan onafhankelijk advies.

Samenstelling personeel

Aantallen medewerkers per 31 december 2012

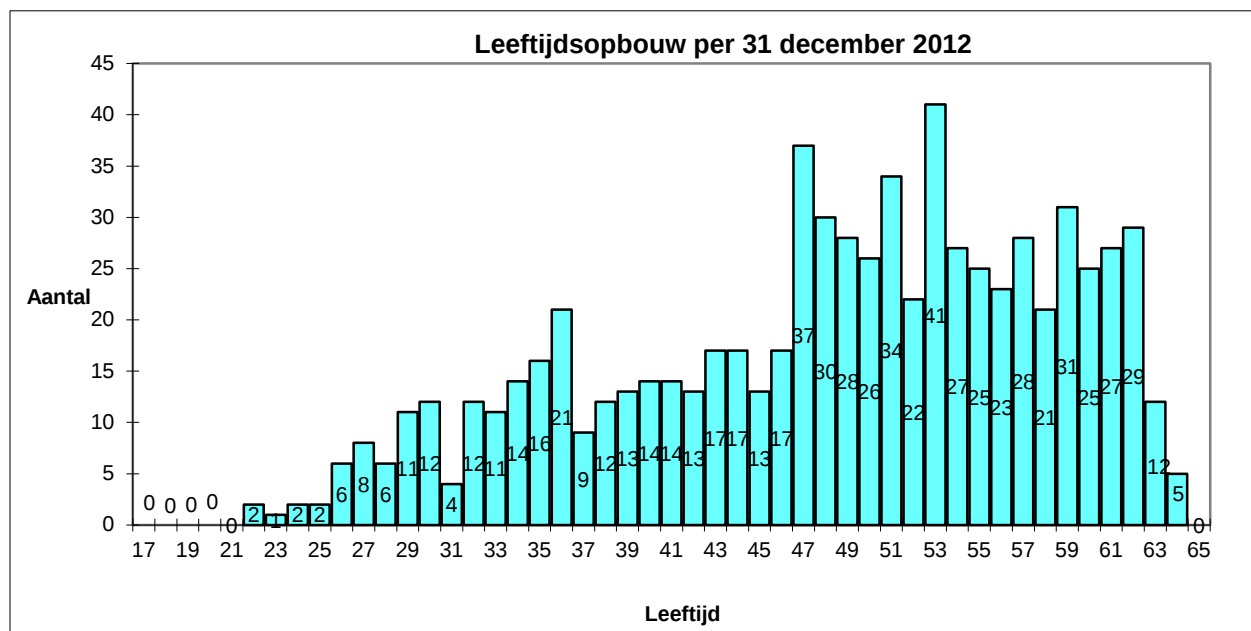
Eind 2012 werkten 746 mensen bij onze organisatie (2011: 768). Het aantal deeltijders is gedaald van 311 in 2011 naar 296 in 2012. Het aantal mannelijke deeltijders is afgenomen met 6 en het aantal vrouwelijke deeltijders met 9.

Directie / organisatie-eenheid	Totaal aantal medewerkers	Voltijd		Deeltijd		Vast	Tijdelijk
		M	V	M	V		
Ruimte, Milieu en Water	239	125	24	24	66	239	0
Economie & Mobiliteit	191	127	14	17	33	189	2
Samenleving, Bestuur en Organisatie	244	76	41	19	108	232	12

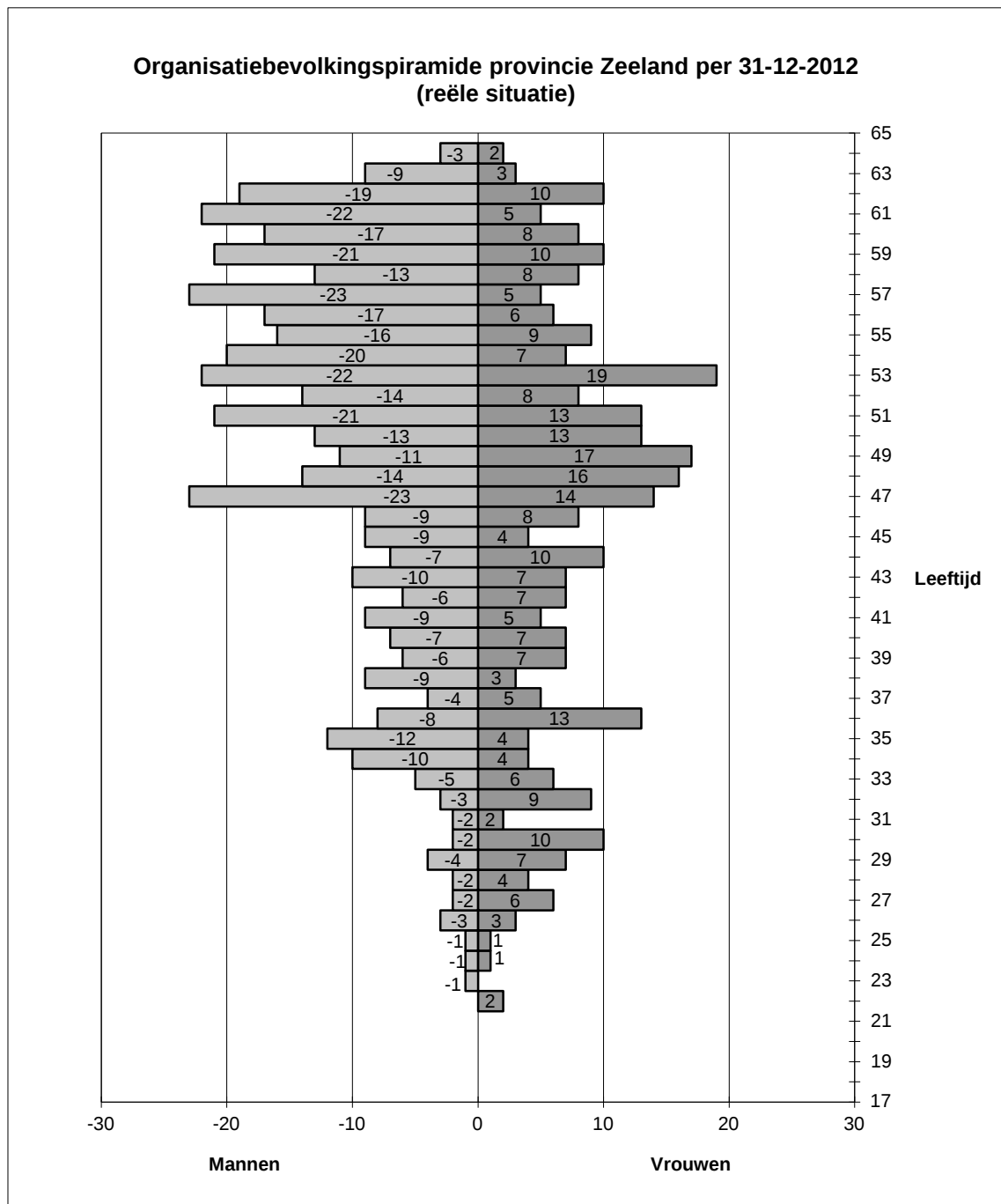
Stafafdelingen POI en FEZ	59	35	3	6	15	59	0
Statengriffie	10	3	2	1	4	10	0
Rekenkamer	3	0	0	0	3	3	0
Totaal 2012	746	366	84	67	229	732	14

Leeftijdsopbouw

De gemiddelde leeftijd ten opzichte van 2011 is voor zowel mannen als voor vrouwen met één jaar gestegen: vrouwen waren gemiddeld 46 jaar en mannen 50 jaar. Alle medewerkers samen waren gemiddeld 48 jaar, dat is gelijk gebleven. Ten opzichte van 2011 is het aantal medewerkers in de leeftijdscategorieën tot 45 jaar gedaald met 15 en is het aantal medewerkers van 45 jaar en ouder gedaald met 10.

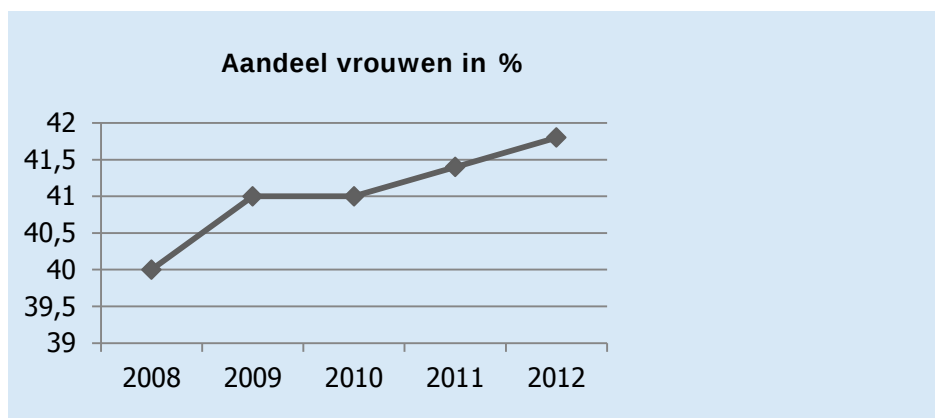

Man-Vrouw verdeling

Deze grafiek laat de aantallen zien per 31 december 2012 van de verdeling van mannen en vrouwen in onze organisatie. Een voorbeeld: van de 55-jarigen zijn 16 medewerkers man en 9 medewerkers vrouw.

De Provincie streeft ernaar om de verdeling man-vrouw een afspiegeling van de Zeeuwse arbeidsmarkt te laten zijn. Het aandeel vrouwen in onze organisatie is ten opzichte van 2011 met 0,4% gestegen naar 41,8%.

Het aandeel vrouwen in aansturende functies binnen onze organisatie ziet er als volgt uit:

	Aantal Aansturende functies (31-12-2011)	M	V	% V
Directeur / Afdelingshoofd	27	21	4	15%
Coördinator / Regiohoofd	32	29	1	3%

	Aantal medewerkers (31-12-2012)	M	V	% V
Medewerkers in functieniveau 14 en hoger	34	31	3	8,8%

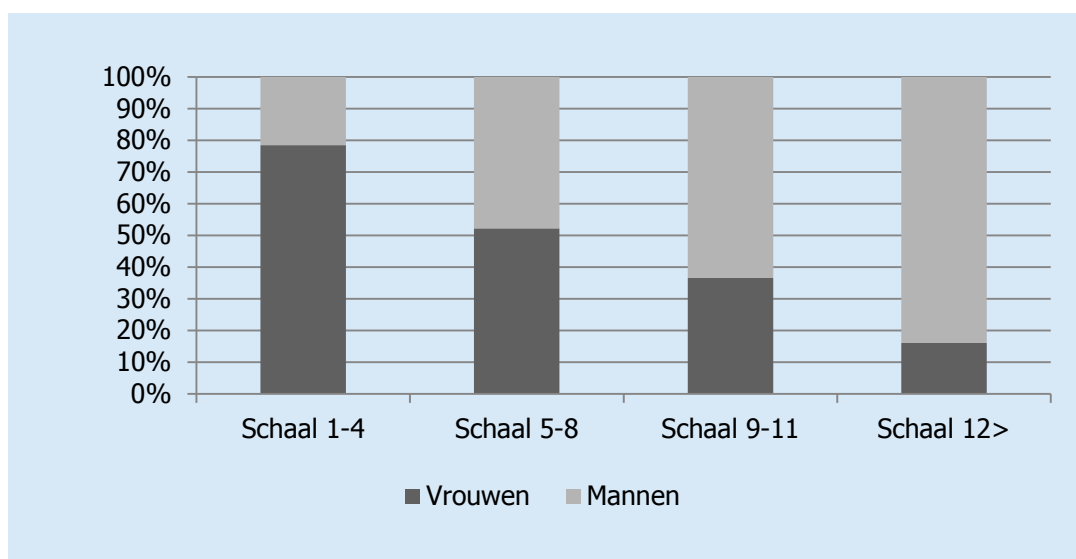
Verder is 13% van de waarnemend directeuren en waarnemend afdelingshoofden vrouw.

Verdeling over de salariscategorieën

In onderstaande figuur staat het relatieve aandeel vrouwen en mannen eind 2012 per functiecategorie.

In de categorie schaal 1-4 is het aandeel vrouwen in 2012 met 0,9% gestegen naar 79,4%. In de categorie schaal 5-8 is het aandeel vrouwen licht gestegen met 0,6% naar 52,8%. In de categorie schaal 9-11 heeft een stijging plaatsgevonden van 36,5% naar 37,8%. De categorie functies van schaal 12 en hoger tenslotte, laat een daling zien van 16% naar 15,4%.

Aandeel vrouwen/mannen per functiecategorie

Mobiliteit

Personeelsvoorziening en introductie nieuw personeel

In 2012 zijn drie vacatures als beginpunt van een carrousel opengesteld. Verder is een vacature extern opengesteld en ingevuld via Zeeland Werkt en is een juniorfunctie extern opengesteld en ingevuld.

In het verslagjaar is één contract aangegaan met een medewerkster op een werkervaringsplaats. Op een werkervaringsplaats kunnen gehandicapten, erkende vluchtelingen en langdurig werklozen geplaatst worden. Zij kunnen gedurende een half jaar tot één jaar ervaring opdoen binnen de provinciale organisatie, om zo hun kans op de arbeidsmarkt te vergroten.

In 2012 zijn 20 stagiairs in de gelegenheid gesteld hun kennis bij de provincie te vergroten.

Mobiliteits- en loopbaancentrum Zeeland Werkt

De in 2010 opgestarte pilot met het mobiliteits- en loopbaancentrum (MLC) liep tot 1 januari 2013. In september 2012 heeft een evaluatie plaatsgevonden op basis waarvan de Kring secretarissen Zeeland geadviseerd heeft het MLC in eerste instantie voort te zetten op basis van de bestaande bestuursovereenkomst tot 1 januari 2014. Daarnaast heeft de Kring geadviseerd tot het opstellen van een Plan van Aanpak om te komen tot een definitieve samenwerkingsvorm, met inachtneming van de in de evaluatie gedane aanbevelingen. Bij de totstandkoming van dit verslag ligt e.e.a. nog ter advisering voor aan de ondernemingsraden van de participanten.

In het verslagjaar heeft het samenwerkingsverband geleid tot instroom van één medewerker bij de Provincie vanuit de participanten. Er is één medewerkster van de Provincie in dienst getreden bij een participant.

Het contract voor de inhuur van uitzendkrachten en detachering is bij Randstad en Tempo-Team gebleven. Randstad Payrolling Solutions verzorgde de payroll van tijdelijke medewerkers.

Onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen interne mobiliteit en andere bronnen van instroom van medewerkers in een nieuwe functie.

Bronnen instroom in nieuwe functie

Bron:	Schaal 1 t/m 4		Schaal 5 t/m 8		Schaal 9 t/m 12		Schaal 13 en >		Totaal
	M	V	M	V	M	V	M	V	
Intern verticaal	0	0	2	0	2	1	1	0	6
Intern horizontaal	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Zeeland Werkt	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Extern	0	0	0	0	0	1	1	1	3
Totaal	0	0	2	0	3	3	2	1	11

Verloop

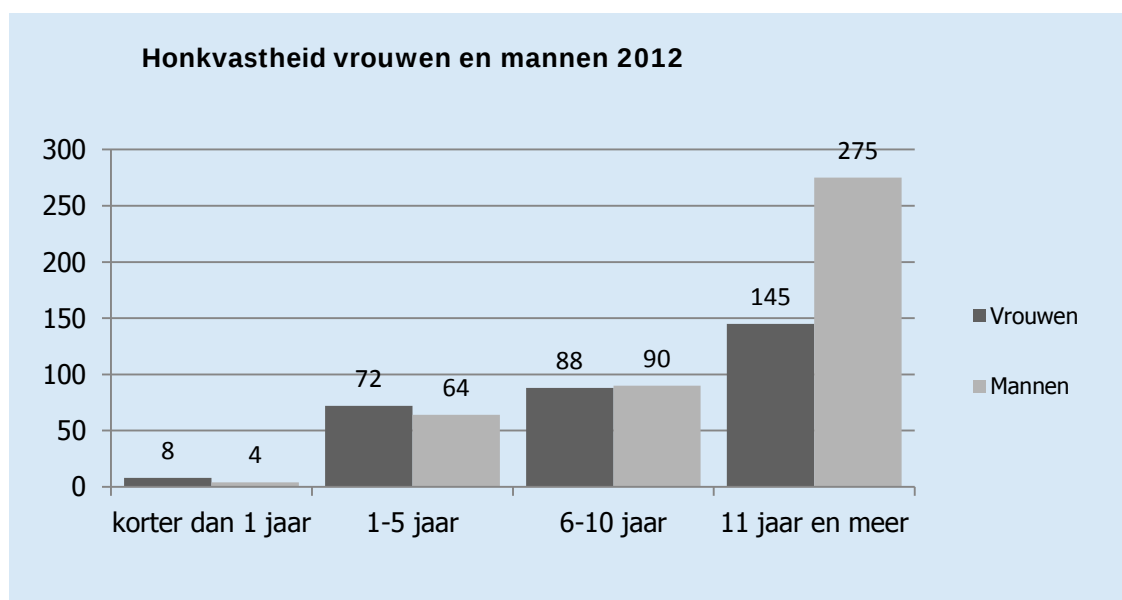
In het verslagjaar zijn 35 medewerkers uitgestroomd, waaronder 11 tijdelijke medewerkers. Het verloop onder de vaste medewerkers bedroeg 3,3% onder het gehele personeel bedroeg dit 4,7%. Tot onze spijt zijn ons tijdens het verslagjaar twee medewerkers ontvallen.

Aantallen uitgestroomde medewerkers met vertrekreden

Vertrekreden:	Aantal
Ontslag op initiatief werkgever	1
Ontslag eigen verzoek	4
Einde tijdelijk dienstverband	11
FPU	16
Invaliditeitspensioen	1
Overlijden	2
Totaal	35

Honkvastheid

In 2012 werkte 56,3% van de medewerkers 11 jaar of langer bij de Provincie. Dit geeft een stijging te zien van 3% ten opzichte van 2011. De aantallen zijn verwerkt in onderstaande grafiek.

Organisatorische ontwikkelingen

Zomer 2011 is een tweetal onderzoeken gestart. Een onderzoek naar een ander organisatiemodel en een vergelijkend onderzoek naar formatie, kosten en taken. Naar aanleiding van deze onderzoeken is begin 2012 besloten om een start te maken met de reorganisatie van de provinciale organisatie. Het doel van deze reorganisatie was te komen tot een verbetering van het extern presteren en meer aandacht voor de bestuurlijke agenda (een integrale visie). Hiertoe is een flexibele, open, resultaatgerichte en efficiënte organisatie nodig. Het tot dan toe gehanteerde sectorenmodel was daar onvoldoende toereikend voor.

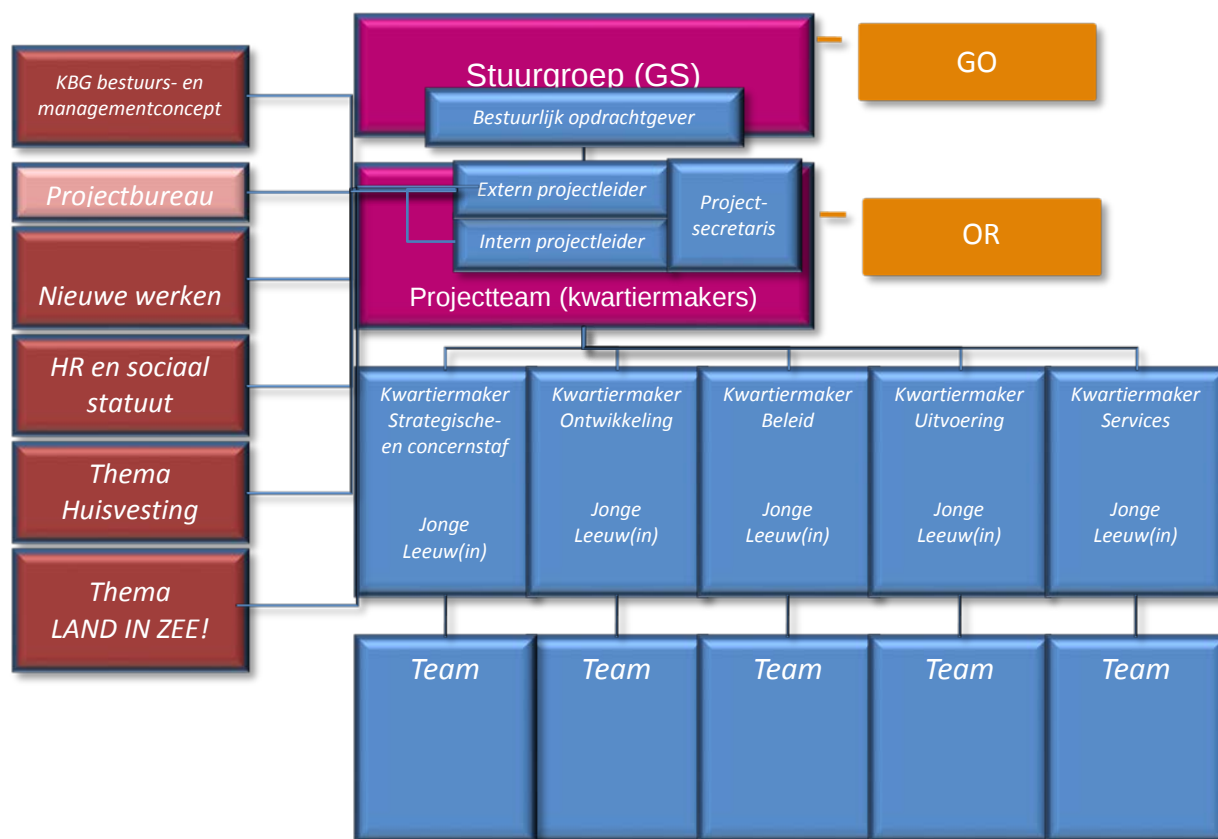
Een van de uitgangspunten voor de reorganisatie was het onderzoek van bureau Cebeon. Dit bureau heeft op basis van het takenpakket 2010 onderzoek gedaan naar de noodzakelijke formatie voor de provincie Zeeland. Hierbij is tevens de formatie van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), de statengriffie en de rekenkamer meegerekend. De uitkomst hiervan was dat een formatie van 500 toereikend zou zijn. Daar de wereld vanzelfsprekend vanaf 2010 niet heeft stilgestaan en rekening houdend met ons collegeprogramma "Stuwende krachten" hebben we de formatie vanaf 1 januari 2013 op 512 bepaald.

Om tot deze reductie te komen is het instrument "Non-activiteits-regeling Zeeland 2013" (NAR) ingezet. Op grond van deze regeling kon aan medewerkers, die op 1 januari 2013 57 jaar of ouder waren, verlof met behoud van (een deel) van hun bezoldiging worden verleend tot het bereiken van hun pensioenleeftijd. Deelname aan deze regeling was op vrijwillige basis. Dit heeft geleid tot uitstroom van 137 fte. Door toepassing van deze regeling is het grootste deel van de beoogde formatiereductie gerealiseerd.

In dit reorganisatieproces is het in maart 2010 vastgestelde implementatieplan formatieve bezuinigingen (oplopend tot € 5 miljoen in 2016) meegenomen. Daarin was geregeld hoe de bezuinigingen (via natuurlijk verloop) zouden worden gerealiseerd. In totaliteit was tot juli 2012 al 71% van de taakstelling ingevuld.

In april 2012 hebben wij opdracht gegeven aan bureau Lysias tot het opstellen van een nieuw organisatiemodel. Dit bureau heeft, in samenwerking met uit het personeel samengestelde teams, een opzet gemaakt (de "Houtskoolschets") om te kunnen komen tot een nieuwe organisatiestructuur met bijbehorend functieboek. In de implementatiefase van de houtskoolschets is het bureau ook weer bijgestaan door teams die bestonden uit kwartiermakers c.q. thematrekkers die zich lieten bijstaan/uitdagen door de zogenaamde jonge leeuw(in)en. Vervolgens zijn de teams aangevuld met nog 8 à 10 medewerkers. De teams kregen de opdracht voor hun werkveld inrichtingsplannen en concept-functieboeken te maken. Een belangrijk aandachtspunt hierbij was de integrale visie (ook wel de satéprikker genoemd), die de horizontale samenhang tussen de toekomstige afdelingen en werkvelden moest bewerkstelligen. De teams werden intensief begeleid door zowel de interne als de externe (vanuit bureau Lysias) projectleider.

Hieronder geven we een schematische weergave van deze projectorganisatie.

Gedurende de totstandkoming van de Houtskoolschets is zowel door de WOR bestuurder als door de extern en intern projectleider intensief contact geweest met de ondernemingsraad. In de Houtskoolschets staan uitgangspunten voor een Bestuurs- en Managementconcept (BMC) benoemd

Lopende het verslagjaar, in juni, hebben we naar aanleiding van de houtskoolschets besloten te kiezen voor een directie bestaande uit een provinciesecretaris/directeur en een directeur. Dit was een richtinggevend vertrekpunt voor de inrichting van de verdere organisatie. Deze directie is vanaf september gestart met haar werkzaamheden en is intensief betrokken geweest bij de plaatsing van de nieuwe leidinggevenden die in oktober afgerond is. Op alle leidinggevende functies heeft men moeten reflecteren, men kon niet vanzelfsprekend op de oude functie worden geplaatst.

Op basis van de inrichtingsplannen en de concept-functieboeken van de teams is een definitief functieboek opgesteld. In dit functieboek is per functie bepaald of er sprake was van een A, B of C-functie. Een A-functie bleef inhoudelijk ongewijzigd of onderging voor maximaal 20% wijziging. Bij een B-functie vond inhoudelijk een wijziging van 20 tot 50% plaats en bij een C-functie besloeg de wijziging 50% of meer van de inhoud. Deze typering was een belangrijk uitgangspunt in het plaatsingsproces van alle medewerkers.

Een ieder kon zijn/haar belangstelling kenbaar maken voor een geambieerde functie. Om dit goed te kunnen stroomlijnen is een plaatsingscommissie in het leven geroepen bestaande uit de gedeputeerde personeelszaken, de nieuwe directie, het hoofd P&O, personeelsfunctionarissen, een afgevaardigde uit het Georganiseerd Overleg (GO) en een vakbondsbestuurder (extern lid).

We zijn er in geslaagd om, op advies van de plaatsingscommissie, iedere medewerker binnen de organisatie per 1 januari 2013 te plaatsen.

Daar sprake is van een flinke personele reductie, is besloten om al het administratief personeel tijdelijk in het Abdijcomplex te huisvesten en de locatie Groene Woud los te laten. Dit is een omvangrijk en intensief project geweest aan het einde van 2012. Iedere medewerker kreeg met ingang van 1 januari 2013 een nieuwe werkplek toegewezen. Daarnaast is een aantal flexibele werkplekken beschikbaar. Zo goed als al het meubilair alsook de ICT-middelen moesten hiervoor verplaatst, aangesloten en/of aangepast worden.

Vorming Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)-Zeeland

Op 27 mei 2011 hebben de dertien Zeeuwse gemeenten, de Provincie en Waterschap Scheldestromen de bestuursovereenkomst getekend voor het oprichten van de RUD-Zeeland.

Verschillende werkgroepen, waaronder een voor personele zaken, zijn aan de slag. Diverse activiteiten voor het oprichtingstraject worden steeds verfijnder ingevuld. Zo is er een draaiboek personeel, met de verschillende activiteiten op dit terrein, zoals keuze rechtspositie, opstellen sociaal plan, functieboek en plaatsingsprocedure.

Er wordt bij het opstellen van dit verslag nog steeds gewerkt aan het oprichten van een tijdelijke Bijzondere Ondernemingsraad (BOR) en een Bijzonder Georganiseerd Overleg (BGO).

Over het landelijk Sociaal Beleidskader (SBK), dat de basis vormt voor de afspraken per RUD, was reeds inhoudelijk overeenstemming bereikt tussen Interprovinciaal Werkgeversverband (IWW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) als gemeentelijk werkgeversvertegenwoordiger.

Overleg hierover met de vakorganisaties van overheidspersoneel was eind 2012 nog niet afgerond.

Als onderdeel van de RUD-Zeeland moet een afzonderlijke uitvoeringsdienst opgericht worden t.b.v. bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen. Voor deze zgn. BrzoRUD Zeeland en Zuid-Holland werken de regionale RUD's in Zeeland en Zuid-Holland samen onder ambtelijke verantwoordelijkheid van de directeur van de DCMR Milieudienst Rijnmond.

De verwachting was dat de vorming van de RUD eerder gerealiseerd zou zijn dan de reorganisatie van het provinciaal apparaat. Daar dit niet het geval was, is besloten de RUD mee te nemen in het reorganisatieproces. Zowel bij het vaststellen van de formatie, vervolgens het plaatsingsproces en de huisvesting werd rekening gehouden met de (medewerkers van de) nog op te richten uitvoeringsdienst. Deze medewerkers zijn vanaf januari 2013 werkzaam bij de afdeling RUDT van de provincie.

Bij totstandkoming van dit verslag was de RUD-Zeeland nog niet operationeel.

Kwaliteitsmanagement

Al geruime tijd werken afdelingen met een ontwikkeljaarplan als belangrijk onderdeel van de planning & control-cyclus. In de ontwikkeljaarplannen worden externe en interne ontwikkelingen in beeld gebracht, alsmede de (mogelijke) gevolgen daarvan voor de taken en organisatie binnen de afdelingen. Door de reorganisatie zijn er in het 4e kwartaal van 2012 geen ontwikkeljaarplannen opgesteld voor 2013. In januari 2013 zal bekeken worden hoe dit opgepakt gaat worden in de nieuwe organisatie.

Eind 2010 is het kwaliteitshandvest Provincie Zeeland vastgesteld. Het kwaliteitshandvest bestaat uit een aantal basis servicenormen voor onze dienstverlening, zoals telefonische bereikbaarheid, beantwoording van e-mails en de afhandeling van klachten, vergunningen, subsidies en facturen. De rapportage over de provinciale dienstverlening over het jaar 2012 is te vinden in de Bedrijfsvoeringsparagraaf (kerngetallen bedrijfsvoering) van de jaarrekening.

Auditfunctie

De interne auditfunctie voert onderzoeken uit naar doelmatigheid en doeltreffendheid op grond van de provinciewet. De opdracht uit 'Stuwende krachten' om 4 audits uit te voeren bij gelieerde instellingen (Scoop, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland, Sport Zeeland en Het Klaverblad/Adesse) is in 2012 afgerond. De doelstelling van de onderzoeken was het verkrijgen van inzicht in de kwaliteit en

doelmatigheid van de werkzaamheden c.q. van de opgeleverde resultaten van instellingen, ter ondersteuning van besluitvorming over het verlenen van subsidie en het maken van prestatie afspraken. Daarnaast zijn aanbevelingen gegeven over mogelijke verbetering van de doelmatigheid en/of doeltreffendheid.

Na de zomer zijn er nog 2 interne audits gehouden:

1. Evaluatie Sociale Staat van Zeeland; gebruik en bruikbaarheid van verzamelde gegevens, geoweb en diverse rapportages;
2. Evaluatie Zeeland Werkt; samenwerking arbeidsmobiliteit overheden in de provincie Zeeland.

In de nieuwe organisatie komen de taken van de auditfunctie te vallen onder de Concernstaf.

E-dienstverlening

Vanaf 1 januari 2012 is er nieuwe software beschikbaar en een partner (Pricewaterhouse Coopers) die onze organisatie verder helpt om de digitale ambities en nieuwe manier van werken waar te maken. Als onderdeel van het programma e-Dienstverlening is 2012 benut om deze software (het zaakstelsel) in te richten naar een basisvoorziening, waarbinnen alle processen van de provincie digitaal kunnen gaan verlopen. Vanaf 2013 moet de fasegewijze uitrol in de organisatie gaan plaatsvinden. De behandeling van subsidies, vergunningen, ontheffingen, bezwaren en beroepen zijn diensten die in de eerste fase van implementatie meegaan. De verwachting is de eerste fase in de loop van 2013 af te ronden. Het beheer van de software en de gebruikersondersteuning is een taak van de nieuwe unit I-zaak. Per 1 maart 2012 kent de provincie al een volledig centrale DIV/TVC-functie.

Ontwikkeling, vorming en opleiding

Cursuskalender

Als onderdeel van het strategisch opleidingsbeleid wordt jaarlijks een cursuskalender samengesteld. Deze kalender bevatte in 2012 hoofdzakelijk drie categorieën.

Allereerst de trainingen die jaarlijks plaats vinden op basis van vastgesteld beleid. Hierbij kan gedacht worden aan timemanagement en werken voor GS/PS.

Ten tweede bevat de trainingskalender trainingen die inspeelden op actuele ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld adviseren in een politiek bestuurlijke omgeving, feedbacktraining, regisseur van je eigen loopbaan en faciliteren voor professionals (een training t.b.v. (bege)leiden van denk-en werksessies of bijeenkomsten).

De derde categorie behelsde trainingen die gevolgd konden worden met inzet van het Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB). Een voorbeeld hiervan is de training snellezen/mindmapping. Voor deze laatste categorie is gekozen, omdat er voor een aantal trainingen die niet direct pasten binnen het strategisch opleidingsbeleid veel belangstelling was. Als tegemoetkoming mogen deze trainingen in werktijd gevolgd worden, dit in tegenstelling tot de andere POB-trainingen. Door de trainingen collectief in te kopen was dit tevens voordeliger voor de deelnemers omdat alleen de kostprijs doorberekend werd en ze in-company verzorgd konden worden.

Persoonlijk ontwikkelbudget

In de CAO 2009-2011 is een regeling overeengekomen om mobiliteit te ondersteunen. Met ingang van 1 september 2010 is er binnen de Provincies tijdelijk, bij wijze van proef, een persoonlijk ontwikkelbudget (POB) in het leven geroepen. Gedurende de periode van 1 september 2010 tot 1 januari 2014 heeft iedere ambtenaar die voor onbepaalde tijd is aangesteld recht op een persoonlijk ontwikkelbudget van in totaal € 1500,-. Het doel is om loopbaanmogelijkheden zowel binnen als buiten de provinciale organisatie te vergroten.

In 2012 is besloten voor belangstellenden een cursus I-pad te verzorgen, hieraan heeft een groot aantal medewerkers deel genomen.

Arbeidsvoorwaarden

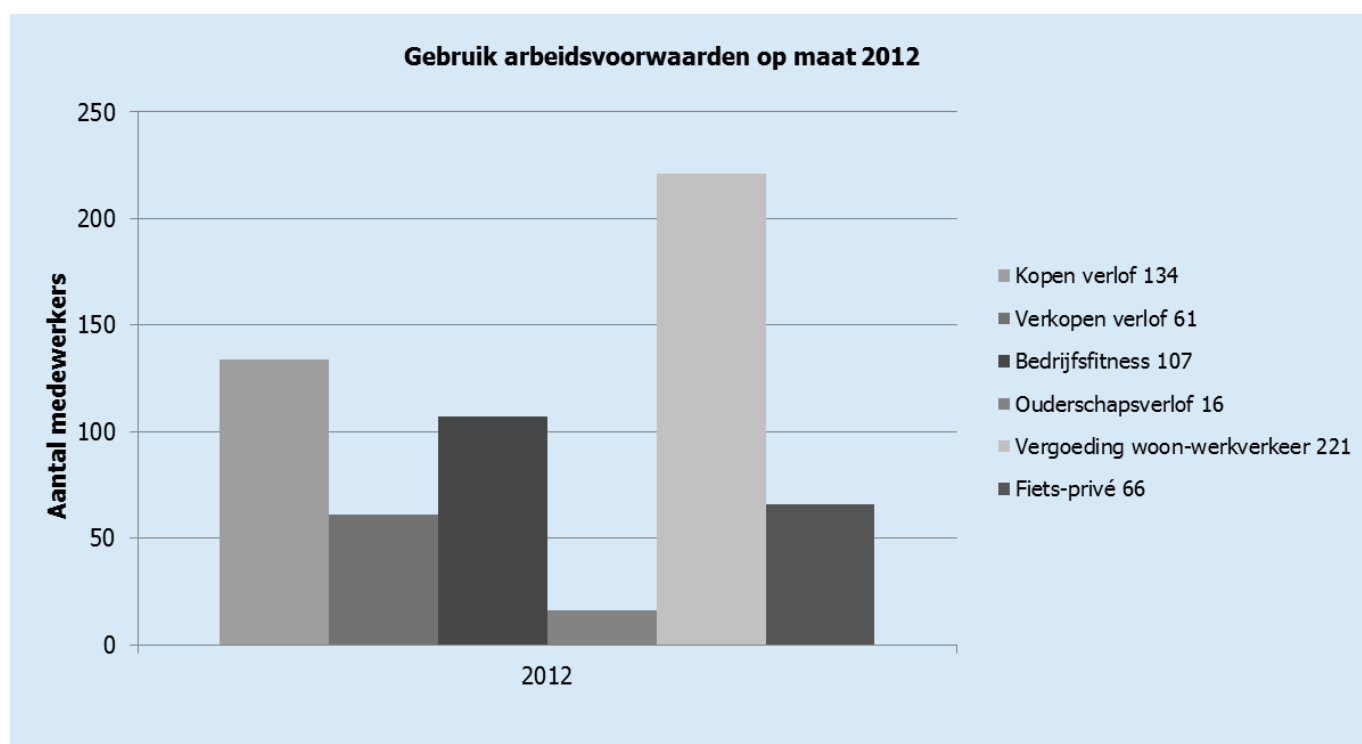
Over de onderhandelingen voor een nieuwe cao met ingang van juni 2011 is medio 2012 een akkoord bereikt. De looptijd van deze cao behelst de periode 1 juni 2011 tot 1 juni 2012. Per 1 juni 2011 is een structurele salarisverhoging van 1,2% doorgevoerd.

Verder krijgen medewerkers die een aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering bij Loyalis willen afsluiten of al hebben afgesloten vanaf 1 september 2012 de helft van de premie hiervoor door de werkgever vergoed.

Individuele keuze arbeidsvoorwaarden

Op grond van de Individuele Keuze Arbeidsvoorwaarden Provincies Zeeland (IKAP), het zogenaamde cafetariasysteem, hebben medewerkers de mogelijkheid om bepaalde arbeidsvoorwaarden (bronnen) uit te ruilen tegen andere arbeidsvoorwaarden (doelen).

Met dit "ruilen van arbeidsvoorwaarden" kan tegemoet gekomen worden aan de individuele wensen van medewerkers.

Levensloopregeling

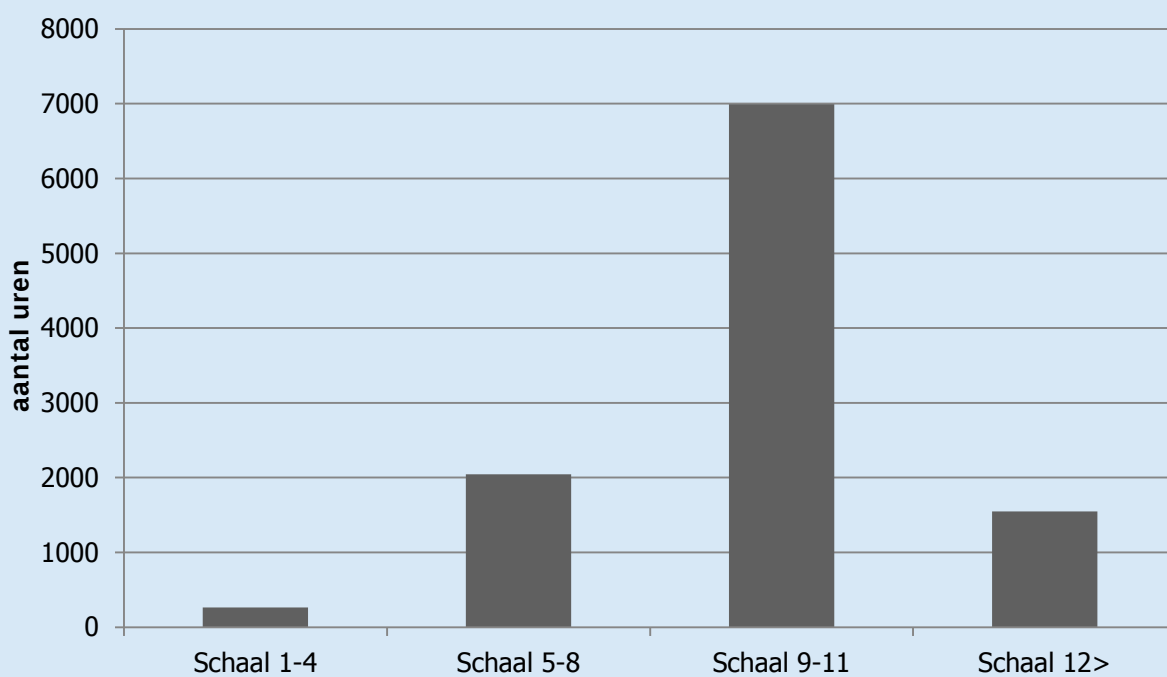
In 2012 hebben 36 medewerkers (4,8%) gespaard voor levensloopverlof en door 14 medewerkers (1,9%) is levensloop verlof opgenomen. Ten opzichte van 2011 sparen 4 personen minder voor levensloop, er nemen 4 personen meer levensloopverlof op.

Kopen/verkopen verlof

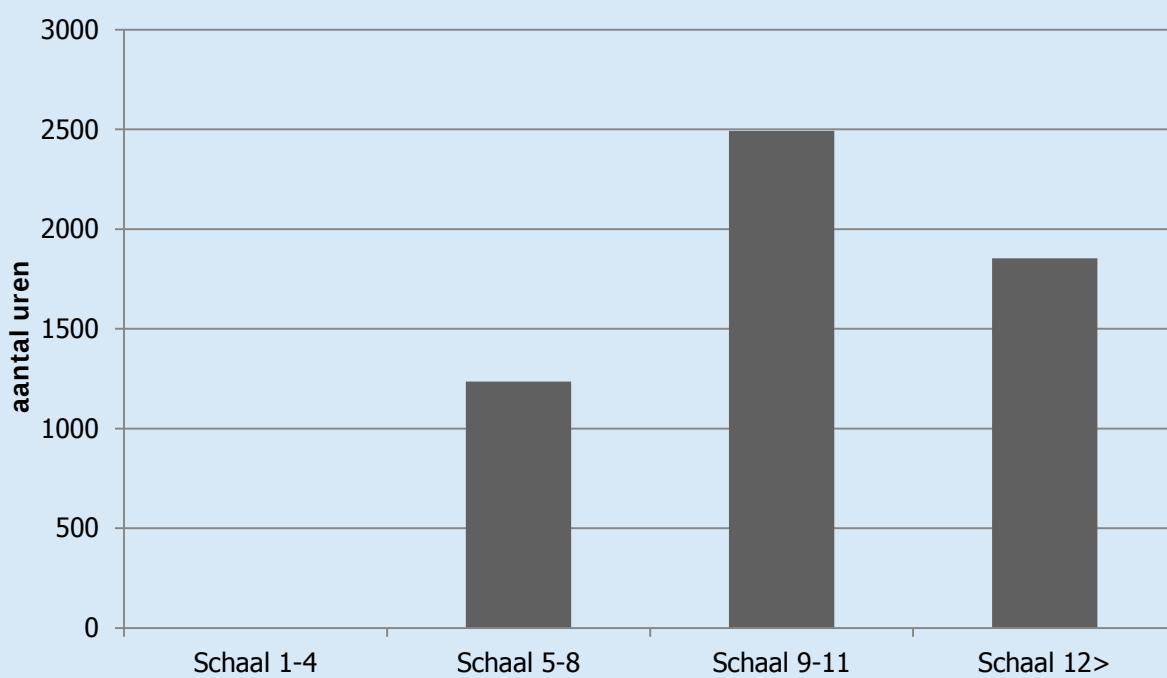
Medewerkers hebben de mogelijkheid om verlof te kopen of te verkopen. Voor beide mogelijkheden bedraagt maximum aantal uren 108.

Door 134 medewerkers is samen 10.845 uur verlof gekocht, terwijl 61 medewerkers samen 5.581 uur verlof hebben verkocht. Hierna ziet u een verdeling van deze uren onderverdeeld in salarisschalen.

Gekocht verlof per functiecategorie

Verkocht verlof per functiecategorie

Zorgverlof

Op grond van de Wet Arbeid en Zorg kan de werknemer een beroep doen op zorgverlof. De wet kent twee soorten zorgverlof: het kortdurend en het langdurig zorgverlof.

Kortdurend zorgverlof is bedoeld om de noodzakelijke verzorging te geven aan thuiswonende zieke kinderen, partners of ouders. Voorwaarde is wel dat de betreffende werknemer de enige is die de zieke op dat moment kan verzorgen. Tijdens het kortdurend zorgverlof behoudt de medewerker aanspraak op de volledige bezoldiging. Het langdurig zorgverlof is bedoeld voor situaties wanneer tijdelijk hulp geboden wordt aan een partner, kind of ouder die levensbedreigend ziek is. Deze vorm van zorgverlof is onbetaald. In 2012 is in totaal 1588 uur zorgverlof verleend aan 73 medewerkers.

Invulling werkweek

Eén van de mogelijkheden om de werkweek in te vullen is het werken van vier keer negen uur per week. Van deze mogelijkheid werd door 28 medewerkers gebruik gemaakt (3,8%).

Telethuiswerken

Steeds meer medewerkers maken gebruik van de mogelijkheid om remote in te loggen op het provinciale computernetwerk. Er kan verschil worden gemaakt tussen een beperkte inlogmogelijkheid en een volledige inlogmogelijkheid.

Het is inmiddels ook mogelijk voor alle medewerkers om mail te synchroniseren naar mobiele telefoon of tablet en hier werd door bijna 300 medewerkers gebruik van gemaakt.

Deeltijd FPU

In 2012 werkten 20 medewerkers van 55+ korter doordat ze gebruik maakten van deeltijd FPU. Dat aantal is met twaalf gedaald ten opzichte van 2011 en zal gaandeweg steeds lager worden. Van deeltijd FPU kan namelijk geen gebruik meer gemaakt worden door medewerkers die geboren zijn na 1949.

Het was wel mogelijk de levensloopregeling is hiervoor te gebruiken. Daarnaast bestaat voor medewerkers die geboren zijn na 1949, de mogelijkheid om gebruik te maken van het ABP Keuze-pensioen. Hierbij kan gekozen worden voor zowel volledig als gedeeltelijk pensioen.

Tijdelijke overgangsregeling werktijdvermindering oudere werknemers

Taakverlichting voor oudere werknemers kan worden gerealiseerd met behulp van de levensloop-regeling, waarvoor de werkgever een substantiële bijdrage toekent. Voor oudere werknemers, die hiervoor via de levensloopregeling onvoldoende hebben kunnen sparen en die ook geen gebruik kunnen maken van de FPU-regeling, geldt een tijdelijke overgangsvoorziening.

Zittende provincie-medewerkers, die op de peildatum 31 december 2006 51 t/m 56 jaar waren, vallen onder deze regeling. Zij hebben onder voorwaarden aanspraak op een aantal extra uren onbetaald verlof. De werkgever en de werknemer leveren elk hetzelfde aantal uren in. In het verslagjaar hebben 45 medewerkers van deze regeling gebruik gemaakt. Dit zijn er 8 meer dan in 2011.

Werktijdverkorting van een half uur per dag voor medewerkers van 60 jaar en ouder

Wanneer men de leeftijd van 60 jaar heeft bereikt kan men aanspraak maken op een werktijdverkorting van een half uur per dag. Dit is bedoeld om de werkbelasting van de oudere werknemer te verminderen, deze regeling gold voorheen alleen voor medewerkers die voltijd werkten. Vanaf 2011 is dit ook voor deeltijders mogelijk. 25 Medewerkers hebben in 2012 gebruik gemaakt van deze werktijdverkorting, dat zijn er 54 minder dan in het voorgaande jaar.

Ouderschapsverlof

Er is geen regeling betaald ouderschapsverlof. Het is wel mogelijk om onbetaald ouderschapsverlof op te nemen en daarvoor opgebouwd levenslooptegoed in te zetten.

In het verslagjaar hebben 16 medewerkers ouderschapsverlof genoten.

Forensenregeling provincie Zeeland 2003

De Forensenregeling kent een vergoeding of tegemoetkoming in de kosten van het woon-werkverkeer voor medewerkers, die 10 kilometer of verder van hun werkplaats wonen. Volgens de regeling bestaat aanspraak op een volledige vergoeding van de gemaakte kosten bij gebruik van het openbaar vervoer en op een beperkte tegemoetkoming in de reiskosten, indien gebruik wordt gemaakt van eigen vervoer. In het verslagjaar hebben 221 medewerkers van deze regeling gebruik gemaakt.

Daarnaast is aan medewerkers de mogelijkheid geboden om een belastingvrije kilometervergoeding te ontvangen voor het woon-werkverkeer. Vrijwel iedereen heeft hiervan gebruik gemaakt.

Arbeidsomstandigheden

Managementletter Arbo Unie

De provincie heeft een contract met de Arbo Unie om diensten te leveren o.a. in het kader van verzuim, re-integratiebegeleiding en bedrijfsmaatschappelijk werk. Over de eerste helft van 2012 heeft de bedrijfsarts een managementletter aangeleverd. Deze managementletter is besproken in het Directieteam en de Ondernemingsraad. In de managementletter werd het volgende aangegeven:

De provincie heeft een grote reorganisatie aangekondigd. Dit brengt een aantal zaken met zich mee:

- Veranderde afdelingsstructuur
- Veranderend management
- Afnemende personeel aantallen
- Bezettings- en continuïteitsvragen

In de sociaal medisch teams zijn bovengenoemde zaken doorgenomen, waarbij de vraag werd gesteld of dit aanleiding gaf tot een verandering in het verzuim. Het was zeker merkbaar dat het de organisatie bezig houdt, echter in de hoogte van het verzuim zijn geen effecten opgemerkt in de zin van ziekmelding als gevolg van de op handen zijnde reorganisatie. Wel is opgemerkt dat oplossingen worden gerelateerd aan 1/1/2013, het moment van doorvoering van de reorganisatie.

Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) / Periodiek Medisch onderzoek (PMO)

Volgens de definitie in de Arbo-wet is de werkgever verplicht periodiek aan zijn medewerkers een onderzoek aan te bieden dat is gericht op de gezondheidsrisico's zoals die in de RI&E zijn omschreven.

Het PMO als preventief onderzoek richt zich met name ook op verbetering inzetbaarheid en heeft daarmee een breder bereik dan het PAGO.

Het PMO heeft daarbij een tweeledig doel:

- Vroegtijdige opsporing van schade aan de gezondheid. t.g.v. geconstateerde risico's in de RI&E of vastgelegde gezondheidsrisico's in het aanstellingsonderzoek op individueel niveau
- Het op basis van op groepsniveau geconstateerde uitkomsten, formuleren van adviezen voor de organisatie.

In 2011 hebben een aantal medewerkers op vrijwillige basis deelgenomen aan het PMO, deze onderzoeken worden veelal eens in de vier jaar georganiseerd, daarom zijn ze in 2012 niet gehouden.

Bedrijfsmaatschappelijk werk

In 2012 werd hulp en coaching geboden aan medewerkers in verband met persoonlijke problemen, werk gerelateerde problemen en werkomstandigheden.

In het verslagjaar deden 8 medewerkers, waarvan 3 mannen en 5 vrouwen, een beroep op het bedrijfsmaatschappelijk werk. De gemiddelde leeftijd van deze medewerkers is 50 jaar. Er waren 24 geregistreerde contacten (gesprekken met betrokkenen, gesprekken met leidinggevend en betrokkenen, alsmede overleg met leidinggevend), een gemiddelde van 3 contacten per medewerker.

De problematiek is vrijwel in alle gevallen een combinatie van omstandigheden (zowel privé - als werk-gerelateerd) en van in de persoon gelegen factoren. In een aantal gevallen is er sprake van manifeste problematiek in de werksituatie met een uitstraling richting privésituatie, in andere gevallen is dat omgekeerd.

Privé-gerelateerde problemen (die een versturende invloed hebben op het uitvoeren van werkzaamheden) leidden tot kortdurende hulpverlening, soms gevolgd door een verwijzing naar een gespecialiseerde hulpverlener. De hulp door de bedrijfsmaatschappelijk werker heeft in dergelijke situaties een ordenend, adviserend en verwijzend karakter. In een aantal gevallen kon worden volstaan met hulpverlening zonder verwijzing. Daar waar nodig werd contact opgenomen met de desbetreffende leidinggevende.

Bij werk gerelateerde problemen werd, naast persoonlijke ondersteuning en advisering, vaak een direct overleg tussen medewerker en leidinggevende geactiveerd en gefaciliteerd. In rechtstreeks overleg werden door medewerker en leidinggevende voor beiden acceptabele oplossingen gevonden en de onderlinge communicatie verbeterd. Verder werd intensief samengewerkt met de bedrijfsarts. Medewerkers en leidinggevend maken in voorkomende gevallen gebruik van de mogelijkheid om de bedrijfsmaatschappelijk werker te consulteren. Vooral leidinggevend willen in toenemende mate zelf, zij het met een goed advies, aan de slag om een gesignaleerd probleem tot een oplossing brengen. Een kort telefonisch contact met het bedrijfsmaatschappelijk werk kan uitkomst bieden.

Digitale Risico-Inventarisatie & Evaluatie

De organisatie is volgens de Arbowet verplicht om een Risico Inventarisatie- en Evaluatie uit te voeren. Deze is in 2010 getoetst en goedgekeurd door de betrokken arbodienst. Elke directie heeft haar eigen plan van aanpak met daarin acties en actiehouders met betrekking tot de RIE. De voortgang daarvan wordt jaarlijks in de Managementteams en medezeggenschapsorganen besproken. Het plan wordt periodiek geactualiseerd en verwerkt in de digitale RIE. Periodieke acties uit de RIE op concernniveau zijn het organiseren van trainingen omgaan met fysieke belasting, beeldschermwerk, agressie en geweld, trainingen voor vertrouwenspersonen en trainingen verkeersveiligheid. Een aantal afdelingen houdt periodiek toolboxmeetings, waarin arbo gerelateerde thema's op interactieve wijze worden besproken. Het doel is om medewerkers bewust om te laten gaan met veiligheid op het werk. Vanwege ingrijpende wijzigingen in de organisatiestructuur is het wettelijk verplicht een update van de RIE te doen. Dit geldt alleen voor functies waar nieuwe risico's aan verbonden zijn. De update zal in de loop van 2013 worden opgestart.

Ongewenst gedrag op het werk

(Seksuele) Intimidatie, pesten, agressie en geweld zijn vormen van ongewenst gedrag. Om dit ongewenste gedrag te voorkomen en te bestrijden kent onze organisatie een regeling 'voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie, pesten, agressie en geweld op het werk'. Daarnaast zijn er beleidslijnen 'ongewenst gedrag' en 'agressie en geweld in buitendienstfuncties'. In het bijbehorende protocol en werkinstructie staat wat medewerkers en leidinggevend kunnen doen als zij hiermee geconfronteerd worden.

Daarnaast waren in 2012 zeven vertrouwenspersonen actief en heeft de Provincie een begeleidingscommissie en een klachtencommissie. De vertrouwenspersonen hebben in dit jaar wederom een training gevolgd om de vaardigheden op peil te houden.

Er hebben zich zes medewerkers gemeld bij de vertrouwenspersonen voor een of meerdere gesprekken. De klachtencommissie heeft geen officiële klachten ontvangen.

Integriteit

Sinds 2006 is in de Ambtenarenwet de verplichting opgenomen voor de overheidswerkgever een gedragscode integriteit vast te stellen.

De provincie Zeeland heeft in aanvulling op een sectorale code integriteit een eigen actuele "handreiking gedragscode integriteit 2010" ontwikkeld, bedoeld als een handzaam naslagwerk. De

code is een verzameling van *geïmplementeerde regelgeving* (klokkenluidersregeling en het geheel van rechten en verplichtingen op integriteitgebied, opgenomen in de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies) en een stelsel van *basisnormen integriteit*. Nu implementatie van het integriteitsbeleid steeds meer vordert is het gewenst jaarlijks de toepassing van de basisnormen te monitoren.

Basisnormen integriteit: :

- melding en registratie van nevenwerkzaamheden, die de belangen van de dienst, voor zover deze in verband staan met de functieervulling, kunnen raken. Bij werknemers ingeschaald boven schaal 13 vindt tevens openbaarmaking plaats;
- het verbod om bepaalde nevenwerkzaamheden te verrichten ;
- de verplichting om inkomsten uit qq-nevenfuncties verricht als ambtenaar in de provinciale kas te storten ;
- het verbod om deel te nemen aan aannemingen of leveringen ten behoeve van de provincie ;
- het verbod tot verzoeken of aannemen van steekpenningen of andere vormen van bevoordeling ;
- het verbod ten eigen bate of ten bate van derden diensten te laten verrichten door provinciale ambtenaren, provinciale eigendommen te gebruiken of gebruik te maken van kennis uit hoofde van zijn functie ;
- een tweetal normen bij aanstelling:
 1. de uit te geven verklaring omtrent het gedrag (VOG) bij bepaalde functies, die het Directieteam op een lijst heeft geplaatst en die de personeelsfunctionarissen op hun advies kunnen laten aanvullen;
 2. de af te leggen ambtseed of –belofte bij indiensttreding en uitleg over wat een ambtseed inhoudt.

Monitoring:

Door de toepassing van deze normen te monitoren c.q. te registreren leggen wij als werkgever tevens verantwoording af aan Provinciale Staten voor het gevoerde beleid.

In 2012 zijn geen nevenfuncties gemeld die openbaar gemaakt zouden moeten worden (vanaf salarisschaal 13). Verder zijn drie verklaringen omtrent het gedrag aangevraagd en hebben 3 medewerkers de ambtseed- of belofte afgelegd.

Bedrijfs hulpverlening

Voor zowel de locatie Abdijcomplex als het Groene Woud zijn BHV-ploegen actief geweest. Hun taak is ervoor zorg te dragen dat in geval van nood, de juiste actie wordt ondernomen.

In 2012 hebben zich in het Abdijcomplex drie voorvallen voorgedaan waarvoor EHBO ingezet is:

- een allergische reactie op gegeten voedsel (gast);
- een verward persoon die zijn medicijnen niet ingenomen had (gast);
- hartproblemen (medewerker).

In 2 van de 3 gevallen was de oproep van een ambulance noodzakelijk.

Naast de reguliere oefeningen en herhalingen is sprake geweest van een onechte melding in het gebouw Groene Woud. Verder heeft bij deze locatie drie maal een ongeval op het fietspad plaats gevonden en is een persoon die onwel is geworden door iemand van de BHV naar een huisarts gebracht.

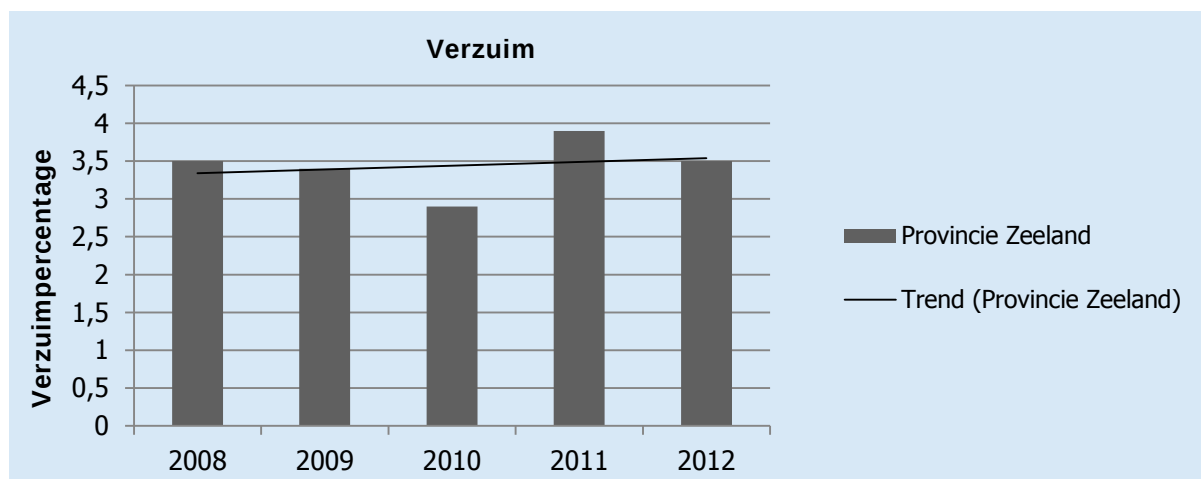
Aan het einde van het jaar is een BHV bijeenkomst georganiseerd. Twee medewerkers van de alarmcentrale (112 en 0900-8844) hebben een presentatie gegeven over de gang van zaken als een alarmnummer gebeld wordt. Er werd een doorkijkje gegeven naar de BHV plannen voor 2013 en tevens werd afscheid genomen van de BHV medewerkers die per 1 januari 2013 deel gaan nemen aan de Non Activiteitsregeling Zeeland (NAR).

Tijdens deze bijeenkomst werd ook een doorkijkje gegeven naar de plannen voor 2013, de huisvesting van het gehele (administratieve) personeel in het Abdijcomplex brengt voor de BHV

organisatie een aantal aanpassingen met zich mee. In het kader hiervan kwam het inwerken van nieuwe deelnemers aan de BHV eveneens aan de orde.

Verzuim

Het gemiddelde verzuim is ten opzichte van 2012 met 0,6 gezakt naar een percentage van 3,3. Hieronder geven wij de trend van de verzuimpercentages van de afgelopen vijf jaar van de organisatie weer.

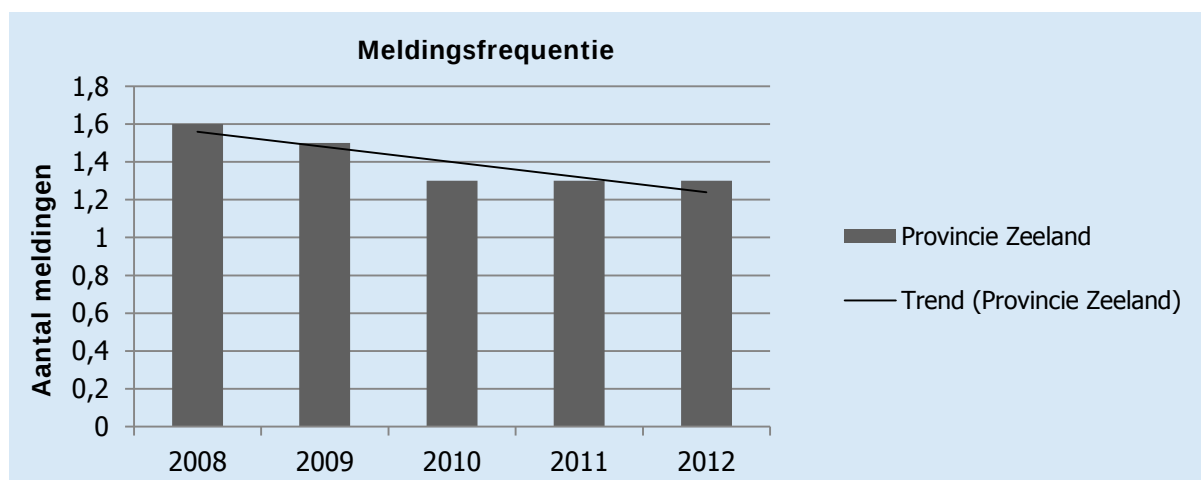

In onze provincie is het verzuimpercentage onder vrouwen gestegen met 0,1 tot 5,7. Het verzuim onder mannen is gezakt van 3,2% naar 1,8%

De gemiddelde verzuimduur bij vrouwen is ten opzichte van 2011 met 1,5 dag gestegen naar 10,2 dagen per jaar. Bij mannen is een daling van 4,4 dagen te zien naar 5,4 dagen over het jaar 2012.

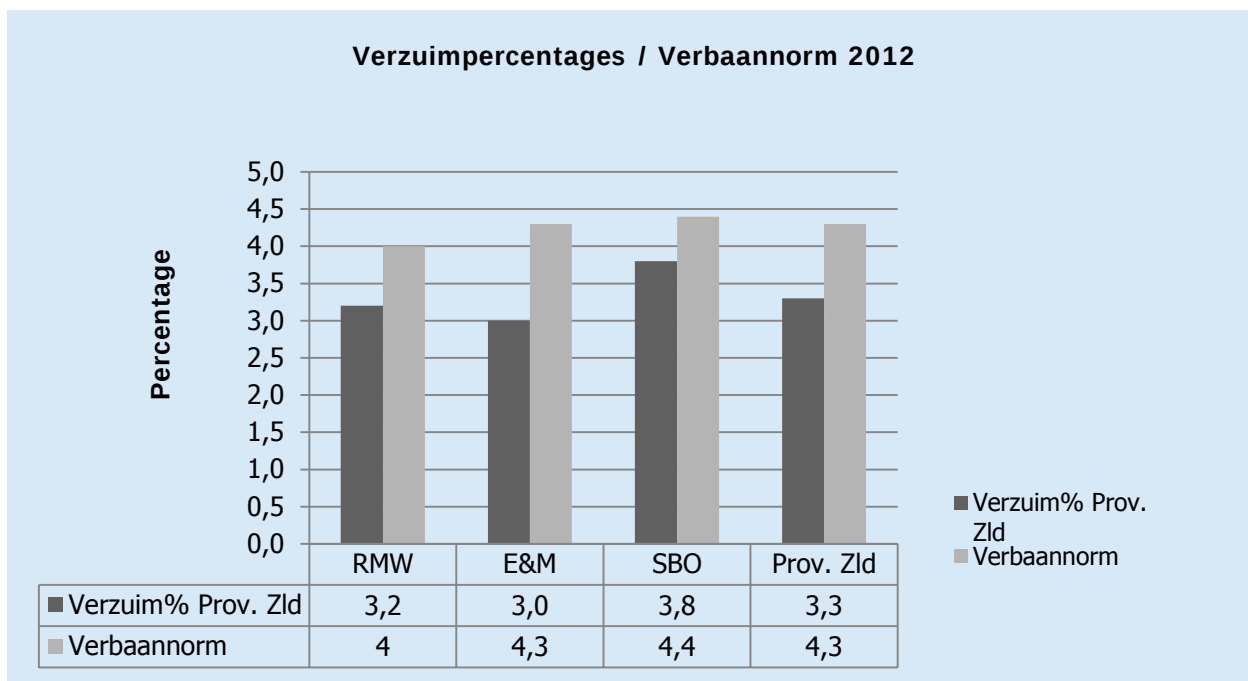
Het aantal verzuimmeldingen per jaar is onder het vrouwelijk personeel licht gedaald met 0,2 naar 1,4. Bij het mannelijk personeel is het aantal iets gestegen met 0,1 tot 1,2 meldingen. Het totaal aantal verzuimmeldingen is net als de voorgaande twee jaren blijven staan op 1,3. De doelstelling is om van 2009 tot 2014 het aantal meldingen terug te brengen naar 0,75.

Hieronder treft u de trend van de meldingsfrequentie van de afgelopen vijf jaar van de provincie aan.

Verbaannorm

De Verbaannorm geeft een indicatie van het haalbare verzuimniveau in de organisatie, afgezet tegen het ingeschatte, haalbare verzuim in heel Nederland. De Verbaannorm maakt hiervoor gebruik van twee belangrijke variabelen: de leeftijd verdeeld in vijf klassen en het functieniveau verdeeld in vijf klassen. Om een betrouwbare norm te krijgen, moet de groep die wordt gemeten uit tenminste 50 personen bestaan. Hierna treft u een overzicht aan van de verzuimpercentages per directie en de Provincie in totaal, afgezet tegen de geldende Verbaannorm per groep.

Tot de kolom SBO worden ook de medewerkers van de stafafdelingen gerekend, in verband met het behalen van een betrouwbare norm.

In totaliteit blijft de organisatie ruim onder de Verbaan norm. We blijven echter aandacht houden voor verzuimbegeleiding en –preventie.

Medezeggenschap

Georganiseerd Overleg

De commissie voor georganiseerd overleg heeft in het verslagjaar 3 keer vergaderd, te weten op 15 februari, op 1 oktober en op 29 november, onder voorzitterschap van gedeputeerde G.R.J. van Heukelom. Op 15 februari waren de onderzoeksrapporten van Lysias en Cebeon en de daaruit voortvloeiende formatiereductie tot ongeveer 500 formatieplaatsen het belangrijkste onderwerp. Tijdens deze vergadering werd overeenstemming bereikt over de Non-activiteitsregeling Zeeland 2013 (NAR). Op grond van deze regeling kon aan medewerkers, die op 1 januari 2013 57 jaar of ouder waren, verlof met behoud van (een deel) van hun bezoldiging worden verleend tot het bereiken van hun pensioenleeftijd. Deelname aan deze regeling was op vrijwillige basis. Met toepassing van de regeling zou de beoogde formatiereductie gerealiseerd kunnen worden.

In de vergadering van 1 oktober waren de organisatieontwikkeling en de nadere uitwerking van de NAR de belangrijkste onderwerpen van overleg.

Op 29 november werd onder meer overlegd over het plaatsingsproces, de inzet van NAR-deelnemers na 1 januari 2013, de vorming van een Bijzonder Georganiseerd Overleg voor de RUD Zeeland en over de uitgangspunten voor nieuw sociaal beleidskader.

Ondernemingsraad

Met de ondernemingsraad (OR) is in 2012 intensief overleg gevoerd over voornamelijk het proces en de voortgang van het reorganisatieproces. Naast de ondernemingsraad waren er in 2012 ook nog onderdeelcommissies (OC's) per directie en een (advies)commissie Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu (VGWM). De ondernemingsraad en de commissies hebben regelmatig contact gehad om standpunten op elkaar af te stemmen en informatie uit te wisselen. Bij de effectuering van de reorganisatie eind 2012 zijn de onderdeelcommissies opgeheven.

Overleg en vertegenwoordigingen

In 2012 is een einde gekomen aan de in 2011 ingezette verlenging van de zittingstermijn van de ondernemingsraad. Op 16 mei 2012 heeft de "oude" OR het stokje overgegeven aan een "nieuwe" (niet gekozen) OR. De nieuwe OR is direct ingesprongen op het lopende reorganisatietraject om de verdere gang van zaken betreffende de personele consequenties en de te volgen procedures tijdens het reorganisatieproces scherp in het oog te houden. Wekelijks heeft de OR overleg gehad met zowel medewerkers van bureau Lysias als ook met de provinciesecretaris (WOR-bestuurder), waarbij zij terugkoppeling kregen over de actuele stand van zaken.

Om het proces goed te kunnen volgen heeft de OR een afspraak gemaakt met het bestuur en het bureau Lysias om alle stukken vooraf te ontvangen onder de zogenaamde "broedende kip clausule". De clausule hield in dat de OR alle stukken ter beschikking kreeg en dat met deze informatie vertrouwelijk omgegaan zou worden. De OR heeft zich gedurende het proces bij laten staan door een extern bureau. Zowel de "oude" OR alsook de "nieuwe" OR hebben aandachtspunten ten behoeve van een goed verloop van het reorganisatieproces meegegeven aan het bestuur en het bureau Lysias.

De OR was in 2012 vertegenwoordigd in de plaatsingscommissie DIV/TVC, commissie voor Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu, adviescommissie nieuwe directie, Welzijn en Milieu, begeleidingscommissie Vertrouwenspersonen, stuurgroep Huisvesting, stuurgroep Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland, projectgroep implementatie CAO beoordelen & belonen. Daarnaast heeft hij ook zitting in het landelijk overleg voor provinciale ondernemingsraden (PROVOR) en het Zeeuws Platform.

Daarnaast heeft de OR heeft zich in 2012 onder andere met de volgende onderwerpen bezig gehouden:

- voortgang implementatie formatieve bezuinigingen;
- voortgang externe bureaus v.w.b. organisatieontwikkeling;
- optimalisering wegbeheer Waterschap-Provincie;
- managementletter 2011 van de Arbo Unie;
- huisvesting nieuwe provinciale organisatie;
- inrichtingsplannen/functieboek;
- voortgang regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD);
- oprichting bijzondere ondernemingsraad (BOR) voor de RUD;
- huisvesting nieuwe provinciale organisatie.

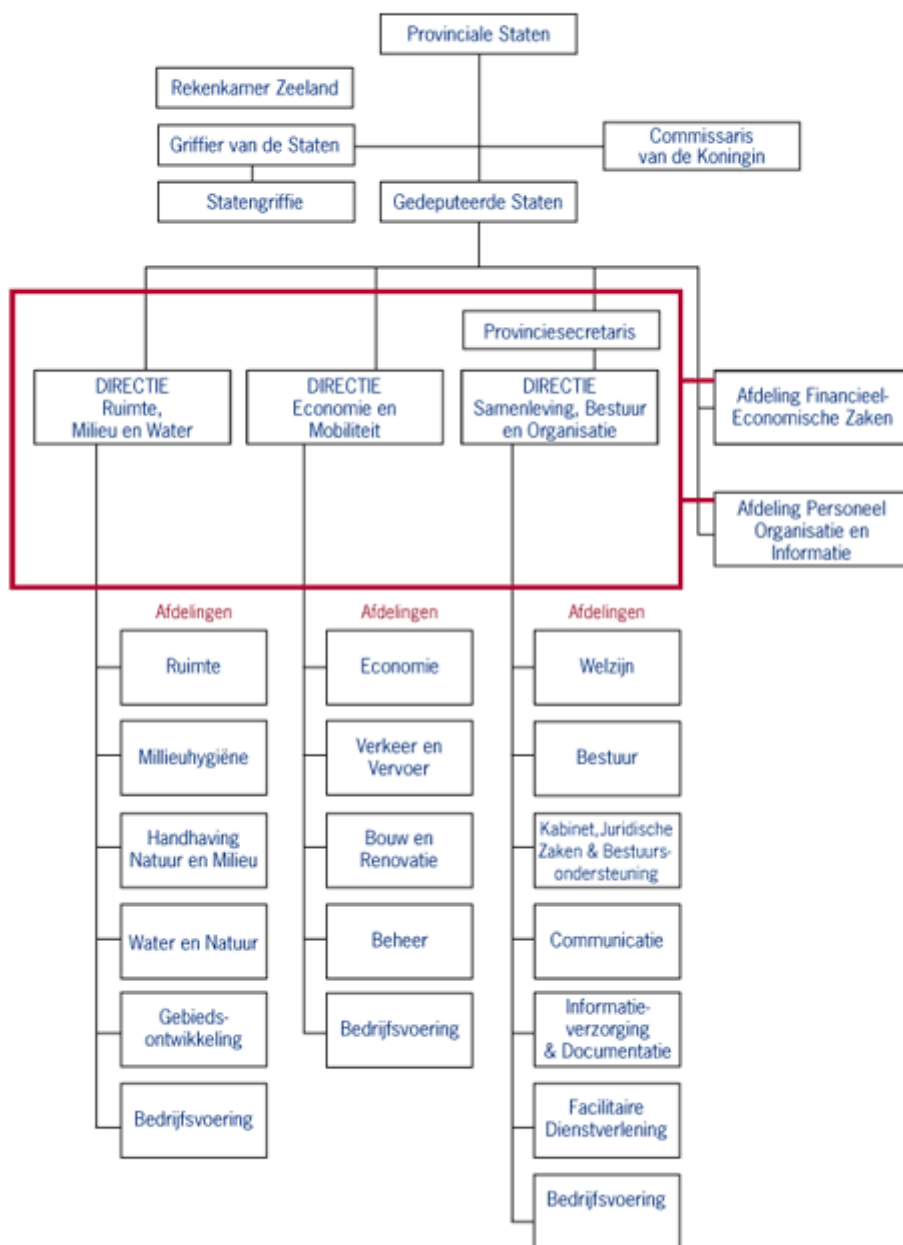
Ten behoeve van actuele onderwerpen zijn regelmatig sprekers uitgenodigd in de vergaderingen van de OR om ingediende stukken toe te lichten en vragen van de OR te beantwoorden. Dit betrof een medewerker van de provincie, maar ook externe zoals de bedrijfsarts.

De raad telt aan het eind van 2012 vijftien leden.

Achterban

De OR informeerde de medewerkers via de informatiebulletins "wORdt vervolgd" en vanaf mei via de "Nieuwsbrief OR" en de verslagen van de vergaderingen. Agenda's, notulen en stukken zijn voor alle personeelsleden te raadplegen via het intranet.

Organisatieschema van de Provincie Zeeland t/m 31 december 2012

Kwaliteitshandvest dienstverlening

Inleiding

De kwaliteit van de provinciale dienstverlening wordt in deze paragraaf getoetst aan de wettelijke (behandel)termijnen van onder meer bezwaarschriften, klachten, vergunning- en subsidieaanvragen, zoals die staan vermeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De mate waarin de Provincie er in 2012 in is geslaagd zich te houden aan deze behandeltermijnen wordt waar mogelijk vergeleken met de prestaties op dit vlak in eerdere jaren. In enkele gevallen wordt tevens ingegaan op de oorzaken van termijnoverschrijdingen en aangegeven of een termijnoverschrijding door of buiten schuld van de Provincie heeft plaatsgevonden.

De Provincie geeft sinds 1 januari 2011 op een nieuwe manier aandacht aan haar kwaliteit van dienstverlening, namelijk met de introductie van een kwaliteitshandvest. In het handvest staan de basis servicenormen voor onze dienstverlening, zoals telefonische bereikbaarheid, beantwoording van e-mails en de afhandeling van klachten, vergunningen, subsidies en facturen.

Beeld van onze prestaties op de servicenormen in het kwaliteitshandvest Provincie Zeeland over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2012:

Figuur 1: Overzicht prestaties 2012 ten opzichte van de servicenorm.

De Provincie Zeeland is op 1 januari 2013 van start gegaan in een nieuw organisatiemodel. Ten opzichte van de oude organisatie is sprake van een integratieslag op het gebied van zowel interne als externe dienstverlening. In de uitwerking hiervan is een nieuw dienstverleningsconcept tot stand gekomen conform de aanbeveling van de Rekenkamer Zeeland in haar rapport *Informatiebeleid in een veranderende tijd* (mei 2011).

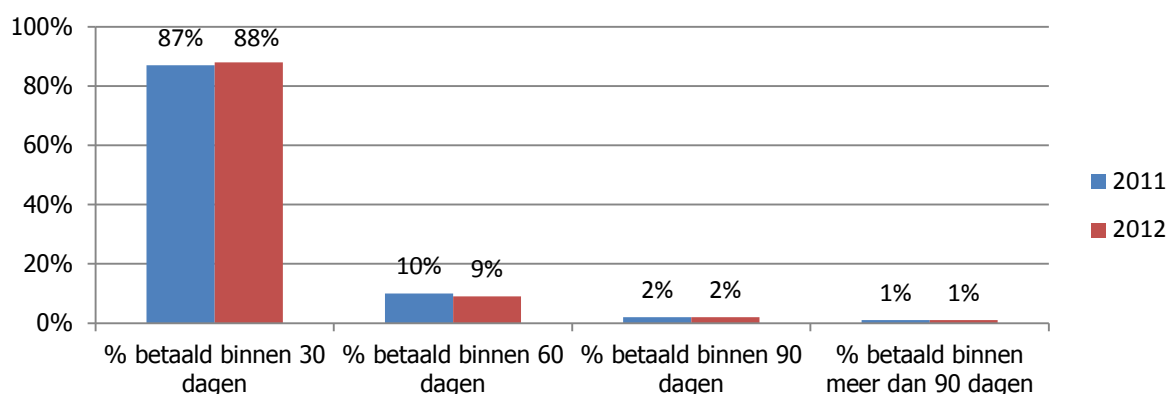
Afhandeling van facturen en vorderingen

Voor de termijn waarbinnen facturen en vorderingen dienen te worden afgehandeld is een provinciale norm gesteld van 30 dagen, waarbij gerekend wordt vanaf de factuurdatum. In 2012 zijn 11.403 facturen ontvangen en zijn 1.121 vorderingen afgehandeld.

Dit zijn ongeveer 2850 facturen minder dan in 2011 en ongeveer 100 vorderingen minder dan in 2011. In onderstaande tabel staat welk percentage van de facturen en vorderingen binnen de provinciale norm is behandeld.

Facturen	2011	2012
% betaald binnen 30 dagen	87% (12.416)	88% (10.035)
% betaald binnen 60 dagen	10% (1.427)	9% (1.026)
% betaald binnen 90 dagen	2% (285)	2% (228)
% betaald binnen meer dan 90 dagen	1% (143)	1% (114)

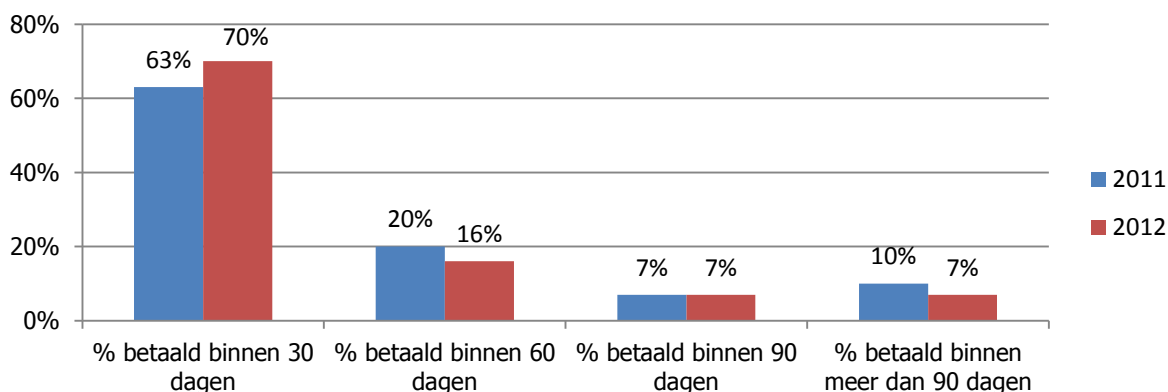
Tabel 1: Overzicht afhandeling facturen.

Figuur 2: Overzicht afhandeling facturen.

Vorderingen	2011	2012
% betaald binnen 30 dagen	63% (772)	70% (785)
% betaald binnen 60 dagen	20% (245)	16% (179)
% betaald binnen 90 dagen	7% (86)	7% (78)
% betaald binnen meer dan 90 dagen	10% (123)	7% (78)

Tabel 2: Overzicht afhandeling vorderingen.

Figuur 3: Overzicht afhandeling vorderingen.

De percentages voor afhandeling van de facturen vertonen eenzelfde beeld als in 2011. Het percentage afgehandelde vorderingen binnen de termijn is met 7% verbeterd ten opzichte van dezelfde periode in 2011. Met deze verbetering wordt de stijgende lijn die in 2011 al werd ingezet (10% verbetering t.o.v. 2010) doorgezet.

Afhandeling van bezwaarschriften

De totale werkvoorraad aan bezwaarschriften op 1 januari 2012 bedroeg 19 bezwaarschriften. Dit is een daling ten opzichte van 2011. De werkvoorraad bedroeg toen aan het begin van dat jaar 27 bezwaarschriften.

In 2012 zijn 70 bezwaarschriften ingediend. Er zijn 25 bezwaren ingetrokken en er zijn 32 beslissingen op bezwaar genomen. Tien van deze 32 beslissingen zijn buiten de termijn genomen (allen met instemming van bezwaarde) en in 7 bezwaarprocedures zijn de redenen van termijnoverschrijding verschoonbaar. Tweeëntwintig bezwaarschriften zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Afhandeling bezwaarschriften, 2012

	2011	2012
Werkvoorraad op 1 januari 2011	27	19
Aantal ingediende bezwaarschriften	46	70
Aantal bezwaarschriften doorgezonden	0	0
Aantal bezwaarschriften ingetrokken door indiener	23	25
Totaal:	50	64
Aantal bezwaarschriften afgehandeld binnen de wettelijke termijn	16	22
Aantal bezwaarschriften afgehandeld buiten de wettelijke termijn	15	10
Behandeling uitgesteld met instemming bezwaarmaker	10	10
Buiten termijn maar verschoonbaar	8	7
Buiten termijn en niet verschoonbaar	2	2
Buiten termijn combinatie verschoonbaar / niet verschoonbaar	5	1
Aantal beslissingen op bezwaar	31	32
Werkvoorraad op 1 januari 2012	19	34

Tabel 3: Overzicht afhandeling bezwaarschriften.

Afhandeling bezwaarschriften, 2012

Tien bezwaarschriften zijn buiten de wettelijke termijn afgehandeld. Op een totaal van 32 (22 + 10) bezwaarschriftenprocedures komt dit neer op 31 procent. In 2011 werden er bij 12 (15 waarvan 4 collectief in één procedure) van in totaal 28 bezwaarprocedures de wettelijke termijn overschreden.

Dit is 43 procent. In 2010 bedroeg het percentage nog 39%. Er is dus sprake van een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren.

Oorzaken termijnoverschrijdingen

Net als vorig jaar is ook dit jaar gekeken in hoeverre deze termijnoverschrijdingen al dan niet hebben plaatsgevonden door schuld van de provincie. Hieronder wordt een analyse van de oorzaken van deze overschrijdingen gegeven.

Uitstel

Als een uitstel van behandeling van het bezwaarschrift met instemming van de bezwaarmaker plaatsvindt, vindt formeel weliswaar overschrijding van de wettelijke beslistermijn plaats, maar is geen sprake van verwijtbaarheid en deze zaken mogen dan ook worden beschouwd als zijnde tijdig afgehandeld.

In alle tien de bezwaarprocedures (die buiten de wettelijke termijn zijn afgehandeld) konden de bezwaarmakers instemmen met uitstel. Geen van de bezwaarschriften is dus zonder instemming van bezwaarden buiten de wettelijke termijn afgehandeld.

Verschoonbaar en niet-verschoonbaar

Er zijn vele redenen waarom de behandeling van een bezwaarschrift langer dan de wettelijke termijn van 18 weken kan duren. Van het totaal aantal zaken dat buiten de wettelijke termijn is afgehandeld, is onderzocht in hoeverre dit te wijten is aan het bestuursorgaan, de commissie bezwaarschriften, de bezwaarmaker of aan een combinatie van deze partijen.

Termijnoverschrijdingen die hun oorzaak vinden in de complexiteit van de zaak, het afwachten van onderzoeksgegevens, een verzoek om uitstel van de hoorzitting door bezwaarde, het aanhouden in afwachting van besluitvorming door een andere overheid acht de commissie verschoonbaar, dat wil zeggen vergeeflijk. Deze overschrijdingen mogen volgens de commissie worden genuanceerd. Termijnoverschrijdingen wegens drukke werkzaamheden of andere prioriteiten van het bestuursorgaan of de commissie acht zij niet verschoonbaar. Daarnaast zijn er termijnoverschrijdingen waarbij meer dan één oorzaak aan te wijzen is.

In totaal zijn in 2012 10 bezwaarschriften niet tijdig afgehandeld. Hieronder treft u een onderverdeling van de oorzaken:

Verschoonbaar (7 bezwaarprocedures):

Oorzaken:

- Afwachten nadere schriftelijke reactie op ter zitting overgelegde rapporten (nieuwe feiten en omstandigheden) (2);
- Tweede hoorzitting om andere belanghebbende te horen;
- Gecombineerde behandeling en complexiteit (2);
- Opnieuw horen en inwinnen nadere gegevens door gedeputeerde staten over toepasbaarheid alternatief; en
- Opnieuw horen in verband met nieuwe feiten en omstandigheden.

Niet verschoonbaar (2 bezwaarprocedures):

Oorzaken:

- Behandeling op een hoorzitting later ingepland vanwege vertraging aanleveren verweerschrift, te wijten aan gedeputeerde staten;
- Vertraging in besluit op bezwaar vanwege kerstreces;

Combinatie van verschoonbaar en niet-verschoonbaar (1 bezwaarprocedure):

Oorzaak:

- Mediationvaardighedentraject en vertraging in besluit op bezwaar vanwege zomerreces bestuursorgaan);

Afhandeling van administratieve beroepschriften

Evenals in 2011 zijn in 2012 geen beroepschriften ingediend. Er lag nog een werkvoorraad van twee beroepschriften die dateerden uit 2007. Deze twee beroepschriften waren niet meer in behandeling, omdat er een oplossing was gevonden en omdat de werkzaamheden waarop deze beroepschriften betrekking hadden inmiddels zijn afgerond. In 2012 zijn deze beroepschriften formeel door de appellanten ingetrokken.

Afhandeling administratieve beroepschriften 2009 tot en met 2012

	2009	2010	2011	2012
Werkvoorraad op 1 januari	2	2	2	2
Aantal ingediende administratieve beroepschriften	0	1	0	0
Aantal administratieve beroepschriften doorgezonden	0	0	0	0
Aantal administratieve beroepschriften ingetrokken door indiener	0	0	0	2
Totaal:	2	3	2	0
Gehanteerde wettelijke termijn in weken	16+8 (16+10)	16+10	16+10	16+11
Aantal administratieve beroepschriften afgehandeld binnen de wettelijke termijn	0	1	0	0
Aantal administratieve beroepschriften afgehandeld buiten de wettelijke termijn	0	0	0	0
Aantal beslissingen op administratief beroep	0	1	0	0

Tabel 4: Overzicht afhandeling administratieve beroepschriften.

Bejegeningklachten

Iedereen kan over de wijze waarop hij door een bestuursorgaan is behandeld een klacht indienen. Deze zogenaamde bejegeningklacht moet worden ingediend bij het bestuursorgaan waarover geklaagd wordt. Het bestuursorgaan dient te zorgen voor een behoorlijke behandeling van de klacht.

Afhandeling bejegeningklachten 2008 tot en met 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Werkvoorraad op 1 januari	0	0	1	0	0
Aantal ingediende klachten	4	5	6	2	3
Aantal klachten doorgezonden	0	0	0	0	1
Aantal klachten direct ingetrokken	0	0	0	0	1
Aantal klachten afgedaan door / ingetrokken na bemiddeling vakafdeling	2	2	3	2	0
Totaal:	2	3	4	0	1
Gehanteerde wettelijke termijn in weken	10+4	10+4	10+4	10+4	10+4
Aantal klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	2	2	3	1	1
Aantal klachten afgehandeld buiten de wettelijke termijn	0	0	1	1	0
Aantal beslissingen op klachten / anderszins afgehandelde klachten	2	2	4	2	1

Tabel 5: Overzicht afhandeling bejegeningklachten.

In 2012 zijn geen klachten buiten de termijn afgehandeld.

Ingebrekestellingen

In 2012 is drie keer een ingebrekestelling ingediend. In twee gevallen was de ingebrekestelling te vroeg ingediend. Dit is formeel echter niet mogelijk, waardoor deze niet in behandeling konden worden gekomen. In een derde geval is tijdig (dat wil zeggen op de dag van de ingebrekestelling) een besluit genomen, zodat geen dwangsom verschuldigd was.

Bemiddelingsverzoeken

Een andere manier om eventuele misstanden onder de aandacht te brengen, is het verzoek om bemiddeling aan de Commissaris van de Koningin. Hierbij gaat het om uiteenlopende zaken, niet alleen om vermeende onregelmatigheden. Aan deze verzoeken hangt geen wettelijke termijn. Vanzelfsprekend streeft de Commissaris van de Koningin naar een zo spoedig mogelijke afhandeling van deze verzoeken.

Bemiddelingsverzoeken 2012

Bemiddelingsverzoeken	Aantal bemiddelingsverzoeken 2011	Aantal bemiddelingsverzoeken 2012
Handelen overheid	15	17
Openbare Orde en Veiligheid	3	1
Immigratievraagstuk	2	1
Handelen provincie	3	5
Overig	18	7
Totaal	41	31

Tabel 6: Overzicht aantal bemiddelingsverzoeken.

De indieners van de bemiddelingsverzoeken ontvangen altijd bericht, tenzij het gaat om anonieme verzoeken. Wanneer de problematiek die door de indieners werd aangekaart door de Commissaris van de Koningin van dien aard werd geacht dat zij zich nader wilde informeren, is binnen de provincie of bij andere overheden relevante informatie ingewonnen bij de betreffende instantie. Hoewel de ambtsinstructie de Commissaris van de Koningin niet in staat stelt om daadwerkelijk een oordeel te vellen, kan een verzoek om bericht en raad wel effect sorteren. Vaak wordt de zaak door een betrokken (overheids)instantie nog eens kritisch bekeken en soms leidt dit (alsnog) tot een tegemoetkoming aan een verzoek.

In 2012 zijn 31 bemiddelingsverzoeken aan de Commissaris van de Koningin ontvangen. In de jaren 2009, 2010 en 2011 waren dit er respectievelijk 46, 37 en 41.

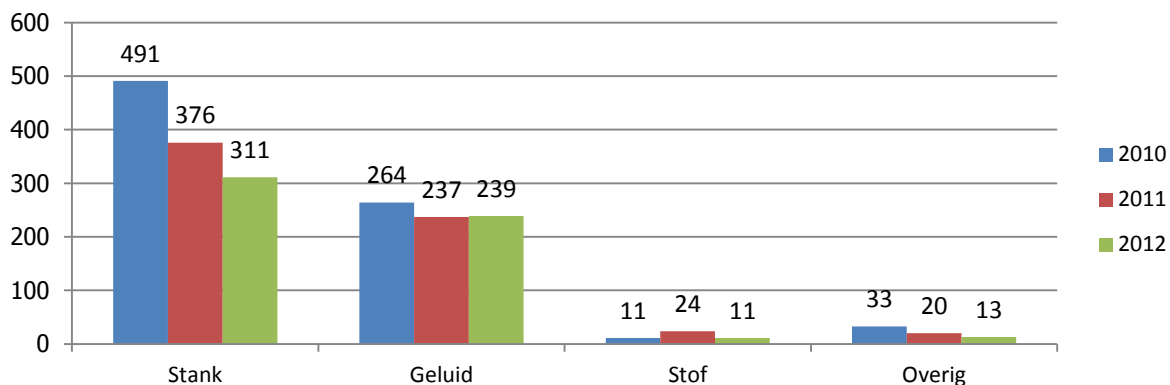
Milieuklachten

Naast bejegeningsklachten ontvangt de Provincie jaarlijks ook milieuklachten op uiteenlopende terreinen. Het aantal milieuklachten over overlast neemt de laatste jaren af. De forse afname in klachten in 2011 ten opzichte van 2010 is toe te schrijven aan de ontwikkelingen rond Thermphos. Afgelopen jaar daalde het aantal klachten minder fors.

In 2012 zijn in totaal 574 milieuklachten ontvangen. In onderstaande tabel is een onderverdeling opgenomen per thema:

	Stank	Geluid	Stof	Overig	Totaal
2010	491	264	11	33	799
2011	376	237	24	20	657
2012	311	239	11	13	574

Tabel 7: Overzicht aantal milieuklachten.

Figuur 4: Overzicht aantal milieuklachten.

De Provincie is 24 uur per dag bereikbaar via de milieuklachtenlijn. Medewerkers van de afdeling Handhaving, Natuur en Milieu reageren direct op milieuklachten en incidentmeldingen. Dit bestaat uit het direct terugbellen van klagers, het opsporen van de oorzaak van de klacht en het, zo mogelijk, wegnemen hiervan. Ook incidentmeldingen worden via deze weg behandeld.

Afhandeling vergunningaanvragen

Verschillende soorten vergunningaanvragen zijn getoetst aan de mate waarin hun afhandeling binnen of buiten de wettelijke termijn heeft plaatsgevonden. Op basis van de beschikbare gegevens in onderstaande tabel kan geconcludeerd worden dat Zeeland bij de afhandeling van vergunningaanvragen een nagenoeg gelijke prestatie heeft geleverd ten opzichte van 2011. Toen werd 98% van deze vergunningaanvragen afgehandeld binnen de wettelijke termijn tegenover 97% in 2012. Daarentegen steeg het aantal vergunning aanvragen flink ten opzichte van voorgaand jaar. De oorzaak hiervan ligt in een hoger aantal aanvragen voor het snijden van zeegroenten (394 in 2011).

Afhandeling vergunningaanvragen, 2012

Soort vergunning	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen wettelijke termijn	Afgehandeld buiten wettelijke termijn
Ontgrondingenwet	13 (11)	12 (7)	1 (4)
Natuurbeschermingswet	35 (35)	35 (35)	0 (0)
Snijden zeegroenten	487 (394)	487 (394)	0 (0)
Waterwet	3 (0)	3 (0)	0 (0)
Ontbrandingtoestemming vuurwerk	11 (13)	9 (7)	2 (6)
Ontbrandingsmelding vuurwerk	16 (16)	16 (16)	0 (0)
WABO (Uitgebreid)	16 (8)	10 (7)	6 (1)
WABO (Regulier)	192 (150)	180 (148)	12 (2)
Totaal	773 (627)	752 (614)	21 (13)
		97% (98%)	3% (2%)

Tabel 8: Overzicht afhandeling vergunningaanvragen (tussen haakjes de aantallen uit 2011).

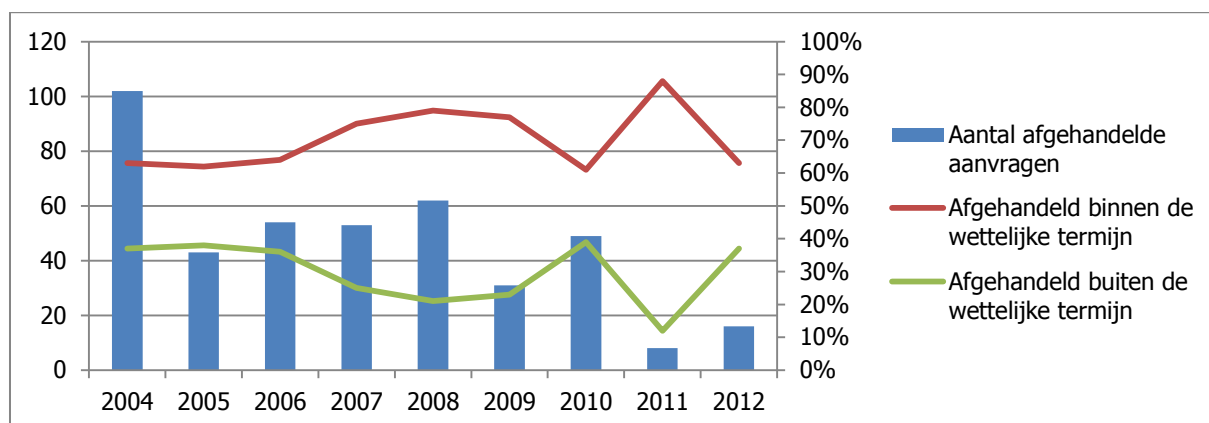
Bij een aantal vergunningaanvragen is het afgelopen jaar sprake geweest van termijnoverschrijdingen. De overschrijdingen bij de behandeling van vergunningaanvragen in het kader van de Ontgrondingenwet hielden verband met een gecompliceerd natuurontwikkelingsproject (Perkpolder), waarbij de vergunningprocedures werden afgestemd met overige bevoegde gezagen (gecoördineerde procedure). Na de termijn van terinzagelegging van de ontwerpbesluiten dienden verschillende aanvullende onderzoeken plaats te vinden, onder andere met het oog op het voorkomen van verzilting van het omliggende gebied.

De termijn bij de afhandeling van vergunningaanvragen op grond van ontbrandingstoestemming vuurwerk werd weliswaar twee maal overschreden, maar de beschikking is ruim voor de datum van de geplande evenementen afgegeven.

Afhandeling uitgebreide Wabo-vergunningaanvragen, 2004-2012 (voormalige Wet Milieubeheer WM)

Jaar	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen wettelijke termijn	Afgehandeld buiten wettelijke termijn
2004	102	63%	37%
2005	43	62%	38%
2006	54	64%	36%
2007	53	75%	25%
2008	62	79%	21%
2009	31	77%	23%
2010	49	61%	39%
2011	8	88%	12%
2012	16	63 %	37 %

Tabel 9: Overzicht afhandeling uitgebreide Wabo-vergunningaanvragen.

Figuur 5: Overzicht ontwikkeling afhandeling aanvragen

Afhandeling uitgebreide Wabo-vergunningaanvragen

De meldingen Wm (zie boven) bestaan niet meer sinds de inwerkingtreding van de WABO. Deze procedures vallen sindsdien onder de reguliere WABO-vergunningen. Daarnaast zijn er ook procedures met betrekking tot Ruimtelijke Ordening en de Wegenverordening die tot de reguliere WABO-procedures worden gerekend. Vergunningprocedures ten behoeve van nieuwe initiatieven hebben prioriteit. Daarmee zijn bedrijven niet belemmerd in het ontplooiën van hun activiteiten. In onderstaand overzicht zijn deze procedures voor het jaar 2012 weergegeven.

Jaar 2012	Aantal Reguliere WABO-vergunningen	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
Wm	68	82%	18%
RO	105	100%	0%
Wegenverordening	19	100%	0%

Tabel 10: Overzicht afhandeling uitgebreide reguliere Wabo-vergunningaanvragen.

Afhandelingen Mer-beoordelingen

jaar	Aantal Mer-beoordelingen	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
2011	3	100%	0%
2012	3	100 %	0 %

Tabel 11: Overzicht afhandeling Mer-beoordelingen.

Het besluit of een Milieueffectrapportage noodzakelijk is, dient plaats te vinden binnen zes weken na de indiening van de aanvraag. Evenals in 2011 zijn in 2012 drie Mer-beoordelingsprocedures doorlopen die allen tijdig zijn afgehandeld.

Het aanvaardbaar achten van een Mer integreert gedeeltelijk in de vergunningprocedure, derhalve valt aan dergelijke procedure geen separate termijn te koppelen.

Afhandelingen beoordeling Milieu-jaarverslagen (E-PRTR)

jaar	Aantal Milieu-jaarverslagen beoordeeld	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
2011	35	94%	6%
2012	33	100 %	0 %

Tabel 12: Overzicht afhandeling beoordelingen Milieu-jaarverslagen.

In 2012 zijn alle milieuverslagen tijdig beoordeeld.

In onderstaande tabellen staan de gegevens over de afhandeling van beschikkingen in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) en over de afhandeling van beschikkingen in het kader van de BUS-evaluatie (BUS = Besluit Uniforme Saneringen) Wbb.

Afhandeling beschikkingen Wet bodembescherming 2007-2012

Jaar	Aantal beschikkingen	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
2007	69	93%	7%
2008	41	95%	5%
2009	43	77%	23%
2010	51	77%	23%
2011	28	71%	29%
2012	42	74 %	26 %

Tabel 13: Overzicht afhandeling beschikkingen Wet Bodemsanering.

Het feit dat de afhandeling van een aantal beschikkingen Wet bodembescherming buiten de wettelijke termijn heeft plaatsgevonden heeft de volgende redenen:

- Gelijktijdige ontvangst van veel beschikkingsaanvragen (piekbelasting) waardoor het niet altijd lukte om deze aanvragen binnen de wettelijke termijn af te handelen;
- Soms was extra tijd nodig om ingediende zienswijzen af te handelen;
- Bij sommige rapporten ontbrak informatie, die pas later geleverd is.

Afhandeling beschikkingen BUS-evaluatie Wet bodembescherming 2007 – 2012

Jaar	Aantal beschikkingen BUS-evaluatie	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
2007	7	71%	29%
2008	18	83%	17%
2009	30	90%	10%
2010	32	85%	15%
2011	57	79%	21%
2012	43	77 %	23 %

Tabel 14: Overzicht afhandeling beschikkingen BUS-evaluatie Wet Bodembescherming.

Het aantal beschikkingen BUS-evaluatie vertoont voor het eerst sinds jaren een lichte daling. Het percentage niet tijdig afgehandelde procedures BUS-evaluatie beschikkingen ligt in 2012 iets hoger dan de voorgaande twee jaren. Er is hiervoor geen duidelijk aanwijsbare reden.

Afhandeling Bestemmingsplannen (Wet RO)

Ook in 2012 is er geen sprake meer geweest van afgehandelde verklaringen van geen bezwaar (artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening). Als gevolg van de (nieuwe) Wet RO is de procedure rond bestemmingsplannen gewijzigd. De monitoring bestemmingsplanprocedures bestaat vanaf vorig jaar uit drie onderdelen, te weten de procedures:

- Voorontwerp Bestemmingsplan;
- Ontwerpbestemmingsplan en;
- Vastgestelde bestemmingsplannen.

Alle procedures zijn – net als voorgaande jaren – op tijd afgehandeld.

Jaar 2012	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
Voorontwerp bestemmingsplan	81	100%	0%
Ontwerp bestemmingsplan	92	100%	0%
Vastgesteld bestemmingsplan	74	100%	0%

Tabel 15: Overzicht afhandeling Bestemmingsplannen

Afhandeling Ontheffingen

In 2012 zijn de aanvragen voor ontheffingen (o.g.v. de hieronder genoemde regelgeving) in 96% procent van de gevallen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit is een lichte achteruitgang ten opzichte van 2011, toen 97 procent van de aanvragen binnen de wettelijke termijn is afgehandeld.

Afhandeling ontheffingen, 2012

Soort ontheffing	Aantal afgehandelde aanvragen		Afgehandeld binnen wettelijke termijn		Afgehandeld buiten wettelijke termijn	
Flora en faunawet	33	(18)	33	(17)	0	(1)
Stortverbod	1	(2)	1	(2)	0	(0)
Voertuigreglement	117	(82)	117	(82)	0	(0)
Adviesaanvragen via TET[1]	437	(415)	437	(415)	0	(0)
Wegenverordening	83	(60)	83	(60)	0	(0)
Ontheffingen wegenverkeerswet	20	(42)	20	(42)	0	(0)
Onttrekking weg aan de openbaarheid	8	(7)	8	(7)	0	(0)
Waternverordening	16	(17)	16	(17)	0	(0)
Verzoek om nadeelcompensatie	0	(5)	0	(3)	0	(2)
Provinciale Milieuverordening (PMV)	12	(15)	12	(15)	0	(0)
Wet geluidshinder	2	(2)	1	(1)	1	(1)
Wet luchtvaart	61	(49)	30	(28)	31	(21)
Provinciale Ruimtelijke Verordening	0	(1)	0	(1)	0	(0)
Totaal	790	(730)	758	(705)	32	(25)

Tabel 16: Overzicht afhandeling ontheffingen (tussen haakjes de aantallen uit 2011).

De overschrijding van de termijn bij de ontheffing in het kader van de wet geluidshinder vond plaats als gevolg van onduidelijkheid in de wetgeving. Bij de Wet luchtvaart (een relatief nieuwe taak voor de Provincie) heeft het aantal overschrijdingen van de termijn te maken gehad met capaciteitsgebrek.

Afhandeling Subsidies

Uit de tabel blijkt dat van de onderstaande subsidieaanvragen 94% procent binnen de daarvoor geldende termijn is afgehandeld. Dit is een lichte verbetering ten opzichte van het niveau van 2011.

Afhandeling subsidieaanvragen, 2012

Soort subsidieaanvraag	Aantal afgehandelde aanvragen		Afgehandeld binnen wettelijke termijn		Afgehandeld buiten wettelijke termijn	
BSZ ¹	0	(57)	0	(57)	0	(0)
Promotiesubsidies	5	(7)	5	(6)	0	(1)
Sportsubsidies	33	(34)	33	(34)	0	(0)
Subsidies Cultuurnota	175	(181)	175	(179)	0	(2)
Subsidies ROVZ ²	56	(63)	56	(62)	0	(1)
Subsidies PSEB	50	(63)	43	(57)	7	(6)
Subsidies BDU	18	(31)	2	(11)	16	(20)
Subsidies Onderwijs, arbeids- markt en scholing.	12	(10)	11	(9)	1	(1)
Subsidies Natuuraankopen	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Subsidies ISV ³	27	(14)	27	(14)	0	(0)
Subsidies Stimulering Voordelta	0	(0)	0	(0)	0	(0)
ILG/POP2	40	(15)	40	(15)	0	(0)
Gebiedsgerichte projecten						
Algemene subsidie verordening (ASV)	1	(2)	1	(2)	0	(0)

¹ Beleidsprogrammering Sociale Zorg

² Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland

³ Investeringsbudget stedelijke vernieuwing

Soortenbescherming FF-Wet	1	(1)	1	(1)	0	(0)
Leren voor Duurzame ontwikkeling	3	(6)	3	(6)	0	(0)
Bodemsanering bedrijfsterreinen	0	(2)	0	(1)	0	(1)
Subsidies Jeugdzorg	9	(7)	9	(7)	0	(0)
Subsidies Integrale veiligheid	5	(4)	5	(2)	0	(2)
Archeologische verwachting/ beleidsadvies-kaarten	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Totaal	435	(497)	410	(463)	25	(34)
			94 %	(93 %)	6 %	(7 %)

Tabel 17: Overzicht afhandeling subsidieaanvragen (tussen haakjes de aantallen uit 2011).

Voor de BDU-subsidies geldt dat de verzameling van 18 aanvragen die behandeld zijn in 2012 een overschrijding hebben van de behandeltermijn. De besluitvorming door Gedeputeerde Staten heeft tijdig plaatsgevonden, echter de verdere interne afhandeling is buiten de termijn gelopen. Eén subsidieaanvraag in het kader van Onderwijs, arbeidsmarkt en scholing is buiten de termijn afgehandeld, omdat deze afhankelijk was van kerntakendiscussie binnen PS. Tussentijds is de aanvrager wel schriftelijk en mondeling geïnformeerd door GS. Het buiten de termijn lopen van de 7 PSEB-subsidies heeft voor een deel betrekking op de afhankelijkheid van een landelijk agentschap die de subsidievoorstellen toetst. Bij het subsidieprogramma Integrale veiligheid kent één aanvraag een termijn overschrijding vanwege een verzoek om aanvullende gegevens. Een verzoek om aanvullende informatie kent een schorsende werking waardoor deze formeel ook binnen de wettelijke termijn is afgehandeld.

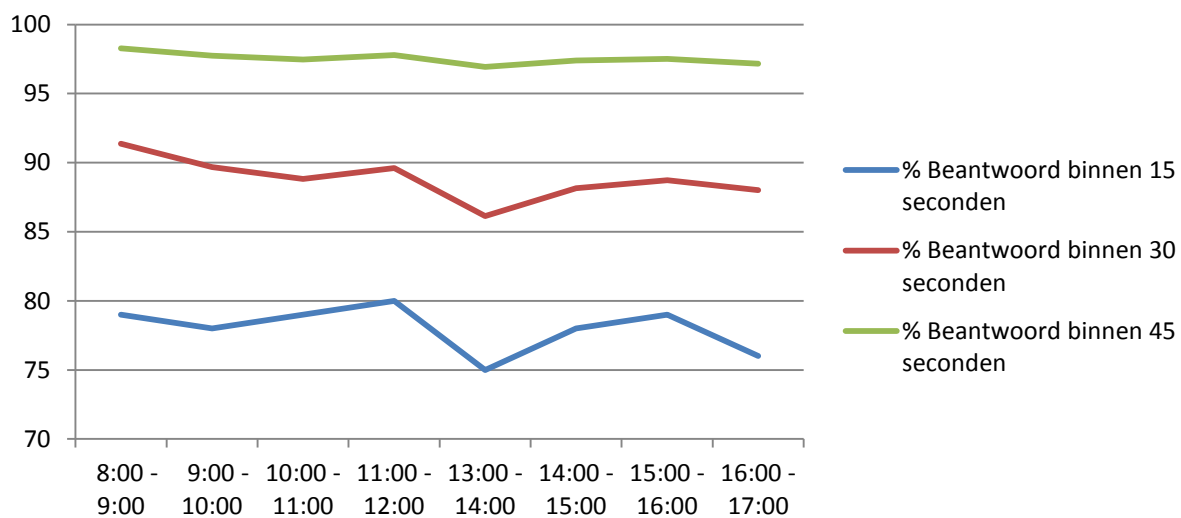
Telefonische bereikbaarheid

De servicenorm van de Provincie Zeeland ten aanzien van de telefonische bereikbaarheid is dat binnen 30 seconden de telefoon opgenomen wordt.

Alle inkomende telefoonoproepen die binnenkomen op de centrale en de tijd van beantwoording worden per uur geregistreerd. In onderstaande tabel zijn de gegevens over 2012 weergegeven.

Tijd periode	Beantwoorde oproepen	Beantwoord binnen 15 sec	Beantwoord binnen 30 sec	Beantwoord binnen 45 sec
8:00 - 9:00	11.470	79%	91%	98%
9:00 - 10:00	27.480	78%	90%	98%
10:00 - 11:00	28.504	79%	89%	97%
11:00 - 12:00	30.565	80%	90%	98%
13:00 - 14:00	21.521	75%	86%	97%
14:00 - 15:00	26.131	78%	88%	97%
15:00 - 16:00	23.237	79%	89%	98%
16:00 - 17:00	15.748	76%	88%	97%
Totaal / gemiddeld	184.656	78%	89%	98%

Tabel 18: Overzicht telefonische bereikbaarheid.

Figuur 6: Overzicht ontwikkeling telefonische bereikbaarheid per uur.

Uit de tabel blijkt dat gemiddeld 89% van de binnengekomen telefoontjes binnen 30 seconden wordt opgenomen. In ieder geval wordt 98% van de telefoontjes binnen 45 seconden opgenomen. De percentages blijven daarmee nagenoeg gelijk aan die van 2011.

Verklaring topinkomens bij gesubsidieerde instellingen

Op 17 december 2010 hebben Provinciale Staten positief besloten over het voorstel inzake de toevoeging van een norm voor topinkomens in de subsidieregels (bijlage 1). Dit naar aanleiding van de motie van Provinciale Staten van 14 november 2008.

De instelling die subsidie aanvraagt moet op grond van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2007 verklaren of zij wel of niet voldoet aan de norm voor topinkomens. Deze verklaring dient bij iedere subsidieaanvraag aanwezig te zijn. Er is voor gekozen om bij de norm te handelen uit vertrouwen. We gaan er vanuit dat de instelling te goeder trouw de verklaring invult.

Wanneer de instelling verklaart te voldoen aan de norm, geldt de reguliere procedure van subsidietoekenning. Wanneer de instelling verklaart dat zij niet aan de norm voldoet, dan kan de instelling in principe geen subsidie ontvangen.

Er zijn uitzonderingen mogelijk. Deze uitzonderingsmogelijkheden zijn vooraf niet vastgelegd en worden daarom per subsidieaanvraag bekeken. Afwijkingen van de norm worden na afloop van het kalenderjaar gemeld en toegelicht aan Provinciale Staten.

In 2012 heeft omroeporganisatie VARA een resultaatssubsidie gekregen van € 8.750 voor het debatevenement 'Op weg naar Het Lagerhuis'.

Binnen de VARA verdienen alle medewerkers (inclusief bestuur en directie) onder de zogenaamde 'Balkenende norm'. Voor een aantal presentatoren is echter een officiële uitzondering gemaakt middels het zogenaamde **beloningskader presentatoren in de publieke omroep** (BPPO). Het BPPO is van toepassing op de groep presentatoren en maakt deel uit van de door de Raad van Bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep op grond van artikel 2.3, tweede lid, van de Mediawet 2008 vastgestelde gedragscode ter bevordering van goed bestuur en integriteit bij de NPO en de landelijke publieke media instellingen.

Het college van Gedeputeerde Staten heeft daarom besloten voor deze resultaatssubsidie een uitzondering te maken. Overige uitzonderingen op de subsidieregels ten aanzien van topinkomens zijn in 2012 niet gemaakt.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland,
maart 2013

Fotografie

Ingrid Borger

Contact

provincie@zeeland.nl

Jaarrekening 2012

Jaarrekening 2012

Provincie Zeeland

Inhoud

Algemene toelichting	7
Programmarekening	15
Toelichting per programma en doelstelling	17
Overzicht incidentele baten en lasten	31
Balans	38
Waarderingsgrondslagen	41
Toelichting bij de balans	45
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	55
Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva	59
SISA	61
Staat van activa	62
Toelichting staat van activa	65
Staat van investeringskredieten	66

Algemene toelichting

Het gepresenteerde overzicht van de baten en lasten rekening 2012, geeft inzicht in de baten en de lasten per programma. Hierbij zijn de oorspronkelijk geraamde programmatotalen, de begrote programmatotalen na wijziging, en de gerealiseerde programmatotalen gepresenteerd. De gerealiseerde programmatotalen zijn geconfronteerd met de begroting na wijziging. In de laatste kolom is het resultaat af te lezen.

Rekeningsaldo

Het positieve verschil tussen de geraamde (begroting na wijziging) baten en de lasten en de realisatiecijfers bedraagt € 12,7 miljoen. In essentie kan dit rekeningsaldo verklaard kan worden door:

De regeling Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) is in 2011 beëindigd. Na de afrekening met het ministerie die daarop volgde, resteert ruim € 11 miljoen ten opzichte van de begroting. Het college van Gedeputeerde Staten stelt voor dit overschot aan een bestemmingsreserve toe te voegen ter dekking van toekomstige kosten in het kader van gebiedsontwikkeling en natuurbeheer (afwikkeling ILG).	€ 11,2 miljoen
In december 2012 ontvingen wij een extra uitkering uit het Provinciefonds groot € 1.793.000 bestemd voor specifieke decentralisaties.	€ 1,8 miljoen
In december 2012 ontvingen we een bericht van de belastingdienst dat we in ieder geval voor 2013 en 2014 de zogenaamde 'witte' loonheffingstabel mogen hanteren bij de bepaling van de loonbelasting voor de deelnemers aan de Non-Activiteitsregeling. Dit levert de Provincie een voordeel op omdat de hoogte van de financiële voorziening Non-activiteitsregeling dient te worden verlaagd. Hierdoor ontstaat een vrijval van € 1.193.000.	€ 1,2 miljoen
Bij de opzet van de Non-Activiteitsregeling gingen we er vanuit dat de deelnemers nog voor € 719.000 aan opgebouwde vakantiedagen tegoed hadden. Inmiddels is gebleken dat dit verlofsaldo € 465.000 bedraagt. Daarmee valt een bedrag van € 254.000 uit de voorziening vrij in het rekeningsaldo.	€ 0,3 miljoen
De afrekening van fractievergoedingen over de periode april 2007 tot en met maart 2011 van alle fracties in Provinciale Staten houdt in dat, na verrekening van de accountantskosten, een bedrag van ruim € 360.000 terugvloeit naar de provincie.	€ 0,4 miljoen
Van de post initiatieven Provinciale Staten van € 1.000.000 is in 2012 in totaal € 300.000 aangewend Het restant van € 700.000 is in 2012 niet aangewend en valt vrij in het rekeningsaldo.	€ 0,7 miljoen
Door diverse oorzaken werden de budgetten voor beheer en onderhoud van het Provinciale wegennet (zie gedetailleerde analyse programma Mobiliteit in de jaarrekening) met ruim € 700.000 overschreden.	€ 0,7 miljoen -/-
Treffen van een voorziening voor het ineffectieve deel van de negatieve marktwaarde van de SWAP van € 700.000.	€ 0,7 miljoen -/-
Een bezuinigingsstelpost van € 10 miljoen die in het najaar van 2012 in de begroting werd opgevoerd kon voor slechts € 6,9 miljoen worden ingevuld. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 3.146.000 ten opzichte van de begroting.	€ 3,1 miljoen -/-

Van diverse projecten die medegefinancierd worden met Europese en/of rijksmiddelen loopt de realisatie in financiële zin achter op de planningen. Een deel van de Provinciale co-financiering (€ 1,1 miljoen) werd daardoor in 2012 niet aangewend en valt vrij in het rekeningsaldo.	€ 1,1 miljoen
---	---------------

Verderop in deze jaarrekening wordt per programma ingegaan op de oorzaken van alle significante afwijkingen.

Omdat het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) betrekking heeft op meerdere programma's wordt hieronder nader ingegaan op de afrondingsovereenkomst.

Afrondingsovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied

Oktober 2012 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het aangaan van de "Afrondingsovereenkomst ILG". Provinciale Staten zijn op 9 november 2012 akkoord gegaan. Het ILG stond voor Investeringsbudget Landelijk Gebied, een bestuursovereenkomst tussen de provincie en het Rijk waarbij wij in de periode 2007-2013 Rijksdoelen (natuur, landschap, landbouw, landinrichting, recreatie, milieu, water en Westerschelde) zouden realiseren met financiële rijksmiddelen (totaal ca. € 250 miljoen) en jaarlijkse beschikbaarstelling van uren van de rijksdiensten Dienst Landelijk Gebied en Dienst Regelingen. De uitdaging was om Rijksdoelen met regionale doelen van provincie, gemeenten en waterschap te combineren.

Een ongestoorde uitvoering van de realisatie van de ILG-bestuursovereenkomst en de voorgenomen Rijks- en regionale doelen bleek in 2010 niet mogelijk door een omvangrijke Rijksbezuiniging. Na een langdurig onderhandelingsproces van 2 jaar heeft het Rijk een bezuiniging afgedwongen en is in 2011 een decentralisatieakkoord natuur en landelijk gebied afgesproken. Eind 2012 hebben alle provincies een afrondingsovereenkomst ILG ondertekend waarin de afrekening materieel is geregeld en een definitieve streep kan worden gezet onder de ILG periode. Zowel het decentralisatieakkoord (in de PS vergadering van 16-12-2011) als de afrondingsovereenkomst ILG (in de PS vergadering van 09-11-2012) zijn voorgelegd aan PS die hieraan hun goedkeuring/instemming hebben gegeven.

In financiële zin betekent de "Afrondingsovereenkomst ILG" dat het Rijk met Zeeland voor de periode 2007-2010 € 90,26 miljoen aan bestedingen heeft afgerekend. De resterende verplichtingen betreffen Natuurprogramma Westerschelde (NPW), het natuurbeheer van de natuurorganisaties over de jaren 2011-2013, de harde juridische verplichtingen uit landinrichtingsprojecten en synergieprojecten. Het Rijk en de provincie maken nadere afspraken over de beschikbaarstelling van de resterende middelen voor het project NPW voor de periode na 2011 en de daaraan verbonden voorwaarden. Het natuurbeheer en de harde juridische verplichtingen uit landinrichtingsprojecten betreft in totaal een bedrag van € 21,9 miljoen. Deze is in 2011 nog als ILG voorschot ontvangen voor een bedrag van € 13,17 miljoen. Het restant ad. € 8,73 miljoen is verantwoord middels de "Afrondingsovereenkomst ILG". Ook de restant bijdrage voor synergieprojecten zijn middels deze overeenkomst verantwoord voor een bedrag van € 1,83 miljoen.

De gehele afrekening conform deze "Afrondingsovereenkomst ILG" is in 2012 in de jaarrekening verantwoord. Dit heeft geleid tot een positief aandeel van € 11,2 miljoen in het rekeningsaldo 2012. Voor 2013 (en verder) wordt gewerkt aan een bestedingsplan voor het natuur- en landschapsbeheer in deze jaren.

Overhead en apparaatskosten per programma

Het provinciale beleid wordt gerealiseerd door de inzet van de provinciale ambtenaren. Daarom worden de kosten hiervan (overhead en apparaat) toegerekend aan de beleidsprogramma's. Deze toerekening vindt in de begroting plaats op basis van de geraamde urenbesteding per medewerker. In de jaarrekening vindt deze toerekening plaats op basis van de werkelijk geschreven uren.

(bedragen x €1.000)				
	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
01 Leefbaarheid	2.163	1.806	1.803	3
02 Jeugdzorg	723	669	480	189
03 Cultuur	1.307	1.435	1.633	-198
04 Bestuur	8.900	8.312	9.131	-819
05 Milieu	9.727	10.561	10.133	428
06 Ruimtelijke omgeving	7.126	6.782	6.334	448
07 Watermanagement	4.128	4.615	4.564	51
08 Natuur en landschap	4.162	4.177	3.976	201
09 Economie	1.785	1.430	1.551	-121
10 Toerisme en recreatie	965	1.041	906	135
11 Landbouw en visserij	436	353	470	-117
12 Onderwijs	305	223	212	11
13 Mobiliteit	15.441	14.860	15.204	-344
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	7	2	-34	36
Totaal	57.174	56.264	56.366	-102

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er per programma sprake is van een forse afwijking tussen de geraamde kosten van overhead en apparaat maar dat deze afwijkingen op totaalniveau juist marginaal is (0,2%).

De redenen voor deze forse afwijkingen per programma zijn gelegen in de kerntakendiscussie en in de reorganisatie van de ambtelijke organisatie. Deze beide ontwikkelingen waren niet opgenomen in de plannings voor 2012 maar hadden wel degelijk een zeer grote invloed op de daadwerkelijke tijdsbesteding van de provinciale ambtenaren.

In de navolgende financiële analyse per programma wordt daarom niet dieper ingegaan op de oorzaken van deze afwijkingen per programma.

Onvoorzien

Bij het opstellen van de programmabegroting 2012 is een post voor onvoorziene uitgaven van € 250.000 opgenomen. Op deze post hebben zich in 2012 de volgende mutaties voorgedaan:

(bedragen x € 1.000)	
Aanvankelijk beschikbaar gesteld	250
Website Stichting De Levende Delta	-/- 10
Commissarisvergoeding 2012 Q-park mevrouw Peijs	32
Niet ontvangen van dividend 2011 Nederlandse Waterschapsbank NV	-/- 17
Saldo aframing ten gunste van budgettaire ruimte 2012	-255
Eindsaldo	0

Rechtmatigheid

Onder rechtmatigheid vallen een drietal begrippen: het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium (M&O), het voorwaarden criterium en het begrotings criterium.

M&O criterium

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

De Provincie Zeeland hanteert een integriteitsbeleid. Ook in al het overige provinciale beleid en met name op die beleidsterreinen met een verhoogde kans op het voorkomen van misbruik dan wel oneigenlijk gebruik zijn maatregelen getroffen om dit gevaar uit te sluiten. Middels checklists, steekproeven en andere controles wordt dit geborgd. Over 2012 zijn er geen signalen ontvangen over misbruik en/of oneigenlijk gebruik.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door een Provincie zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wet- en regelgeving. Het voorwaardencriterium is met name van toepassing op specifieke bijdragen, subsidies en uitkeringen. Binnen het voorwaardencriterium zijn er twee aandachtsgebieden van belang voor de Provincie Zeeland:

- Europese aanbestedingen
- Verstrekte subsidies

Met betrekking tot de verstrekte subsidies is in 2012 niet geconstateerd dat er in enig geval gehandeld is in strijd met het voorwaardencriterium.

Met betrekking tot de Europese aanbestedingen is vastgesteld dat één opdracht ter grootte van € 34.000 niet conform de aanbestedingsvoorwaarden is gegund. Deze fout is echter dermate klein dat deze geen invloed heeft op het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid. Verdere afwijkingen zijn niet vastgesteld.

Begrotingscriterium

	(bedragen x €1.000)			
	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	Verschil in %
01 Leefbaarheid	9.657	9.620	37	0,4
02 Jeugdzorg	31.851	31.405	446	1,4
03 Cultuur	27.757	26.659	1.098	4,0
04 Bestuur	13.970	14.558	-588	-4,2
05 Milieu	15.644	15.071	573	3,7
06 Ruimtelijke omgeving	24.363	18.962	5.401	22,2
07 Watermanagement	7.752	8.084	-332	-4,3
08 Natuur en landschap	35.592	34.352	1.240	3,5
09 Economie	7.517	7.129	388	5,2
10 Toerisme en recreatie	4.452	3.441	1.011	22,7
11 Landbouw en visserij	2.856	2.823	33	1,2
12 Onderwijs	2.361	2.348	13	0,5
13 Mobiliteit	115.350	109.661	5.689	4,9
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	52.805	51.339	1.466	2,8
Totaal	351.924	335.452	16.472	4,7

Bovenstaand overzicht zet per programma de geraamde lasten (begroting na wijziging) af tegen de gerealiseerde lasten (rekening). Wanneer de realisatie hoger is dan de raming dan is er in principe sprake van een onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden. Wanneer echter wordt vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van reeds vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee wordt de begrotingsonrechtmatigheid dan ongedaan gemaakt.

Programma 04 Bestuur

De lastenoverschrijding op dit programma wordt veroorzaakt door een hogere toerekening van ambtelijke inzet en kosten van overhead. Op dit programma is in 2012 uitsluitend gewerkt aan door Provinciale Staten vastgestelde doelstellingen. De hogere urentoerekening kon niet meer gedurende 2012 via een begrotingswijziging worden verwerkt.

Programma 07 Watermanagement

De lastenoverschrijding op dit programma wordt veroorzaakt door de afrekening van de ILG-budgetten (Investeringsbudget Landelijk Gebied). Hoewel uit de afrekening in totaliteit een voordeel voor de Provincie is ontstaan in 2012 pakt dit op dit programma negatief uit. De ILG-doelstellingen die de overschrijding veroorzaken zijn door Provinciale Staten vastgesteld. De uitwerking van deze afrekening kon niet eerder plaatsvinden dan na afronding van het boekjaar 2012. Derhalve kon dit niet meer via een begrotingswijziging worden verwerkt.

Investeringskredieten

Uit de staat van restant investeringskredieten, die deel uitmaakt van deze jaarrekening, blijkt dat voor de volgende investeringsbudgetten het gevoteerde totaalkrediet wordt overschreden:

- 00053 Grondexploitatie Perkpolder rode zone
- 00055 Grondexploitatie Waterdunen rode zone
- 00061 Grondbank landbouwflankerend beleid

Binnen de genoemde investeringskredieten zullen in de komende jaren nog baten gerealiseerd worden die er naar verwachting toe zullen leiden dat uit deze drie kredieten geen lasten voor de Provincie zullen ontstaan.

Autorisatie achteraf

De overschrijdingen op beide programma's en op de genoemde investeringskredieten voldoen aan de criteria die gelden voor autorisatie achteraf.

Financieringsbeleid

In de paragraaf financiering, die onderdeel uitmaakt van het jaarverslag wordt uitgebreid ingegaan op het financieringsbeleid. In 2012 is door de Provincie een zogenaamde SWAP (financieel derivaat) afgesloten. Vanwege het bijzondere karakter van deze SWAP wordt ook in dit onderdeel van de jaarrekening ingegaan op het renterisicobeleid.

Het financieringsbeleid van de Provincie is er op gericht om op een prudente wijze, geheel conform de Ruddo (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden) en de wet Fido (Financiering decentrale overheden) en binnen andere wettelijke kaders er voor te zorgen dat, tegen gunstige rentelasten en –baten in de Provinciale financieringsbehoefte kan worden voldaan.

Afdekken renterisico

Zoals in de begroting 2012 werd aangegeven, is de Provincie Zeeland vanaf 2012 in een leensituatie terechtgekomen. Voor het aangaan van deze financiering is deskundig advies ingewonnen.

De benodigde financiering is éénmalig aangetrokken in de vorm van een kasgeldfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en het renterisico is, eveneens eenmalig, grotendeels afgedekt middels een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De SWAP heeft een looptijd tot en met 2029. Door middel van de SWAP wordt een variabel rentetarief (driemaands

Euribor) geruild tegen een vaste rente (2,338%), waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin de Provincie per saldo het vaste tarief op de swap betaalt, verhoogd met de opslag op de leenfaciliteit. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Deze SWAP zorgt er dus voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte.

Margin-call is uitgesloten

Bij het aangaan van de financieringsconstructie is een zogenaamde 'margin-call' uitdrukkelijk uitgesloten. In geval van een negatieve waardeontwikkeling van de SWAP door ontwikkelingen op de geldmarkt hoeft de Provincie dus niet tussentijds bij te storten.

Omvang van de SWAP

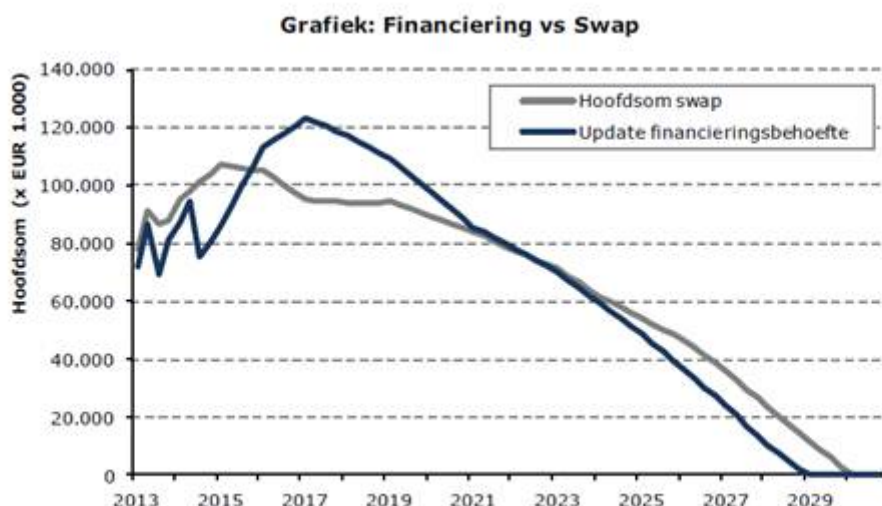
De BNG heeft de Provincie verplicht vanaf april 2013 minimaal 10% van de faciliteit van € 150 miljoen (€ 15 miljoen) af te nemen en vanaf april 2014 tot en met april 2017, 20% (€ 30 miljoen). Het tarief voor de opgenomen financiering bedraagt het driemaands Euribortarief plus een opslag van 0,7% (70 basispunten). Het opgenomen bedrag aan kasgeldleningen bedraagt per 31 december 2012 € 35 miljoen

Huidige situatie SWAP

De SWAP is afgesloten op 90% van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. Deze financieringsbehoefte werd gebaseerd op de op dat moment (voorjaar 2012) actuele meerjarige begroting en het financiële perspectief dat daaruit voortvloeide. Door een niveau van 90% te hanteren zorgden we voor ruimte tussen het niveau van de renteafdekking en het niveau van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. De SWAP moet immers, in tegenstelling tot de onderliggende lening, bij aanvang voor de gehele periode afgesloten worden. Het is dan verstandig een zekere mate van flexibiliteit en armslag over te houden.

Hoewel de rente per 1 april 2012 al historisch laag stond is na afsluiting van de SWAP de rente nog verder gedaald. Dit heeft als gevolg dat de marktwaarde van de SWAP zich negatief ontwikkeld heeft tot +/- € 7,6 miljoen per 31 december 2012. Overigens heeft dit geen financiële consequenties zolang de Provincie de SWAP niet verkoopt of aanpast.

Over 2012 is gebleken dat de financieringsbehoefte ver achterbleef bij de prognose van april 2012. Hoofdoorzaak van deze lagere financieringsbehoefte zijn vertragingen in de uitvoering van projecten. Onderstaande grafiek toont aan in welke jaren er sprake is van deze zogenaamde 'overhedge'.

Wanneer er sprake is van een 'negatieve' marktwaarde van een financieel product als een SWAP en een deel van een dergelijk product niet wordt gebruikt (ineffectief is) schrijven de verslaggevingseisen voor dat er voor de negatieve marktwaarde van het ineffectieve deel een

voorziening wordt gevormd. Een dergelijke voorziening moet getroffen worden ondanks dat de volledige rentelasten (inclusief die van de SWAP) zijn afgedekt in de meerjarige begroting.

Naar aanleiding van deze situatie zijn wij in overleg getreden met financieel adviesbureau Montesquieu en onze controlerend accountant. Gebaseerd op actuele berekeningen is bepaald dat de voorziening die, ten laste van het resultaat over 2012, gevormd moet worden € 700.000 moet bedragen. De stand van deze voorziening zal jaarlijks, afhankelijk van de renteontwikkelingen en onze daadwerkelijke financieringsbehoefte fluctueren totdat deze aan het einde van de looptijd van de SWAP nihil wordt.

Per 31 december 2012 bedraagt de hoofdsom van de SWAP (het bedrag dat wordt uitgeleend tegen een variabele rente en wordt teruggeleend tegen een vaste rente) € 78,3 miljoen.

Programmarekening

(bedragen x €1.000)									
Programma	Begroting 2012			Begroting 2012 na wijziging			Rekening 2012		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Leefbaarheid	11.680	-196	11.485	9.657	-162	9.495	9.620	-165	9.455
Jeugdzorg	30.206	-29.425	781	31.851	-31.031	819	31.405	-30.770	635
Cultuur	26.155	-1.459	24.696	27.757	-2.465	25.291	26.659	-1.310	25.348
Bestuur	15.096	-257	14.838	13.970	-1.003	12.967	14.558	-1.403	13.154
Milieu	14.204	-409	13.795	15.644	-1.248	14.396	15.071	-1.599	13.472
Ruimtelijke omgeving	25.007	-6.523	18.484	24.363	-9.303	15.060	18.962	-2.297	16.665
Watermanagement	6.661	-1.124	5.536	7.752	-1.388	6.364	8.084	-673	7.411
Natuur en landschap	88.814	-72.390	16.423	35.592	-21.112	14.480	34.352	-34.646	-294
Economie	10.185	-93	10.092	7.517	-88	7.429	7.129	-63	7.066
Toerisme en recreatie	7.163	-4.438	2.726	4.452	-1.699	2.754	3.441	-828	2.613
Landbouw en visserij	3.164	-900	2.264	2.856	-1.500	1.356	2.823	-1.517	1.305
Onderwijs	3.061	-26	3.035	2.361	-281	2.080	2.348	-298	2.050
Mobiliteit	117.513	-84.274	33.239	115.350	-83.571	31.778	109.661	-76.774	32.887
Totaal programma's	358.908	-201.515	157.393	299.120	-154.851	144.269	284.113	-152.346	131.768
Algemene dekkingmiddelen	2.924	-131.035	-128.111	52.805	-143.060	-90.255	51.339	-141.765	-90.426
Resultaat voor bestemming	361.832	-332.550	29.283	351.924	-297.910	54.014	335.452	-294.111	41.341
Reservemutaties	4.529	-36.311	-31.782	67.167	-121.181	-54.014	67.113	-121.181	-54.068
Resultaat na bestemming	366.361	-368.861	-2.500	419.091	-419.091	0	402.565	-415.292	-12.727

Toelichting verschillen tussen begroting na wijziging en de rekening

(bedragen x €1.000)				
01 Leefbaarheid	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
010101 Voorz: Het vergroten van de kwaliteit vh voorzieningenniveau	2.037	1.049	1.030	19
010102 Vergroten sociale integratie en collectieve redzaamheid	1.507	1.618	1.615	3
010103 Vergroten participatie jeugd	344	113	118	-5
010104 Gezondh: vergroten vd ervaren gezondh. door inwoners Zeeland	1.617	1.087	1.081	6
010106 Innovatie, onderzoek en projectuitvoering	3.816	3.821	3.808	13
Overhead	2.163	1.806	1.803	3
Totaal	11.485	9.495	9.455	40

Alleen afwijkingen tussen begroting en realisatie die groter zijn dan € 50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening verklaard.

(bedragen x €1.000)

02 Jeugdzorg	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
020101 Cliënten in de jeugdzorg snel, effectief en efficient helpen	16	16	16	0
020102 Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg.	42	65	65	0
020103 Zorgen voor gestructureerd preventief jeugdbeleid	0	69	73	-4
Overhead	723	669	480	189
Totaal	781	819	635	185

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

03 Cultuur	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
030101 Cultuurnota:	1.426	1.392	1.389	3
030102 Cultuurhistorie en monumenten:	3.089	2.902	2.771	131
030103 Bibliotheekwerk:	5.348	5.348	5.348	0
030104 Museumbeleid:	2.204	2.341	2.333	8
030105 Mediabeleid:	8.501	8.501	8.502	-1
030106 Kunstenbeleid:	2.417	2.426	2.426	0
030107 Immaterieel erfgoed en archieven:	232	723	723	0
030108 Archeologiebeleid:	174	223	224	-1
Overhead	1.307	1.435	1.633	-198
Totaal	24.696	25.291	25.348	-57

030102

Interreg IV-B project Coast Alive

In 2012 is voor een bedrag van € 224.000 minder aan lasten gerealiseerd dan geraamd. Daartegenover staat dat voor € 139.000 minder aan baten is gerealiseerd. Hierdoor valt een bedrag van € 85.000 vrij in het rekeningsaldo. Behalve dat de kosten van het project lager uitvielen is een andere oorzaak van de verschillen dat ook salariskosten in het kader van het project werden gedeclareerd.

Hoewel de projectdoelstellingen in 2012 werden gerealiseerd zal de financiële afwikkeling gedeeltelijk pas in 2013 plaatsvinden.

Interreg IV-A twee zeeën programma project Traditional Maritime Skills

In 2012 is voor een bedrag van € 173.000 minder aan lasten gerealiseerd dan geraamd. Daartegenover staat dat voor € 92.000 minder aan baten is gerealiseerd. Hierdoor valt een bedrag van € 81.000 vrij in het rekeningsaldo.

De verschillen zijn ontstaan omdat gedurende het project de projectbegroting aanmerkelijk is verlaagd. Een aanpassing van de provinciale begroting in het verlengde hiervan heeft echter niet plaatsgevonden. Daarnaast werden ook salariskosten in het kader van het project gedeclareerd.

Hoewel de projectdoelstellingen in 2012 werden gerealiseerd zal de financiële afwikkeling gedeeltelijk pas in 2013 plaatsvinden.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

04 Bestuur	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
040101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur	2.389	2.154	1.622	532
040202 Inspectie archieven:	2	2	2	0
040204 Duurzame oplossing Bevolkingsdaling:	0	245	269	-24
040301 Handhaving bestaande netwerk:	569	408	421	-13
040302 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking	254	158	117	41
040401 Vergroten van de promotiekracht van Zeeland.	660	404	281	123
040501 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland	2.065	1.285	1.312	-27
Overhead	8.900	8.312	9.131	-819
Totaal	14.838	12.967	13.154	-187

040101

Toekomstvisie Zeeland 2040

Van de € 200.000 voor de toekomstvisie bestemde middelen is € 86.000 in 2012 aangewend. Een bedrag van € 114.000 is bestemd voor 2013 maar valt nu vrij in het rekeningsaldo.

Afrekening van fractievergoedingen

De afrekening van fractievergoedingen over de periode april 2007 tot en met maart 2011 van alle fracties in Provinciale Staten betekent dat, na verrekening van de accountantskosten een bedrag van ruim € 360.000 terugvloeit naar de provincie.

Rekenkamer Zeeland

De Rekenkamer Zeeland heeft in 2012 geen externe onderzoeken uit laten voeren. Het hiervoor bestemde budget van € 57.000 valt daarom vrij.

Dienstauto's

Aan dienstauto's is € 53.000 meer uitgegeven dan geraamd. Deze overschrijding is voornamelijk veroorzaakt doordat een dienstauto werd vervangen. Bij de aanschaf en vervanging van dienstauto's streven we nu een zogenaamd 'ideaalcomplex' na. Dat wil zeggen dat we proberen ieder jaar één auto te vervangen in plaats van één keer per vier jaar vier auto's tegelijkertijd. Op deze wijze kunnen we de lasten beter over de jaren spreiden. Een andere oorzaak van de overschrijding is gelegen in de kosten van brandstof die in 2012 aanzienlijk zijn gestegen

040401

Zeeland Promotie

Onder andere omdat de LAND IN ZEE!-container en doorontwikkeling van de huisstijl niet zijn doorgegaan in 2012, valt van het promotiebudget € 127.000 vrij in het rekeningsaldo.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

05 Milieu	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
050101 Beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld	831	941	614	327
050102 Vergunningverlening die voldoet aan wettelijke eisen/nomen	0	182	208	-26
050103 Stimuleren naleven afspraken luchtverontreiniging	66	355	393	-38
050105 Goede akoestische kwaliteit realiseren in Zeeland	0	0	-12	12
050201 De verontreinigende bodemlocaties saneren/beheersbaar maken	846	219	146	73
050202 Bevorderen duurzaam gebruik van de bodem	0	0	0	0
050301 Evenredige bijdrage nationale klimaatdoelstellingen	2.042	2.238	2.118	120
050302 Megawatt aan vermogen windenergie	3	3	3	0
050401 Stimuleren maatschappelijk verantwoord ondernemen	182	187	167	20
050501 Beperken van aantal bedrijven met een slecht naleefgedrag	4	-283	-290	7
050502 Minimaliseren van de milieuoverlast voor burgers	13	23	22	1
050601 Voldoen kwaliteitscriteria professionalisering handhaving	-64	-64	-63	-1
050801 ILG bodem	147	33	33	0
Overhead	9.727	10.561	10.133	428
Totaal	13.795	14.396	13.472	924

050101**Externe Veiligheid 2006-2010**

Het project 'Externe Veiligheid 2006-2010' is afgerekend. Uit de afrekening ontstaat een extra bate voor de Provincie van € 220.000

Interreg Locare

In het kader van het Interreg project Locare werd een bate van € 61.000 ontvangen. Hoewel deze bate in 2012 verantwoord moet worden had deze feitelijk betrekking op 2011.

050201**Nazorgfonds**

Over 2012 heeft het Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen (zie jaarrekening 2012 het Nazorgfonds) een positief resultaat van € 120.000 behaald. Dit saldo komt ten goede aan de Provincie.

050301**Interreg Tidal Test Centre**

Vooruitlopend op de toestemming en toezegging van een Europese subsidie zijn in 2012 de provinciale cofinancieringsmiddelen geraamd. Omdat de eerste bijdrage van derden pas in 2013 verwacht wordt en de gemaakte aanloopkosten lager uitvielen valt € 106.000 aan Provinciale cofinanciering vrij in het rekeningsaldo.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

06 Ruimtelijke omgeving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
060101 Het beschikbaar hebben van een actueel beleidskader	340	387	308	79
060102 Faciliteren economische dynamiek	3.481	1.178	1.178	0
060103 Stimuleren sociaal-culturele dynamiek	4.619	5.075	5.068	7
060201 Invulling geven aan gebiedenprogramma van het Omgevingsplan	625	537	320	217
060401 ILG landbouw	622	0	2.445	-2.445
060501 Leefkwaliteit diversificatie plattelandseconomie bevorderen	1.672	1.102	1.012	90
Overhead	7.126	6.782	6.334	448
Totaal	18.484	15.060	16.665	-1.605

060101

DC Noise

De voortgang in financiële zin van dit project loopt achter ten opzichte van de verwachtingen voor 2012. De Europese middelen blijven beschikbaar voor het project. Van de provinciale cofinanciering 2012 echter valt een bedrag € 24.000 vrij in het rekeningsaldo.

Duurzame ontwikkeling Zeeland

De voortgang in financiële zin van dit project loopt achter ten opzichte van de verwachtingen voor 2012. De rijksmiddelen blijven beschikbaar voor het project. Van de provinciale cofinanciering 2012 echter valt een bedrag € 56.000 vrij in het rekeningsaldo.

060201

Grondbank Zeeland

Bij de grondbank Zeeland is in 2012 een winst op grondmutaties gerealiseerd van bijna € 350.000, daar tegenover stond voor bijna € 250.000 aan geactiveerde lasten uit de periode 2010 tot en met 2012. Per saldo dus een batig saldo van circa € 100.000.

Waterdunen

Voor een bedrag van € 109.000 aan rentelasten bij 'Waterdunen rode zone' moesten worden geactiveerd in plaats van als kosten in 2012 te worden genomen.

060401

ILG Landbouw

Verschil tussen raming en realisatie wordt met name veroorzaakt door de afrekening met Zeeland Seaports met betrekking tot infrastructuur glastuinbouw. In het kader van de afrondingsovereenkomst ILG is deze realisatie niet gedekt vanuit de rijksbijdrage en komt dus ten laste van de provinciale cofinanciering.

060501

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

In december 2012 werd door Dienst Landelijk Gebied (DLG) aangegeven dat het aantal uren wat bij de provincie in rekening zou worden gebracht aanzienlijk lager zou zijn dan was opgenomen in de prestatieovereenkomst met DLG. Dit heeft een verschil veroorzaakt tussen raming en realisatie van afgerond € 100.000.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

07 Watermanagement	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
070101 Land duurzaam beschermd tegen overstromingen	133	320	321	-1
070102 Land duurzaam beschermd tegen wateroverlast	526	336	294	42
070201 Implementatie kaderrichtlijn water	17	132	102	30
070202 Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater	-27	-62	-35	-27
070203 Zorgen dat zoete grondwatervoorraden in stand blijven	90	57	69	-12
070301 Uitvoering Deltaprogramma	375	649	623	26
070302 Ecologisch en economisch gezonde deltawateren	295	317	317	0
070401 ILG water	0	0	1.155	-1.155
Overhead	4.128	4.615	4.564	51
Totaal	5.536	6.364	7.411	-1.047

070401

ILG Water

Dit verschil tussen raming en realisatie wordt met name veroorzaakt door de gevolgen van de -eind november 2012- tussen het Rijk en de provincie Zeeland afgesloten afrondingsovereenkomst ILG. Dit heeft onder meer geresulteerd in een landelijk tekort in de FES-projecten.

Dat tekort betreft voor Zeeland € 0,5 mln en is feitelijk een korting op de synergiesubsidie. Daarnaast is ruim € 0,6 mln gerealiseerd op de synergieprojecten Veerse kreek en vesten en Aanleg vispassages. In het kader van de afrondingsovereenkomst ILG is deze realisatie niet gedekt vanuit de rijksbijdrage en komt dus ten laste van de provinciale cofinanciering.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

08 Natuur en landschap	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
080101 Natuurontwikkeling	613	1.095	1.250	-155
080102 Natuurbeheer	1.749	1.221	1.235	-14
080103 Natuurbescherming	130	116	134	-18
080104 Voorkomen van overtredingen van alle wet- regelgeving natuur	165	74	58	16
080201 ILG natuur	8.467	5.679	-7.112	12.791
080202 ILG landschap	1.138	2.118	165	1.953
Overhead	4.162	4.177	3.976	201
Totaal	16.423	14.480	-294	14.774

080201 en 080202

ILG Natuur en Landschap

Vershil tussen raming en realisatie wordt met name veroorzaakt door de gevolgen van de -eind november 2012- tussen het Rijk en de provincie Zeeland afgesloten afrondingsovereenkomst ILG. Gelet op deze afrondingsovereenkomst is over de rijksbijdrage in de afwikkeling van de harde juridische verplichtingen ILG, het natuurbeheer en synergie geen verantwoording aan het Rijk meer van toepassing. De, in deze afrekeningsovereenkomst voor deze afwikkeling, nog beschikbaar gestelde bedragen, ruim € 10 miljoen, worden in 2012 als bate verantwoord.

080101

Natuurontwikkeling

De uitvoering van het Natuur Pakket Westerschelde (NPW) is onzeker (ontwikkelingen omtrent Hedwigepolder) en verloopt langzamer dan verwacht. Hierdoor is op dit budget een onderschrijding is ontstaan van ca. € 165.000.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

09 Economie	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
090101 Een evenwichtige groei van de Zeeuwse economie	4.615	1.824	1.605	219
090102 Een kennisintensief en innovatief ondernemingsklimaat	1.926	1.778	1.772	6
090104 Energie & Klimaat	1.740	1.774	1.804	-30
090105 Haven en industrie	-12	-7	-7	0
090106 Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt	38	629	341	288
Overhead	1.785	1.430	1.551	-121
Totaal	10.092	7.429	7.066	363

090101

Maintenance Value Park

Via het Provinciefonds ontvingen we € 225.000 welke bestemd is voor voor het Maintenance Value Park (besluit najaarsconferentie). Vanwege het late beschikbaar komen van deze middelen konde ze in 2012 niet meer worden aangewend en vallen derhalve vrij in het rekeningsaldo.

090106

Zalco

Voor het mobiliteitscentrum ZALCO waren zowel provinciale middelen als een rijksbijdrage beschikbaar. In 2012 is niet het gehele budget aangewend. De rijksmiddelen blijven beschikbaar, van de provinciale cofinanciering 2012 echter valt een bedrag € 288.000 vrij in het rekeningsaldo.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

10 Toerisme en recreatie	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
100101 Recreatie en Toerisme	1.657	1.656	1.653	3
100201 ILG recreatie	104	57	54	3
Overhead	965	1.041	906	135
Totaal	2.726	2.754	2.613	141

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

11 Landbouw en visserij	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
110101 Landbouw	778	627	532	95
110102 Visserij	1.050	375	303	72
Overhead	436	353	470	-117
Totaal	2.264	1.356	1.305	50

110101

Prei op water

Een subsidie voor het innovatieve teeltproject "Prei op water" kon in 2012 nog niet worden beschikt. De subsidie komt nu ten laste van 2013. Het subsidiebedrag van € 50.000 valt vrij in het jaarrekeningsaldo 2012.

De overige vrijval binnen deze doelstelling wordt veroorzaakt doordat we middelen beschikbaar hielden voor ZLTO-projecten. Onderzocht moest nog worden of deze projecten uit de zogenaamde 'Westerscheldegeden' (programma Natuur en landschap) gefinancierd konden worden. Om snel en adequaat op kansen te kunnen reageren hielden we ook binnen dit programma middelen beschikbaar die uiteindelijk niet aangewend hoefden te worden.

110102

Visserij

De middelen voor Provinciaal Sociaal-Economisch Beleid (PSEB) konden niet worden uitgezet omdat de subsidieaanvraag in 2012 niet gereed was voor een beschikking. De subsidie komt nu ten laste van 2013. Het beschikbare budget van € 72.000 valt vrij in het jaarrekeningsaldo 2012.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

12 Onderwijs	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
120101 Versterken Zeeuwse onderwijsinfrastructuur	2.641	1.769	1.799	-30
120102 Samenhangend stelsel onderwijsvoorzieningen	39	39	39	0
120301 Scholieren voorbereiden op de arbeidsmarkt	50	50	0	50
Overhead	305	223	212	11
Totaal	3.035	2.080	2.050	30

120301

Technocentrum Zeeland

Het project heeft vertraging opgelopen en zal in plaats van in 2011 t/m 2013 worden uitgevoerd in de jaren 2013 t/m 2015. Hierdoor konden de middelen in 2012 niet worden beschikt. Financiering van de verschuiving vindt plaats via de economische agenda. In het rekeningsaldo 2012 valt het beschikbare budget van € 50.000 vrij.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

13 Mobiliteit	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
130101 Een zo optimaal mogelijk bereikbaar wegennetwerk	-212	-302	-93	-209
130201 Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer	2.428	2.403	2.407	-4
130301 Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat	6	96	99	-3
130401 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis	0	100	131	-31
130501 Samenwerking mobiliteitsbeleid met andere overheden	0	0	0	0
130701 Voorkomen & verminderen aantal verkeersslachtoffers & -doden	4.632	3.061	3.057	4
130801 Beheer en onderhoud conform beleids- en kwaliteitsprofiel	10.945	11.561	12.081	-520
Overhead	15.441	14.860	15.204	-344
Totaal	33.239	31.778	32.887	-1.109

130101

Recreatieverdeelweg Schouwen-Duiveland 2e fase

Verkoop van stukken grond gaven een niet voorziene bate van € 71.000.

projectorganisatie N62

In de begroting gingen we er ten onrechte vanuit dat we voor een bedrag van € 272.000 de kosten van ambtelijke inzet en overhead bij het Rijk in rekening mochten brengen. Verzuimd is de begroting 2012 aan te passen aan de werkelijke situatie. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 272.000.

130801

Renovatiebudget Provinciale wegen

Van het budget voor de renovatie van Provinciale wegen (ruim € 3 mln.) werd € 68.000 niet aangewend.

Gladheidsbestrijding

Meer en intensievere strooiacties inclusief onderhoud van het materieel gaven een kostenoverschrijding van € 136.000.

Steunpunt Kloosterzande

In de budgetopbouw voor onderhoud gebouwen en terreinen was naast de bouw van een loods op het steunpunt Ritthem rekening gehouden met de verkoopopbrengst van het wegensteunpunt te Kloosterzande. De eerste actie is uitgevoerd maar de verkoop van het steunpunt Kloosterzande is door omstandigheden verlaat. In 2012 kon daarom de verkoopopbrengst niet worden ingeboekt. Dit geeft een nadeel van € 198.000 in 2012. We gaan er vanuit dat de verkoop in 2013 wel zal worden afgewikkeld.

Schaderijdingen

Een nadeel van € 90.000 wordt veroorzaakt door nog niet geïnde schaderijdingen. Dit komt doordat er wel kosten zijn gemaakt maar dat deze nog niet verrekend konden worden met de veroorzaker. In 2012 zijn er twee forse schaderijdingen geweest die nog niet verrekend zijn (portaal Julianastraat Zierikzee en matrixbord bij de Zandkreekdam).

Onderhoudskosten

Een overschrijding van € 91.000 heeft betrekking op de vervanging en beveiliging op de Zeelandbrug, diefstal van koper, aanpassing bedieningssoftware en revisie sluisdeuren.

Overhead en apparaatskosten

De afwijkingen tussen begroting en realisatie betreffende de toegerekende kosten van ambtelijke inzet en overhead worden centraal toegelicht.

(bedragen x €1.000)

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-33.600	-34.600	-34.617	17
900102 Provinciefonds	-75.439	-78.910	-80.703	1.793
900103 Dividend	-21.339	-25.388	-25.388	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	794	178	772	-594
900105 Interne rente	-110	-81	-81	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	1.576	48.545	49.625	-1.080
Overhead	7	2	-34	36
Totaal	-128.111	-90.255	-90.426	171

900102

Decentralisatieuitkering Provinciefonds

In december 2012 ontvingen wij een extra uitkering uit het Provinciefonds groot € 1.793.000 bestemd voor specifieke decentralisaties.

900104

Financieel derivaat (SWAP)

Op basis van de verslaggevingsvoorschriften moet een voorziening worden getroffen voor het niet effectieve deel van de negatieve marktwaarde van het financiële derivaat (SWAP). Hierdoor ontstaat een nadeel van € 700.000. Op dit onderwerp wordt in de paragraaf financiering nader ingegaan.

Rentelasten en -baten

Bij het ramen van de rentelasten en de rentebaten hanteren we altijd het voorzichtigheidsprincipe. Omdat met name het 'kort' aantrekken van geld gezien de marktsituatie in 2012 relatief goedkoop was behalen we een voordeel op de financieringsfunctie van € 106.000.

900106

Stelpost initiatieven Provinciale Staten

Van de post initiatieven Provinciale Staten van € 1.000.000 is in 2012 in totaal € 300.000 aangewend voor de kosten advies toekomstige aandeelhoudersrol/strategie met betrekking tot Delta N.V. (€ 50.000), kosten Toekomstvisie voor Zeeland in het jaar 2040 (€ 200.000) en kosten eerste studie naar mogelijke toepassingen van restwarmte (€ 50.000). Het restant van € 700.000 is in 2012 niet aangewend en valt vrij in het rekeningsaldo.

Voorziening NAR (groene/witte tabel)

In december 2012 ontvingen we een bericht van de belastingdienst dat we in ieder geval voor 2013 en 2014 de zogenaamde 'witte' loonheffingstabel mogen hanteren bij de bepaling van de loonbelasting voor de deelnemers aan de Non-Activiteitsregeling. Dit levert de Provincie een voordeel op omdat de hoogte van de financiële voorziening Non-activiteitsregeling dient te worden verlaagd. Hierdoor ontstaat een vrijval van € 1.193.000.

Voorziening NAR (verkoop vakantiedagen)

Bij de opzet van de Non-activiteitsregeling gingen we er vanuit dat de deelnemers nog voor € 719.000 aan opgebouwde vakantiedagen tegoed hadden. Inmiddels is gebleken dat dit verlofsaldo €465.000 bedraagt. Daarmee valt een bedrag van € 254.000 uit de voorziening vrij in het rekeningsaldo.

Restant bezuinigingsstelpost

Een bezuinigingsstelpost van € 10 miljoen die in het najaar van 2012 in de begroting werd opgevoerd kon voor slechts € 6,9 miljoen worden ingevuld. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 3.146.000 ten opzichte van de begroting.

Reserves

Om het pand Schuytvlot geschikt te maken voor volledige huisvesting op één locatie van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) is er een investeringskrediet van € 308.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van het pand. Dit investeringskrediet wordt gedekt uit de bestemmingsreserve pand Schuytvlot. De totale uitgaven in 2012 bedroegen € 254.000 waardoor er € 54.000 minder uit de bestemmingsreserve moest worden onttrokken.

Overzicht incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)				
01 Leefbaarheid	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Leefbaarheid 2012-2015	700	0	0	0
Samenwonen Scoop en ZB	480	480	480	0
Jongerenparticipatie	250	0	0	0
Topsportevenementen	500	409	416	-7
Toevoeging algemene reserve	71	1.511	1.511	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-71	-1.511	-1.511	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	974	1.037	1.037	0
Subtotaal Lasten	2.904	-474	-474	-7
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-974	-1.037	-1.037	0
Subtotaal Baten	-974	-1.037	-1.037	0
Saldo Leefbaarheid	1.930	-1.511	-1.511	-7

02 Jeugdzorg	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Toevoeging algemene reserve	0	80	80	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-80	-80	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	0	49	49	0
Subtotaal lasten	0	49	49	0
Baten				
Onttrekking algemene reserve	0	-49	-49	0
Subtotaal Baten	0	-49	-49	0
Saldo Jeugdzorg	0	0	0	0

03 Cultuur	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Cultuur continu plus kunstennota 2009-2012	1.851	1.851	1.851	0
Afkoop meerkosten Zeeuwse Bibliotheek bij omvorming	112	112	112	0
Frictiekosten heroriëntering muziek en beeldende kunst	150	52	41	11
Toevoeging algemene reserve	15	1.708	1.708	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-15	-1.708	-1.708	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	278	449	449	0
Subtotaal Lasten	2.391	2.464	2.453	11
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-278	-449	-449	0
Subtotaal Baten	-278	-449	-449	0
Saldo Cultuur	2.113	2.015	2.004	11

04 Bestuur	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Stimuleren integrale veiligheidsprojecten	400	400	400	0
Promotiebeleid	500	404	282	122
Toevoeging algemene reserve	1.180	3.293	3.293	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-1.180	-3.293	-3.293	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	1.881	1.909	1.909	0
Subtotaal Lasten	2.781	2.713	2.591	122
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-1.881	-1.909	-1.909	0
Subtotaal Baten	-1.881	-1.909	-1.909	0
Saldo Bestuur	900	804	682	122

05 Milieu	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Bussen op aardgas	800	800	800	0
Uitvoering energienota 2009-2012	250	215	173	42
Strategienota energie	500	475	475	0
Toevoeging algemene reserve	0	669	669	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-669	-669	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	285	840	840	0
Subtotaal lasten	1.835	2.330	2.288	42
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-285	-840	-840	0
Subtotaal Baten	-285	-840	-840	0
Saldo Bestuur	1.550	1.490	1.448	42

06 Ruimtelijke omgeving	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Omgevingsplan 2012-2018	60	60	60	0
Herstructureringsimpuls bedrijventerreinen 2008-2012	355	355	355	0
Kwaliteitsteam	100	66	64	2
Toevoeging algemene reserve	0	2.342	2.342	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-2.342	-2.342	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	3.191	2.971	2.971	0
Subtotaal lasten	3.706	3.452	3.450	2
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-3.191	-2.971	-2.971	0
Subtotaal Baten	-3.191	-2.971	-2.971	0
Saldo Ruimtelijke omgeving	515	481	479	2

07 Watermanagement	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Kust en kustveiligheid	100	113	114	-1
Kwaliteitsimpuls blauw	400	306	306	0
Stuurgroep zuidwestelijke delta	225	225	225	0
Deelname in natuur en recreatieschap De Grevelingen	200	200	200	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	286	519	519	0
Subtotaal Lasten	1.211	1.363	1.364	-1
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-286	-519	-519	0
Subtotaal Baten	-286	-519	-519	0
Saldo Watermanagement	925	844	845	-1

08 Natuur en Landschap	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Toegankelijkheid natuurgebieden	50	50	50	0
Natuur en Landschap	500	500	500	0
Provinciale cofinanciering ILG 2007-2013	3.345	0	0	0
Toevoeging algemene reserve	40	25.201	25.201	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-40	-25.201	-25.201	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	7.925	19.740	19.740	0
Subtotaal Lasten	11.820	20.290	20.290	0
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-7.925	-19.740	-19.740	0
Subtotaal Baten	-7.925	-19.740	-19.740	0
Saldo Natuur en Landschap	3.895	550	550	0

09 Economie	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
PSEB 2009-2012	300	300	300	0
Labaratorium microsysteemtechnologie	347	347	347	0
OP-Zuid Pieken in de Delta	1.500	1.500	1.500	0
De Economische Agenda 2012-2015	1.000	1.000	1.000	0
Investerings Kanaalzone 2012-2015	1.000	1.000	1.000	0
Biobase Economy	1.500	1.500	1.500	0
Toevoeging algemene reserve	0	2.639	2.639	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-2.639	-2.639	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	507	507	507	0
Subtotaal lasten	6.154	6.154	6.154	0
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-507	-507	-507	0
Subtotaal Baten	-507	-507	-507	0
Saldo Economie	5.647	5.647	5.647	0

10 Toerisme en Recreatie	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
PSEB 2009-2012	400	160	160	0
De Economische Agenda 2012-2015	1.000	671	671	0
Toevoeging algemene reserve	0	79	79	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-79	-79	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	33	91	91	0
Subtotaal Lasten	1.433	922	922	0
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-33	-91	-91	0
Subtotaal Baten	-33	-91	-91	0
Saldo Toerisme en Recreatie	1.400	831	831	0

11 Landbouw en Visserij	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
PSEB 2009-2012	300	579	508	71
De economische Agenda 2012-2015	1.500	349	254	95
Subtotaal Lasten	1.800	928	762	166
Baten				
Onttrekking algemene reserve	0	0	0	0
Subtotaal Baten	0	0	0	0
Saldo Landbouw en Visserij	1.800	928	762	166

12 Onderwijs	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Onderwijs Kerend Tij	50	50	31	19
Bijdrage Hogeschool Zeeland	1.000	1.000	1.000	0
Onderwijsnota 2009-2012	400	237	221	16
Onderwijs en kennisinfrastructuur	1.000	300	345	-45
Toevoeging algemene reserve	0	500	500	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-500	-500	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	39	39	39	0
Subtotaal Lasten	2.489	1.626	1.636	-10
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-39	-39	-39	0
Subtotaal Baten	-39	-39	-39	0
Saldo Onderwijs	2.450	1.587	1.597	-10

13 Mobiliteit	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Verschil
Lasten				
Verkeersveiligheid	150	142	142	0
Renovatie wegen	700	700	700	0
Goederenvervoer	300	100	131	-31
Werkbudget fietsbeleid	100	100	100	0
Landbouwroute N286	1.200	1.180	965	215
Toevoeging algemene reserve	0	135	135	0
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	0	-135	-135	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	2.544	2.569	2.569	0
Subtotaal lasten	4.994	4.791	4.607	184
Baten				
Onttrekking algemene reserve	-2.544	-2.569	-2.569	0
Subtotaal Baten	-2.544	-2.569	-2.569	0
Saldo Mobiliteit	2.450	2.222	2.038	184

90 Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Vershil
Lasten				
Digitale toegankelijkheid en E-dienstverlening	1.423	771	882	-111
Werkervaringsplaatsen	150	36	31	-5
ICT-beheer	50	50	50	0
ICT infrastructuur intern	300	300	300	0
Onderhoud gebouwen	650	650	650	0
Reorganisatie	1.700	1.700	1.700	0
Stelpost initiatieven Provinciale Staten	1.000	700	0	700
Toevoeging bestemmingsreserve Sluiskil	3.322	3.322	3.322	0
Lasten gedekt door bestemmingsreserve Sluiskil	3.501	3.780	3.780	0
Toevoeging algemene reserve	-99	23.315	23.315	0
Aframen lasten als toevoeging algemene reserve	99	-23.315	-23.315	0
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	13.828	75.588	75.588	0
Subtotaal Lasten	25.924	86.897	86.303	584
Baten				
Dividend Delta incidenteel	-20.000	-20.000	-20.000	0
Dividend Westerscheldetunnel	-1.322	-3.322	-3.322	0
Onttrekking bestemmingsreserve Sluiskil	-3.501	-3.780	-3.780	0
Onttrekking algemene reserve	-13.828	-75.588	-75.588	0
Subtotaal Baten	-38.651	-102.690	-102.690	0
Saldo programma 90	-12.727	-15.793	-16.387	584

TOTAAL	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Vershil
Totaal Lasten	69.442	133.505	132.395	1.093
Totaal Baten	-56.594	-133.410	-133.410	0
Per saldo	12.848	95	-1.015	1.093

Voor het inzicht zijn de incidentele baten en lasten die via een reserve gedekt worden binnen het programma ook toegelicht als onttrekking of toevoeging aan de reserve. Normaal worden mutaties in reserves buiten het programma's toegelicht.

Balans per 31 december 2012

Bedragen x €1.000		
Activa	Ultimo 2012	Ultimo 2011
vaste activa		
investeringen met een economisch nut		
gronden en terreinen	180	202
gebouwen	15.664	16.116
grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.219	5.464
vervoermiddelen	18.839	19.736
machines apparaten installaties	1.660	999
Totaal investeringen met een economisch nut	41.563	42.517
investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
grond-weg en waterbouwkundige werken mn	72.101	36.668
Totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut	72.101	36.668
financiële vaste activa		
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	126.953	126.953
overige langlopende geldleningen	2.016	1.032
overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr	11.998	14.820
Totaal financiële vaste activa	140.968	142.804
Totaal vaste activa	254.631	221.990
vlottende activa		
voorraden		
grond- en hulpstoffen niet in expl. genomen bouwgronden	4.512	970
onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	8.802	7.983
gereed product en handelsgoederen	14.155	10.162
Totaal voorraden	27.470	19.116
uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		
vorderingen op openbare lichamen	25.716	19.743
rek. courant verhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
overige vorderingen	17.214	10.354
overige uitzettingen	4.186	0
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	47.116	30.097
overlopende activa		
nog te ontvangen bedragen	4.317	7.128
voortuitbetalingen	7	88
nog te ontvangen doeluitkeringen van overheden	340	772
Totaal overlopende activa	4.663	7.988
liquide middelen		
kas- bank- en giroaldi	89.680	70.309
Totaal liquide middelen	89.680	70.309
Totaal vlottende activa	168.928	127.510
Totaal generaal	423.559	349.500

Bedragen x €1.000

Passiva	Ultimo 2012	Ultimo 2011
vaste passiva		
eigen vermogen		
algemene reserve	47.789	92.626
bestemmingsreserves	79.873	79.049
resultaat na bestemming	12.727	10.056
Totaal eigen vermogen	140.390	181.731
voorzieningen		
voorzieningen	5	5
voorziening uit eigen middelen	64.713	16.071
Totaal voorzieningen	64.718	16.076
vaste schulden rentetypische looptijd >of gelijk 1 jaar		
waarborgsommen	15	10
Totaal vaste schulden rentetypische looptijd >of gelijk 1 jaar	15	10
Totaal vaste passiva	205.123	197.817
vlottende passiva		
netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar		
kasgeldleningen	35.000	0
bank- en giroaldi	0	2.748
overige schulden	21.605	7.663
rek. courantverhoudingen met niet financiële instellingen	8.963	8.625
Totaal netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar	65.568	19.037
overlopende passiva		
nog te betalen bedragen	39.592	44.715
vooruitontvangen doeluitkeringen van overheden	113.276	87.932
Totaal overlopende passiva	152.868	132.647
Totaal vlottende passiva	218.437	151.683
Totaal generaal	423.559	349.500

Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt de waarde van de door de Provincie verstrekte borg- en garantstellingen (€ 3.886) hier vermeld.

Waarderingsgrondslagen

1 Algemene grondslagen voor resultaatbestemming

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij in de toelichting anders is vermeld, worden de activa en de passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in aanmerking genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

2 Vaste Activa

2.1 Materiële vaste activa

De onder vaste activa in de balans opgenomen materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van historische kosten.

In de financiële verordening 2009, die in 2008 door Provinciale Staten is vastgesteld, is de beleidslijn voor activering en afschrijving opgenomen:

Kosten voor onderzoek naar en ontwikkeling van een actief worden niet geactiveerd.

Kosten voor het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Op gronden en terreinen, zonder opstallen dan wel waarop geen wegen worden aangelegd, wordt niet afgeschreven.

Lineair worden afgeschreven materiële vaste activa met economisch nut:

in 30 jaar: bedrijfsgebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken, en schepen;

in 10 jaar: nieuwe technische installaties in bedrijfsgebouwen niet vallend onder vervangingen op basis van de uitvoering van onderhouds- en renovatieplannen;

in 5 jaar: vervoermiddelen, (met uitzondering van schepen) automatiseringsapparatuur en overige materiële vaste activa.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 250.000 en een gebruiksduur van minder dan 5 jaar worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste genoemden worden altijd geactiveerd.

De kosten van aankoop en vervaardiging van activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut worden, onder aftrek van bijdragen van derden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij statenbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij statenbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door Provinciale Staten aan te geven tijdsduur.

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Deze investeringen met een maatschappelijk nut mogen geactiveerd worden. De wetgever heeft echter aangegeven dat het voorkeur verdient dat dergelijke investeringen zoveel mogelijk in één keer ten laste van het resultaat worden gebracht. Echter, wanneer de financiële positie van de provincie het niet toelaat om dergelijke investeringen in één keer af te schrijven mag er ook voor worden gekozen om de activa toch te activeren.

Afschrijving vindt plaats met ingang van het jaar van ingebruikname van het actief. Het eerste jaar wordt een hele afschrijvingstermijn ten laste van de exploitatie gebracht.

Aan geactiveerde investeringen wordt geen rente toegerekend.

2.2 Financiële vaste activa

De onder vaste activa in de balans opgenomen financiële vaste activa worden tegen kostprijs dan wel duurzame lagere waarde gewaardeerd.

Onder de financiële vaste activa zijn deelnemingen en geldleningen opgenomen.

2.2.1 Deelnemingen

De marktwaarde van de deelnemingen kan hoger zijn dan de boekwaarde op basis van de verkrijgingsprijs. De belangrijkste deelnemingen zijn:

DELTA NV (€ 568.000)

Van DELTA N.V. zijn alleen de in 1985 verkregen aandelen in het kader van de herstructurering op nominale waarde gewaardeerd. De overige aandelen van DELTA N.V. zijn op nihil gewaardeerd. De Provincie Zeeland is voor 50% aandeelhouder van DELTA NV. DELTA NV is een ongesplitst energiebedrijf. Er kan van worden uitgegaan dat bovenstaande waardering van de aandelen DELTA N.V. niet de reële waarde weergeeft. Er is hier sprake van een aanzienlijke stille reserve. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen".

NV Westerscheldetunnel (€ 125.257.000)

In 1998 is de NV Westerscheldetunnel opgericht. De Provincie heeft hiervan sinds medio 2009 het 100% eigendom. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen".

BV Kanaalkruising Sluiskil (€ 1.000.000)

In juni 2009 is € 1 miljoen aan kapitaal gestort ten behoeve van de oprichting van de BV Kanaalkruising Sluiskil.

Deze BV KKS is voor 100% in eigendom van de Provincie Zeeland en heeft als opdracht het bouwen van de Sluiskiltunnel. In 2010 heeft de aanbesteding voor de Sluiskiltunnel plaatsgevonden. Voor een nadere toelichting omtrent deze BV KKS wordt ook verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen".

2.2.2 Geldleningen

De verstrekte geldleningen op lange termijn zijn opgenomen tegen nominale waarde, uitgezonderd de werkgelegenheidsleningen. Deze zijn pro memorie (pm) opgenomen. De aflossingsbedragen voor het volgende jaar zijn niet naar de kortlopende vorderingen overgebracht. Met op de balansdatum lopende rente is geen rekening gehouden.

3 Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Specifieke bijdragen in grondaankopen worden in mindering gebracht op de boekwaarde.

De voorraden zoals onderhoudsmaterialen voor wegen en kantoorbenodigdheden worden niet geactiveerd, doch onmiddellijk bij aankoop ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht. Gronden in natuurgebieden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Gronden in gebiedgerichte projecten die bedoeld zijn voor grondexploitatie worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs.

Onder de "Grond- en hulpstoffen, niet in exploitatie genomen bouwgronden" zijn de (voorbereidingskosten van) gronden opgenomen voor het project Waterdunen.

Onder het "Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie" zijn de gronden opgenomen voor het project Perkpolder.

Onder "gereed product en handelsgoederen" zijn de gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren. Deze (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland.

4 Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor de algemene reserve kan het provinciaal bestuur nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves (waaronder dekkingsreserves) zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven. Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2012 geen zaken van belang.

5 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Alle voorzieningen die opgenomen zijn in de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva", zijn met dit doel gevormd.

Beleidsuitgangspunt met betrekking tot voorzieningen: De hoogte en de noodzaak van handhaving van de voorzieningen wordt jaarlijks beoordeeld.

Op grond van artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording is een voorziening gevormd voor niet bestede bijdragen van derden met een specifieke bestedingsverplichting. Dit is de voorziening NME (natuurcompensatie Braakman).

In overeenstemming met de verslaggevingseisen van de Raad voor de Jaarverslaggeving wordt een voorziening gevormd voor die gevallen waarin een financieel derivaat een negatieve marktwaarde heeft terwijl een deel van het derivaat ineffectief is.

6 Netto vlottende schulden

De waardering van de netto vlottende schulden geschiedt tegen nominale waarde.

7 Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde.

8 Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting van € 34,6 miljoen. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het Ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincie Zeeland. De rechtmatigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

9 Exploitatie

- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.
- Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
- Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.
- Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. Op grond van het bovenstaande zijn voorzieningen getroffen voor de wachtgeld- en in het kader van de Non-Activiteitsregeling 57+.
- De toerekening van de baten en lasten van de kosten van ambtelijke inzet en overhead aan de beleidsprogramma's vindt plaats op basis van ureninzet.
- Het resultaat na bestemming wordt opgenomen bij of onttrokken uit het eigen vermogen.
- Op basis van het resultaat kan door het college van Gedeputeerde Staten een voorstel gedaan voor dekking bij een nadelig saldo of besteding bij een voordelig saldo.

10 Renterisico

De Provincie dekt haar renterisico af door langlopende leningen af te sluiten of door gebruik te maken van een renteswap. De provincie past kostprijs-hedge accounting toe op basis van individuele documentatie per individuele hedgerelatie.

Het effectieve deel van een financieel derivaat dat is toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Voor het ineffectieve deel wordt het verschil tussen de kostprijs en de lagere reële waarde in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Toelichting bij de balans

1. Investerings met een economisch nut

(bedragen in miljoenen €)						
	gronden en terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Grond, weg en waterbouw- kundige werken	Vervoer middelen	machines apparaten installaties	Totaal
Stand per 01-01-2012	0,2	16,1	5,5	19,7	1,0	42,5
Investerings in 2012	-	0,3	-	-	0,9	1,2
Afschrijvingen in 2012	0,0	0,7	0,3	0,9	0,2	2,1
Boekwaarde 31-12-2012	0,2	15,7	5,2	18,8	1,7	41,6

2. Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut

(bedragen in miljoenen €)		
	Grond, weg en waterbouwkundige werken	Totaal
Stand per 01-01-2012	36,7	36,7
Investerings in 2012	35,4	35,4
Afschrijvingen in 2012	-	-
Boekwaarde 31-12-2012	72,1	72,1

In de vergadering van Provinciale staten van 16 december 2011 is besloten om de bouwkosten van de de Sluiskiltunnel te activeren op de balans en deze lineair af te schrijven in 19 jaar. Om deze reden worden de investeringen vanaf 2011 niet meer onttrokken aan de reserve tunnel Sluiskil. Na ingebruikname van de tunnel in 2015 worden de afschrijvingskosten ten laste gebracht van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel.

De uitgaven in 2012 bedroegen € 70,8 miljoen. De helft daarvan is de provinciale investering van € 35,4 miljoen, de andere helft bestaat uit de rijksbijdrage.

3. Financiële vaste activa

(bedragen in miljoenen €)				
	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	overige langlopende leningen	overige uitzettingen > 1 jaar	Totaal
Stand per 01-01-2012	127,0	1,0	14,8	142,8
Mutaties in 2012	-	1,0	0,0	1,0
Aflossing in 2012	-	0,0	2,8	4,1
Boekwaarde 31-12-2012	127,0	2,0	12,0	141,0

Op de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen hebben in 2012 geen mutaties plaatsgevonden.

Overige uitzettingen > 1 jaar betreft een belegging bij Fortis bank N.V., oorspronkelijke hoofdsom € 36,4 miljoen. De looptijd van deze belegging is van 2-11-2006 t/m 1-12-2028.

4. Voorraden

4.1 Grond- en hulpstoffen niet in exploitatie Genomen bouwgronden

Dit betreft een deel van de voorbereidingskosten en gronden voor het project Waterdunen onderdeel rode grond. Het betreft in totaal 38 hectare aan gronden. Het project onderdeel groene gronden is opgenomen bij 4.3 NPW.

4.2 Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie

Dit betreft de gronden aangeschaft voor het project Perkpolder. Het betreft in totaal 135 hectare aan gronden.

4.3 Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de waarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren. Aan Dienst Landelijk Gebied (DLG) is de opdracht gegeven om binnen de gestelde kaders ten behoeve van de Provincie strategische gronden te verwerven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het juridische eigendom bij het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) komt te liggen en het economisch eigendom bij de Provincie. Verantwoording vindt plaats via de afgesproken verantwoordingssystematiek met DLG.

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. Voor de grondbank Zeeland zijn in 2012 gronden verkocht en aangekocht. De omvang van de grondbank is 142 hectare. Daarnaast is er nog 126 hectare ruilgrond in bezit voor landbouw flankerend beleid. Deze gronden maken geen onderdeel uit van de grondbank Zeeland, maar hangen samen met het Natuurpakket Westerschelde. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

Duurzaam veilig

Niet alle aangekochte ruilgronden voor het project Duurzaam Veilig konden worden gebruikt voor het project Duurzaam Veilig en zijn derhalve ook niet gedeclareerd bij Rijkswaterstaat. Het project liep tot en met 31 december 2006 en er is eind 2012 nog een voorraad gronden van 27 hectare. De gronden worden gewaardeerd op nihil, omdat in het verleden de aanschaf van deze gronden ten laste van de exploitatie is gebracht op basis van de toenmalige comptabiliteitsvoorschriften.

NPW en EHS

Vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) worden middelen aangewend om gronden te verwerven voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW, 3e verdieping), daarnaast zijn er gronden door het Rijk beschikbaar gesteld voor de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor het NPW, dat vanaf 2007 tot 2011 onder het ILG viel, was per 31 december 2012 het volume aan gronden 519 hectare. De voorraad gronden voor de realisatie van de EHS had per 31 december 2012 een omvang van 87 hectare. Doordat de verwervingen in het kader van de realisatie van EHS en het NPW zijn gefinancierd met rijksmiddelen is de boekwaarde voor deze gronden per saldo nihil.

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

5.1 Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft een vordering van € 3,2 miljoen op Zeeland Seaports in verband met de verzelfstandiging van dit havenbedrijf. Deze middelen zijn bestemd voor verbetering van de zeesluis Terneuzen.

De vorderingen op openbare lichamen bevatten ook de vordering van € 22,6 miljoen in verband met de te compenseren BTW compensatiefonds uit 2012.

5.2 Overige vorderingen

Er staat per saldo een bedrag van € 17,2 miljoen open voor overige vorderingen. Dit saldo is als volgt opgebouwd (in miljoenen):

Overige Vorderingen		
Voorschot DLG	€	6,18
KKS	€	6,52
Belastingdienst	€	2,95
Gemeente Hulst	€	0,71
Rijkswaterstaat	€	0,13
Overig	€	0,72
Stand 31-12-2012	€	17,21

Bij het opmaken van de balans en de toelichting is € 0,3 miljoen nog niet geïnd van deze debiteuren.

5.3 Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Sinds 2010 staan de niet gebruikte kasmiddelen niet meer op deposito's, maar op betaalrekeningen. Derhalve zijn deze terug te vinden onder de liquide middelen.

6 Overlopende activa

6.1 Nog te ontvangen bedragen

Er is één vordering opgenomen die groter is dan € 0,5 miljoen. Dit betreft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie, in het kader van de grondbank Zeeland en het landbouw-flankerend beleid, ter hoogte van € 1,47 miljoen.

6.2 Vooruitbetalingen

Er is voor een bedrag van € 7.000 vooruitbetaald op 31 december. Dit betreft onder andere vooruitbetaalde bedragen voor leveringen en diensten in 2013.

6.3 Nog te ontvangen doeluitkeringen van andere overheden

Het saldo van de nog te ontvangen doeluitkeringen van andere overheden eind 2012 bedraagt € 0,3 miljoen. Een overzicht van de mutaties in de doeluitkeringen is te vinden onder punt 10, Overlopende passiva.

7 Liquide Middelen

Op 31 december is er in totaliteit € 89,7 miljoen aan liquide middelen.

€ 51,3 miljoen staat daarvan op de rekening couranten van het Groenfonds. Deze rekeningen hebben een bestemmingsverplichting.

De op dit moment niet gebruikte kasmiddelen zijn gestort in betaalrekeningen (€ 7,6 miljoen en mobiliteitsfonds € 30,8 miljoen). Deze rekeningen hebben een bestemmingsverplichting.

Specificatie beleggingen betaalrekeningen per 31 december 2012		
BNG	€ 7,4	Miljoen
ABNAMRO	€ 0,2	Miljoen

Mobiliteitsfonds		
ING	€ 20,0	Miljoen
ABNAMRO	€ 10,8	Miljoen

8 Vaste Passiva

8.1 Eigen vermogen

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen is aan te merken. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij de politiek aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij de Provinciale Staten. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft besloten dit niet te doen.

De mutaties van de reserves in 2012 staan in onderstaand verloop overzicht (in miljoenen). Voor de detail mutaties zie Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

Eigen vermogen	Algemene reserve	Bestemmings-reserve Sluiskiltunnel	Bestemmings reserves dekking kapitaals-lasten	Totaal
Stand per 01-01-2012	€ 92,6	€ 58,1	€ 20,9	€ 172,6
Vermeerderingen 2012 in verband met rekening resultaat 2011	€ 10,0	€ -	€ -	€ 10,0
Vermeerderingen 2012	€ 61,5	€ 5,4	€ 0,2	€ 67,1
Verminderen 2012	€ 116,3	€ 3,8	€ 1,0	€ 121,1
Saldo 31-12-2012	€ 47,8	€ 59,7	€ 20,1	€ 127,6

8.2 Algemene Reserve

In de algemene reserve wordt al het vermogen verantwoord waaraan nog geen bestemming is gegeven. In deze stand zijn nog niet de mutaties verwerkt die voortkomen uit de jaarstukken 2012. Het saldo van de jaarrekening zal nog worden toegevoegd. De algemene reserve kan gebruikt worden om risico's op korte termijn af te dekken. De algemene reserve maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Het saldo van de algemene reserve bedraagt € 47,8 miljoen.

8.3 Bestemmingsreserves

8.3.1 Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. In een later stadium (per 1 januari 2012) is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan de reserve maar deze te activeren op de balans en deze in 19 jaar (na gereedkomen van de tunnel) af te schrijven.

Aan de reserve wordt jaarlijks het ontvangen dividend van de NV Westerscheldetunnel toegevoegd. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserve bestaan uit de afschrijvings- en rentelasten en de onderhouds- en verzekeringslasten van de Sluiskiltunnel.

8.3.2 Bestemmingsreserves dekking kapitaalslasten

Vanuit het BBV dienen investering in economische activa geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

8.3.2.1 Vervangende nieuwbouw Groene Woud

De investering is in 2005 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00034).

8.3.2.3 Verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00037).

8.3.2.2 Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00036).

8.3.2.3 Pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond (zie de staat van reserves en voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00038).

8.3.2.4 Wegensteunpunt Mauritsfort

Vanwege de wegenoverdracht is in 2008 deze dekkingsreserve gevormd (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00048).

8.3.2.4 Duurzaam archiveren

In 2009 is de investering in duurzaam archiveren afgerond (zie de Staat van reserves en voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00049).

8.3.2.5 Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen/terrein een dekkingsreserve gevormd uit de WOV reserve (zie de Staat van reserves en voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00001).

8.3.2.6 Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering in de Fast Ferry gebouwen/terrein een dekkingsreserve gevormd uit het surplus van de WOV reserve (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 000002).

9. Het resultaat

Het resultaat vóór bestemming over het jaar 2012 is € 41,3 miljoen (negatief).

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft voor, dat alle mutaties in de reserves buiten beschouwing blijven bij het bepalen van het resultaat. Rekening houdend met de mutaties op de reserves van per saldo € 54,1 miljoen, is er een resultaat na bestemming van € 12,7 miljoen (voordelig).

10 Voorzieningen:

Een voorziening is een afgezonderd deel van het vermogen vanwege:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Gelijkmatisering van de lasten.

Het kenmerkende van een voorziening is dat de omvang van een voorziening altijd even groot moet zijn als de verplichting of het risico. In een aantal gevallen wordt op basis van een wettelijke verplichting rente toegevoegd aan een voorziening.

Voor de bepaling van de hoogte van de voorzieningen worden de voorzieningen uit eigen middelen jaarlijks doorgerekend en eventueel middels een dotatie of onttrekking aangepast via de exploitatie.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen in 2012 (in miljoenen). Voor de detail mutaties zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

Voorzieningen	
Stand per 01-01-2012	€ 16,1
Vermeerderingen 2012	€ 52,5
Aanwendungen 2012	€ 3,6
Vrijval 2012	€ 0,2
Stand per 31-12-2012	€ 64,7

10.1 Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfteindex, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Daarbij wordt de doorrekening ook gebaseerd op de door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgelden, gehanteerde wijze van administreren. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

10.1.1 Systematiek

Voor het bepalen van de wachtgeldrechten is gebruik gemaakt van de basisgegevens zoals ook door Loyalis worden gebruikt. Bij de rechtmatigheidscontrole worden deze uitgangspunten stelselmatig op juistheid getoetst. Zo zijn de wachtgeldrechten opnieuw berekend. Voor de neveninkomsten is eveneens de registratie van Loyalis gebruikt.

10.1.2 Stand van de voorziening

Per 1 januari 2012 bedroeg de stand van de voorziening € 15,2 mln.

In 2012 is er € 3,4 miljoen aangewend, € 0,6 miljoen toegevoegd en € 0,2 vrijgevallen. De stand per 31 december 2012 komt daarmee uit op € 12,3 miljoen.

10.2 Voorziening Non-activiteitsregeling

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd conform BBV art. 44.1 Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door uit te gaan van de basisgegevens van alle deelnemers en deze te waarderen tegen de netto contante waarde. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgeld PSD.

10.2.1 Stand van de voorziening

De voorziening Non-activiteitsregeling is in 2012 gevormd voor een bedrag van € 51,0 miljoen, er hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden in 2012. De stand per 31 december 2012 komt daarmee uit op € 51,0 miljoen.

10.3 Voorziening financiële derivaten

In 2012 is een zogenaamde SWAP (financieel derivaat) afgesloten. In de paragraaf financiering wordt hier nader op ingegaan. Als gevolg van renteontwikkelingen heeft deze SWAP per 31 december 2012 een negatieve marktwaarde (-/- € 7,6 miljoen). Op basis van de huidige liquiditeitsplanning wordt in een aantal jaren een deel van deze SWAP niet benut. De verslaggevingsvoorschriften van de Raad voor de Jaarverslaggeving vereisen in een dergelijke situatie dat er een financiële voorziening getroffen wordt voor dit ineffectieve deel van de negatieve marktwaarde.

In het onderdeel 'algemene toelichting' van deze jaarrekening wordt nader ingegaan op het betreffende financiële derivaat.

10.4 Overige wachtgeld

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is geen voorziening aangelegd. Het Besluit begroting en verantwoording geeft aan, dat voor arbeidskosten met een vergelijkbaar volume geen voorziening dient te worden aangelegd. De toekomstige verplichtingen zijn wel opgenomen in de meerjarenraming. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Ten aanzien van wachtgeld jgens gewezen personeel wordt dezelfde systematiek gehanteerd.

10.5 Voorzieningen niet uit eigen middelen

Er is een voorziening Braakman ingesteld waarin de ontvangen middelen van Zeeland Seaports, bestemd voor fiets- en wandelvoorzieningen zijn ondergebracht.

11. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

11.1 Kasgeldleningen

Het betreft hier een lening die is afgedekt met SWAP, (zie de algemene toelichting).

11.2 Bank- en girosaldo

Voor 2012 niet van toepassing.

11.1 Overige schulden

Onder de overige schulden is de uitstaande crediteurenpositie opgenomen van € 21,6 miljoen.

11.2 Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen

Belangrijkste post hierin is Het Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen. Dit fonds houdt middelen aan via een rekening courant positie bij de Provincie. Deze oplossing is gekozen nadat het fonds moest worden aangevuld met € 6,3 miljoen in verband met het koersdalingen en het verlies door het faillissement van Lehman Brothers. Het Fonds ontvangt jaarlijks een rendement van 5%. De rekening courant positie per 31 december 2012 is € 9,0 miljoen.

12 Overlopende passiva:

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Het totaal aan overlopende passiva per 31 december 2012 is € 152,8 miljoen. Dit bedrag bestaat uit nog te betalen bedragen per 31 december 2012 van € 39,5 miljoen en de vooruitontvangen doeluitkeringen van € 113,3 miljoen.

12.1 Nog te betalen bedragen

Onderstaand overzicht toont de nog te betalen bedragen groter dan € 0,5 miljoen:

Verplichting > 0,50 miljoen	in miljoenen
Terugbetaling garantielening afronding ILG	€ 8,05
Terugbetaling afronding ILG	€ 4,21
Transcoast 2 ^e termijn	€ 3,15
Resultaatsubsidie project Deltawateren	€ 1,05
Ganzenbeheer	€ 0,86
Afronding FES-projecten ILG	€ 0,51
Resultaatsubsidie Hogeschool Zeeland	€ 0,50

12.2 Vooruitontvangen doeluitkeringen van overheden

Hieronder is een overzicht opgenomen van de mutaties in de doeluitkeringen in 2012 (in miljoenen). Voor de overige middelen van derden is het principe van voorzieningen gewoon gehandhaafd (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva).

Balanspositie doeluitkeringen	
Stand per 01-01-2012	€ 87,2
Vermeerderingen 2012	€ 172,5
Verminderings 2012	€ 146,7
Saldo 31-12-2010	€ 113,0

In het saldo ad € 113,0 miljoen zit een bedrag van € 0,3 miljoen aan overlopende activa en een bedrag van € 113,3 miljoen aan overlopende passiva.

Een totaal overzicht van het verloop is te vinden in de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva onder punt E.

13 Gewaarborgde geldleningen

De voorwaardelijke verplichtingen uit door derden afgesloten leningen die door de Provincie zijn gewaarborgd zijn, overeenkomstig de voorschriften, onderaan de balans vermeld tegen de resterende nominale aflossingsverplichtingen. Met eventuele hieruit voor de Provincie voortvloeiende risico's is geen rekening gehouden.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

1. Gewaarborgde leningen p.m.

De Provincie Zeeland staat nog garant voor 2 leningen van Stichting Tragel. Deze instelling is ook deelnemer in het Waarborgfonds voor de Zorgsector. De overige leningen van instellingen in de zorgsector waar de Provincie Zeeland garant voor stond, zijn in 2012 overgedragen aan het Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Daarnaast staat de Provincie ook nog garant voor het Zeeuwse aandeel (3,7%) van de door het Groenfonds opgenomen convenantleningen. In totaal is het Zeeuwse aandeel in het Groenfonds € 6,3 miljoen. Over dit bedrag lopen wij nauwelijks tot geen risico, omdat de Provincie zelf de rente en aflossing betaalt.

Staat van gewaarborgde leningen

Hoofdsom	Geldnemer	Rente percentage	aflossing 2012	Restant hoofdsom	Resterende looptijd in jaren
1.030.226	Stichting Tragel	4,770%	73.585	73.588	1
1.179.829	Stichting Tragel	4,150%	90.756	0	0
408.402	Stichting Tragel	6,100%	22.689	68.067	3
6.364.587	Groenfonds	diverse	251.600	3.744.552	
8.983.044			438.630	3.886.207	

2. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Er is een bedrag aan vakantiegeld opgebouwd van € 1,1 miljoen. In de meerjarenraming zijn de kosten van wachtgelden van oud-leden van Gedeputeerde Staten en wachtgelden en overige kosten voormalig personeel opgenomen.

Bestekken, huurcontracten, onderhoudscontracten en subsidieverplichtingen die over de jaren heen lopen zijn niet afzonderlijk vermeld.

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van (gerechtelijke) uitspraak.

3. Garantstelling Zeeland Seaports (ZSP)

De Provincie Zeeland staat samen met de andere participanten in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) ZSP (de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen) garant voor de financiële verplichtingen die met ingang van de oprichting van de NV ZSP (1 januari 2011) ten laste van de NV zijn aangegaan voor zover opgenomen in hoofdstuk 5.2 Garantie- en dienstverleningsovereenkomst (GDO) en bijlage 2 Verzelfstandiging Zeeland Seaports.

Naast de in de GDO opgenomen afspraken over de garantstelling op de leningen- en derivatenportefeuille zijn er ook afspraken gemaakt over de WarmCO² garantie en de mogelijkheid tot het aangaan van banklijnen die de hoofdsom van de daadwerkelijk aangetrokken financieringen overstijgen.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen heeft de GR in 2011 een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaal bedrag van € 725.122.675. Naast deze garantstelling tussen de GR ZSP en de banken heeft de GR ZSP in de GDO afspraken met de NV ZSP gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de GDO zijn afspraken gemaakt dat de NV ZSP maar tot € 500 miljoen aan leningen mag opnemen. Het

betreft hier dus twee aparte overeenkomsten. Eén tussen de GR en de banken en één tussen de GR en de NV. Het aangaan van banklijnen die de totale hoofdsom te boven gaan zorgt ervoor dat de NV ZSP meer keuzemogelijkheden heeft met betrekking tot aan te trekken leningen. Door deze flexibiliteit kan de NV ZSP optimaal gebruik maken van de concurrentie tussen de verschillende banken en zullen de rentelasten van de NV ZSP lager zijn dan zonder deze flexibiliteit. Dit komt het resultaat van de NV ZSP ten goede. De totale schulden van de NV ZSP uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 1 januari 2012 € 401 miljoen.

De garantstelling voor € 500 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de GR ZSP zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de GDO opgenomen maximum van € 500 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop.

Op dit moment staat de GR ZSP tevens garant voor eventuele leningen die de NV ZSP moet aangaan wanneer derden jegens de NV ZSP een beroep doen op de WarmCO₂ garantie. Op dit moment staat de GR ZSP met betrekking tot WarmCO₂ voor € 65 miljoen garant.

Naast de leningenportefeuille staat de GR ZSP tevens garant voor de derivatenportefeuille van de NV ZSP. Volgens de NV ZSP heeft deze portefeuille in de afgelopen periode een waarde vertegenwoordigd van negatief € 25 miljoen tot € 9 miljoen positief. De waarde van deze portefeuille is afhankelijk van de marktrente op het moment dat de banken aanspraak maken op de garantie.

De GR ZSP heeft dus ten behoeve van de NV ZSP de volgende garanties afgegeven:

- € 725 miljoen hoofdsomgarantie mbt de leningenportefeuille (afpraak in GDO, maximale opname door NV ZSP € 500 miljoen)
- Garantie op de bijkomende kosten zoals rente en vergoedingen (PM)
- Garantstelling ten behoeve van de derivatenportefeuille (PM)
- € 65 miljoen WarmCO₂.

4. Borgstelling BV Kanaalkruising Sluiskil

In november 2010 is bij de aanbesteding van de Sluiskiltunnel ingestemd met een borgstelling ten behoeve van de aannemerscombinatie BAM/TBI. Deze borgstelling bedraagt maximaal € 35,2 miljoen tot het moment van definitieve gunning en in de fase van definitieve gunning van het werk tot oplevering van het werk maximaal € 100 miljoen. De reden van deze borgstelling is dat de BV Kanaalkruising Sluiskil een project BV is, die zelf geen zekerheden kan verstrekken. De borgstelling blijft van kracht tot twee jaar na oplevering van het werk.

5. Garantieverklaring Publiek-Private Samenwerking (PPS) Perkpolder beheer BV

In juni 2009 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de financiering van de PPS Perkpolder. In januari 2010 is ingestemd met een garantieverklaring van € 15,5 miljoen voor kredietfaciliteiten bij Rabobank Hulst voor een geldlening van € 10 miljoen en een krediet van € 5,5 aan GEM Perkpolder Beheer CV. De partijen die betrokken zijn bij de garantstelling zijn: de Provincie , BAM, Rabo Vastgoed. De garantstelling geldt voor maximaal 135% van het uitstaande saldo. De risico-opslag van 35% is verdeeld over de deelnemende partijen. Begin 2013 is formeel besloten tot het uittreden van de private partijen uit de PPS. De gemeente Hulst en de Provincie Zeeland zetten gezamenlijk Perkpolder beheer BV voort, waarbij de gemeente Hulst de garantstelling van de private partijen overneemt. Dit betekent dat voor de Provincie een garantstelling resteert van 108% over € 15,5 miljoen. De garantstelling is gekoppeld aan de looptijd van het project. Via een contragarantie staat de gemeente Hulst voor de helft garant, zodat effectief 68% bij de provincie drukt. De planning op dit moment is dat het project loopt tot en met 2024.

6. Garantstelling Roosevelt Academy

Op 20 december 2012 heeft de Provincie Zeeland samen met de Universiteit Utrecht een vrijwaringsovereenkomst met betrekking tot de Stichting Roosevelt Academy ondertekend. In deze vrijwaringsovereenkomst is er door de Provincie Zeeland de volgende garantiestelling afgegeven:

De Provincie vrijwaart – onder de in de overeenkomst van 20 december 2012 genoemde verplichtingen en voorwaarden – de Universiteit Utrecht voor: de kosten die vanaf 1 januari 2018 mogelijk voortvloeien uit een eventueel besluit van de Universiteit Utrecht tot afbouw van het instituut Roosevelt Academy en die het door de Universiteit Utrecht aan SRAF overgemaakte bedrag van € 6 miljoen overstijgen met een maximum van € 1.500.000,- voor de periode vanaf 1 januari 2018 tot uiterlijk 1 mei 2022 (3 jaar met een maximale uitloop van 1 studiejaar). De Universiteit Utrecht kan op deze vrijwaring alleen een beroep doen in de periode 1 januari 2016 tot 1 januari 2018. In de genoemde afbouwkosten zal de Provincie maximaal voor 50% bijdragen.

7. Garantstelling lening Zeeuwse Bibliotheek

In 2005 is door de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Zeeuwse Bibliotheek een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV voor een bedrag van € 7 miljoen. Dit was mogelijk, omdat het een GR betrof van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. Toen de GR is over gegaan naar een stichting werd door de Waterschapsbank een garant-/borgstelling gevraagd voor de lening. Naar analogie van de verdeelsleutel onder de GR komt 75% van deze garantstelling voor rekening van de Provincie Zeeland. Het saldo van de roll-overlening bedroeg per 1 januari 2013 nog € 5.000.000 (maximaal opneembare bedrag). De einddatum van de lening is op 18 juli 2015.

8. Convenantmiddelen

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen.

9. Bodemsanering Prins Hendrikweg 10 te Vlissingen

Er is in 2009 een bedrag ontvangen van de Hogeschool Zeeland als bijdrage in de bodemsanering. Over de hoogte van het bedrag voor de bijdrage van de Provincie aan de gemeente Vlissingen lopen nog onderhandelingen. In 2012 heeft de provincie aan de gemeente Vlissingen een voorstel gedaan om de saneringsplicht af te kopen. De gemeente is niet op dit voorstel ingegaan.

10. Leasecontracten

De afdeling Beheer en Onderhoud heeft diverse leasecontracten bij Dutchlease B.V. Rotterdam. Het betreft elf personenauto's. De looptijd van deze contracten is van juni 2009 tot en met juni 2013. De afdeling Planvormvorming en Realisatie heeft leasecontracten voor twee personenauto's en een bestelbus. De Concernstaf heeft een leasecontract voor één personenauto. De leasecontracten van de personenauto's hebben een looptijd van januari 2010 tot en met juni 2013, september 2009 tot en met september 2014 en september 2010 tot en met september 2013. Het leasecontract van de bestelbus heeft een looptijd van juni 2009 tot en met juni 2013.

11. Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

In 2012 is ILG beëindigd met de Afrondingsovereenkomst ILG (van 23 november 2012) tussen het Rijk en de provincie Zeeland. Dit heeft geresulteerd in een afrekening die verwerkt is in 2012 en tot uiting komt in het rekeningresultaat 2012 van de Provincie Zeeland. Ondanks de afrekening in financiële zin is de Provincie Zeeland gehouden in de komende jaren een aantal afspraken die voortvloeien uit de regeling ILG na te komen. Mogelijk leidt het nakomen van deze verplichtingen in de komende jaren tot een extra beslag op provinciale middelen.

Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Totaal generaal

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
A. Algemene reserve	92.626	61.471	106.307	47.789	0	47.789
B. Bestemmingsreserve (algemeen)	58.117	5.388	3.780	59.726	59.726	0
C. Bestemmingsreserve (dekking kapitaalslasten)	20.932	254	1.039	20.147	20.147	0
D. Voorzieningen	16.076	52.488	3.845	64.718	64.718	0
E. Overlopende passiva	87.159	172.503	146.726	112.936	112.936	0

A. Algemene reserve

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
algemene reserve	92.626	61.471	106.307	47.789	0	47.789
Totaal A. Algemene reserve	92.626	61.471	106.307	47.789	0	47.789

B. Bestemmingsreserve (algemeen)

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
bestemmingsreserve sluiskiltunnel	58.117	5.388	3.780	59.726	59.726	0
Totaal B. Bestemmingsreserve (algemeen)	58.117	5.388	3.780	59.726	59.726	0

Mutaties "af", hebben allen betrekking op aanwending.

C. Bestemmingsreserve (dekking kapitaalslasten)

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
dekk res vervangende nieuwb gr woud	2.666	0	111	2.555	2.555	0
dekk res verbouwing zeeuws museum	5.004	0	200	4.804	4.804	0
dekk res gistpoortgebouw	2.649	0	102	2.547	2.547	0
dekk res verbouwing pand schuytvlot	4.009	254	143	4.119	4.119	0
dekk res wegsteunpunt mauritsfort	855	0	95	760	760	0
dekk res duurzaam archiveren	287	0	143	143	143	0
dekk res ff aanlandingavoorz.	3.349	0	152	3.197	3.197	0
dekk res ff gebouwen en terr.	2.115	0	92	2.022	2.022	0
Totaal C. Bestemmingsreserve (dekking kapitaalslasten)	20.932	254	1.039	20.147	20.147	0

Mutaties "af" hebben allen betrekking op aanwending.

D. Voorzieningen

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
voorziening waterbeheer	824	175	279	720	720	0
voorziening wachtgelden psd	15.247	606	3.566	12.286	12.286	0
voorziening nme: natuurcomp braakman	5	0	0	5	5	0
voorziening non activiteitsregeling	0	51.007	0	51.007	51.007	0
Voorziening financiële derivaten	0	700	0	700	700	0
Totaal D. Voorzieningen	16.076	52.488	3.845	64.718	64.718	0

Van de verminderingen uit de kolom "Af", heeft € 188 (in duizendtallen) betrekking op vrijval ten gunste van het rekeningresultaat. Alle overige verminderingen betreffen aanwendingen.

E. Overlopende passiva

(bedragen x €1000)

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
OP stads- en dorpsvernieuw	353	0	353	0	0	0
OP jeugdzorg	1.067	32.009	30.787	2.289	2.289	0
OP nme: natuurcomp w scheld	3.494	5	1.505	1.994	1.994	0
OP isv 2	278	0	278	0	0	0
OP BDU brede doeluitkering	10.861	26.737	29.641	7.956	7.956	0
OP implem OV-chipkaart	2.480	-225	568	1.687	1.687	0
OP ILG/NPW	48.116	26.573	36.563	38.126	38.126	0
OP duurz veilig verkeer w zws-vl	0	0	0	0	0	0
OP natuurbeschermingswet	36	10	46	0	0	0
OP servicepunt handhaving	-7	125	118	0	0	0
OP Staats Spaanse Linies interreg 4A	19	55	109	-36	-36	0
OP Stimuleringsregeling voordeltaE&M	1.977	15	1.905	86	86	0
OP Actief bodembeheer	41	26	24	43	43	0
OP Platform diffuse bronnen	19	12	3	28	28	0
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	0	95	8	87	87	0
OP Vitaal sloe/kanaalzone	33	0	33	0	0	0
OP KKS Rijk	17.992	42.209	35.627	24.574	24.574	0
OP N62	0	0	0	0	0	0
OP N2000 beheerplan Voordelta (RMW)	119	100	35	184	184	0
OP Peilgestuurde drainage	-152	136	-17	0	0	0
OP Coast alive Interreg IVB	-6	3	-3	0	0	0
OP Maritime Skills (interreg IV A)	1	16	17	0	0	0
OP locare interreg 4c	42	121	163	0	0	0
OP grondaankopen EHS	0	0	0	0	0	0
OP Leren voor duurzame ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
OP Waterpoort naar waterdunen	0	0	182	-182	-182	0
OP fishing for Litter	15	0	15	0	0	0
OP ISV 3	634	0	634	0	0	0
OP project neem de mensen mee	14	0	-14	28	28	0
OP Scaldwin	-16	0	-16	0	0	0
OP trans coast	-43	572	353	177	177	0
OP regiobijdrage kks	0	0	0	0	0	0
OP Waterdunen natura people	-109	113	21	-17	-17	0
OP Natuurlijk Vitaal	73	87	64	96	96	0
OP Grenzeloze Kanaalzone	24	23	10	37	37	0
OP Delta Water Award	73	1	53	21	21	0
OP Proeftuin KRW	46	42	31	56	56	0
Op kerend tij	111	712	273	550	550	0
OP n62 sloeweg	-427	38.201	4.788	32.986	32.986	0
OP Flood aware	15	88	165	-62	-62	0
OP World War II Heritage	-13	87	51	24	24	0
OP Veerse Dam	0	34	2	33	33	0
OP Project EU(regio)2020	0	0	27	-27	-27	0
OP Green Deal Biodiversiteit	0	71	86	-15	-15	0
OP grond voor grond	0	4.451	2.237	2.214	2.214	0
Totaal E. Overlopende passiva	87.159	172.503	146.726	112.936	112.936	0

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa							
I N D I C A T O R E N												
I&M	E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Wet BDU Verkeer en Vervoer (art. 10)	Provincies en stadsregio's (Wgr+)	Eindsaldo/-reservering (jaar T-1)	Rentebaten (jaar T)	Ontvangen BDU-bijdrage V&W (jaar T)	Terugbetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen in (jaar T)	Besteding (jaar T)	Correctie over besteding (T-1)		
					Aard controle R Indicatornummer: E27 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 06		
					€ 12.914.339	€ 129.044	€ 64.678.000	€ 19.895	€ 35.322 907	-€ 325.388		
					Eindsaldo/-reservering (jaar T)							
					Aard controle R Indicatornummer: E27 / 07							
					€ 42.743.759							
I&M	E28	Regionale mobiliteitsfondsen	Besluit Infrastructuurfonds	Provincies en Wgr+ regio's	Eindsaldo (jaar T-1)	Dotatie regio in (jaar T)	Dotatie rijk in (jaar T)	Rentebaten (jaar T)	Besteding (jaar T) uit het fonds (onderscheid herkomst middelen niet nodig)	Eindsaldo (jaar T)		
					Aard controle R Indicatornummer: E28 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 06		
					€ 35.991.996	€ 41 579 662	€ 41.579.662	€ 869.714	€ 70.865.406	€ 49.155.628		
					Eindverantwoording Ja/Nee							
					Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28 / 07							
					Nee							
EL&I	F3	Verzameluitkering EL&I	Regeling verzameluitkering	Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Besteding (jaar T)							
					(en eventueel besteding van voorgaande jaren voor zover nog niet eerder verantwoord)							
					Aard controle R Indicatornummer: F3 / 01							
VWS	H8	Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	Wet op de jeugdzorg (art. 37) en Regeling bekostiging jeugdzorg 2009	Provincies en stadsregio's (Wgr+)	Aantal Onder toezichtstelling (OTS), (jaar T-1)	Aantal OTS (jaar T-1), overig	Aantal voorlopige voogdij (jaar T-1)	Aantal voogdij (jaar T-1)	Aantal jeugdreclassering (jaar T-1)	Aantal samenloop (jaar T-1)		
					Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 01	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 02	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 06		
					103	332	6	138	172	10		
					Aantal Individuele Traject Begeleiding (jaar T-1) (ITB), harde kern	Aantal ITB (jaar T-1), Criem	Aantal scholing- en trainingsprogramma's (STP) (jaar T-1)	Besteding (jaar T) aan stichting die een bureau jeugdzorg in stand houdt -deel justitietaken	Besteding (jaar T) aan stichting, die een bureau jeugdzorg in stand houdt - deel taken bureau jeugdzorg en subsidie bureau jeugdzorg	Besteding (jaar T) aan zorgaanbod		
					Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 07	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 08	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 09	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 10	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 11	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 12		
					106	10	12	€ 4.469 574	€ 5.550.245	€ 20.767.048		
					Aantal aanmeldingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Aantal afmeldingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Omvang egalisatiereserve jeugdzorg per 31 december (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee				
					Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 13	Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 14	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 15	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H8 / 16				
					199	197	€ 2.288.900	Nee				

Staat van activa

(bedrag x €1.000)

Activiteit code	Omschrijving van de investering		
	investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut	0	0
	grond-weg en waterbouwkundige werken mn		
00059	sluiskiltunnel		
	totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
	investeringen met een economisch nut	0	0
	gronden en terreinen		
00004	herinrichting abdijplein		
	gebouwen		
00008	pand achter de houttuinen 8		
00034	vervangende nieuwbouw groene woud		
00036	gistpoortgebouw		
00037	verbouwing zeeuws museum		
00038	verbouwing pand schuytvlot		
00048	wegsteunpunt mauritsfort		
	grond- weg- en waterbouwkundige werken		
00001	aanlandingsinrichtingen		
00002	infrastructurele voorzien fast ferry		
	vervoermiddelen		
00018	swath boten		
	machines apparaten installaties		
00014	nieuwe telefooncentrale		
00049	duurzaam archiveren		
00056	investering e-dienstverlening		
	totaal investeringen met een economisch nut		
	immateriële vaste activa	0	0
	totaal immateriële vaste activa		
	financiële vaste activa	0	0
	kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel		
00020	aandelenkapitaal delta nv		
00046	aandelenkap. economische impuls zld		
00050	aandelenkapitaal bv kks		
00051	perkpolder beheer bv		
00052	perkpolder beheer cv		
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds		
00064	risicodekking zws participatiefonds		
	overige langlopende geldleningen		
00023	geldleningen zws studiefonds		
00025	hypothecaire geldleningen		
00027	leningen werkgelegenheidsfonds		
00031	risicodekking lening werkgel.h.fonds		
00044	duurzaamheidlening woningverbetering		
	overige uitzettingen rente looptijd > 1 jaar		
10016	fortis 241878918 belegging		
	totaal financiële vaste activa		
	totaal vaste activa		
	vlottende activa		
	voorraden		
00035	grondbank zeeland		
00053	grondexpl perkpolder rode zone		
00055	grondexpl waterdunen rode zone		
00061	grondbank landb flankerend beleid		
	totaal vlottende activa		
	totaal generaal	0	00

(bedrag x €1.000)					
Oorspronkelijk investerings per 1-1-2012	Wijze van afschrijving	Boekwaarde per 01-01-2012	Mutaties 2012	Afschrijving of aflossing in 2012	Boekwaarde per 31-12-2012
0	0	0	00	00	00
36.668		36.668	35.433		72.101
36.668		36.668	35.433		72.101
0	0	0	00	00	00
677	30 jr	202		22	180
1.650	30 jr	935		55	880
3.334	30 jr	2.666		111	2.555
3.053	30 jr	2.649		102	2.547
5.977	30 jr	5.003		200	4.803
4.295	30 jr	4.008	254	143	4.119
1.235	30 jr	855		95	760
4.401	30 jr	3.349		152	3.197
2.766	30 jr	2.115		92	2.023
26.575	30 jr	19.736		897	18.839
475	10 jr	332		48	285
716	5 jr	286		143	143
380	5 jr	380	852		1.232
55.533		42.517	1.106	2.061	41.563
0	0	0	00	00	00
131.421		125.257			125.257
568		568			568
103		103			103
1.000		1.000			1.000
5		5			5
19		19			19
			200		200
			-200		-200
		14		-2	16
		17		17	
		44			44
		-44			-44
1.000		1.000	1.000		2.000
37.100		14.820		2.822	11.998
171.217		142.804	1.000	2.837	140.968
263.418		221.990	37.539	4.898	254.631
7.419		7.419	93		7.512
7.983		7.983	819		8.802
970		970	3.542		4.512
2.743		2.743	3.899		6.643
19.116		19.116	8.354		27.470
282.534	0	241.106	45.893	4.898	282.101

Toelichting staat van activa

Toelichting:

Activiteiten 00001, 00002, 00018, 00034, 00036, 00037, 00038, 00048 en 00049:

Voor de dekking van de kapitaallasten van deze activa zijn bestemmingsreserves gevormd met een overeenkomstige naam als het betreffende actief.

Activiteit 00019 Aandelenkapitaal NV Westerscheldetunnel:

De mutatie betreft de overname van de aandelen van het Rijk. In 2009 heeft de Provincie al voor € 97.243.447 aandelen NV Westerscheldetunnel aangekocht. De provincie had voor de aankopen in 2009 al voor € 28 miljoen aandelen in bezit. Het totaal aan aandelen inclusief de transacties in 2009 en 2010 komt op € 125.257.394.

Algemeen:

- 1) Er vindt vanaf 1 januari 2009 geen interne renteberekening plaats conform de financiële verordening. Indien er sprake is van een uitzondering op deze richtlijn (bijvoorbeeld grond Perkpolder), is deze interne rente terug te vinden op de betreffende exploitatiepost.
- 2) Investerings in materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen, komen sinds 2006 direct ten laste van de exploitatie als uitgaven, zodat geen meerjarig beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd.
Er zijn er twee projecten waarin wordt geïnvesteerd:
 - 1) Voor de periode 2009 t/m 2015 wordt € 295,6 miljoen geïnvesteerd in Kanaalkruising Sluiskil (KKS). Dit loopt in de exploitatie via reserve-KKS en overlopende passiva KKS (zie ook Verloop reserves, voorzieningen en overlopende passiva).
 - 2) Voor de periode 2007 t/m 2015 wordt € 104 miljoen geïnvesteerd in N62. Dit loopt in de exploitatie via overlopende passiva N62 (zie ook Verloop reserves, voorzieningen en overlopende passiva).
- 3) Op enkele investeringen van voor het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een bijdrage van derden ontvangen. Deze bijdragen zijn direct in mindering gebracht, waarna de afschrijving berekend is over het netto investeringsbedrag.
- 4) Financiële vaste activa; kapitaal verstrekkingen aan deelnemingen:
Bij deelnemingen die niet in deze staat zijn opgenomen, zijn de aandelen in het verleden voor het BBV volledig gedekt uit de exploitatie, zoals onder andere de Nederlandse Waterschapsbank NV en het Zeeuws Participatiefonds B.V.

Staat van restant investeringskredieten

Bedragen x €1.000						
Activiteit code	Omschrijving	Totaalkrediet	Uitgaven tm 2011	Raming 2012	Uitgaven 2012	Overboeken naar 2013 /afboeken
investerings met een economisch nut						
machines apparaten installaties						
00056	investering e-dienstverlening	1.232	380	852	852	0
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	2.000	0	0	0	0
totaal investerings met een economisch nut		3.232	380	852	852	0
investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut						
grond-weg en waterbouwkundige werken mn						
00059	sluiskiltunnel	105.611	36.668	34.852	35.627	-581
totaal investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut		105.611	36.668	34.852	35.627	-581
financiële vaste activa						
overige langlopende geldleningen						
00044	duurzaamheidlening woningverbetering	3.000	1.000	1.000	1.000	0
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds	200	0	200	200	0
00064	risicodekking zws participatiefonds	-200	0	-200	-200	0
totaal financiële vaste activa		3.000	1.000	1.000	1.000	0
vlottende activa						
voorraden						
00035	grondbank zeeland	13.000	7.419	81	951	-12
00053	grondexpl perkpolder rode zone	-1.019	7.983	-200	819	-1.019
00055	grondexpl waterdunen rode zone	-0	970	2.627	3.542	-915
00061	grondbank landb flankerend beleid	0	2.743	0	4.404	-3.899
totaal vlottende activa		11.981	19.116	2.508	9.716	-5.846
Totaal generaal		123.824	57.164	39.212	47.195	-6.426

Bedragen x €1.000

Restantkrediet inclusief volgende jaren	Raming inkomsten	Inkomsten t/m 2011	Inkomsten 2012	Restantraming inkomsten
0	0	0	0	0
2.000	0	0	0	0
2.000	0	0	0	0
33.510	0	0	194	-194
33.510	0	0	194	-194
1.000	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
1.000	0	0	0	0
5.488	0	0	858	-858
-9.821	-200	0	0	-200
-4.512	0	0	0	0
-6.643	0	0	505	-505
-15.489	-200	0	1.362	-1.562
21.021	-200	0	1.556	-1.756

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland,
maart 2013

Fotografie

Ingrid Borger

Contact

provincie@zeeland.nl

